

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาผลกระทบจากการจัดทำเขตการค้าเสรี
ไทย-ออสเตรเลีย

ฉบับที่ 6

ภาคบริการ

เสนอ

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

กระทรวงพาณิชย์

จัดทำโดย

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มิถุนายน 2547

ผู้วิจัย

ดร.จักรกฤษณ์ ดวงพิศตรา

นักวิจัย

รายชื่องานวิจัย

- ฉบับที่ 1 ภาพรวม โดย รศ.ดร.ไศตติธร มัลลิกะมาส
- ฉบับที่ 2 อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป
อุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก โดย ผศ.ดร.จูน เจริญเสียง
- ฉบับที่ 3 อุตสาหกรรมรถยนต์และส่วนประกอบ
อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติก
อุตสาหกรรมยางรถยนต์และถุงมือยาง โดย ผศ.ดร.สมชนก คุ่มพันธุ์
- ฉบับที่ 4 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดย อ.ดร.ชโยดม สรรพศรี
- ฉบับที่ 5 อุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมเนื้อโค
อุตสาหกรรมวิสกี้และไวน์ โดย ผศ.ศิริมา บุญนาค
รศ.ดร.ไศตติธร มัลลิกะมาส
- ฉบับที่ 6 ภาคบริการ โดย ดร.จักรกฤษณ์ ดวงพัศตรา

คำนำ

รายงานผลการวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาผลกระทบจากการจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย-ออสเตรเลีย ซึ่งจัดทำโดยโครงการ CAMGEM และศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการศึกษานี้ได้รับเงินสนับสนุนจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลวิเคราะห์ (1) ผลกระทบทางเศรษฐกิจระดับมหภาคจากการปรับลดภาษีตามกรอบการลดภาษี (2) ศึกษาวิเคราะห์ (2) ผลกระทบของการปรับลดภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีตามกรอบการเจรจาต่อกลุ่มสินค้าส่งออก 8 กลุ่ม กลุ่มสินค้านำเข้า 5 กลุ่มของไทย (3) โอกาส และอุปสรรคของการประกอบธุรกิจ และทำงานในภาคธุรกิจบริการของไทยและออสเตรเลีย และ (4) เสนอแนะแนวทางการปรับตัวของสินค้าส่งออก นำเข้า และบริการที่ได้รับผลกระทบจากการทำเขตการค้าเสรี

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานผลงานวิจัยซึ่งนำเสนอการศึกษาและการวิเคราะห์ของผลกระทบจากการทำเขตการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลียต่ออุตสาหกรรมภาคบริการ ตลอดจนขอเสนอแนะในการปรับตัวของอุตสาหกรรม

คณะผู้วิจัยโครงการใคร่ขอขอบพระคุณ นางสาวชุติมา บุญยประภัศร รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ นางเพ็ญพรรณ แก้วฟ้าณภาคล ประธานคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง รวมถึงคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง และนางสาวสุดา เขมาทนต์ ที่ได้ช่วยให้คำชี้แนะ อนุเคราะห์ข้อมูล และช่วยในการประสานงาน ทำให้การวิจัยเป็นไปอย่างราบรื่น ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภาครัฐและเอกชนหลายท่านที่ได้มาให้ความคิดเห็นที่มีคุณค่าแก่งานวิจัยนี้มาโดยตลอด สุดท้ายขอขอบคุณนางสาวนิตดาเนตร ชื่นวณิช นายสกรรจ์ แสนโสภาน นายวุฒิพงษ์ เลิศอนุกศิลป์ นายณัฐพงศ์ ฐิติชื้อ และนางสาวณัฐพร สังข์แก้ว ผู้ช่วยวิจัยที่มีส่วนช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะเศรษฐศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ในการจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและออสเตรเลีย ตลอดจนการเจรจาการค้าในกรอบต่างๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต

คณะผู้วิจัย

มิถุนายน 2547

สารบัญ	หน้า
คณะผู้วิจัย	ก
รายชื่องานวิจัย	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทสรุปผู้บริหาร	ช
บทที่ 1 บริการ	
1.1 การค้าบริการและการลงทุนของไทย	
1.1.1 คำนำ	1
1.1.2 ความสำคัญของภาคการค้าบริการของไทย	1
1.1.3 การลงทุนและการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ	90
1.1.4 สรุป	109
1.2 การค้าบริการและการลงทุนของออสเตรเลีย	
1.2.1 คำนำ	111
1.2.2 การค้าบริการในออสเตรเลีย	111
1.2.3 นโยบายและกฎระเบียบการลงทุนในออสเตรเลีย	117
1.2.4 การจ้างงานในออสเตรเลีย	125
1.2.5 การอำนวยความสะดวกในการเดินทางและเข้าไปทำงาน	136
1.2.6 สรุป	147
1.3 การเจรจาการค้าบริการและการลงทุนระหว่างออสเตรเลียกับไทย	
1.3.1 คำนำ	149
1.3.2 ข้อเสนอเปิดตลาดของออสเตรเลีย	149
1.3.3 ข้อเสนอเปิดตลาดของไทย	162
1.3.4 สรุป	167
1.4 สรุปและข้อเสนอแนะเพื่อการเปิดตลาดการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับออสเตรเลีย	
1.4.1 สรุป	168
1.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อรองรับการเปิดตลาด	170
1.4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการเข้าสู่ตลาดออสเตรเลีย	175
บรรณานุกรม	190

สารบัญตาราง

หน้า

บทที่ 1 บริการ

ตารางที่ 1.1	เปรียบเทียบลักษณะการทำธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทต่าง ๆ	8
ตารางที่ 1.2	การลงทุนของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่	9
ตารางที่ 1.3	เครื่องชี้ภาวะธุรกิจก่อสร้าง	59
ตารางที่ 1.4	จำนวนข้อเสนอที่ได้รับอนุมัติจาก FIRB ในปี 2544 – 2545	118
ตารางที่ 1.5	โครงการลงทุนในปี 2544 – 2545 จำแนกตามสัญชาติและธุรกิจ	120

สารบัญรูปภาพ

หน้า

บทที่ 1 บริการ

รูปที่ 1.1	สัดส่วนมูลค่าเศรษฐกิจของธุรกิจบริการที่สำคัญของไทยเมื่อเทียบกับธุรกิจบริการ	2
รูปที่ 1.2	มูลค่าการค้าบริการระหว่างประเทศตั้งแต่ปี 2537 – 2545	4
รูปที่ 1.3	สัดส่วนของบริการรับระหว่างประเทศ	4
รูปที่ 1.4	สัดส่วนของบริการจ่ายระหว่างประเทศ	5
รูปที่ 1.5	สินค้าที่จำหน่ายในร้านค้าปลีกค้าส่ง	6
รูปที่ 1.6	การขนส่งสินค้าภายในประเทศ	15
รูปที่ 1.7	การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (รวมขาเข้าและขาออก)	16
รูปที่ 1.8	กลุ่มชาวต่างประเทศที่มาใช้บริการ ณ โรงพยาบาลเอกชน	58
รูปที่ 1.9	จำนวนนักท่องเที่ยวออสเตรเลียที่เดินทางมายังประเทศไทยตั้งแต่ปี 2539 – 2545	71
รูปที่ 1.10	มูลค่าการค้าบริการระหว่างประเทศของออสเตรเลียในปี 2544	112
รูปที่ 1.11	คู่ค้าบริการระหว่างประเทศที่สำคัญในปี 2544	113
รูปที่ 1.12	ประเภทงานที่มีตำแหน่งงานมากที่สุด 20 อันดับแรกในตลาดออสเตรเลียในปี 2544	125
รูปที่ 1.13	ประเภทธุรกิจที่มีการจ้างงานมากที่สุด 20 อันดับแรกในตลาดออสเตรเลียในปี 2544	125

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการศึกษาผลกระทบจากการทำเขตการค้าเสรี

ไทย – ออสเตรเลีย

(ภาคบริการ)

ออสเตรเลียมีเศรษฐกิจที่ขึ้นอยู่กับการค้าบริการเป็นหลัก โดยบริการที่มีการค้ากับไทยมาก คือ การท่องเที่ยว และการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการลงทุนในไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่ออสเตรเลียมีความชำนาญ อาทิ เหมืองแร่ ก่อสร้าง ยานยนต์ สิ่งแวดล้อม และบริการวิชาชีพ นอกจากนี้ยังผลักดันให้ไทยเปิดตลาดการค้าบริการที่สำคัญในองค์การการค้าโลก ได้แก่ การขนส่ง บริการการเงิน โทรคมนาคม และการศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนพบว่า ในปัจจุบันการเข้าไปลงทุนจัดตั้งธุรกิจของออสเตรเลียสะดวกกว่าไทย โดยหากเป็นกิจการขนาดกลางและย่อมที่ต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นข้างมาก หรือถือหุ้นทั้งหมดก็สามารถเข้าไปจัดตั้งธุรกิจได้ทันที แต่หากเป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือธุรกิจที่มีกฎหมายเฉพาะที่ห้ามต่างชาติถือหุ้นข้างมาก เช่น หนังสือพิมพ์ กระจายเสียง การบิน และท่าอากาศยาน เป็นต้น จะต้องขออนุญาตจาก Foreign Investment Review Board (FIRB) สำหรับด้านการอนุญาตให้เข้าเมือง ออสเตรเลียมีระบบหลายประเภทและเป็นผู้ผลักดันให้ใช้บัตร APEC Business Travel Card เพื่อให้ นักธุรกิจเข้าเมืองชั่วคราวได้สะดวกขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยเองก็มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ โดยเมื่อนักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในไทยจะได้รับการปฏิบัติและมีสิทธิขั้นพื้นฐานเหมือนเช่นคนในชาติ กฎหมายสำคัญที่ใช้เป็นกรอบในการจำกัดการเข้ามาลงทุนของต่างชาติ คือ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และกฎหมายที่จำกัดการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ คือ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว และกฎหมายกำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ

ออสเตรเลียและไทยได้ยื่นข้อเสนอเปิดตลาดระหว่างกันมากกว่าที่ให้กับสมาชิกในองค์การการค้าโลก โดยครอบคลุมธุรกิจบริการทุกประเภท โดยจะค่อย ๆ เจริญเปิดเสรีในธุรกิจที่มีความพร้อมทุก ๆ 3 ปี โดยประเด็นสำคัญที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่ การให้หลักประกันว่าคนไทยสามารถเข้าไปลงทุนในธุรกิจทุกประเภทได้อย่างละ 100 ยกเว้นหนังสือพิมพ์ กระจายเสียง การบิน และท่าอากาศยาน อย่างไรก็ตาม หากเป็นการลงทุนที่มีขนาดเกิน 10 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียจะต้องขออนุญาตจาก FIRB ก่อน สำหรับธุรกิจไทยที่มีศักยภาพและจะได้รับประโยชน์ ได้แก่ ภัตตาคาร การช้อปปิ้ง การตกแต่งภูมิทัศน์ โรงแรม สถานบันเทิง สถานศึกษา สถานบันเทิงภาษาไทย สถานบันเทิงนวดไทย และอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าทุกประเภท ส่วนไทยเปิดให้ออสเตรเลียเข้ามาลงทุนในธุรกิจซึ่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนสูง และรัฐมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอยู่แล้ว โดยให้คนออสเตรเลียถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 60 และกำหนดขนาดพื้นที่และเงินลงทุนขั้นต่ำไว้เป็นเงื่อนไขด้วย เช่น ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ หอประชุม การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงแรมขนาดใหญ่ อุทยานสัตว์น้ำ มารีน่า และเหมืองแร่ นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงให้มีการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างกันด้วยโดยมีสาระสำคัญทำนองเดียวกับความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ไทยทำกับประเทศอื่น

ออสเตรเลียและไทยยังเปิดโอกาสให้นักธุรกิจของทั้งสองประเทศเดินทางเข้ามาทำงานระหว่างกันได้ โดยออสเตรเลียอนุญาตให้ผู้บริหาร ผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผู้ติดตาม (คู่สมรสและบุตร) เข้าไปทำงานได้ คราวละ 4 ปี ต่อบุคคลได้ไม่เกิน 10 ปี และยกเลิกการทดสอบตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ยังอนุญาตให้พ่อครัวไทยที่ได้รับใบประกาศนียบัตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเข้าไปทำงานได้ครั้งละ 4 ปี โดยมีสัญญาจ้างส่วนไทยอนุญาตให้

ในการเจรจาการค้าต้องประเมินผลดีผลเสียในภาพรวม โดยพิจารณากับประโยชน์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนกับการเปิดตลาดสินค้า ประชาชนได้รับบริการที่ดีและหลากหลายขึ้น การถ่ายทอดเทคโนโลยีและผลเสียต่อผู้ประกอบการในประเทศ ซึ่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไทยควรเตรียมตัวเพื่อรองรับการเปิดตลาดให้ออสเตรเลียด้วยการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย จัดตั้งองค์กรเพื่อดูแล ปรับกฎระเบียบในประเทศให้มีมาตรฐานและทัดเทียมกับต่างประเทศที่มีการสร้างอุปสรรคเชิงเทคนิคในการเปิดตลาด ในขณะที่เกี่ยวกับไทยควรเตรียมการให้พร้อมต่อการเข้าสู่ตลาดออสเตรเลียด้วยการปรับบทบาทจากฝ่ายรับเป็นฝ่ายรุก กำหนดประเภทธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ การส่งเสริมการส่งออก การจัดทำฐานข้อมูล การสนับสนุนทางการเงิน และการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานและผลักดันให้คู่เจรจายอมรับมาตรฐานและวุฒิการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานไทย

บทที่ 1

การค้าบริการและการลงทุน

1.1 การค้าบริการและการลงทุนของไทย

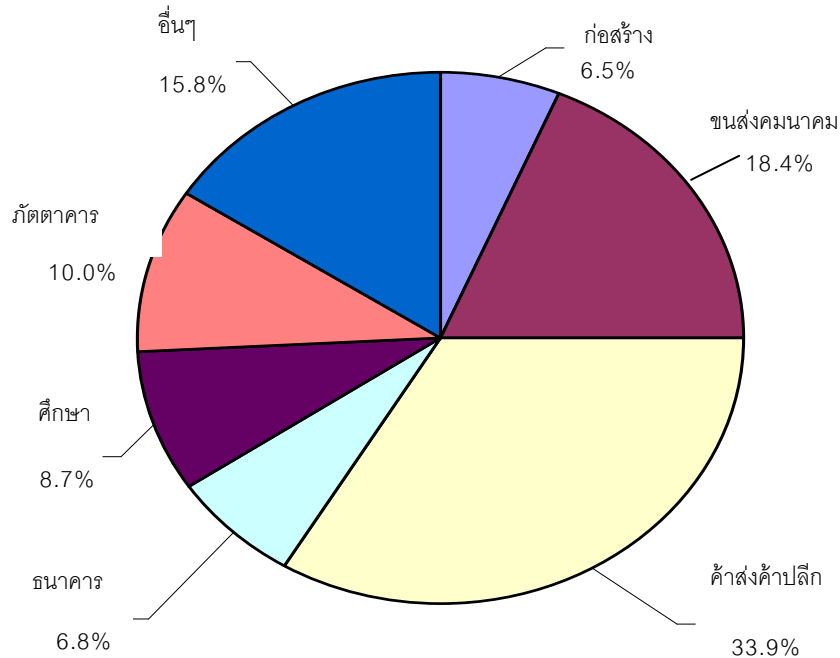
1.1.1 คำนำ

ในบทนี้เป็นการนำเสนอภาพรวมการค้าบริการและการลงทุนของไทยและภาพรวมของรายสาขาการค้าบริการที่สำคัญของประเทศ พร้อมทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการประกอบกาของคนต่างชาติและการอนุญาตให้คนต่างชาติทำงานในไทย เนื้อหาในบทนี้ทำให้สามารถเข้าใจสถานการณ์และโครงสร้างการค้าบริการให้บริการในประเทศไทย ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในธุรกิจสาขาต่าง ๆ กฎระเบียบสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดทำความตกลงการค้าเสรีในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจและการอนุญาตให้บุคลากรในธุรกิจของต่างชาติเข้ามาทำงาน ตลอดจนแรงกดดันจากต่างชาติในการขอให้ไทยเปิดตลาดการค้าบริการ

1.1.2 ความสำคัญของภาคการค้าบริการของไทย

การค้าบริการเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญของไทยและมีส่วนเกื้อหนุนกิจกรรมการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม และก่อสร้างเกิดการว่าจ้างงานจำนวนมาก ในปี 2544 เศรษฐกิจภาคธุรกิจบริการมีขนาดไม่น้อยกว่า 2.3 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็น 45.4% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2534 – 2544 คิดเป็น 2.95% โดยธุรกิจบริการที่สำคัญ ได้แก่ การค้าส่งค้าปลีก การขนส่งและคมนาคม ภัตตาคารและร้านอาหาร การศึกษา การธนาคาร ประกันภัย อสังหาริมทรัพย์ การก่อสร้าง และธุรกิจอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล โรงแรม บริการซ่อมแซม และนันทนาการ เป็นต้น (รูปที่ 1.1)

รูปที่ 1.1 สัดส่วนมูลค่าเศรษฐกิจของธุรกิจบริการที่สำคัญของไทยเมื่อเทียบกับธุรกิจบริการทั้งหมด

ที่มา: รายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

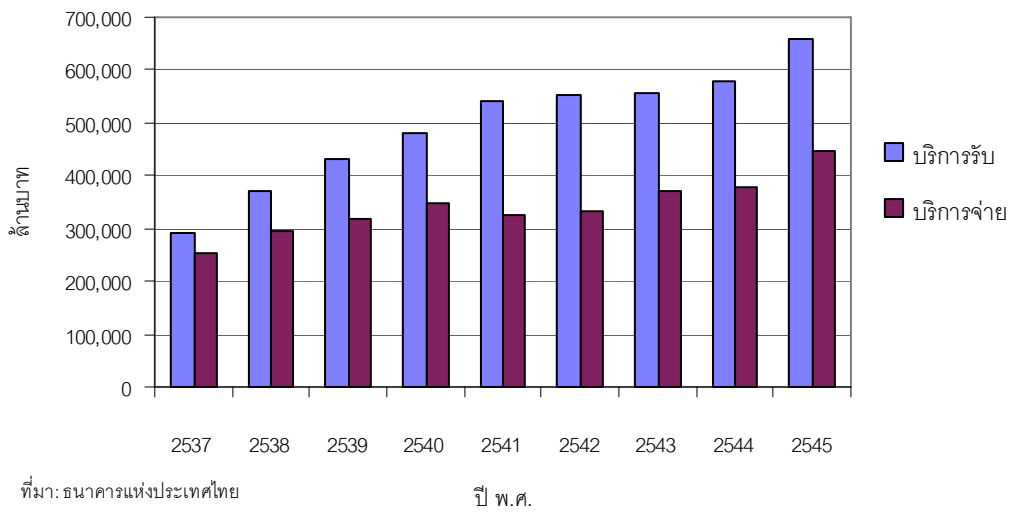
ด้านการค้าบริการระหว่างประเทศ หากวิเคราะห์จากดุลชำระเงินระหว่างประเทศที่รวบรวมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเป็นมีรายการค้าบริการระหว่างประเทศซึ่งประกอบด้วย

1. *ค่าบริการขนส่ง* ครอบคลุมถึงการให้บริการด้านการขนส่งที่มีถิ่นฐานในประเทศให้แก่หรือรับจากผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศ ได้แก่ การขนส่งสินค้าและผู้โดยสารระหว่างประเทศโดยพาหนะทุกประเภท และบริการอื่น ๆ เช่น การเช่าเหมาเรือพร้อมลูกจ้าง
2. *ค่าบริการเดินทาง* ครอบคลุมสินค้าและบริการ (รวมบริการด้านท่องเที่ยว เดินทางเพื่อมารักษาสุขภาพและมาศึกษา) ที่มีถิ่นฐานในประเทศได้ซื้อหรือใช้บริการจากผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศเพื่อธุรกิจและการบริโภคส่วนตัวในขณะที่พักอยู่ในประเทศนั้น โดยนับเฉพาะที่มีระยะเวลาพำนักน้อยกว่า 1 ปี ทั้งนี้ นักเรียน นักศึกษา และคนไข้ ถือเป็นผู้เดินทางด้วยและไม่คำนึงถึงระยะเวลาการพำนัก อย่างไรก็ตาม ไม่นับรวมผู้เดินทางที่เป็นเจ้าหน้าที่ทางการทหาร สถานทูต และแรงงานต่างประเทศ
3. *ค่าบริการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ภาคทางการ* หมายถึงการบริการและค่าใช้จ่ายของรัฐบาลหรือองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งไม่นับรวมกับรายการอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายของสถานทูต สถานกงสุล และหน่วยงานทางการทหาร เป็นต้น

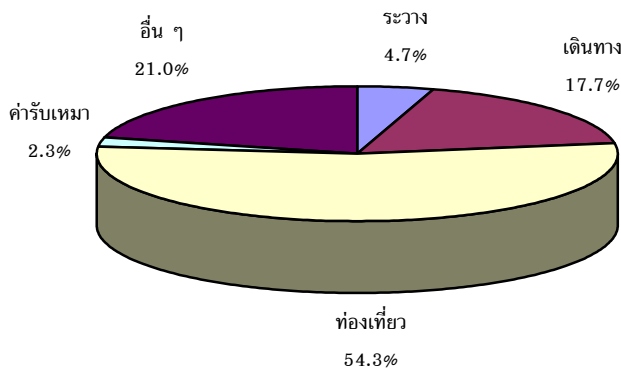
4. ค่าบริการสื่อสาร ครอบคลุมค่าบริการเพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้มีถิ่นฐานในประเทศกับผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศ ได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร โทรเลข เคเบิล ดาวเทียม การส่งข้อความทางอิเล็กทรอนิกส์ ค่าไปรษณีย์ การจ้างส่งเอกสาร และการซ่อมบำรุง
5. ค่าบริการรับเหมาก่อสร้าง ครอบคลุม บริการดำเนินงานโครงการก่อสร้างและโครงการติดตั้งที่กิจการหรือบุคคลซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศและต่างประเทศดำเนินการในต่างประเทศหรือในประเทศ ทั้งนี้ไม่นับรวมการบริการก่อสร้างดังกล่าวของกิจการในประเทศที่เป็นบริษัทในเครือของต่างประเทศ (Foreign Affiliate) เนื่องจากกิจการดังกล่าวถือเป็นผู้มีถิ่นฐานในประเทศนั้น
6. ค่า royalties และค่าธรรมเนียมการค้าและสิทธิบัตร (Royalties and License Fees) หมายถึง รายรับ (การส่งออก) และรายจ่าย (การนำเข้า) ของผู้มีถิ่นฐานในประเทศและผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศ สำหรับการอนุญาตให้ใช้ทรัพย์สินที่ไม่สามารถจับต้องได้และมีใช้ทรัพย์สินทางการเงิน รวมทั้งการอนุญาตให้ใช้สิ่งของต้นฉบับ ได้แก่ เครื่องหมายการค้า เทคนิค และการออกแบบสิทธิในการผลิตและสัมปทาน การจำหน่ายต้นฉบับหนังสือ และภาพยนตร์ที่จัดสร้างโดยผ่านสัญญาทางลิขสิทธิ์ เป็นต้น
7. ค่าประกันภัย หมายถึงการบริการประกันของบริการที่มีถิ่นฐานในประเทศและต่างประเทศให้แก่ผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศและในประเทศ ได้แก่ การประกันภัยสินค้าระหว่างขนส่ง การประกันโดยตรง (เช่น การประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ การประกันสุขภาพ การประกันอัคคีภัย และการประกันหนี้สินทั่วไป เป็นต้น) และการรับช่วงประกัน (Reinsurance)
8. ค่าบริการอื่นๆ หมายถึงการให้บริการนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วระหว่างผู้มีถิ่นฐานในประเทศกับผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศ ได้แก่ ค่าบริการในการทำหน้าที่คนกลางและค่าบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการค้า เช่น ค่าเช่า และค่าบริการทางเทคนิค ธุรกิจ วิชาการ และอื่น ๆ

ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลการค้าบริการระหว่างประเทศตั้งแต่ปี 2538 - 2545 (รูปที่ 1.2) พบว่าไทยมีดุลบริการเกินดุลมาโดยตลอด โดยในปี 2545 มีมูลค่าบริการรับ (การส่งออกบริการ) 685.9 พันล้านบาท และมีมูลค่าการบริการจ่าย (การนำเข้าบริการ) 446 พันล้านบาท หรือได้ดุลบริการสุทธิ 212.9 พันล้านบาท และหากเปรียบเทียบตั้งแต่ปี 2537 - 2545 พบว่า มีดุลบริการรับมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยปีละ 15.6% และดุลบริการจ่ายมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยปีละ 9.4%

รูปที่ 1.2 มูลค่าการค้าบริการระหว่างประเทศตั้งแต่ปี 2537 – 2545

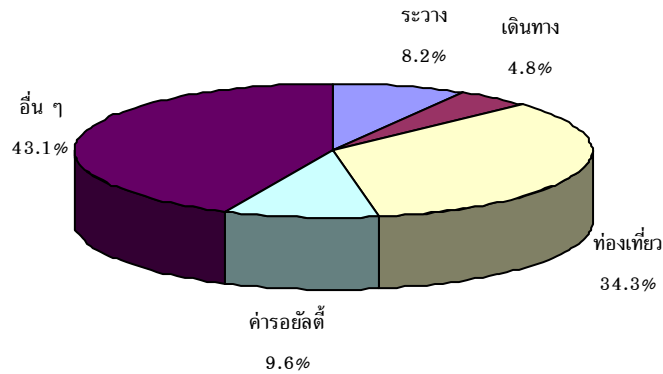
รูปที่ 1.3 สัดส่วนของบริการรับระหว่างประเทศ

บริการรับที่มีความสำคัญและสร้างรายได้เข้าประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ การท่องเที่ยว (ร้อยละ 54.3) การบริการอื่น ๆ (ร้อยละ 21.0) การเดินทางขนส่งผู้โดยสารระหว่างประเทศ (ร้อยละ 17.7) ค่าระวางขนส่งสินค้า (ร้อยละ 4.7) และค่ารับเหมาก่อสร้าง (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ ดังแสดงตามรูปที่ 1.3 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริการท่องเที่ยวซึ่งมีอัตราการเติบโต 7.9% อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง อีกทั้งได้รับผลจากวิกฤตเศรษฐกิจเอเชียที่ทำให้ค่าเงินบาทลดลงเป็นผลให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในไทยมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อเนื่องให้รายได้จากค่าโดยสารและการเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่รายได้อีกด้านหนึ่งซึ่งมีสัดส่วนไม่มาก แต่มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็ว คือ ค่าบริการรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงถึง 70% เนื่องจากบริษัทรับเหมาก่อสร้างของไทยได้รับการว่าจ้างจากต่างประเทศให้ดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในโครงการขนาดใหญ่ในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ถนน สะพาน ท่าอากาศยาน อาคาร สนามกีฬา ฯลฯ ตั้งแต่ปี 2541

บริการจ่าย (การนำเข้าบริการ) ที่ไทยนำเข้ามากที่สุด ได้แก่ การบริการอื่น ๆ (ร้อยละ 43.1) การท่องเที่ยว (ร้อยละ 34.3) ค่าระวางขนส่งสินค้า (ร้อยละ 8.2) การเดินทางขนส่งผู้โดยสารระหว่างประเทศ (ร้อยละ 4.8) และค่ารอยัลตี้ ลิขสิทธิ์ และเครื่องหมายการค้า (ร้อยละ 9.6) ตามลำดับ ดังแสดงตามรูปที่ 1.4

รูปที่ 1.4 สัดส่วนของบริการจ่ายระหว่างประเทศ

ในส่วนต่อไปจะนำเสนอสาขาการค้าบริการที่สำคัญ โดยรวบรวมสถานการณ์และโครงสร้างอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการประกอบกิจการของคนต่างชาติและการอนุญาตให้คนต่างชาติทำงานในไทย

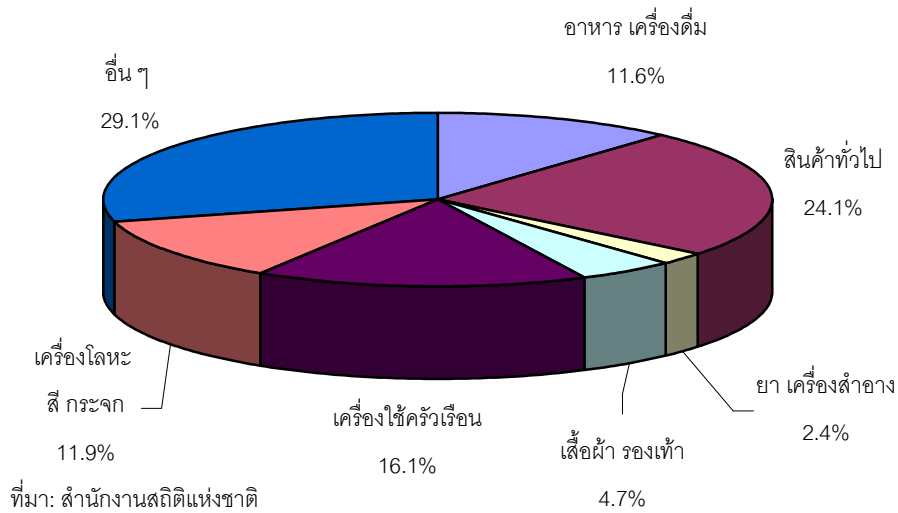
1.1.2.1 การค้าส่งและค้าปลีก

การค้าส่งค้าปลีกมีสัดส่วน 16.5% ของ GDP และเป็นสาขาการค้าบริการที่มีขนาดใหญ่ที่สุด และก่อให้เกิดการเชื่อมโยงผู้ประกอบการกับผู้ผลิตทั้งต้นน้ำและปลายน้ำ รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานเกือบ 5 ล้านคน หรือคิดเป็น 15% ของการจ้างงานทั้งประเทศ¹

การค้าส่งค้าปลีกในไทยมียอดขายรวมในปี 2545 ประมาณ 225.8 ล้านบาท โดย 56.2% ของยอดขายเกิดจากกิจการค้าปลีกขนาดเล็กที่มีการจ้างงานไม่เกิน 4 คน 29.5% ของยอดขายเกิดจากกิจการค้าปลีกขนาดเล็กที่มีการจ้างงานตั้งแต่ 5 – 19 คน 17.3% ของยอดขายเกิดจากกิจการค้าปลีกขนาดเล็กที่มีการจ้างงานตั้งแต่ 20 – 99 คน 31.6% ของยอดขายเกิดจากการกิจการค้าปลีกขนาดใหญ่ที่มีการจ้างงานเกิน 100 คนขึ้นไป โดยสินค้าที่มีจำหน่ายในร้านค้าปลีกค้าส่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าทั่วไป และอาหาร เครื่องดื่ม (รูปที่ 1.5)

¹ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ เดือนสิงหาคม 2543

รูปที่ 1.5 สินค้าที่จำหน่ายในร้านค้าปลีกค้าส่ง

การค้าส่งค้าปลีกของไทยมีอัตราการขยายตัวสอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการบริโภคภาคเอกชน หากพิจารณาธุรกิจค้าปลีกในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2539 จนถึงช่วงปีครึ่งแรกของปี 2540 เฉลี่ยไตรมาสละ 11.3% ผู้ประกอบการค้าปลีกไทยได้ขยายการลงทุนเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ประชาชนใช้จ่ายน้อยลง ขณะเดียวกันผู้ประกอบการค้าปลีกไทยประสบปัญหาสภาพคล่องและมีหนี้ต่างประเทศมาก ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องหาผู้ร่วมทุนใหม่หรือขายกิจการให้ต่างชาติเพื่อแก้ไขภาระหนี้สินและปัญหาดังกล่าว อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้เปิดประเภทส่งเสริมการลงทุนกิจการค้าปลีกและค้าส่งสินค้าอุปโภคบริโภค (โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 25 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2542) เพื่อให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนหรือเข้ามาถือหุ้นในกิจการที่เปิดดำเนินการอยู่แล้วก็ได้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ระยะเวลาในการให้การส่งเสริมการลงทุนจะสิ้นสุดแล้ว แต่นักลงทุนต่างประเทศสามารถยื่นขอจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ได้ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 (มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2542) โดยต้องมีเงินลงทุนนำเข้าขั้นต่ำรวมทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท

ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจประกอบกับการมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในกิจการค้าปลีกส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket) และไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) จากต่างประเทศทั้งจากฝรั่งเศส อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ เข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น การเข้ามาของธุรกิจต่างชาติดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินธุรกิจค้าปลีกจากธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) หรือร้านโชห่วย มาเป็นธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) มากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจ Discount Store ทั้ง Supermarket และ Hypermarket มีการขยายสาขาในไทยอย่างรวดเร็วทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ทำให้สภาพการแข่งขันของธุรกิจค้าปลีกทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ต่างใช้กลยุทธ์ด้านราคาเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องปรับตัวและแสวงหากลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด

ธุรกิจค้าส่งค้าปลีกสามารถจำแนกได้ตามลักษณะได้ดังนี้

1. ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade)

ร้านค้าปลีกดั้งเดิมหรือร้านโชห่วยเป็นร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะการจำหน่ายสินค้าและบริการรูปแบบเดิม การจัดวางสินค้าไม่ทันสมัย ส่วนใหญ่เป็นร้านห้องแถวที่มีพื้นที่ไม่มาก ลูกค้านั่งเก้าอี้หรือยืนอยู่บริเวณใกล้เคียงกับร้านค้า การบริหารจัดการเป็นแบบครอบครัว การลงทุนน้อย ไม่มีระบบการจัดการที่ได้มาตรฐาน

2. ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade)

เป็นร้านค้าที่มีการปรับปรุงการจัดวางสินค้า การให้บริการที่ทันสมัย มีการจัดการที่เป็นระบบ และมีมาตรฐาน ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและลงทุนสูงเพื่อดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้บริการ จัดตั้งบริษัทร่วมทุนทั้งไทยและต่างประเทศ ธุรกิจค้าปลีกที่อยู่ในประเภทร้านค้าปลีกสมัยใหม่มี 7 ประเภท ได้แก่

1. ห้างสรรพสินค้า (Department Store) เป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่รวมของสินค้าทุกชนิดที่มีคุณภาพดีเพื่อจำหน่ายให้ลูกค้าทุกระดับแบบครบวงจร มีการจัดวางสินค้าแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ เน้นการจำหน่ายสินค้าจำพวก Soft Lines อาทิ เสื้อผ้า เครื่องสำอาง รองเท้า กระเป๋า มีการบริหารที่ซับซ้อน ใช้พนักงานจำนวนมาก และเน้นการบริการที่สะดวกและสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า สถานที่มักตั้งอยู่ในที่ชุมชน ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกประเภทนี้ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล เดอะมอลล์ โรบินสัน ดิจิทัล อิมพีเรียล เป็นต้น
2. ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Supercenter) หรือไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) เป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่พัฒนามาจากซูเปอร์มาร์เก็ต และห้างสรรพสินค้า โดยมีพื้นที่ขาย 10,000 – 20,000 ตารางเมตร เน้นการบริหารภายใต้ต้นทุนที่ต่ำที่สุด เพื่อจำหน่ายสินค้าราคาประหยัด ลูกค้าเป้าหมายเป็นกลุ่มคนระดับกลางลงมา ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกประเภทนี้ได้แก่ Big C, Tesco Lotus และ Carrefour
3. Cash & Carry เป็นธุรกิจดิสเคาท์สโตร์ ที่เน้นการจำหน่ายสินค้าให้รายย่อยหรือผู้ที่ต้องการซื้อสินค้าคราวละมาก ๆ ในราคาขายส่ง ไม่เน้นการให้บริการ ใช้พนักงานจำนวนน้อย ให้ลูกค้าบริการตัวเอง ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกประเภทนี้ได้แก่ Makro
4. ซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket) เป็นร้านค้าปลีกที่เน้นจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ให้ความสำคัญกับสินค้าที่สด ใหม่ และหลากหลาย โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารสด ตลอดจนสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกประเภทนี้ได้แก่ Tops Supermarket, Food Lion เป็นต้น
5. ร้านค้าเฉพาะอย่าง (Specialty Store) เป็นร้านค้าปลีกที่จำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง มีการให้บริการที่สะดวกและทันสมัย ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกประเภทนี้ได้แก่ Boots, Watson, Mark and Spencer เป็นต้น
6. Category Killer คล้ายคลึงกับร้านค้าเฉพาะอย่างแบบ Specialty Store แต่จำหน่ายสินค้าในราคาต่ำกว่า และนำระบบเงินผ่อนมาบริการ ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกประเภทนี้ ซึ่ง

ส่วนใหญ่เป็นร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ได้แก่ Power Buy, Super Sport, Office Depot และ Power Mall เป็นต้น

7. ร้านสะดวกซื้อ (Convenient Store หรือ Minimart) เป็นร้านค้าปลีกที่พัฒนามาจากร้านค้าปลีกแบบเก่า หรือร้านขายของชำ (Grocery Store) ผสมกับซูเปอร์มาร์เก็ต แต่มีขนาดเล็กกว่า โดยส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้า Fast Food เครื่องดื่ม และสินค้าอุปโภคอื่น ๆ เน้นการให้บริการที่สะดวก ส่วนใหญ่ให้บริการ 24 ชั่วโมง ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกประเภทนี้ได้แก่ 7 - eleven และ Family Mart เป็นต้น

สำหรับธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถเปรียบเทียบลักษณะการทำธุรกิจได้ตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบลักษณะการทำธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทต่าง ๆ

เป้าหมาย/กลยุทธ์	Department Store	Supercenter	Cash & Carry	Supermarket	Specialty Store	Category killer	Convenience Store
ลักษณะสินค้า	หลากหลาย คุณภาพสูง	หลากหลาย คุณภาพปานกลาง	หลากหลาย คุณภาพปานกลาง	หลากหลาย เน้นสินค้าใหม่สด	สินค้าเฉพาะอย่าง คุณภาพสูง	สินค้าเฉพาะ อย่าง คุณภาพปานกลาง	หลากหลาย
ลูกค้าเป้าหมาย	ระดับบน	ระดับกลางและล่าง	ร้านค้าย่อย และลูกค้าที่ซื้อครั้งละมาก ๆ	ทุกระดับ	ทุกระดับ	ระดับกลางและล่าง	ลูกค้าที่ต้องการความสะดวก
การซื้อสินค้าจากซัพพลายเออร์	ส่วนใหญ่ในประเทศ	ส่วนใหญ่ในประเทศ	ส่วนใหญ่ในประเทศ	ส่วนใหญ่ในประเทศ	ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	ส่วนใหญ่ในประเทศ	ส่วนใหญ่ในประเทศ
การจัดการสินค้าคงคลัง	2 - 3 เดือน	30 - 45 วัน	1 เดือน	10 - 15 วัน	1 เดือน และ 7 เดือน กรณีนำเข้า	7 วัน	15 - 20 วัน
การตั้งราคา	สูงกว่า Cash & Carry	ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้	ราคาขายส่ง	ราคาละกัน	ค่อนข้างสูง	ต่ำกว่า Specialty Store	ราคาสูงกว่า Supermarket
กลยุทธ์ด้านอื่น ๆ	บัตรเครดิต บัตรเครดิต การลดราคา	บัตรเครดิต บัตรเครดิต การลดราคา เร่งขยายสาขา	บัตรเครดิต	การลดราคา สินค้า	ส่งเสริมการขาย เช่น ซื้อ 1 แถม 1	บริการระบบเงินผ่อน	เร่งขยายสาขาและการโฆษณา
ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หลากหลาย	10,000 - 20,000	10,000 - 20,000	1,000 - 3,000	1,000 - 2,000	1,000 - 2,000	16 - 100
การถือครองที่ดิน	ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน	ส่วนใหญ่เช่า	ส่วนใหญ่เช่า	ส่วนใหญ่เช่า	ส่วนใหญ่เช่า	ส่วนใหญ่เช่า	ส่วนใหญ่เช่า

หากพิจารณาด้านสัดส่วนผู้ถือหุ้น พบว่า เดิมธุรกิจค้าปลีกส่วนใหญ่เป็นของคนไทยแต่หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ธุรกิจค้าปลีกโดยเฉพาะการค้าปลีกสมัยใหม่ที่เป็น Discount Store เปลี่ยนไปเป็นของต่างชาติมากขึ้น ทั้งนี้นักลงทุนส่วนใหญ่เป็นประเทศในแถบยุโรป อาทิ เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ

ฝรั่งเศส ขณะที่ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ ส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นไทย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ นั้น ผู้ถือหุ้นต่างชาติมีอำนาจในการบริหารจัดการมากกว่า

ตารางที่ 1.2 การลงทุนของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

บริษัท	จำนวนห้าง / ร้าน			เงินลงทุน/ร้าน (ล้านบาท)	รายรับรวม/ร้าน (ล้านบาท)	ผู้ถือหุ้นใหญ่
	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546			
Tesco Lotus	34	42	48	50,000	700	อังกฤษ
Big C	29	33	37	33,000	700 – 900	ฝรั่งเศส
Carrefour	15	17	19	18,000	400 – 700	ฝรั่งเศส
Makro	20	21	23	38,000	300	เนเธอร์แลนด์
Tops	41	49	57	14,000	n.a.	เนเธอร์แลนด์
Food Lion	28	38	48	n.a.	n.a.	อังกฤษ
Central	12	13	14	15,800	n.a.	ไทย
Boots	67	67	56	n.a.	n.a.	อังกฤษ
Watson's	55	61	n.a.	n.a.	n.a.	ไทย
7 – Eleven	1,800	2,050	2,300	24,000	3 – 5	ไทย
Family Mart	150	250	n.a.	n.a.	n.a.	ไทย

ที่มา: Bangkok Post 2003 (Mid Year Report)

ธุรกิจค้าปลีกแต่ละประเภทมีส่วนเหลือมทางการตลาดแตกต่างกันเนื่องจากมีต้นทุนการตลาดที่ต่างกัน ขณะที่กำไรสุทธิใกล้เคียงกัน ความมั่งคั่งของต้นทุนการตลาดจะขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการจะกำหนดตนเองว่าอยู่ในธุรกิจประเภทไหน อาทิ ห้างสรรพสินค้ามีเป้าหมายเจาะกลุ่มลูกค้าระดับบน เน้นการให้บริการ แสดงสินค้าเป็นหมวดหมู่สวยงาม ทำให้ต้องมีพนักงานต่อพื้นที่ขายมาก ต้นทุนทางการตลาดจึงสูง ทำให้ส่วนเหลือมทางการตลาดต้องอยู่ในระดับสูง แต่สำหรับธุรกิจดิสเคาท์สโตร์ โดยเฉพาะ Cash & Carry ที่เน้นขายสินค้าจำนวนมากกับผู้ค้ารายย่อยเพื่อไปจำหน่ายต่อไป จึงไม่เน้นการให้บริการและการจัดวางสินค้าที่สวยงาม อีกทั้งลูกค้าต้องการบริการตัวเอง จึงไม่ต้องมีจำนวนพนักงานต่อพื้นที่ขายมาก เหมือนกันห้างสรรพสินค้า ต้นทุนการตลาดและส่วนเหลือมทางการตลาดจึงมีระดับที่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตามการที่มีส่วนเหลือมทางการตลาดที่สูงไม่ได้แสดงว่าธุรกิจจะไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้เมื่อเทียบกับผู้ประกอบการหรือธุรกิจค้าปลีกประเภทอื่น แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าและตลาดที่รองรับเป็นสำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ส่วนเหลือมทางการตลาด (Gross Margin): ธุรกิจค้าปลีกประเภทห้างสรรพสินค้าจะมี Gross Margin ที่สูงสุดอยู่ที่ 40 – 45% เนื่องจากสามารถตั้งราคาขายได้สูงกว่าตามกลุ่มของลูกค้า รองลงมา คือ Category Killer 30 – 35% ขณะที่ธุรกิจ Cash & Carry มี Gross

- Margin ที่ต่ำสุด 11 – 13% เนื่องจากจำหน่ายสินค้าในลักษณะขายส่งในจำนวนมาก ๆ และไม่เน้นการให้บริการ ทำให้ราคาต่ำใกล้เคียงกับต้นทุน
- ต้นทุนและค่าใช้จ่าย: ธุรกิจห้างสรรพสินค้าจะมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุดอยู่ที่ 35 – 40% เนื่องจากเน้นอำนวยความสะดวกและบริการที่ครบวงจร ทำให้มีต้นทุนทางการตลาดสูง รองลงมา คือ Category Killer มีต้นทุนทางการตลาด 25 – 30% ขณะที่ธุรกิจ Cash & Carry มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด 8 – 10% เพราะไม่เน้นการให้บริการ ปัจจุบันช่องทางการจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคเปลี่ยนจากร้านโชห่วยที่มีกำไรสุทธิสูงประมาณ 20% มาสู่ธุรกิจดิสเคาท์สโตร์มากขึ้น โดยผู้ประกอบการมีเป้าหมายมียอดขายสินค้าสูงสุดและกำไรสุทธิค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของธุรกิจดิสเคาท์สโตร์เพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดจึงจำหน่ายสินค้าราคาต่ำ และเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้ระดับราคาผู้บริโภคไม่สูงขึ้นมากนัก
 - การจัดการคลังสินค้า: ธุรกิจที่บริหารสินค้าคงคลังได้ดีที่สุด คือ Category Killer ซึ่งมีระดับสินค้าคงคลังพอเพียงเฉลี่ย 7 วัน เนื่องจากสินค้าที่มีในร้านเป็นเพียงตัวอย่างสินค้าค้าที่จะสั่งซื้อ รองลงมา คือ ร้านสะดวกซื้อและซูเปอร์มาร์เก็ตมีระดับสินค้าคงคลังไม่เกิน 15 – 20 วัน ขณะที่ห้างสรรพสินค้าต้องแบกรับสินค้าคงคลังไว้นานที่ 2 – 3 เดือน เนื่องจากต้องมีสินค้าหลากหลาย ทุกขนาด ทุกสี ทุกแบบ เพื่อรองรับความต้องการของลูกค้า ส่วนธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทอื่น ๆ ทั้งซูเปอร์มาร์เก็ต Cash & Carry และร้านค้าเฉพาะอย่าง มีระดับสินค้าคงคลังที่ใกล้เคียงกันประมาณ 1 เดือน ทั้งนี้ผู้ประกอบการพยายามบริหารสินค้าคงคลังให้มีน้อยที่สุดและค่อนข้างคงที่ในแต่ละเดือนเพื่อลดต้นทุนและผลกำไร การถือสินค้าคงคลังให้กับซัพพลายเออร์ นอกจากนี้ ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ยังได้สร้างศูนย์กระจายสินค้าและนำระบบลอจิสติกส์มาใช้เพื่อบริหารสินค้าคงคลังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
 - สัดส่วนพื้นที่ขายและรายได้จากการเช่าพื้นที่: ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ส่วนใหญ่แบ่งพื้นที่ให้เช่าประมาณ 15% ของพื้นที่ขายทั้งหมด ยกเว้นห้างสรรพสินค้าจะมีการให้เช่าพื้นที่ขายที่มากกว่า 15% อย่างไรก็ตาม หากพิจารณารายได้ของธุรกิจค้าปลีกประเภทห้างสรรพสินค้า จะมีรายได้จากการให้เช่าพื้นที่ นอกเหนือจากรายได้จากการขายสินค้าและบริการ จากข้อมูลของห้างสรรพสินค้ารายใหญ่ คือ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล และเดอะมอลล์ พบว่ารายได้ส่วนใหญ่กว่า 80% เป็นรายได้จากการขายสินค้าและบริการ ส่วนที่เหลือเป็นรายได้จากการให้เช่าพื้นที่

ธุรกิจค้าส่งและค้าปลีกของไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโครงสร้างอย่างต่อเนื่องเพราะมีการลงทุนและนำเทคโนโลยี โดยเปิดโอกาสให้ต่างชาติมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจดิสเคาท์สโตร์และจะเข้ามามีบทบาททดแทนร้านโชห่วย ซึ่งเป็นธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมในสัดส่วนที่มากขึ้น แม้ว่าปัจจุบัน ร้านโชห่วยยังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่มากกว่าธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ก็ตาม รายละเอียดดังนี้

- ธุรกิจดีสเคาท์สโตร์เร่งขยายสาขาอย่างต่อเนื่อง: ทั้งไฮเปอร์มาร์เก็ต และ Cash & Carry ต่างเร่งขยายสาขาทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพื่อแย่งส่วนแบ่งการตลาดจากธุรกิจประเภทเดียวกันและธุรกิจค้าปลีกประเภทอื่น โดยเฉพาะร้านโชห่วยและห้างสรรพสินค้า โดยไฮเปอร์มาร์เก็ตที่มีการขยายสาขามากที่สุด คือ Tesco Lotus รองลงมา คือ Big, Carrefour และ Makro ทำให้สัดส่วนของธุรกิจดีสเคาท์สโตร์ทั้งไฮเปอร์มาร์เก็ตและ Cash & Carry เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- สำหรับธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (ไม่นับรวม Category Killer และ Specialty Store) พบว่าธุรกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์ หรือไฮเปอร์มาร์เก็ตมีส่วนแบ่งการตลาดสูงสุด คือ มีสัดส่วน 30% รองลงมา คือ ห้างสรรพสินค้า Convenience Store และ Cash & Carry 28% 17% และ 16% ตามลำดับ

สถานการณ์การค้าส่งค้าปลีกในประเทศไทยที่มีผลต่อความพร้อมในการลงทุน ได้แก่

- การแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในธุรกิจค้าปลีกประเภทเดียวกันและธุรกิจค้าปลีกคนละประเภท โดยเฉพาะการเข้ามาของธุรกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์หรือไฮเปอร์มาร์เก็ตที่ดำเนินกลยุทธ์จำหน่ายสินค้าในราคาต่ำและเร่งขยายสาขาอย่างต่อเนื่องทำให้ธุรกิจรายอื่นต้องปรับตัวเพื่อให้แข่งขันได้และรักษาฐานลูกค้าโดยเฉพาะร้านโชห่วยและห้างสรรพสินค้าที่ถูกแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดทำให้ยอดขายตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ห้างสรรพสินค้าขนาดกลางและขนาดเล็กบางรายไม่สามารถแข่งขันได้ ต้องปิดสาขาบางสาขาหรือมีการลดขนาดพื้นที่ขาย อาทิ เยาฮัน โตคิว เมอร์รี่คิง พาต้า เป็นต้น
- ขาดข้อมูลภาพรวมธุรกิจค้าปลีก เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานใดรวบรวมตัวเลขภาพรวมของธุรกิจค้าปลีกอย่างถูกต้อง อาทิ ยอดจำหน่าย ส่วนแบ่งทางการตลาด เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์และทิศทางการบริหารจัดการธุรกิจค้าปลีก ทำให้เกิดความบิดเบือนในการคาดการณ์แนวโน้มตลาด และยากลำบากในการกำหนดทิศทางของธุรกิจ

สำหรับแนวโน้มของธุรกิจค้าปลีกในอนาคต พอสรุปได้ดังนี้

- นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในธุรกิจค้าปลีกมากขึ้น ธุรกิจค้าปลีกเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นตัวสะท้อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในอนาคตเมื่อมีการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนมากขึ้น การแข่งขันในธุรกิจค้าปลีกจะทวีความรุนแรงมากขึ้นอีก เนื่องจากจะมีคู่แข่งรายใหม่จากต่างประเทศ เช่น ห้าง Wall Mart ห้างเมโทร เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้บริโภคจะได้ประโยชน์จากการแข่งขันดังกล่าว คือ ได้ซื้อสินค้าและบริการในราคาต่ำและมีทางเลือกในการตัดสินใจเพิ่มขึ้น
- ธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมหรือร้านโชห่วยมีแนวโน้มจะลดลงเป็นลำดับ จากสาเหตุประการแรก คือ การถูกแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดโดยธุรกิจดีสเคาท์สโตร์และร้านสะดวกซื้อ ประการที่สอง

คือ การไม่ปรับตัวเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างธุรกิจค้าปลีก และประการที่สาม คือ รสนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป

- ธุรกิจค้าปลีกโดยนักลงทุนต่างชาตินำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการทำธุรกิจแบบใหม่มากขึ้น อาทิ การใช้คอมพิวเตอร์ หรือ Internet ในการบริหาร และการนำระบบลอจิสติกส์มาใช้ในการขนส่งและกระจายสินค้ามากขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า รวมทั้งการก้าวไปสู่การทำธุรกิจค้าปลีกบนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แม้อยู่ในระยะเริ่มต้นและต้องมีการออกกฎหมายรองรับ แต่ในระยะต่อไป ธุรกิจนี้จะมีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้ธุรกิจและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าและบริการ
- แต่ละธุรกิจค้าปลีกต่างปรับตัว เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน: อาทิ การผลิตสินค้า Own Brand หรือ House Brand มากขึ้น เพื่อให้ราคาสินค้าต่ำสุด การขยายเวลาเปิดปิดบริการ แบ่งกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งเร่งขยายสาขาทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
- ผู้ค้าปลีกเรียกร้องให้รัฐออกกฎหมายและส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อย: โดยผู้ประกอบการไทยเรียกร้องให้ภาครัฐเข้ามาดูแลและแก้ไขปัญหาเหมืองเช่นในต่างประเทศ อาทิ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ อิตาลี ฟินแลนด์ เยอรมัน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และเดนมาร์ก เป็นต้น ซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยท้องถิ่น โดยการกำหนดโซน ที่ตั้ง กำหนดเวลาการเปิดปิดทำการ และการตั้งราคาจำหน่ายที่ต้องสอดคล้องกับราคาต้นทุน เป็นต้น

ปัจจุบัน รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามข้อเรียกร้องของผู้ค้าปลีกรายย่อยด้วยการดำเนินมาตรการควบคุมและส่งเสริม ดังนี้

1. การอบรมร้านค้าปลีก โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สมาคมผู้ค้าปลีกไทย และหอการค้าไทย ร่วมจัดอบรมผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและเล็ก เพื่อให้ทราบแนวทางการปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันมากขึ้น แลพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก พร้อมทั้งแนะนำเทคนิคการค้าปลีกสมัยใหม่ โดยดำเนินการจัดอบรมมาตั้งแต่ปี 2544 ในทั่วประเทศ
2. การจัดทำร้านค้าปลีกต้นแบบ เพื่อให้ร้านค้าปลีกของคนไทยพัฒนารูปแบบและระบบการจัดการภายในร้านให้ทันสมัย เป็นมืออาชีพมากขึ้น โดยดำเนินการให้ความรู้และคำปรึกษา คัดเลือกร้านค้าที่มีศักยภาพเหมาะสมนำมาดำเนินการออกแบบและวางระบบเป็นร้านต้นแบบเพื่อให้ผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ใช้เป็นแนวทางในการปรับตัว โดยทีมที่ปรึกษาได้เข้าไปให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนกระทั่งสามารถเปิดกิจการเป็นร้านค้าปลีกที่มีรูปแบบและระบบการจัดการที่ทันสมัย โดยปัจจุบันมีร้านค้าต้นแบบตั้งอยู่ในหลายจังหวัด อาทิ กรุงเทพฯ ขอนแก่น สงขลา เชียงใหม่ อยุธยา นครปฐม ตรัง สุราษฎร์ธานี พิษณุโลก ลำปาง อุตรดิตถ์ และอุบลราชธานี เป็นต้น

3. การเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจร้านค้าปลีก ร้านค้าส่ง ผู้ผลิต และผู้แทนจำหน่าย โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเชื่อมโยงเป็นสมาชิกร้านค้าส่ง และประสานผู้ผลิต ผู้แทนจำหน่าย เพื่อร่วมกันสั่งซื้อและกระจายสินค้า ตลอดจนประสานงานการจัดกิจกรรมทางการตลาดอื่น ๆ โดยเริ่มโครงการตั้งแต่ปี 2545 ดำเนินงานในพื้นที่นำร่อง 4 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี นครสวรรค์ ชัยภูมิ และร้อยเอ็ด
4. จัดตั้งบริษัท รวมค้าปลีกเข้มแข็ง จำกัด (Allied Retail Trade - ART) โดยกระทรวงพาณิชย์ ได้ริเริ่มโครงการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้ค้าปลีกรายย่อยตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2545 มีทุนจดทะเบียน 395 ล้านบาท โดยมีผู้ถือหุ้น ได้แก่ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (49%) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อม (51%) เพื่อส่งเสริมให้เกิดศูนย์รวบรวมคำสั่งซื้อ ตีราคาและเงื่อนไขจากผู้ผลิต ประสานงานสถาบันการเงิน จัดหาสินเชื่อ ติดตามดูแล สร้างระบบจัดส่งและการกระจายสินค้าที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้ประกอบการไทย
5. การพัฒนาธุรกิจแฟรนไชส์ไทย เพื่อให้ความรู้ผู้ประกอบการไทยสามารถบริหารเข้าระบบแฟรนไชส์ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับลักษณะแต่ละกิจการ พร้อมทั้งเผยแพร่ระบบแฟรนไชส์ให้เป็นที่รู้จักและเข้าใจของประชาชนผู้ประสงค์จะมีกิจการของตนเองโดยดำเนินการตั้งแต่ปี 2544 มีผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการประมาณ 100 ราย
6. พิจารณาจัดทำกฎระเบียบเพื่อปกป้องผู้ประกอบการรายย่อยในประเทศ โดยพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ การกำหนดโซน เวลาเปิดปิด ประเภทการค้า และราคาสินค้า โดยมีกรรมการแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (ก) ส่วนกลาง ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและรับเรื่องอุทธรณ์ และ (ข) ส่วนท้องถิ่น โดยทุกจังหวัดจะมีกรรมการค้าปลีกเพื่อกำหนดเกณฑ์ว่าในท้องถิ่นสามารถเปิดบริการร้านค้าปลีกได้เพิ่มกี่แห่ง พื้นที่ขาย เวลาเปิดปิดบริการ เป็นต้น โดยในระหว่างที่ยังมิได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งฯ นี้ รัฐบาลมีนโยบายให้กรมโยธาธิการและผังเมืองใช้กฎหมายผังเมือง กฎหมายควบคุมอาคาร และกฎหมายแข่งขันทางการค้ามาควบคุมการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ไปพลางก่อน โดยอาศัยหลักเกณฑ์จากการพิจารณาจากจำนวนประชากร ความหนาแน่น กิจกรรมค้าในชุมชนนั้น และการใช้ประโยชน์จากที่ดิน เป็นผลให้มีธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่เร่งการเปิดสาขาในต่างจังหวัดเพื่อหนีกฎหมายผังเมืองในเมืองรอง เช่น จันทบุรี ชุมพร อุตรดิตถ์ มุกดาหาร ร้อยเอ็ด กาญจนบุรี สกลนคร เชียงราย และสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

การประกอบกิจการจัดจำหน่ายมีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว: โดยเกี่ยวข้องเนื่องจากกิจการค้าส่งค้าปลีกสินค้าบางประเภทเป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมในการแข่งขันกับคนต่างด้าว โดยเฉพาะธุรกิจค้าส่งค้าปลีกขนาดกลางและย่อมที่มีทุนขั้นต่ำน้อยกว่า 100 ล้านบาท

- กฎหมายว่าด้วยควบคุมอาคาร: โดยเกี่ยวข้องกับในด้านการต้องขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง หรือถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ เช่น การควบคุมการก่อสร้าง หรือการขายห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้าขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ภายในรวมกันตั้งแต่ 25,000 ตารางเมตร ในบางเขตเพื่อประโยชน์ด้านการผังเมือง การบริหารการจราจร ความปลอดภัย เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้การบริหารห้างสรรพสินค้าต้องประสบกับความยุ่งยากในการบริหารอาคารให้สอดคล้องกับกิจกรรมทางการตลาด
- กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง: โดยกำหนดทำเลที่ตั้งของห้างสรรพสินค้าที่เหมาะสมต่อการบริหารผังเมือง เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งอาจทำให้การขายห้างสรรพสินค้าต้องประสบกับปัญหาเพราะไม่สามารถขยายได้หรือไม่สามารถไปตั้งในทำเลที่เหมาะสมต่อการทำการค้าได้
- ประมวลกฎหมายที่ดิน: ซึ่งกำหนดสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว โดยกำหนดให้คนต่างด้าวที่จะได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้ในการอยู่อาศัยหรือประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวงและต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อีกทั้งในมาตรา 87 ยังกำหนดจำนวนที่ดินที่คนต่างด้าวได้รับอนุญาตโดยกรณีที่อยู่อาศัยไม่เกิน 1 ไร่ และกรณีที่ใช้เพื่อการพาณิชย์กรรมไม่เกิน 1 ไร่ ซึ่งหากคนต่างด้าวต้องการมีสิทธิในที่ดินมากขึ้นก็ต้องขออนุญาตจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งกฎหมายฉบับนี้อาจก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้พื้นที่ที่มีอยู่จำกัด

ปัจจุบันมีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน ไต้หวัน ฮองกง ออสเตรเลีย และสหภาพยุโรป ขอให้ไทยเปิดตลาดการประกอบธุรกิจจัดจำหน่าย เช่น บริการตัวแทนจำหน่าย บริการค้าปลีก บริการแฟรนไชส์ โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การขอให้ไทยผูกพันการเปิดตลาดทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดจำหน่าย การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว การลดทุนขั้นต่ำที่นำเข้ามาลงทุนในการเปิดให้บริการค้าส่งและค้าปลีก การลดข้อจำกัดให้การให้ต่างชาติซื้อและถือครองที่ดิน การลดข้อจำกัดในการจัดจำหน่ายสินค้าบางประเภท การขอให้ว่าจ้างคนต่างชาติมาทำงานให้ธุรกิจค้าส่งและค้าปลีกได้มากขึ้น และการขอให้ไทยให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ เป็นต้น

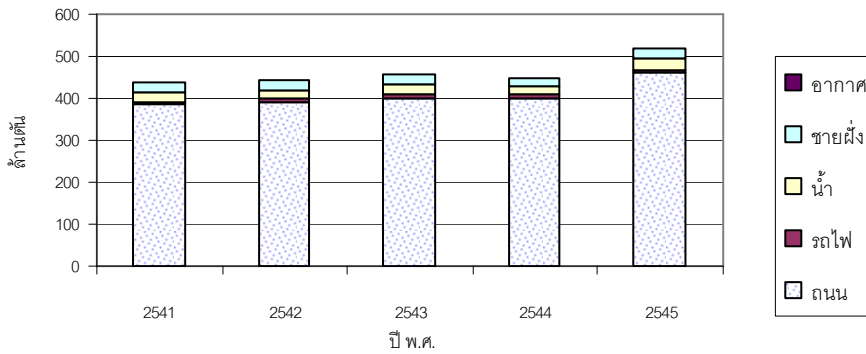
1.1.2.2 การขนส่ง

การขนส่งเป็นบริการที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีส่วนสนับสนุนการผลิตและวิถีชีวิตของประชาชน ในปี 2544 บริการขนส่งของไทยมีมูลค่ารวม 345,263 ล้านบาท หรือคิดเป็น 6.7% ของ GDP โดยมูลค่าบริการดังกล่าวเป็นบริการขนส่งของภาคเอกชน 66% และบริการของรัฐ 33% ในภาพรวมการขนส่งมีอัตราการเติบโตตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในช่วงปี 2536 – 2544 มีอัตราการเติบโต 8.5% ต่อปี ในปัจจุบัน ภาครัฐได้ใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทั้งทางบก น้ำ อากาศ รวมทั้งระบบที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อเกิดการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมขนส่งทุกระบบเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีด

ความสามารถในการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและจราจรในภูมิภาค

จากข้อมูลของกระทรวงคมนาคม พบว่า ในปี 2545 ไทยมีขนส่งสินค้าภายในประเทศรวม 519.9 ล้านตัน มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2541 – 2545 คิดเป็น 8.5% โดยการขนส่งสินค้าทางถนนเป็นรูปแบบหลักในการขนส่งหรือมีสัดส่วนคิดเป็น 88.5% ของการขนส่งสินค้าทั้งหมดในประเทศ ในปี 2545 มีการขนส่งทางถนน 459.9 ล้านตัน รองลงมา คือ การขนส่งทางน้ำภายในประเทศ การขนส่งชายฝั่ง และการขนส่งทางรถไฟ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 5.0% 4.8% และ 1.7%ของการขนส่งทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนการขนส่งทางอากาศแทบไม่มีบทบาทในการขนส่งสินค้าภายในประเทศเลย โดยมีการขนส่งเกิดขึ้นเพียง 56,000 ตัน ในปี 2545 (รูปที่ 1.6)

รูปที่ 1.6 การขนส่งสินค้าภายในประเทศ

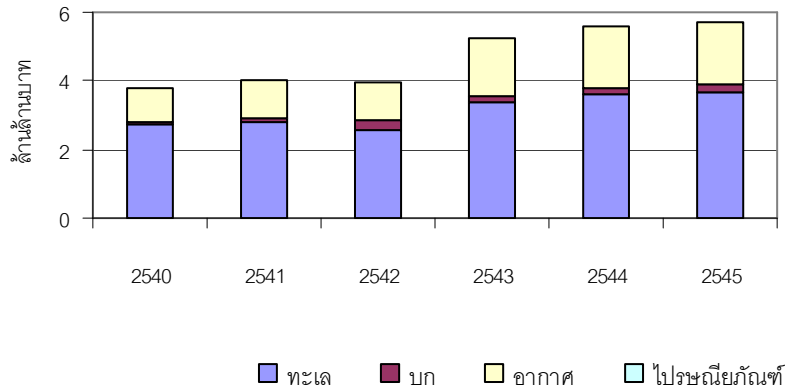
ที่มา: กระทรวงคมนาคม

หากพิจารณาด้านการขนส่งผู้โดยสารภายในประเทศ พบว่า การเก็บรวบรวมสถิติการขนส่งผู้โดยสารทำได้ลำบาก ข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยจากสถิติการขนส่งของกระทรวงคมนาคมซึ่งจัดเก็บจากการให้บริการสาธารณะโดยรัฐวิสาหกิจด้านการขนส่ง ซึ่งพบว่า ในปี 2545 การขนส่งผู้โดยสารภายในประเทศด้วยระบบสาธารณะมีปริมาณไม่น้อยกว่า 995.9 ล้านคน (ผู้โดยสารคนหนึ่งอาจเดินทางได้มากกว่า 1 ครั้งในปีละปี) โดยรูปแบบการขนส่งผู้โดยสารที่สำคัญที่สุดเป็นการขนส่งในตัวเมือง ซึ่งให้บริการโดยรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ มีสัดส่วนคิดเป็น 92.5% ของปริมาณการขนส่งผู้โดยสารภายในประเทศ รองลงมา คือ การขนส่งทางรถไฟ มีสัดส่วนคิดเป็น 5.7% การขนส่งด้วยรถโดยสารระหว่างเมืองของบริษัทขนส่ง (บขส.) ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็น 1.1% และที่เหลือเป็นการขนส่งทางอากาศ 0.7%

หากพิจารณาด้านการขนส่งระหว่างประเทศ พบว่า ในปี 2545 ประเทศไทยมีการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทั้งขาเข้าและขาออกรวม 5.7 ล้านล้านบาท โดยรูปแบบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่สำคัญที่สุด คือ การขนส่งทางทะเล มีสัดส่วนคิดเป็น 64.8% ของมูลค่าสินค้าที่มีการขนส่งระหว่างประเทศ รองลงมา

คือ การขนส่งทางอากาศ การขนส่งทางบก และการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็น 31.2% 4.0% และ 0.1% ของมูลค่าสินค้าที่มีการขนส่งระหว่างประเทศ ตามลำดับ (รูปที่ 1.7)

รูปที่ 1.7 การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (รวมขาเข้าและขาออก)

การลงทุนของต่างประเทศในธุรกิจขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศอยู่ภายใต้ บัญชี 2 ของกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยกำหนดให้ต้องมีคนไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่า 40% ของทุนของคนต่างด้าวที่เป็นนิติบุคคลนั้น เว้นแต่มีเหตุสมควร รัฐมนตรีโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีอาจ ผ่อนผันสัดส่วนในเรื่องดังกล่าวให้น้อยลง แต่ต้องไม่น้อยกว่า 25% และต้องมีกรรมการที่เป็นคนไทยไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด อย่างไรก็ตาม สำหรับการขนส่งทางน้ำและการขนส่งทางอากาศ ภายในประเทศ กฎหมายว่าด้วยเรือไทยและกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศกำหนดให้คนไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่า 70% ซึ่งมีการออกกฎหมายบังคับที่จำกัดการลงทุนของคนต่างด้าวมากกว่ากฎหมายว่าด้วยการประกอบ ธุรกิจของคนต่างด้าว

สำหรับสภาพการดำเนินงานและความสัมพันธ์ด้านต่างประเทศของการขนส่งรูปแบบต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

การขนส่งทางน้ำ

กิจการขนส่งทางน้ำระหว่างประเทศ ประกอบด้วยกิจการย่อย ได้แก่ การเดินเรือระหว่าง ประเทศ ท่าเรือระหว่างประเทศ การประกันภัยทางทะเล การต่อและซ่อมเรือ และการบริการตัวแทนรับจัดการ ขนส่ง (Freight Forwarder) รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้าไปสู่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง อีกทั้งพัฒนาให้กิจการพาณิชย์ ทำเรือ และกิจการเกี่ยวเนื่องให้มีประสิทธิภาพ มีความสามารถทางการแข่งขัน และสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบัน ยกเว้นกิจการท่าเรือระหว่างประเทศ กิจการพาณิชย์ของ ยังไม่พัฒนาให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางการค้าระหว่างประเทศ

ด้านการให้บริการเดินเรือระหว่างประเทศ พบว่า ประมาณ 90% ของสินค้าที่นำเข้าและ ส่งออกของไทยใช้บริการของบริษัทเรือต่างชาติโดยเฉพาะจากญี่ปุ่น ไต้หวัน จีน และสหภาพยุโรป โดยกองเรือ

พาณิชย์ของไทยในปัจจุบันประกอบด้วยเรือบรรทุกสินค้าแห่ง 191 ลำ เรือสินค้าเหลว 106 ลำ โดยมีเรือบรรทุกสินค้าแห่งที่มีมากที่สุด คือ เรือสินค้าเทกอง (Bulk Carrier) เรือสินค้าทั่วไป (Conventional Carrier) และเรือคอนเทนเนอร์มีสัดส่วนเพียง 8% ของกองเรือสินค้าแห่ง สภาพโดยทั่วไปของการบริหารกองเรือไทยจะพบว่า กองเรือไทยมีขนาดเล็กและเก่า บริษัทเรือไทยขาดเงินลงทุน ให้บริการไม่ครบวงจร ขาดเครือข่ายระหว่างประเทศ และขาดความสามารถในการแข่งขันกับบริการของต่างชาติ ส่วนใหญ่ให้บริการภายในภูมิภาคในเส้นทางระหว่างไทยกับอาเซียนและเอเชียตะวันออก ทำให้ไทยเสียเงินตราต่างประเทศที่ต้องจ่ายเป็นค่าขนส่งให้เรือต่างชาติไม่ต่ำกว่าปีละ 3 แสนล้านบาท สำหรับการเดินเรือขนส่งทางน้ำภายในประเทศ นั้น ตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทย ได้อนุญาตให้เฉพาะเรือที่จดทะเบียนไทยเท่านั้น ซึ่งต้องมีคนไทยเป็นผู้ถือหุ้นข้างไม่น้อยกว่า 70% และเรือมีมาตรฐานด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนด

ด้านบริการตัวแทนรับจัดการขนส่ง นั้น ปัจจุบันไทยมีตัวแทนรับจัดการขนส่งประมาณ 300 ราย ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการทั้งหมดในธุรกิจนี้จะเป็นผู้ประกอบการไทยโดยนิตินับ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่อยู่ในภายใต้กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นการร่วมทุนกับต่างชาติโดยเฉพาะญี่ปุ่นและยุโรป โดยมีต่างชาติเป็นผู้บริหารกิจการ สำหรับธุรกิจที่เป็นของคนไทยยังเสียเปรียบบริษัทต่างชาติที่มีขนาดของเงินลงทุนสูง เครือข่ายการขนส่งกว้างขวาง มีการทำพันธมิตรทางธุรกิจหรือเป็นบริษัทลูกของสายการเดินเรือต่างชาติทำให้ได้ค่าระวางที่ถูกลงกว่า สามารถให้สินเชื่อระยะสั้นแก่ลูกค้าได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดลูกค้าผู้นำเข้าและส่งออกสินค้า ทำให้มีแนวโน้มที่ผู้นำเข้าและส่งออกมีแนวโน้มใช้บริการของตัวแทนรับจัดการขนส่งที่เป็นของต่างชาติ

ด้านกิจการต่อและซ่อมเรือ ปัจจุบันไทยมีอยู่เรือประมาณ 164 คู่ มีทั้งให้บริการซ่อมหรือสร้างอย่างเดียว และคู่ที่ให้บริการทั้งซ่อมและสร้าง โดยส่วนใหญ่อยู่เรือมักจะกระจายอยู่ตามจังหวัดชายฝั่งทะเลทางภาคใต้ ภาคตะวันออก สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และตามริมแม่น้ำที่สำคัญของประเทศ คู่เรือของไทยเป็นคู่ขนาดเล็ก ใช้สร้างและซ่อมเรือไม้ เรือไฟเบอร์กลาส และอื่น ๆ ในจำนวนนี้มีคู่เรือที่มีขีดความสามารถในการต่อและซ่อมเรือขนาดตั้งแต่ 100 ตันกรอส ประมาณ 38 คู่ ในจำนวนนี้เป็นคู่เรือที่มีคู่ลอยประมาณ 9 คู่ มีขีดความสามารถรวมประมาณ 170,000 ตันกรอส และอยู่แห่ง 2 คู่ มีขีดความสามารถรวมประมาณ 8,000 ตันกรอส จากสภาพให้บริการโดยภาพรวม พบว่า คู่เรือในไทยยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการต่อและซ่อมเรือที่ใช้เพื่อการค้าระหว่างประเทศไทยได้ โดยพบว่า ผู้ใช้บริการต่อเรือในไทยมักเป็นเรือของทางราชการ เรือประมง และเรือไม้ที่ใช้เดินในแม่น้ำลำคลอง ผู้ใช้บริการซ่อมเรือในไทยมักเป็นเรือขนาดเล็กและเทคโนโลยีไม่สูง โดยหากเป็นเรือขนาดใหญ่มักจะนำเรือไปต่อหรือซ่อมในต่างประเทศ อาทิ สิงคโปร์ เกาหลี จีน และญี่ปุ่น อันเนื่องมาจากคู่ต่อและซ่อมเรือขาดเทคโนโลยี วัสดุและอุปกรณ์คงคลัง และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ

ด้านการประกันภัยทางทะเล นั้น แบ่งการให้บริการออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การประกันภัยตัวเรือและเครื่องจักร (Hull and Machinery Insurance) การประกันภัยสินค้า (Car Insurance) และการประกันความรับผิดชอบของเจ้าของเรือ (Protection and Indemnity Insurance) ซึ่งบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทยมี

มากกว่า 60 บริษัท แต่มีบริษัทที่รับประกันภัยทั้งตัวเรือและสินค้าอยู่ประมาณ 10 บริษัท ส่วนใหญ่เป็นการรับประกันสินค้าเป็นหลัก การใช้บริการประกันทางทะเลของไทยค่อนข้างเสรี ผู้ประกอบกิจการเดินเรือหรือผู้ส่งสินค้าสามารถหาบริการประกันภัยจากบริษัทประกันภัยต่างประเทศได้โดยตรง การรับประกันภัยทางทะเลของบริษัทประกันภัยดังกล่าวส่วนใหญ่ยังมีการทำประกันภัยต่อ (Reinsurance) ยังต่างประเทศ

ด้านการบริการนอกท่า (Off Dock Services) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาการจราจรถติดขัดบริเวณท่าเรือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้นำเข้าและส่งออกสินค้าไม่ต้องนำสินค้าไปดำเนินพิธีการศุลกากรและการนำสินค้าเข้าตู้คอนเทนเนอร์ที่ท่าเรือ การให้บริการนอกท่าจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมศุลกากร ซึ่งสามารถจำแนกบริการออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) โรงพักสินค้าเพื่อตรวจปล่อยของขาเข้าและบรรจุของขาออกที่ขนส่งโดยระบบคอนเทนเนอร์นอกเขตท่าเทียบท่าเรือ (Inland Container Depot - ICD) ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 10 บริษัท ตั้งกระจายอยู่แถบชานเมืองกรุงเทพฯ สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และฉะเชิงเทรา โดยส่วนใหญ่มีสายการเดินเรือต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้น และ (2) สถานที่ตรวจและบรรจุสินค้าเข้าคอนเทนเนอร์เพื่อการส่งออก (Container Freight Station - CFS) ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 12 บริษัท ตั้งกระจายอยู่แถบชานเมืองกรุงเทพฯ สมุทรปราการ และปทุมธานี โดยส่วนใหญ่มีสายการเดินเรือต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้น

ด้านบริการท่าเรือ ปัจจุบันประเทศไทยมีท่าเรือที่สามารถให้บริการเรือเดินทะเลขนาด 500 ตันกรอสขึ้นไปประมาณ 120 ท่า จำแนกเป็นท่าเรือของเอกชนและท่าเรือของรัฐ โดยท่าเรือเอกชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาและกระจายอยู่ตามฝั่งทะเลภาคตะวันออกและภาคใต้ โดยท่าเรือเอกชนที่สำคัญและให้บริการสาธารณะ ได้แก่ ท่าเรือศรีราชา และท่าเรือประจวบ ส่วนท่าเรือของรัฐเป็นท่าเรือหลักที่ให้บริการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ ท่าเรือที่สำคัญ ได้แก่ ท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือมาบตาพุด ท่าเรือสงขลา และท่าเรือภูเก็ต ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของการท่าเรือแห่งประเทศไทย

สำหรับความสัมพันธ์ด้านการขนส่งทางน้ำระหว่างประเทศ นั้น กระทรวงคมนาคมได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับต่าง ๆ ได้แก่

- ความสัมพันธ์ระดับทวิภาคี : เช่น การจัดทำความตกลงสองฝ่ายด้านการขนส่งทางทะเลกับประเทศต่าง ๆ ได้แก่ จีน เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น เยอรมัน และโมร็อกโก (โดยครอบคลุมเนื้อหาด้านการยอมรับเอกสารคนประจำเรือ การอำนวยความสะดวกในการเข้าออกของเรือและคนประจำเรือ การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และความร่วมมือทางวิชาการ เป็นต้น) การเป็นท่าเรือพี่น้องระหว่างท่าเรือแหลมฉบังกับท่าเรือคิตาคิวชู (ญี่ปุ่น) การทำข้อตกลงความร่วมมือมิตรภาพระหว่างการทำเรือแห่งประเทศไทยกับรัฐบาลแคว้นแฟลนเดอร์ (เบลเยียม) และการทำข้อตกลงความร่วมมือด้านการตลาดระหว่างการทำเรือแห่งประเทศไทยกับการท่าเรือลอนดอน
- ความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค: เช่น การจัดทำความตกลงด้านการเดินเรือขนส่งผู้โดยสารและสินค้าในแม่น้ำโขง (จีน ลาว พม่า และไทย) การพัฒนากรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการ

ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานด้านการขนส่งของเอเปคด้านท่าเรือ นโยบายพาณิชย์นาวี และการเชื่อมต่อกับท่าเรือและการขนส่งต่อเนื่อง

- ความสัมพันธ์กับองค์การระหว่างประเทศ: เช่น ความเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศที่จัดทำโดยองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยความปลอดภัยแห่งชีวิตในทะเล (SOLAS 1974) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลพิษจากเรือในทะเล (MARPOL 1973/1978) อนุสัญญาว่าด้วยมาตรฐานความรู้ ความสามารถของคนประจำเรือของฝ่ายปากเรือ ฝ่ายช่างกลเรือ พนักงานวิทยุ ตลอดจนผู้ที่ทำงานในเรือพิเศษ (STCW 1978) และอนุสัญญาว่าด้วยการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ (FAL 1965) เป็นต้น

การขนส่งทางอากาศ

ประเทศไทยมีท่าอากาศยานระหว่างประเทศ 5 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานกรุงเทพ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานภูเก็ต และท่าอากาศยานหาดใหญ่ ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) นอกจากนี้ ยังมีท่าอากาศยานพาณิชย์อีก 26 แห่ง กระจายอยู่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมการขนส่งทางอากาศ ปัจจุบัน ท่าอากาศยานหลักของไทย คือ ท่าอากาศยานกรุงเทพ ซึ่งประกอบด้วยอาคารผู้โดยสาร 2 แห่ง สามารถรองรับผู้โดยสารได้มากกว่า 25 ล้านคนปี สินค้า 7 แสนตัน/ปี และเที่ยวบิน 160,000 เที่ยวบิน/ปี นับเป็นท่าอากาศยานที่มีปริมาณการขนส่งมากเป็นอันดับที่ 26 ของโลก โดยมีสายการบินประจำมาใช้บริการมากกว่า 80 สาย และในเดือนกันยายน ปี 2548 บริษัท ท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บทม.) จะดำเนินการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ แล้วเสร็จและสามารถให้บริการได้ โดยสามารถรองรับผู้โดยสารได้ 100 ล้านคน / ปี และรองรับเที่ยวบิน 112 เที่ยวบิน/ชั่วโมง เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ไทยเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

นอกจากการพัฒนาท่าอากาศยานใหม่แล้ว รัฐบาลยังดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจท่าอากาศยาน คือ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยวางแผนจะนำหุ้น 30% ออกขายต่อประชาชนในเดือนมีนาคม 2547 เพื่อระดมทุนจำนวน 1.5 หมื่นล้านบาท ใช้ในการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ รวมทั้งสนับสนุนให้สัมปทานเอกชนเข้ามาให้บริการต่าง ๆ ในท่าอากาศยาน อาทิ การให้บริการภายในอาคารที่พักผู้โดยสาร ครุภัณฑ์ บริการเติมน้ำมันอากาศยาน บริการภาคพื้น บริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการซ่อมบำรุง และคลังสินค้า เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้บริษัทต่างชาติร่วมกับบริษัทคนไทยในลักษณะ Consortium หรือ Joint Venture เข้าร่วมประมูล เช่น กรณีของ SPI – CTI Consortium ซึ่งเข้าประมูลงานให้บริการภาคพื้นและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการซ่อมบำรุงในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งประกอบด้วยบริษัทไทยและต่างประเทศ ได้แก่ Swissport International, CTI Holding, Thai Air Cargo และ Airside Warehouse Company และอีกกลุ่มหนึ่ง คือ WFS – PG Ramp Joint Venture ซึ่งประกอบด้วยบริษัทไทยและต่างประเทศ ได้แก่ Bangkok Airways, Worldwide Flight Services และ Food and Store Company เป็นต้น

สายการบินของไทยที่ให้บริการระหว่างประเทศ ได้แก่ Angel Airlines และ Thai Airways International (TG) ซึ่งปัจจุบันให้บริการบินเชื่อมโยงระหว่างไทยกับอีก 35 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ สายการบินบินช้างต้น นับตั้งแต่ปี 2540 รัฐบาลค่อยทยอยเปิดเสรีการบินภายในประเทศ โดยอนุญาตให้สายการบินเอกชน บินทับเส้นทางของการบินไทยฯ ได้ ทำให้เริ่มมีสายการบินเอกชนหลายแห่งเข้ามาให้บริการบินภายในประเทศ ได้แก่ Air Andaman, Air People, Bangkok Airways, Orient Thai, PB Air, Phuket Air, Thai Air Cargo, Thai Pacific Airlines และ Air Asia ที่จะเริ่มต้นให้บริการในต้นปี 2548 โดยสายการบินที่ต้องการเข้ามาประกอบการ ในประเทศไทย นั้น ต้องขอใบอนุญาตประกอบการเดินอากาศจากกรมการขนส่งทางอากาศ ซึ่งมีคนต่างด้าวถือ หุ่นอยู่ไม่เกิน 30% มีกรรมการส่วนใหญ่เป็นคนไทย และมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท และมีทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 25% และต้องชำระเต็มมูลค่าภายใน 6 เดือนนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต และมีวงเงินประกันภัยที่จะเกิดแก่ร่างกาย ชีวิต ตลอดจนทรัพย์สินของบุคคลที่สามไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาทต่อครั้ง วงเงินประกันภัยสำหรับผู้โดยสารไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาทต่อคน ส่วนกรณีเที่ยวบินแบบไม่ประจำเช่าเหมาลำ นั้น กรมการขนส่งทางอากาศได้อนุมัติให้สายการบินต่างชาติบินแบบเช่าเหมาลำเข้ามาในไทย โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวได้

ส่วนการให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยานนั้นต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงคมนาคม และมีคนไทยถือหุ่นอยู่ไม่น้อยกว่า 70% ส่วนสายการบินต่างชาติจะสามารถเข้ามาให้บริการระบบสำรองที่นั่งด้วย คอมพิวเตอร์ (Computer Reservation System - CRS) ได้เฉพาะการใช้ประโยชน์ภายในกิจการเท่านั้น จะให้บริการแก่สาธารณะไม่ได้ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยโทรศัพท์และโทรเลข อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมี นโยบายเปิดตลาด CRS ให้ต่างประเทศมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเปิดเสรีโทรคมนาคม ซึ่งปัจจุบัน กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณา CRS Code of Conduct ให้แล้วเสร็จ

สำหรับความสัมพันธ์ด้านการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ นั้น กระทรวงคมนาคมได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับต่าง ๆ ได้แก่

- ความสัมพันธ์ระดับทวิภาคี : เช่น การให้ความช่วยเหลือประเทศลาวในการพัฒนาสนามบิน หลวงพระบาง สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับญี่ปุ่นในด้านการกำหนดระบบเครื่องช่วย การเดินอากาศ CNS/ATM (Communication Navigation and Surveillance/ Air Traffic Management) สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับฝรั่งเศสในการส่งเสริมมาตรฐานการบิน และโครงสร้างพื้นฐานการควบคุมการจราจรทางอากาศ สร้างความร่วมมือด้านวิชาการ ระหว่างสถาบันการบินพลเรือนไทยกับกรมการบินพลเรือนแห่งฝรั่งเศส สร้างความร่วมมือ ด้านวิชาการระหว่างสถาบันการบินพลเรือนกับ Japan International Cooperation Agent (JICA) สร้างความร่วมมือด้านการฝึกอบรมด้านการควบคุมการจราจรทางอากาศระหว่าง สถาบันการบินพลเรือนกับหน่วยงานควบคุมการจราจรทางอากาศของเวียดนาม การทำ ความตกลงว่าด้วยการบริการเดินอากาศทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ (Bilateral Air Service Agreement) ประมาณ 100 ประเทศ และการเปิดเสรีการขนส่งสินค้าทางอากาศระหว่าง ไทยกับสหรัฐอเมริกา

- ความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค: เช่น การสร้างความร่วมมือด้านการบินระหว่างประชาคมยุโรป - เอเชีย การพัฒนาความร่วมมือเพื่อความปลอดภัยในการบินและความสมควรเดินอากาศ ต่อเนื่องในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
- ความสัมพันธ์กับองค์การระหว่างประเทศ: เช่น ความร่วมมือกับองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO)

การขนส่งทางบก

การขนส่งทางบกเป็นรูปแบบการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารที่สำคัญที่สุดของประเทศ เนื่องจากเป็นวิธีการขนส่งที่สะดวก รวดเร็ว ประกอบกับนโยบายและการจัดสรรงบประมาณลงทุนของรัฐบาล เอื้ออำนวยให้การขนส่งทางบกขยายตัวอย่างมาก ลักษณะโครงสร้างอุตสาหกรรมมีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดน้อย ผู้ประกอบการขนส่งสามารถเข้าสู่ธุรกิจได้ง่าย ทำให้มีจำนวนผู้ประกอบการรายย่อยมาก มีการแข่งขันตัดราคากันสูง ทำให้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางบกจำนวนมากยังประสบภาวะขาดทุนและมีความสามารถในการทำกำไรน้อย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีแนวโน้มที่ผู้ประกอบการจากต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจด้านการขนส่ง และกระจายสินค้าทางบกในประเทศไทยมาก โดยเฉพาะการให้บริการแก่ลูกค้าในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคขนาดใหญ่ ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจยานยนต์และชิ้นส่วน ธุรกิจผลิตเคมีภัณฑ์ เป็นต้น โดยมีบริษัทต่างชาติจากสหภาพยุโรป (เช่น Exel และ TNT) ออสเตรเลีย (เช่น Davids Distribution, Linfox และ Tolls Logistics) โดยมักดำเนินธุรกิจโดยอาศัยการจัดการสมัยใหม่ มีทั้งทุน เทคโนโลยี บริการครบวงจรตั้งแต่ การขนส่ง การบริหารคลังสินค้า การตรวจติดตามสินค้า และกระจายสินค้า โดยผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามา นั้นเป็นทั้งคู่แข่งของผู้ประกอบการขนส่งไทยและคู่ค้า (โดยการว่าจ้างผู้ประกอบการขนส่งไทยให้รับช่วงการขนส่งอีกทอดหนึ่ง)

สำหรับการขนส่งสินค้าทางบกระหว่างประเทศ นั้น บริเวณที่มีการขนส่งมากเป็น การขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างไทย – มาเลเซีย – สิงคโปร์ โดยสินค้าส่วนใหญ่ส่งผ่านด่านสงขลา ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ และด่านสุไหงโกลก โดยเฉพาะสินค้าส่วนที่เป็นการขนส่งผ่านมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ ทั้งนี้เพราะสิงคโปร์มีความต้องการนำเข้าผลไม้ อาหารทะเลสด และอาหารสดอื่น ๆ จากไทย ซึ่งเครื่องบินที่ให้บริการขนส่งสินค้ายังไม่เพียงพอ อีกทั้งปัญหาการขาดบริการเดินเรือระหว่างท่าเรือสงขลา กับสิงคโปร์ ทำให้เกิดความต้องการบริการขนส่งสินค้าทางบกมาก อย่างไรก็ตาม การที่รถบรรทุกไทยผ่านเข้าไปในมาเลเซียนั้น ต้องจดทะเบียนกับประเทศมาเลเซีย และต้องซื้อประกันจากบริษัทประกันวินาศภัยของมาเลเซียที่กัวลาลัมเปอร์ ซึ่งความไม่สะดวกดังกล่าวและกฎเกณฑ์ของมาเลเซียทำให้ต้นทุนการส่งออกที่ผ่านด่านชายแดนไทยสูงกว่าที่ควรเป็น ขณะที่ผู้ประกอบการขนส่งของมาเลเซียไม่ต้องมีต้นทุนความไม่สะดวกดังกล่าวเพราะไทยไม่มีกฎหมายบังคับให้รถบรรทุกมีประกันวินาศภัยในการขนส่งสินค้าผ่านด่านทางใต้ โดยการขนส่งสินค้าทางบกผ่านชายแดน

ประเทศไทย – มาเลเซียมีการแข่งขันกันอย่างมากระหว่างผู้ประกอบการไทย ผู้ประกอบการต่างชาติ และองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)²

สำหรับความสัมพันธ์ด้านการขนส่งทางบกระหว่างประเทศ นั้น กระทรวงคมนาคมได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับต่าง ๆ ได้แก่

- ความสัมพันธ์ระดับทวิภาคี : เช่น การจัดทำความตกลงสองฝ่ายด้านการขนส่งทางถนนไทยและลาว (สร้างเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดน่าน - ปากแบ่ง) การจัดทำความตกลงสองฝ่ายด้านการขนส่งทางถนนไทยและกัมพูชา (สร้างเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดศรีสะเกษ - เสียมเรียบ) การจัดทำความตกลงสองฝ่ายด้านการขนส่งทางถนนไทยและพม่า (สร้างเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดตาก - ร่าวกุ้ง) การจัดทำความตกลงสองฝ่ายด้านการขนส่งทางถนนไทยและมาเลเซีย (สร้างเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดนราธิวาส - รัฐกลันตัน)
- ความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค: เช่น การพัฒนาทางหลวงเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (ได้แก่ เส้นทาง R1 เชื่อมโยงกรุงเทพฯ – กัมพูชา – เวียดนาม เส้นทาง R2 เชื่อมโยงพม่า – ไทย – ลาว – เวียดนาม เส้นทาง R3 เชื่อมโยงไทย – พม่า – ลาว - จีน และเส้นทาง R10 เชื่อมโยงไทย – กัมพูชา – เวียดนาม) การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำและการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (สร้างเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดสตูล – รัฐเปอรลิสของมาเลเซีย) การจัดทำความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารไทย - ลาว - เวียดนาม การพัฒนาโครงการทางหลวงอาเซียน การจัดทำกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน การจัดทำความตกลงว่าด้วยการยอมรับหนังสือรับรองการตรวจสภาพรถที่ใช้ในเชิงพาณิชย์สำหรับรถบรรทุกสินค้าและรถบรรทุกสินค้าสาธารณะ

การบริการจัดส่งด่วน

ธุรกิจบริการจัดส่งด่วน (Express Delivery Services- EDS) ที่ให้บริการอยู่ในประเทศไทย เป็นของบริษัทต่างประเทศ ได้แก่ บริษัท United Parcel Services (UPS), Federal Express (FEDEX), DHL, TNT และ Airborne Express โดยทุกบริษัทมีเครือข่ายการให้บริการรับส่งเอกสาร สิ่งพิมพ์ พัสดุด่วน และสินค้าที่ขนส่งทางอากาศมากกว่า 200 ประเทศทั่วโลก โดย UPS, FEDEX และ Airborne Express เป็นบริษัทของสหรัฐอเมริกา ขณะที่ DHL และ TNT เป็นบริษัทของยุโรป โดยแต่ละบริษัทให้บริการที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่

- ขนส่งเอกสารด่วนทั่วโลก เช่น เอกสารสัญญา ใบเสนอราคา และรายงาน เป็นต้น

² องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ให้บริการขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างไทยกับมาเลเซียและสิงคโปร์ ไทยกับพม่า (ผ่านด่านที่จังหวัดเชียงราย ตาก และระนอง) ไทยกับลาว (ผ่านด่านที่จังหวัดเชียงราย หนองคาย มุกดาหาร นครพนม และอุบลราชธานี) และไทยกับกัมพูชา (ผ่านด่านที่จังหวัดสระแก้ว และตราด)

- ขนส่งพัสดุภัณฑ์ด่วนและสิ่งที่มีไซเอกสสาร เช่น ตัวอย่างสินค้า อะไหล่ งานศิลปะ แผ่นดิสก์ เป็นต้น
- ลอจิสติกส์และกระจายสินค้าด่วน เพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะของลูกค้า โดยเสนอ บริการครอบคลุมตั้งแต่การจัดการคลังสินค้า สินค้าคงคลัง จัดเก็บสินค้า ขนส่ง ซ่อมแซม และส่งคืนสินค้า เป็นต้น
- นำเข้าสินค้าด่วน โดยรับสินค้าจากซัพพลายเออร์ในต่างประเทศและจัดส่งตรงถึงผู้รับปลายทางมากกว่า 200 ประเทศทั่วโลก โดยเก็บค่าธรรมเนียมเป็นเงินบาท
- จัดส่งสินค้าโดยชำระค่าธรรมเนียมในอัตราต่ำราคาเดียว โดยใช้บรรจุภัณฑ์พิเศษ เพื่อส่งสินค้าที่มีน้ำหนักไม่เกิน 25 กิโลกรัม (หรือปริมาตร 45 x 45 x 35 ซม.) ซึ่งสินค้าที่ใช้บริการส่วนใหญ่ ได้แก่ หนังสือ รองเท้า เสื้อผ้า และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ในเดือนตุลาคม 2547 รัฐบาลไทยและสหรัฐอเมริกาได้ลงนามร่วมกันในความตกลงเปิดเสรี การขนส่งสินค้าทางอากาศ (All Cargo Open Skies) ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ โดยลดข้อจำกัดการควบคุมของ ภาครัฐด้านการจราจร ความถี่ และอัตราค่าบริการ รวมทั้งให้เสรีภาพการบินตามสิทธิการบินที่ 7 กล่าวคือ อนุญาตให้ สายการบินของภาคีแต่ละฝ่ายสามารถขนส่งสินค้าระหว่างภาคีอีกฝ่ายหนึ่งกับประเทศที่สามได้โดยเที่ยวบิน ดังกล่าวไม่มีเส้นทางบินเชื่อมกับประเทศภาคีที่สายการบินนั้นมีฐานบินอยู่ ตัวอย่างเช่น ไทยให้สิทธิบริษัท FEDEX ของสหรัฐฯ ซึ่งมีฐานบินอยู่ในไทยสามารถให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศระหว่างไทยกับจีนได้ โดยไม่ต้องมีการบินเชื่อมกับสหรัฐฯ ซึ่งโดยปกติ การให้เสรีภาพการบินตามสิทธิการบินที่ 7 จะไม่รวมอยู่ในการจัดทำ ความตกลงด้านการเดินอากาศทวิภาคี

ความตกลงเปิดเสรีการขนส่งสินค้าทางอากาศดังกล่าว นอกจากจะให้สิทธิสายการบินแต่ละ ภาคีในการเปิดเส้นทางบินใหม่แล้ว ยังลดข้อจำกัดการควบคุมของภาครัฐในด้านความถี่ ความถี่ และการ กำหนดอัตราค่าบริการ ทำให้เพิ่มการแข่งขันในตลาดการให้บริการ EDS ส่งผลให้การค้าทางอากาศระหว่าง ประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ดอกไม้สด ผักผลไม้สด สินค้าเน่าเสียง่าย สินค้า แพชั่น สินค้ามูลค่าสูง และพัสดุด่วน เป็นต้น โดยจากประสบการณ์ของสหรัฐฯ พบว่า ประเทศที่เข้าเป็นภาคี ความตกลงเปิดเสรีการขนส่งทางอากาศล้วนมีมูลค่าการขนส่งสินค้าทางอากาศสูงขึ้น เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ และได้หวัน มีมูลค่าการค้าทางอากาศเติบโตขึ้นร้อยละ 380 157 และ 59 ตามลำดับ อีกทั้งก่อให้เกิดการจ้างงาน และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น

ความตกลงการเปิดเสรีการขนส่งสินค้าทางอากาศเป็นก้าวแรกในการพัฒนาไปสู่การเปิดเสรี การขนส่งผู้โดยสาร ซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของสายการบิน ซึ่งจากประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ ที่มีการเปิด เสรีการขนส่งทางอากาศแล้ว พบว่า ปริมาณการเดินทางและการขนส่งสินค้าทางอากาศเพิ่มสูงขึ้น เปิดเส้นทาง บินใหม่ สร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่แก่ผู้ประกอบการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ มีการพัฒนาประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานและการตลาด และก่อให้เกิดธุรกิจเกี่ยวเนื่องเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจด้านการท่องเที่ยว โดย

รัฐบาลลดบทบาทด้านการกำกับดูแลการเงินงานเชิงพาณิชย์ของธุรกิจสายการบินและรักษาบทบาทด้านการบริหารความปลอดภัย ความมั่นคง และผลกระทบต่อสังคมและผู้บริโภค

ปัจจุบันกรมการขนส่งทางอากาศกำลังดำเนินการจัดทำแผนเปิดเสรีการขนส่งสินค้าทางอากาศ ซึ่งจะครอบคลุมการบริการจัดส่งเอกสาร สิ่งพิมพ์ และพัสดุภัณฑ์ทางอากาศ และปรับแก้กฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงเปิดเสรีการขนส่งสินค้าทางอากาศที่ได้ลงนามร่วมกับสหรัฐฯ ซึ่งจะส่งเรื่องให้กระทรวงคมนาคมเพื่อพิจารณา เพื่อให้ความตกลงมีผลใช้บังคับใน พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นผลดีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีกับสหรัฐฯ ทำงานได้สะดวกขึ้น เพราะการเปิดเสรี EDS จะไม่ขัดต่อกฎหมายอย่างไรก็ดี การเปิดเสรี และการปรับแก้กฎหมายจะไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ EDS ของประเทศอื่น

ถึงแม้ว่าการเปิดเสรีจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้บริโภคและสนับสนุนนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาค แต่ก็มีผู้ที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ สายการบินขนส่งสินค้าของไทย บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และตัวแทนบริหารจัดการขนส่งสินค้าทางอากาศ เนื่องจากผู้ให้บริการ EDS เป็นบริษัทที่มีให้บริการแบบครบวงจรและบริการขนส่งเอกสาร พัสดุภัณฑ์ และสินค้าทางอากาศได้ทุกประเภท ทำให้ต้องปรับกลยุทธ์การดำเนินการและการตลาด

การประกอบกิจการขนส่ง นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการฮัจญ์: กำหนดให้ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจญ์ต้องเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย มีสำนักงานอยู่ในไทย และกรณีที่เป็น (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ต้องมีทุนเป็นของต่างด้าวไม่เกิน 49% (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องมีสัญชาติไทยและมีทุนเป็นของต่างด้าวไม่เกิน 49% (3) บริษัทจำกัด มีกรรมการที่เป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และมีทุนของต่างด้าวไม่เกิน 49% รวมทั้งต้องไม่มีข้อบังคับอนุญาตให้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ นอกจากนี้หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการผู้จัดการนิติบุคคลต้องมีสัญชาติไทย
- กฎหมายว่าด้วยเรือไทย: โดยในมาตรา 7 กำหนดให้ผู้ที่จะมีสิทธิเรือจดทะเบียนเป็นเรือไทยซึ่งทำการค้าในน่านน้ำไทยได้ต้องเป็น (1) บุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย หรือ (2) ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย หรือ (3) นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย โดย (ก) กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย (ข) กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบทั้งหมดเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทยและมีคนต่างด้าวลงทุนไม่เกิน 30% ของทุน (ค) กรณีบริษัทจำกัด ต้องมีกรรมการคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และถือหุ้นไม่เกิน 30% ของทุนจดทะเบียน และห้ามมีข้อบังคับอนุญาตให้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ และ (ง) กรณีบริษัทมหาชน ต้องมีกรรมการคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และถือหุ้นไม่เกิน 30% ของทุนชำระแล้ว นอกจากนี้ ในมาตรา 7 ทวิ กำหนดให้ผู้ที่จะมีสิทธิ

เรือจดทะเบียนเป็นเรือไทยซึ่งใช้ประกอบการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศโดยเฉพาะ (ไม่ทำการค้าในน่านน้ำไทย) ต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย มีกรรมการเป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และเป็น (ก) บริษัทจำกัด ซึ่งมีทุนของคนต่างด้าวไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียนและห้ามมีข้อบังคับอนุญาตให้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ หรือ (ข) บริษัทมหาชน ต้องมีคนต่างด้าวถือหุ้นไม่เกิน 49% ของทุนชำระแล้ว และมาตรา 47 ระบุว่า เรือที่จดทะเบียนเป็นเรือไทยเท่านั้นจึงจะทำการค้าในน่านน้ำไทยได้ นอกจากนี้จะมีความตกลงกับต่างประเทศเป็นอย่างไร นอกจากนี้ ในมาตรา 50 กำหนดว่าคนประจำเรือไทยซึ่งสามารถทำการค้าในน่านน้ำไทยได้นั้นทุกคนต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย และคนประจำเรือขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศต้องมีอัตราส่วนบุคคลสัญชาติไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันกระทรวงคมนาคมผ่อนผันให้มีประจำเรือต่างด้าวได้ไม่เกิน 90% สำหรับเรือเดินระหว่างประเทศ

- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์: มีวัตถุประสงค์ในการควบคุม ทำนุบำรุง และส่งเสริมกิจการพาณิชย์ อันได้แก่ การขนส่งทางทะเล การประกันภัยทางทะเล การเดินเรือ กิจการเรือและกิจการท่าเรือเพื่อให้สามารถสนองความต้องการของประเทศได้ โดยประเด็นที่สำคัญต่อการเปิดตลาดการขนส่งทางทะเล ได้แก่ การกำหนดให้ผู้ขออนุญาตเช่าและใช้เรืออื่นที่มีเรือไทยในการประกอบการขนส่งทางทะเลและได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์ต้อง (1) เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (2) มีเรือไทยที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองให้บริการอยู่ในเส้นทางที่จะขออนุญาตเช่าเรืออื่นที่มีเรือไทยมาใช้บรรทุกของซึ่งตนเป็นผู้รับขน (3) แสดงหลักฐานแสดงการใช้คนประจำเรือที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่า 75% ของผู้ทำการในเรือนั้น
- กฎหมายว่าด้วยรถยนต์: มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการจดทะเบียนรถแสดงผู้ถือกรรมสิทธิ์หรือเจ้าของรถและให้เจ้าของรถเสียภาษีประจำปีให้แก่รัฐ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตขับรถให้แก่ผู้ขับรถที่มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยประเด็นที่สำคัญต่อการเปิดตลาดการขนส่งทางบก ได้แก่ ในมาตรา 42 กำหนดให้ผู้ขับรถที่เป็นคนต่างด้าวจะใช้ใบอนุญาตขับรถในประเทศไทยได้เฉพาะในกรณีที่ใช้มีเอกสารที่ระบุไว้ในอนุสัญญาหรือความตกลงที่มีอยู่กับรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของต่างประเทศ และมาตรา 49 กำหนดว่าผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์สาธารณะและรถสามล้อสาธารณะต้องมีสัญชาติไทย นอกจากนี้ ยังมีกฎกระทรวงฉบับที่ 22 (พ.ศ.2527) ซึ่งออกตามความในมาตรา 23 และ 24 แห่งกฎหมายรถยนต์ กำหนดให้ผู้ประกอบการเดินรถยนต์รับจ้างบรรทุกโดยสารโดยใช้รถยนต์รับจ้าง (บรรทุกผู้โดยสารไม่เกิน 7 คน) ต้องเป็น (1) บริษัทจำกัดที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย ตั้งอยู่ในไทย มีผู้ถือหุ้นที่เป็นต่างด้าวไม่เกิน 30% ของทุนจดทะเบียน และมีกรรมการและผู้จัดการมีสัญชาติไทย หรือ (2) สหกรณ์จำกัด มีสำนักงานใหญ่ในไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการเดินรถยนต์รับจ้างบรรทุกโดยสารโดยใช้รถยนต์รับจ้าง และมีกรรมการดำเนินการ สมาชิกและพนักงานเป็นผู้มีสัญชาติไทย

- กฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก: มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมและจัดระเบียบการขนส่ง โดยแบ่งประเภทของการขนส่งออกเป็น การขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง การขนส่งโดยรถยนต์เล็ก และการขนส่งส่วนบุคคล และมีมาตรการควบคุมผู้ประกอบการขนส่ง โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการขนส่งต้องขอรับใบอนุญาตจากทางราชการ มีกำหนดเส้นทางรถประจำทาง ควบคุมจำนวนรถ ควบคุมเวลาเดินรถ รวมทั้งควบคุมตัวรถเพื่อความเหมาะสมและความปลอดภัยในการขนส่ง โดยประเด็นที่สำคัญต่อการเปิดตลาดการขนส่งทางบก ได้แก่ มาตรา 24 ซึ่งกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง และการขนส่งโดยรถยนต์เล็กต้องมีสัญชาติไทย และในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล นั้น จะต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทยและมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในไทย โดยกรณี (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดที่ไม่จำกัดความรับผิดทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย และมีทุนของหุ้นส่วนต่างด้าวไม่เกิน 49% (3) บริษัทจำกัด ให้มีกรรมการต่างด้าวไม่เกิน 50% และมีทุนของต่างด้าวไม่เกิน 49% และ (4) บริษัทมหาชนจำกัด ให้มีกรรมการต่างด้าวไม่เกิน 50% และมีทุนของต่างด้าวไม่เกิน 50% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด นอกจากนี้ ในมาตรา 92 ระบุว่า ผู้ประจำรถ (เช่น ผู้ขับรถ ผู้เก็บค่าโดยสาร นายตรวจ) ในการขนส่งทางประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งโดยรถยนต์เล็กจะต้องมีสัญชาติไทย ทั้งนี้ใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางมีอายุ 7 ปี และใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทางมีอายุ 5 ปี
- กฎหมายว่าด้วยการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย: ซึ่งอนุญาตให้การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ให้สัมปทานกิจการรถไฟทั้งหมดหรือบางส่วนแก่เอกชนได้อย่างไรก็ตาม ในมาตรา 44 กำหนดว่าผู้รับสัมปทานต้องเป็นนิติบุคคลไทย และมาตรา 45 กำหนดว่าผู้รับสัมปทานต้องจัดให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้ทำงานให้มากที่สุด ยกเว้นงานที่มีลักษณะเฉพาะด้าน ซึ่งผู้รับสัมปทานไม่สามารถจัดหาคนไทยที่มีความรู้ความชำนาญทำงานแทนได้ ก็อนุญาตให้หาผู้ชำนาญจากต่างประเทศมาทำงานแทนได้ แต่ต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ความชำนาญให้บุคคลสัญชาติไทยสามารถทำงานแทนได้ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับสัมปทาน
- กฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ: มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการดำเนินการเดินอากาศและการจราจรทางอากาศให้มีความสะดวก ปลอดภัย รัดกุมและเป็นระเบียบ และได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการบินพลเรือน ทำหน้าที่รับปรึกษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบินพลเรือน แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และออกข้อบังคับตามกฎหมายนี้และภาคผนวกแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (Chicago Convention) โดยประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการเปิดตลาดการขนส่งทางอากาศ ได้แก่ ในมาตรา 31 กำหนดให้ผู้ขอจดทะเบียนอากาศยานต้องมีสัญชาติไทยหรือเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในไทย และกรณีที่เป็น (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด

ต้องมีสัญชาติไทย (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดซึ่งรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวน ต้องมีสัญชาติไทย และมีทุนของคนต่างด้าวได้ไม่เกิน 49% (3) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ต้องไม่มีหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ กรรมการส่วนมากต้องมีสัญชาติไทย มีต่างด้าวถือหุ้นไม่เกิน 49% ของหุ้นทั้งหมด นอกจากนี้ ในมาตรา 44 กำหนดให้ผู้ขออนุญาตเป็นผู้ประจำหน้าที่ (เช่น นักบิน ตันหน นายช่าง พนักงานวิทยุ พนักงานควบคุมการจราจรทางอากาศ เป็นต้น) ต้องมีสัญชาติไทย อย่างไรก็ตาม หากได้คนต่างด้าวได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประจำหน้าที่จากประเทศที่ทำความตกลงกับไทย ก็สามารถนำใบอนุญาตนั้นให้เจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางอากาศรับรองเพื่อให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ในประเทศไทยได้

- ข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ 35 (คุณสมบัติและลักษณะของผู้ขออนุญาตเป็นผู้ประกอบการให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศยาน) ซึ่งออกตามความในมาตรา 15 แห่งกฎหมายการเดินอากาศ ซึ่งกำหนดให้ (1) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศยานแก่ธุรกิจการเดินอากาศของตนเองต้องเป็นผู้ประกอบกิจการเดินอากาศของไทย และ (2) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศยานแก่ธุรกิจการเดินอากาศของบุคคลอื่นต้องเป็นรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทจำกัดที่มีกรรมการส่วนใหญ่มีสัญชาติไทย และหุ้นตั้งแต่ 70% ขึ้นไปต้องถือโดยผู้ประกอบกิจการเดินอากาศของไทย รัฐวิสาหกิจที่ให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศยาน หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการให้บริการลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศยานก่อนปี 2535
- กฎหมายว่าด้วยโทรเลขโทรศัพท์: มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดอำนาจผูกขาดในกิจการโทรเลขโทรศัพท์ไว้แก่รัฐ ซึ่งผู้ใดจะดำเนินการมิได้เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการเพื่อใช้เองและต้องได้รับอนุญาตจากรัฐก่อน โดยกฎหมายนี้ไม่อนุญาตให้บุคคลใด ๆ ประกอบการในลักษณะที่ให้ผู้อื่นร่วมใช้ประโยชน์ด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อกรประกอบการให้บริการสำรองที่นั่งด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (Computer Reservation System) อย่างไรก็ตาม การประกอบการจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ซึ่งขณะนั้นกรมการขนส่งทางอากาศได้จัดทำในรูป Code of Conduct หรือเงื่อนไขประกอบใบอนุญาตให้ส่วนราชการอื่นพิจารณา

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ จีน ฮองกง ซิลิปปานามา สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และสหภาพยุโรป ขอให้เปิดตลาดบริการขนส่ง ดังนี้

ประเทศที่ขอให้ไทยเปิดตลาดการขนส่งทางทะเล ได้แก่ ญี่ปุ่น ซิลิปปานามา เกาหลีใต้ ฮองกง นอร์เวย์ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และสหภาพยุโรป โดยขอให้ไทยเปิดตลาดบริการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารระหว่างประเทศ บริการขนถ่ายสินค้า บริการเก็บรักษาและคลังสินค้า บริการลากจูงเรือระหว่างประเทศ บริการพิธีการศุลกากร บริการสถานีผู้โดยสาร บริการตัวแทนเรือ และบริการตัวแทนบริหารจัดการขนส่ง โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การขอให้ไทยผูกพันการลดข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดและการให้การปฏิบัติ

เยี่ยงคนชาติในทุกสาขา การยกเลิกเขตแดนผู้ถือหุ้นต่างด้าวในกิจการเดินเรือไทย การยกเลิกสิทธิตามมาตรการสงวนสินค้าระหว่างประเทศลงเรือไทยที่กำหนดการขนส่งสินค้าของหน่วยงานรัฐนำเข้าต้องใช้บริการเรือไทย การยกเลิกข้อตกลงทวิภาคีว่าด้วยการแบ่งปันสินค้า การยกเลิกเขตแดนผู้ถือหุ้นต่างด้าวและข้อจำกัดด้านสัญชาติผู้ให้บริการในกิจการเกี่ยวเนื่องกับการขนส่งทางทะเล (สถานีผู้สินค้า บริการขนถ่ายสินค้า คลังสินค้า บริการพิธีการศุลกากร บริการตัวแทนรับจัดการขนส่ง และบริการขนส่งหลายรูปแบบที่ต่อเนื่องจากท่าเรือ เป็นต้น)

ประเทศที่ขอให้ไทยเปิดตลาดการขนส่งทางถนน ได้แก่ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ และสหภาพยุโรป โดยขอให้ไทยเปิดตลาดบริการขนส่งสินค้า โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การยกเลิกเขตแดนผู้ถือหุ้นต่างด้าว การยกเลิกสิทธิพิเศษที่ให้องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสป.) รับขนส่งสินค้าที่ทำเรือกรุงเทพ การยกเลิกการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ (Economic Need Test) ที่เกี่ยวข้องกับบริการขนส่งสินค้าทางถนน

ประเทศที่ขอให้ไทยเปิดตลาดการขนส่งทางอากาศ ได้แก่ นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ จีน รัสเซีย แคนาดา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และสหภาพยุโรป โดยขอให้ไทยเปิดตลาดบริการระบบสำรองที่นั่งทางคอมพิวเตอร์ การขายและการตลาดบริการขนส่งทางอากาศ บริการซ่อมและบำรุงรักษาอากาศยาน บริการภาคพื้นสำหรับผู้โดยสาร สินค้า และอากาศยาน (Ground Handling) บริการบริหารท่าอากาศยาน และบริการจัดส่งด่วน (EDS) โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การขอให้ไทยผูกพันการเปิดตลาดครอบคลุมทุกรูปแบบของการค้าบริการระหว่างประเทศ การลดข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ การยกเลิกเขตแดนผู้ถือหุ้นต่างด้าว การลดข้อจำกัดให้การให้ต่างชาติซื้อและถือครองที่ดิน และการยกเลิกการให้เงินอุดหนุนข้ามจากบริการไปรษณีย์ของรัฐที่จะทำให้มีการแข่งขันกับ EDS อย่างไม่เป็นธรรม

1.1.2.3 การเงิน การธนาคาร และประกันภัย

โครงสร้างระบบการเงินไทยประกอบด้วยตลาดเงิน และตลาดทุน โดยทั้งสองตลาดมีหน้าที่ระดมเงินออมจากในประเทศและต่างประเทศเพื่อนำมาลงทุน โดยตลาดเงินจะทำการระดมเงินออมในรูปของเงินฝาก (กรณีเป็นธนาคาร) และตัวสัญญาใช้เงิน (กรณีเป็นบริษัทเงินและเครดิตฟองซิเออร์) เพื่อนำไปปล่อยกู้แก่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการนำเงินไปลงทุน ในขณะที่ตลาดทุนจะทำการระดมเงินออมในรูปของกองทุนรูปแบบต่าง ๆ และบริษัทประกันชีวิต เพื่อนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์ ตราสารหนี้ รวมทั้งไปลงทุนรูปแบบอื่น ๆ

ตลาดการเงิน

ตลาดการเงินทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการทำธุรกรรมทางการเงินระยะสั้น (โดยทั่วไประยะเวลาไม่เกิน 1 ปี) เช่น การกู้ยืมเงินระหว่างธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนการกู้ยืมเงินของภาคธุรกิจระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี โดยผ่านสถาบันการเงิน ตลาดเงินที่สำคัญของไทยประกอบด้วยตลาดซื้อคืนพันธบัตร ตลาดเงินให้กู้ยืม

ระหว่างสถาบันการเงิน ตลาดตราสารพาณิชย์ ตลาดตั๋วเงินคลัง และตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น สำหรับตราสารที่สำคัญในตลาดเงิน ได้แก่ ตั๋วเงินคลัง เช็ค บัตรเงินฝาก ตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น

ตลาดการเงินของไทยประกอบด้วยสถาบันการเงินที่เป็นธนาคาร ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ กิจการวิเทศธนกิจ และธนาคารที่ตั้งโดยกฎหมายพิเศษหรือธนาคารที่ดำเนินการเฉพาะอย่าง อาทิ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นต้น และสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร ได้แก่ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยการดำเนินงานของสถาบันการเงินทั้งที่เป็นธนาคารและมีใช่ธนาคารจะถูกกำกับดูแลโดยกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ การพัฒนาระบบการเงิน การกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ตลาดเงินมีข้อจำกัดด้านขนาดและระยะเวลาของทุนที่ระดมได้ ซึ่งเป็นทุนระยะสั้น ขณะที่ความต้องการของเงินทุนเพื่อการลงทุนส่วนใหญ่เป็นเงินทุนระยะยาว ส่งผลให้ตลาดเงินไม่สามารถรองรับการขยายตัวและการพัฒนาของโครงการธุรกิจขนาดใหญ่ได้เพียงพอ เป็นผลให้เกิดการพัฒนาตลาดทุนในไทย

สถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในระบบการเงินไทย คือ ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีธุรกิจหลัก คือ การระดมเงินออมในรูปแบบเงินฝากประเภทต่าง ๆ และการปล่อยสินเชื่อแก่บุคคลหรือภาคธุรกิจต่าง ๆ การซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด และการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม หลังจากปี 2530 ทางการได้ดำเนินนโยบายผ่อนคลายนโยบายข้อจำกัดและเปิดเสรีทางการเงินด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขยายขอบเขตการทำธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มาเป็นลำดับ ธุรกิจที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตเพิ่มเติม ได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน การเป็นที่ปรึกษาในการซื้อกิจการหรือควบรวมกิจการ การจัดการจำหน่ายและค่าตราสารหนี้ การเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ การดูแลและเก็บรักษาหลักทรัพย์ การเป็นตัวแทนจำหน่ายหน่วยลงทุน การจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และการจัดการกองทุนส่วนบุคคล เป็นต้น โดยจากข้อมูลในเดือนมกราคม ปี 2546 ไทยมีธนาคารพาณิชย์ 13 แห่ง สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ 18 แห่ง และสำนักงานวิเทศธนกิจ (BIBF) 29 แห่ง โดยเมื่อพิจารณาจากการทำงานของระบบการเงินในช่วงที่ผ่านมา พบว่า ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินเพื่อระดมเงินฝากจากผู้มีเงินออมมาปล่อยกู้ให้กับภาคธุรกิจหรือผู้ต้องการใช้เงินก่อให้เกิดการพัฒนาของเศรษฐกิจ

ส่วนสถาบันในตลาดการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร ได้แก่ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยบริษัทเงินทุนสามารถประกอบธุรกิจเงินทุนได้ 4 ประเภท คือ (1) กิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ (2) กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา (3) กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค และ (4) กิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ และทางการได้ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของบริษัทเงินทุนให้กว้างขวางขึ้นตามแนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจเงินตราต่างประเทศและการเป็นที่ปรึกษาการเงิน ทำให้การดำเนินธุรกิจของ

บริษัทเงินทุนกว้างขวางและคล้ายกับธนาคารพาณิชย์มากขึ้น แต่การรับฝากเงินโดยใช้สมุดเงินฝาก และการรับเงินฝากกระแสรายวันยังคงสงวนไว้ให้กิจการธนาคารพาณิชย์เท่านั้น แหล่งเงินทุนที่สำคัญของบริษัทเงินทุนมาจากการออกตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อระดมเงินจากประชาชน และการกู้ยืมจากตลาดเงินในประเทศและต่างประเทศ โดยจากข้อมูลในเดือนมกราคม ปี 2546 ประเทศไทยมีบริษัทเงินทุน 18 แห่ง

สำหรับธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ประกอบด้วยธุรกิจ 3 ประเภท ได้แก่ (1) กิจการเครดิตฟองซิเอร์ (2) กิจการรับซื้อฝาก และ (3) กิจการอื่นที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามเงื่อนไขที่กำหนด รวมถึงการให้สินเชื่อและบริการการเงินเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์และการประกอบกิจการอื่น ได้แก่ การให้กู้ยืมเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินที่มีระยะเวลานับแต่วันออกตั๋วจนถึงกำหนดใช้เงินไม่ต่ำกว่า 3 ปี การให้กู้ยืมประเภทจ่ายคืนเมื่อทวงถามโดยไม่ต้องรับจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นประกัน การเป็นตัวแทนเรียกเก็บหนี้เงินกู้ และการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทเครดิตฟองซิเอร์มีไว้เพื่อใช้ดำเนินธุรกิจ แต่ยังมีได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เป็นต้น โดยจากข้อมูลในเดือนมกราคม ปี 2546 ประเทศไทยมีบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ 6 แห่ง

หากพิจารณามูลค่าการระดมทุนที่เกิดขึ้นในระบบการเงินของไทย พบว่า ระบบธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการระดมทุนมากกว่าตลาดทุนถึง 4 เท่าตัวในช่วงปี 2531 – 2541 อย่างไรก็ตาม ระบบการเงินที่มีโครงสร้างพึ่งพิงระบบธนาคารพาณิชย์มากเกินไปจะมีความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างการได้มาและใช้ไปของเงินทุน (Maturity Mismatch) เนื่องจากธนาคารพาณิชย์รับฝากเงินระยะสั้นและนำเงินดังกล่าวไปปล่อยกู้ต่อในระยะยาวจึงอาจทำให้เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องได้ (Bank Run) ถ้าประชาชนขาดความเชื่อมั่นและพากันไปถอนเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเป็นลูกโซ่ต่อเงินสินเชื่อที่ให้แก่ภาคธุรกิจจนทำให้ต้องเรียกเงินกู้กลับคืนหรือลดปล่อยกู้เพิ่ม ส่งผลกระทบต่อภาวะการลงทุนและภาวะเศรษฐกิจโดยรวม

นอกเหนือจากนั้น ระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยในช่วงก่อนปี 2540 เอง ก็มีจุดอ่อนหลายด้านขาดความรอบคอบในการปล่อยสินเชื่อ จากการที่ไทยพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศจึงส่งผลต่อการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจมหภาคและด้านการเงินของประเทศจนไปนำสู่การมีนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน เพื่อเร่งระดมทุนเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมไทยให้ก้าวไปสู่อุตสาหกรรมหนักที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงและเงินทุนเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความไม่สมดุลด้านอัตราแลกเปลี่ยนและระยะเวลา (Currency and Maturity Mismatch) นโยบายที่สะท้อนออกมาอย่างเป็นรูปธรรม คือ การที่ไทยประกาศรับพันธะข้อ 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในปี 2533 ที่ไทยตัดสินใจเปิดเสรีทางการเงินทำให้มีการยกเลิกข้อจำกัดการชำระเงินหรือการโอนเงินเพื่อธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับดุลบัญชีเดินสะพัดทั้งหมดขณะที่ยังตรึงอัตราแลกเปลี่ยนไว้คงที่ (Fixed Exchange Rate) ยกเลิกเพดานดอกเบี้ยในประเทศ โดยปล่อยให้สถาบันการเงินสามารถกำหนดทั้งดอกเบี้ยเงินกู้ และเงินฝากได้โดยเสรีตั้งแต่ปี 2535 และการสนับสนุนให้สถาบันการเงินของไทยและต่างประเทศจัดตั้งสำนักงานวิเทศธนกิจ (BIBF) ซึ่งทำธุรกรรมในการนำเงินทุนต่างประเทศมาปล่อยกู้ทั้งในประเทศและประเทศภูมิภาค โดยรัฐบาลไทยได้ให้ใบอนุญาตก่อตั้ง BIBF ถึง 45 แห่ง ในปี 2535 การเปิดเสรีทางการเงินนั้น ทำให้เงินทุนสามารถไหลเข้าออกได้ง่ายขึ้น ความมั่นใจในเศรษฐกิจไทย ณ ขณะนั้น ทำให้มีเงินทุนไหลเข้ามาในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในปริมาณที่มากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะการกู้เงินผ่าน BIBF ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ระยะสั้น

มีอัตราเติบโตมากกว่าปีละ 8% ในช่วงปี 2534 – 2538 จึงก่อให้เกิดปัญหาด้านความไม่สมดุลด้านอัตราแลกเปลี่ยนและระยะเวลาขึ้น (Currency and Maturity Mismatch) เพราะในทางเศรษฐศาสตร์พบว่า หากดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงินควบคู่ไปกับการใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ก็จะไม่สามารถใช้นโยบายการเงินควบคุมภาวะเศรษฐกิจของตนได้ ซึ่งไทยก็ประสบปัญหาเช่นนั้นจนส่งผลให้ระบบการเงินของไทยอยู่ในระดับอันตรายต่อความสามารถในการชำระหนี้ ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มขึ้น และเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่วิกฤตการณ์ด้านการเงินในปี 2540

ภาคการเงินนับเป็นภาคธุรกิจหลักที่ต้องมีการปฏิรูปภายหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 โดยเฉพาะการควบรวมกิจการและการปรับโครงสร้างเพื่อสร้างเสถียรภาพให้ระบบการเงิน โดยพัฒนาการที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปี 2546 พบว่า จำนวนธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศปรับตัวลดลงจาก 36 แห่ง เหลือ 31 แห่ง จำนวนสำนักงานกิจการวิเทศธนกิจลดลงจาก 15 เหลือเพียง 6 แห่ง มีการควบรวมกิจการและระงับการดำเนินงานของบริษัทเงินทุน 56 แห่ง ขณะเดียวกัน หลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 รัฐบาลได้ปรับเพิ่มสัดส่วนการถือของผู้ถือหุ้นต่างชาติที่แต่เดิมจำกัดไว้ไม่เกิน 25% โดยอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ 100% ในกิจการธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทและเครดิตฟองซิเอร์เป็นเวลา 10 ปี โดยผู้ถือหุ้นต่างชาติห้ามเพิ่มทุนภายหลังจาก 10 ปี เพิ่มรักษาระดับสัดส่วนผู้ถือหุ้นไว้ไม่เกิน 49% นโยบายการเพิ่มสัดส่วนผู้ถือหุ้นดังกล่าวส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ของไทย 4 แห่ง มีต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นข้างมาก (Hybrid Bank) โดยในปี 2546 ทั้ง Hybrid Bank และสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีส่วนแบ่งตลาดรวมกันราว 16% ของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด

นอกจากการอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในธนาคารพาณิชย์แล้ว นับตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลยังได้จัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ขึ้นเพื่อช่วยฟื้นฟูภาคการเงินของประเทศ โดยหน่วยงานที่สำคัญ ได้แก่ (1) องค์การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน จัดตั้งขึ้นในปี 2540 เพื่อช่วยดูแลการประมวลสินทรัพย์ฟื้นฟูหนี้สินและกิจการของบริษัทเงินทุน 56 แห่ง (ซึ่งมีสินทรัพย์รวมกันประมาณ 11% ของมูลค่าสินทรัพย์รวมของภาคการเงิน) (2) บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย จัดตั้งขึ้นในปี 2540 เพื่อประมวลซื้อสินทรัพย์บางส่วนของสถาบันการเงิน (3) กองทุนพัฒนาสถาบันการเงิน ทำหน้าที่ฟื้นฟูสถาบันการเงินที่ประสบปัญหาด้านเงินทุนและหนี้สิน (4) สถาบันประกันเงินฝาก ซึ่งพิจารณาจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ฝากเงินในระบบการเงินของประเทศ

นอกจากนี้รัฐบาลยังสนับสนุนให้ธนาคารที่ประสบปัญหาการมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ซึ่งมีมากกว่า 40% ของหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ดำเนินการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับการทำงานเพื่อปรับปรุงหนี้ NPL ให้อยู่ในรูปที่ดีขึ้น โดยการทำ Debt Equity Swap และนำสินทรัพย์ไปขายหรือไปประมวล เป็นต้น เป็นผลให้ NPL ในระบบลดลงจากมากกว่า 40% ลงเหลือ 15.6% ในเดือนมีนาคม 2546 และมีธนาคารและสถาบันการเงินหลายแห่งมีกำไร อย่างไรก็ตาม ทั้งกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยยังต้องให้ความสำคัญต่อการกำกับดูแลอยู่ โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานในการประเมินมูลค่าสินทรัพย์ การประเมินความเสี่ยง การพิจารณาสินเชื่อ การจัดประเภท

สินเชื่อ การดำเนินการเมื่อมีหนี้เสีย การบริหารสภาพคล่อง การจัดอันดับสถาบันการเงิน การสร้างธรรมาภิบาล และการสร้างข้อกำหนดด้านเงินทุนโดยเพิ่มทุนขึ้นต่ำจากเดิม 8.5% เป็น 12.5%) และการจัดทำข้อกำหนดสำหรับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ

สำหรับข้อกำหนดสำหรับธนาคารพาณิชย์ต่างชาตินั้น รัฐบาลกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่จะเข้ามาตั้งในประเทศไทยต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งพิจารณาแล้วว่าเกิดประโยชน์ต่อประเทศหรือเป็นการร่วมทุนกับคนไทย โดยประกอบกรให้บริการแก่ประชาชน อาทิ การฝากเงิน การถอนเงิน การให้คำปรึกษาการลงทุน การจัดการกองทุน ฯลฯ ได้เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ไทย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอนุญาตให้ธนาคารต่างชาติจัดตั้งเครื่องให้บริการ Automatic Teller Machine (ATM) ได้เฉพาะที่สำนักงานสาขาเท่านั้น และอนุญาตให้ธนาคารต่างชาติใช้โครงข่าย ATM ร่วมกับธนาคารไทย

จากผลการศึกษาความต้องการบริการทางการเงิน ซึ่งจัดทำโดยบริษัท ซี เอส เอ็น แอนด์ แอสโซซิเอต จำกัด ในเดือนเมษายน 2546 พบว่า

- เมื่อพิจารณาถึงความต้องการของภาคธุรกิจโดยรวมเกี่ยวกับผู้ให้บริการที่ภาคธุรกิจอยากใช้บริการ พบว่า ธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นผู้ให้บริการที่ธุรกิจคาดหวังที่จะได้รับบริการมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ไทยมีสาขาให้บริการกระจายอย่างทั่วถึง ทำให้บริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ประกอบกับภาพลักษณ์ของสถาบันที่มีความมั่นคง นอกจากนี้ความคุ้นเคยของผู้ใช้บริการที่ส่วนใหญ่ใช้บริการทางการเงินขั้นพื้นฐานจากธนาคารพาณิชย์มากกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการด้านการเงินต่าง ๆ ดีกว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ รองจากธนาคารพาณิชย์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการดำเนินธุรกิจ ถัดมาเป็นธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ บริษัทเงินทุน/เครดิตฟองซิเอร์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม สำนักวิเทศธนกิจ BIBF บริษัทประกัน และอื่น ๆ ซึ่งผู้ใช้บริการมีความต้องการอยากไปใช้บริการทางการเงินน้อยมาก
- โดยส่วนใหญ่ ประชาชนและธุรกิจต้องการใช้บริการสถาบันการเงินไทยเป็นหลัก เพราะความรู้สึกในเรื่องของชาตินิยมของธุรกิจไทย และเมื่อเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพการให้บริการด้านต่าง ๆ ของสถาบันการเงินไทยกับต่างชาติ พบว่า ภาคธุรกิจทุกขนาดทั้งในเมืองและนอกเมืองยังคงเห็นว่า ธนาคารพาณิชย์ไทยให้บริการดีกว่าต่างชาติทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินฝาก การลงทุน ด้านสินเชื่อ ด้านโอนเงินและชำระเงิน โดยเฉพาะปัญหาที่สำคัญของการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ได้แก่ การมีเงื่อนไขการให้บริการยุ่งยาก สถานที่ให้บริการมีน้อย และได้รับผลตอบแทนและผลประโยชน์น้อย ยกเว้นด้านบริหารความเสี่ยงที่มีธุรกิจขนาดใหญ่ในเมืองเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ต่างชาติทำได้ดีกว่า

- การเข้ามาให้บริการของสถาบันการเงินต่างประเทศมีประโยชน์ในการช่วยพัฒนาสถาบันการเงินของไทย โดยเฉพาะเรื่องการให้บริการที่เป็นระบบ รวดเร็ว และอำนวยความสะดวกจะมีการนำเสนอรูปแบบบริการใหม่ ๆ ให้กับธุรกิจ และจะทำให้สถาบันการเงินของไทยต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็ว โดยธุรกิจทุกขนาดทั้งในเมืองและนอกเมืองมีความคิดเห็นเดียวกัน
- ในทางตรงกันข้าม การเข้ามาให้บริการของสถาบันการเงินต่างประเทศมีข้อเสียที่ต้องระวัง คือ การเข้ามาครอบงำแล้วจากไป การนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้ต้องลดการจ้างงาน ทำให้สถาบันการเงินของไทยประสบปัญหาหนักขึ้น ตลอดจนไม่มีความยืดหยุ่นแบบคนไทย ถ้าหากผู้ใช้บริการมีข้อจำกัด โดยธุรกิจทุกขนาดทั้งในเมืองและนอกเมืองมีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน
- อย่างไรก็ตาม หากมีสถาบันการเงินต่างชาติขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงเข้ามาให้บริการที่มีคุณภาพ ราคาเหมาะสม ธุรกิจส่วนใหญ่ยังคงใช้บริการหลักจากสถาบันการเงินไทยอยู่ แต่อาจลองไปใช้บริการของสถาบันการเงินต่างชาติบ้าง โดยธุรกิจขนาดกลางและใหญ่ในเขตเมืองมีจำนวนผู้ที่อยากลองมากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก

โดยภาพรวมจะเห็นว่าธุรกิจของไทยยังมีความเป็นชาตินิยมค่อนข้างสูง แต่ไม่ได้ปิดกั้นต่างชาติ ในทางตรงกันข้ามกลับเห็นว่าจะได้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินต่างชาติมาช่วยพัฒนาสถาบันการเงินของไทยให้มีการบริการที่ดีขึ้น

ตลาดทุน

ตลาดทุนทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมเงินทุนระยะยาว โดยการออกตราสารหนี้หรือตราสารทุนเสนอขายต่อประชาชนในวงกว้าง ตราสารที่สำคัญในตลาด ได้แก่ ตราสารหนี้ ตราสารทุน และตราสารแบบผสม ตราสารหนี้แบ่งเป็นตราสารหนี้ภาครัฐ เช่น พันธบัตรรัฐบาลและพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ตราสารหนี้ภาคเอกชน เช่น หุ้นกู้ที่ไม่มีประกัน หุ้นกู้แปลงสภาพ หุ้นกู้ด้อยสิทธิ หุ้นกู้มีประกัน และหุ้นกู้อัตราดอกเบี้ยลอยตัว ส่วนตราสารทุนประกอบด้วยหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และตราสารแบบผสม ได้แก่ ตราสารหนี้แปลงสภาพ (Convertible Debenture) เป็นต้น

การดำเนินงานของตลาดทุนในปัจจุบันอยู่ภายใต้กฎหมายที่สำคัญ คือ กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่กำกับดูแลการพัฒนาตลาดทุนและการทำธุรกรรมทางการเงินในตลาดทุน โดยการกำกับดูแลแบ่งออกเป็น 2 ด้านหลัก คือ (1) การกำกับดูแลตลาดแรก โดยบริษัทใดที่ต้องการออกหลักทรัพย์ใหม่เสนอขายต่อประชาชนครั้งแรก (Initial Public Offering) หรือเสนอขายหลักทรัพย์ในลักษณะอื่นแก่ประชาชนต้องได้รับอนุญาตจาก ก.ล.ต. และดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนด โดย ก.ล.ต. จะตรวจสอบให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอก่อนที่จะอนุญาตให้บริษัทออกหลักทรัพย์ที่เสนอขายแก่ประชาชน และ (2) การกำกับดูแลตลาดรอง โดยหลักจากที่บริษัทเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนเป็นครั้งแรก หลักทรัพย์จะสามารถทำการซื้อขายใน

ตลาดรองได้ก็ต่อเมื่อบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์นั้นได้นั้นค่าขอและได้รับอนุมัติจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว ตลาดรองนี้ประกอบด้วยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย

โครงสร้างสถาบันในตลาดทุนของไทยประกอบด้วยสถาบันการเงินที่สำคัญ ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บริษัทประกันภัย เป็นต้น สถาบันการเงินเหล่านี้ทำหน้าที่ระดมทุนจากผู้ออมและจัดสรรเงินลงทุนดังกล่าวไปสู่ภาคธุรกิจผ่านตลาดทุนโดยบริษัทหลักทรัพย์มีหน้าที่หลัก ได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลทั่วไป การค้าหลักทรัพย์มีในนามของตนเองและการเป็นที่ปรึกษาทางการเงินลงทุน เป็นต้น นอกจากนี้ การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ยังขยายขอบเขตไปถึงการเป็นผู้จัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ การเป็นตัวแทนสนับสนุนการจำหน่ายหลักทรัพย์ และการประกอบธุรกิจการอื่นและให้ยืมหลักทรัพย์ เป็นต้น โดยการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์จะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามคำแนะนำของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จากข้อมูลในเดือนมกราคม ปี 2546 ประเทศไทยมีบริษัทหลักทรัพย์ 43 แห่ง

บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมเป็นผู้ลงทุนประเภทสถาบัน ทำหน้าที่ระดมทุนจากผู้ออมรายย่อยด้วยการเสนอขายหน่วยงานลงทุนต่อประชาชนและนำเงินลงทุนดังกล่าวมาบริหารการลงทุนตามนโยบายของกลุ่มรวมที่ได้เปิดเผยในหนังสือชี้ชวน โดยจากข้อมูลในเดือนมกราคม ปี 2546 ไทยมีบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม 14 แห่ง โดยในกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้กองทุนรวมเป็นนิติบุคคลสัญชาติไทยเพื่อความชัดเจนว่าเมื่อกองทุนรวมลงทุนในหุ้นของบริษัทใดจะถือว่ากองทุนรวมเป็นผู้ถือหุ้นสัญชาติไทย แต่อุญาติให้ต่างประเทศร่วมถือหุ้นได้เพื่อให้ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการลงทุน

บริษัทประกันภัยนับเป็นหนึ่งในสถาบันทางการเงิน ทำหน้าที่ระดมเงินออมจากประชาชนในรูปแบบเบี้ยประกันภัยเมื่อได้รับจากการออกกรมธรรม์ประกันชีวิตหรือกรมธรรม์ประกันภัยให้กับประชาชนผู้เอาประกัน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการจัดสรรสำรองไว้ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งต้องนำมาวางไว้กับนายทะเบียนตามจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ส่วนที่เหลือสามารถนำไปลงทุนหาประโยชน์ได้ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เช่น การฝากเงิน การลงทุนในหลักทรัพย์ หรือการปล่อยกู้ เป็นต้น โดยจากข้อมูลในเดือนมกราคม ปี 2546 ประเทศไทยมีบริษัทประกัน 28 แห่ง ซึ่งปัจจุบัน ธุรกิจประกันอยู่ในช่วงเจริญเติบโตทั้งบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย โดยในปี 2546 มีบริษัทประกันชีวิตมีรายได้รวม 80.6 พันล้านบาท (เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 24.2%) และบริษัทประกันภัยมีรายได้รวม 30.4 พันล้านบาท (เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 13.8%) ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่รัฐบาลต้องการเปิดเสรีโดยค่อย ๆ โดยจะพิจารณาปรับเปลี่ยนสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติจากเดิม 25% เป็น 49% ในอนาคต

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยเป็นกองทุนที่นายจ้างและลูกจ้างสมัครใจร่วมกันจัดตั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันในการดำรงชีพหลังลูกจ้างเกษียณอายุแล้ว และเป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์ในการออมระยะยาวอย่างแท้จริงจึงเป็นผู้ลงทุนสถาบันที่มี

บทบาทสำคัญในตลาดทุน สำหรับการบริหารกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ทางกรมได้อนุญาตให้ธนาคาร บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต และบริษัทหลักทรัพย์สามารถประกอบธุรกิจเป็นผู้จัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้ตามเงื่อนไข และเกณฑ์การลงทุนซึ่งกำหนดไว้ในกฎกระทรวง และเมื่อเดือนมีนาคม 2543 สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้รับโอนงานการกำกับดูแลการจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมาจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เพื่อให้หลักเกณฑ์และแนวทางการกำกับดูแลกองทุนสำรองเลี้ยงชีพอยู่ในมาตรฐานเดียวกับการจัดการลงทุน ประกันสังคม โดยจากข้อมูลในเดือนมกราคม ปี 2546 ประเทศไทยมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ 594 กองทุน

ปัญหาอุปสรรคสำคัญของตลาดทุนในประเทศไทยพอสรุปได้ดังนี้

- ปริมาณผู้ลงทุนมีจำกัด: ประชาชนส่วนใหญ่ยังคุ้นเคยกับการออมเงินกับธนาคารพาณิชย์ และจัดสรรมาลงทุนในตลาดทุนค่อนข้างน้อยเพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร ความเสี่ยงและผลตอบแทน อีกทั้งได้รับภาพพจน์ที่ไม่ค่อยดีเกี่ยวกับการลงทุนในตลาดทุนที่ ผู้ลงทุนขาดทุนมากหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ
- ธุรกิจนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์: หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจมีหลายบริษัทนายหน้าซื้อขาย หลักทรัพย์หยุดดำเนินการ บริษัทที่เหลืออยู่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ใช้กลยุทธ์การตัด ราคาทางอ้อมผ่านระบบการให้ผลตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่การตลาดเพื่อแย่งฐานลูกค้าและ สร้างปริมาณธุรกรรม อีกทั้งช่องทางในการแสวงหารายได้มีอยู่จำกัด ไม่สามารถกระจาย แหล่งรายได้จากการประกอบธุรกิจเพื่อช่วยรองรับภาวะความผันผวนของตลาดได้ นอกจากนี้บุคลิกกรยังขาดทักษะและความชำนาญทำให้บริษัทไม่สามารถเสนอบริการที่มี คุณภาพหรือนวัตกรรมทางการเงินในรูปแบบใหม่ ๆ ที่หลากหลายสู่ตลาดทุนได้ ส่งผลให้ มุ่งเน้นการแข่งขันด้านราคา เน้นการทำธุรกรรมในตลาดรอง โดยเฉพาะลูกค้าที่เป็นนักลงทุน รายย่อยที่มีพฤติกรรมการลงทุนแบบเก็งกำไรในระยะสั้น ไม่ใช้ข้อมูลพื้นฐานประกอบการ ตัดสินใจซื้อขายหุ้น ในขณะที่ไม่ได้เน้นการทำธุรกิจในตลาดแรกซึ่งมีความสำคัญต่อการ ระดมทุนของภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม เริ่มมีบางบริษัทที่กระจายรายได้ไปเน้นค่าธรรมเนียมที่ บริการทางการเงิน เป็นต้น
- ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม: สามารถระดมทุนได้ต่ำมากเมื่อเทียบกับเงินฝาก ธนาคารพาณิชย์ ส่วนในด้านการลงทุน พบว่า มีมูลค่าต่ำมากเช่นเดียวกันในการนำเงินไป ลงทุนในตลาดทุน โดยเฉพาะตลาดตราสารทุน อุปสรรคในการพัฒนาธุรกิจนี้เกิดจากการ ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารความเสี่ยงและผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่ง ส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น แต่กลับยอมรับไม่ได้จากการสูญเสียเงินต้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการลงทุนยังขาดทักษะความชำนาญในการทำธุรกิจ เช่น ด้านตัวแทนขายหน่วยลงทุน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพนักงานของธนาคารพาณิชย์ซึ่งมีอยู่ จำนวนมากและกระจายอยู่ในต่างจังหวัด ซึ่งขาดความเข้าใจที่ดีด้านการลงทุนในหลักทรัพย์ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการแนะนำและจำหน่ายกองทุนรวม

- ธุรกิจจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ: พบว่าในปัจจุบันมีการแข่งขันรุนแรง โดยจากการศึกษาโครงสร้างรายได้และต้นทุนของธุรกิจจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการ กสท. พบว่า ในปี 2546 ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมีการแข่งขันในธุรกิจค่อนข้างรุนแรง โดยเฉพาะการแข่งขันด้านราคา ผู้ประกอบการหลายรายคิดอัตราค่าธรรมเนียมการจัดการขั้นต่ำกับลูกค้าที่ 0.03 – 0.1% ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ ซึ่งนับว่าต่ำมากเมื่อเทียบกับต้นทุน และพบว่าบริษัทที่ดำเนินธุรกิจจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพทุกบริษัทประสบกับภาวะขาดทุน

การประกอบกิจการให้บริการทางการเงิน มีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์: โดยครอบคลุมเนื้อหาด้านการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ การออกหลักทรัพย์ของบริษัท การเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน ธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์และศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ล่วงหน้า องค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ การกระทำที่ไม่เป็นธรรมและการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เป็นต้น โดยประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การออกประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กน. 14/2543 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการจัดการกองทุนส่วนบุคคล ซึ่งออกตามความในมาตรา 14 ของกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นั้น กำหนดให้ในการรับจัดการกองทุนส่วนบุคคลให้ลูกค้าที่เป็นคนละบุคคล ซึ่งคนละบุคคลดังกล่าวต้องประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 ถึง 9 ราย โดยบุคคลทุกรายต้องมีสัญชาติไทยทั้งหมดหรือไม่มีสัญชาติไทยทั้งหมด
- กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์: ซึ่งกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการประกอบการธุรกิจธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินซึ่งให้บริการรับฝากเงินและการใช้ประโยชน์จากเงินนั้น เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตัวแลกเปลี่ยนหรือตราสารเปลี่ยนมือ ซื้อขายเงินปริวรรตต่างประเทศ โดยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างชาติ ได้แก่ มาตรา 5 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีจำนวนหุ้นที่คนต่างด้าวถืออยู่ไม่เกิน 25% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และให้มีกรรมการต่างด้าวได้ไม่เกิน 25% ของจำนวนกรรมการทั้งหมด อย่างไรก็ตาม รัฐบาลตรึงว่าการกระทรวงการคลังสามารถผ่อนผันให้มีจำนวนหุ้นหรือกรรมการที่เป็นคนต่างด้าวได้มากขึ้นได้ นอกจากนี้ ในมาตรา 6 ยังกำหนดว่าการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่เป็นสาขาของต่างประเทศจะต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังก่อน และมีเงื่อนไขการประกอบการตามที่รัฐมนตรีกำหนด และในมาตรา 7 ที่กำหนดว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่จะเปิดสาขาเพิ่มขึ้นในประเทศไทย ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และมาตรา 7 ทวิ ซึ่งกำหนดว่าผู้แทนธนาคารต่างประเทศในไทยจะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

- กฎหมายประกันชีวิต: โดยมาตรา 8 กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศที่จะตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจในประเทศไทยจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และมาตรา 10 ระบุว่าบริษัทประกันชีวิตต้องมีจำนวนหุ้นที่คนต่างด้าวถืออยู่ไม่เกิน 25% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการต่างด้าวไม่เกิน 25% ของจำนวนกรรมการทั้งหมด นอกจากนี้ในมาตรา 69 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตต้องมีภูมิลำเนาในประเทศไทย และมาตรา 72 ที่กำหนดให้นิติบุคคลอาจขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตได้ เมื่อนิติบุคคลนั้นมีสำนักงานใหญ่ในไทย มีจำนวนหุ้นที่คนต่างด้าวถืออยู่ไม่เกิน 25% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และมีกรรมการที่เป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 25% ของจำนวนกรรมการทั้งหมด
- กฎหมายประกันวินาศภัย: โดยมาตรา 7 กำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่จะตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจในประเทศไทยจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ในมาตรา 9 กำหนดว่าบริษัทประกันวินาศภัยต้องมีจำนวนหุ้นที่คนต่างด้าวถืออยู่ไม่เกิน 25% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และมีกรรมการต่างด้าวไม่เกิน 25% ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และในมาตรา 64 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยต้องมีภูมิลำเนาในประเทศไทย และในมาตรา 67 กำหนดให้นิติบุคคลอาจขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยได้เมื่อนิติบุคคลนั้นมีสำนักงานใหญ่ในประเทศไทย
- ประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่อง เงื่อนไขในการจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อแยกธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันออกจากกัน (พ.ศ.2540) : ซึ่งกำหนดให้ในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ต้องมีกรรมการต่างด้าวได้ไม่เกิน 50% ของจำนวนกรรมการผู้มีอำนาจลงนามและประทับตราบริษัท
- กฎหมายว่าด้วยธนาคารออมสิน: ซึ่งได้มีกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2523) ออกตามความในมาตรา 6 7 21 และ 22 ของกฎหมายว่าด้วยธนาคารออมสิน ซึ่งกำหนดให้การรับฝากเงินออมสินประเภทเคหะ สงเคราะห์ ซึ่งกำหนดให้การฝากเงินออมสินประเภทเคหะ สงเคราะห์ครั้งแรก ผู้ฝากจะต้องมีสัญชาติไทย
- กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต: โดยในมาตรา 7 กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิตต้องมีจำนวนหุ้นที่คนต่างด้าวถืออยู่ไม่เกิน 50% ของทุนจดทะเบียนของบริษัทจำกัดหรือทุนชำระแล้วของบริษัทมหาชนจำกัด และไม่ให้มีกรรมการคนต่างด้าวเกิน 50% ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และบริษัทข้อมูลเครดิตต้องไม่มีข้อบังคับที่ให้อำนาจคนต่างด้าวในการเสนอแต่งตั้งกรรมการบริหารส่วนใหญ่หรือมีอำนาจในการบริหารบริษัท
- กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์: ในมาตรา 17 กำหนดให้บริษัทเงินทุนต้องมีจำนวนหุ้นที่คนต่างด้าวถืออยู่ไม่เกิน 25% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และให้มีกรรมการคนต่างด้าวไม่เกิน 25% ของบริษัทเงินทุน แต่รัฐมนตรี (โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย) มีอำนาจผ่อนผันสัดส่วน

จำนวนให้จำนวนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการเป็นอย่างอื่นได้ ซึ่งในการผ่อนผันนั้นจะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ปานามา อียิปต์ และสหภาพยุโรป ขอให้เปิดตลาดบริการการเงิน ดังนี้

สำหรับตลาดการประกันภัย ประเทศข้างต้นได้ขอให้ไทยเปิดตลาดประกันชีวิต การประกันวินาศภัย การประกันภัยทางทะเล การประกันภัยทางอากาศ การประกันภัยการขนส่ง การรับประกันภัยต่อ และบริการที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การขอให้ไทยผูกพันการลดข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในทุกสาขา การขอให้เปิดตลาดให้ครอบคลุมทุกรูปแบบของการค้าบริการระหว่างประเทศ การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว การยกเลิกข้อจำกัดการตั้งสาขาและบริษัทในเครือในประเทศไทย และการยกเลิกข้อจำกัดสัญชาติของนายหน้าประกันภัย เป็นต้น

สำหรับตลาดการธนาคารและบริการทางการเงินอื่น ๆ ประเทศข้างต้นได้ขอให้ไทยเปิดตลาดการให้บริการธนาคาร การบริหารกองทุนเลี้ยงชีพ โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ ขอให้ไทยผูกพันการลดข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในทุกสาขา ขอให้เปิดตลาดให้ครอบคลุมทุกรูปแบบของการค้าบริการระหว่างประเทศ ยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว ยกเลิกเพดานของจำนวนกรรมการต่างด้าว ยกเลิกข้อจำกัดการขยายสาขาของธนาคารต่างชาติ ยกเลิกข้อจำกัดจำนวนธนาคารที่ทำ Offshore Banking ยกเลิกการเลือกปฏิบัติด้านข้อกำหนดด้านเงินทุน (Capital Requirement) ระหว่างธนาคารต่างประเทศกับในประเทศ ยกเลิกข้อจำกัดการเข้าถึงบริการโครงข่าย ATM ของธนาคารต่างชาติ และยกเลิกข้อจำกัดการปล่อยสินเชื่อโดยธนาคารต่างชาติ และยกเลิกข้อจำกัดจำนวนคนต่างด้าวที่สามารถว่าจ้างในธนาคารต่างชาติ เป็นต้น

ระบบสถาบันการเงินของไทยในอนาคตจะมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมีการเปิดตลาดการลงทุนและทำงานของคนต่างชาติมากขึ้นในอนาคตอีกไม่น้อยกว่า 3 ปีหน้า (ปี 2550) โดยล่าสุดเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2547 คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบแนวทางการดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยเสนอ ซึ่งเป็นแผนระยะปานกลาง 5 – 10 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปิดโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเงินที่จำเป็นของประชาชนได้อย่างทั่วถึง (2) เสริมสร้างระบบการเงินให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ สร้างความสมดุลระหว่างตลาดสินเชื่อและตลาดทุน และ (3) ส่งเสริมกลไกให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองและความเป็นธรรม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมบริการทางการเงินให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อย: ซึ่งไม่ได้รับบริการจากธนาคารพาณิชย์อย่างทั่วถึงและส่งเสริมการรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อตอบสนองความต้องการบริการทางการเงินขั้นพื้นฐานและปรับบทบาทของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้สามารถให้บริการได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น
2. ส่งเสริมการให้บริการทางการเงิน (Core Banking): โดย

- ปรับรูปแบบสถาบันการเงินไทย โดยกำหนดให้มีธนาคารพาณิชย์ไทยเพียง 2 ประเภท คือ
 - (ก) ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Full Service Bank) เป็นสถาบันการเงินที่มีความสามารถและทุนเพียงพอ ให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมทางการเงินได้เกือบทุกประเภท ยกเว้นการจำหน่าย (Underwriting) การเป็นนายหน้าและผู้ค้าตราสารทุน รวมทั้งการออกกรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต โดยธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่ต้องการขอเปิดสาขาจะต้องมีกองทุนไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท
 - (ข) ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย เป็นสถาบันการเงินที่มีความสามารถแต่มีเงินทุนน้อยกว่าธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ จะเน้นให้สินเชื่อและบริการทางการเงินอื่น ๆ แก่กลุ่ม SMEs และกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมีธุรกรรมหลัก คือ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อ และสินเชื่อ SMEs เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้ระบบสถาบันการเงิน กระทรวงการคลังมีนโยบายส่งเสริมให้มีการควบรวมกันเองระหว่างบริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ หรือควบรวมเข้าด้วยกันเพื่อปรับฐานเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบถ้ามีเงินกองทุนขั้นต่ำ 5,000 ล้านบาท
 - ปรับบทบาทสถาบันการเงินต่างชาติ โดย (ก) สนับสนุนให้สถาบันการเงินต่างชาติแต่ละแห่งดำเนินธุรกิจการเงินในไทยเพียง 1 สถานะ โดยให้เลือกว่าจะอยู่ในรูปของ Hybrid Bank บริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary หรือสาขาของธนาคารต่างประเทศ (Full Branch) และ (ข) การให้ใบอนุญาตแก่ธนาคารต่างชาติรายใหม่เพื่อเปิดสาขาในสาขาในประเทศ กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาเมื่อมีความจำเป็นหรือพ้นระยะเวลา 3 ปีแรก และสำหรับการจัดตั้ง Subsidiary และการพิจารณาให้ใบอนุญาตแก่ธนาคารต่างชาติเพื่อเปิดสาขาในประเทศเพิ่มขึ้น นั้น กระทรวงการคลังจะได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาแนวทางและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศต่อไป
3. มาตรการเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน โดย
- จัดให้มีระบบการกำกับดูแลสถาบันการเงินในภาพรวมในลักษณะของกลุ่มธุรกิจการเงิน (Conglomerate Supervision) เช่น จัดทำระบบข้อมูลเครดิตของ Credit Bureau และศึกษาปัญหาอุปสรรคที่เกิดจาก Foreclosure Law และ Bankruptcy Law
 - แก้ไขอุปสรรคของการควบรวมกันระหว่างสถาบันการเงิน โดยกระทรวงการคลังจะได้พิจารณามาตรการสนับสนุนการควบรวมที่เหมาะสมต่อไป
 - ผ่อนปรนกฎเกณฑ์ที่ขัดขวางการพัฒนาประสิทธิภาพสถาบันการเงิน โดย
 - (ก) ยกเลิกหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการเปิดสาขาในเขตที่มีธนาคารพาณิชย์หนาแน่น ต้องกระจายการเปิดสาขาออกไปยังอำเภอรอบนอกด้วยและปรับเงื่อนไขเรื่องการปิดสาขาแห่งสุดท้ายในแต่ละอำเภอให้ยืดหยุ่นขึ้น

- (ข) ผ่อนปรนเงื่อนไขที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ในภูมิภาคต้องให้สินเชื่อในภูมิภาคนั้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเงินฝาก
 - (ค) ผ่อนปรนการกำหนดจำนวนบุคลากรชาวต่างชาติที่ปฏิบัติงานในธนาคารพาณิชย์
 - (ง) ปรับลดเงื่อนไขที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติให้สินเชื่อไปในทางที่มีใช้เพื่อการนำเข้าสินค้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของเงินฝากและเงินกู้ยืมในประเทศให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และ (จ) ปรับกระบวนการพิจารณาอนุญาตให้สถาบันการเงินประกอบธุรกรรมใหม่ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยการอนุญาตเป็นรายการกลุ่มแทนการอนุญาตเป็นรายธุรกรรม
- ส่งเสริมกลไกการคุ้มครองผู้บริโภคโดยให้สถาบันการเงินแต่ละแห่งจัดให้มีกระบวนการร้องเรียนของผู้บริโภคอย่างชัดเจน และให้นำระบบประกันเงินฝากมาใช้โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น ความเข้มแข็งของระบบสถาบันการเงิน ประสิทธิภาพของระบบกำกับดูแล และหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงิน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นต้น

1.1.2.4 โทรคมนาคม

โทรคมนาคมเป็นสาขาการค้าบริการที่เริ่มมีบทบาทต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยมากขึ้นเป็นลำดับ แม้จะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 3 ของ GDP แต่มีบทบาทมากในฐานะเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่การให้บริการโทรศัพท์ซึ่งเป็นบริการหลัก การให้บริการเสริมบนเครือข่ายโทรคมนาคม อาทิ บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ บริการสื่อสารข้อมูลเพื่อธุรกิจผ่านดาวเทียม บริการอินเทอร์เน็ต และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งบริการเหล่านี้ล้วนเป็นธุรกรรมโทรคมนาคมที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงและพัฒนาอย่างรวดเร็วสอดคล้องกับยุคการสื่อสารไร้พรมแดน กอปรกับในปี 2549 ไทยจะเปิดเสรีโทรคมนาคมกับต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยได้เตรียมความพร้อมในการแข่งขัน จึงมีแนวนโยบายเปิดเสรีโทรคมนาคมในปี 2543 เป็นอันดับแรกก่อน

กิจการโทรคมนาคม สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ โครงข่ายการติดต่อสื่อสารแบบใช้สาย และโครงข่ายการติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย โดยสรุปได้ดังนี้

โครงข่ายการติดต่อสื่อสารแบบใช้สาย

1. โทรศัพท์พื้นฐาน: มีผู้ให้บริการ 3 ราย คือ บริษัท ทศท. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (ทศท.) บริษัท เทเลคอมเอเชียคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA) และบริษัท ไทยเทเลโฟน แอนด์ เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (TT&T) โดย ทศท. เดิมเป็นผู้ผูกขาดการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานในตลาด แต่ประสบปัญหาการให้บริการโทรศัพท์ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยมีผู้ยื่นขอโทรศัพท์ค้างค้างเป็นจำนวนสูงกว่า 1 ล้านเลขหมาย ดังนั้นในปี 2535 ทศท. จึงให้สัมปทานแก่ภาคเอกชน 2 บริษัท ได้แก่ TA และ TT&T เป็นเวลา 25 ปี (2536 - 2561) ในการติดตั้งโทรศัพท์จำนวน

- 2.6 ล้านเลขหมายในกรุงเทพฯ และปริมณฑล และ 1.5 ล้านเลขหมายในภูมิภาค ตามลำดับ ให้เสร็จสิ้นภายในปี 2539 จนปัจจุบัน ได้มีการติดตั้งโทรศัพท์พื้นฐานทั่วประเทศรวม 8.175 ล้านเลขหมาย เป็นการให้บริการของ ทศท. ทั้งเขตนครหลวงและภูมิภาค 4.075 ล้านเลขหมายและการให้บริการของบริษัทสัมปทาน 4.1 ล้านเลขหมาย สำหรับส่วนแบ่งการให้บริการ โทรศัพท์พื้นฐานในปัจจุบัน นั้น ทศท. เป็นผู้ให้บริการรายใหญ่ โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 52.1 รองลงมา ได้แก่ TA และ TT&T ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 29.78 และร้อยละ 18.11 ตามลำดับ
2. โทรศัพท์ระหว่างประเทศ: เป็นบริการหลักที่สำคัญและทำรายได้สูงสุดของ บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด โดยมีชุมสายระบบ SPC (Store Program Control) ที่ใช้ข่ายงานทั้งระบบสื่อสารดาวเทียมและระบบเคเบิลใต้น้ำ ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้ผู้ใช้สามารถติดต่อได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องผ่านพนักงานสลับสาย และปัจจุบัน ได้นำระบบ Internet เข้ามาใช้ร่วมกับ โทรศัพท์ระหว่างประเทศ โดยเปิดให้บริการ PhoneNET หรือ Voice over Internet Protocol ซึ่งเป็นลักษณะ Prepaid Card
 3. โทรศัพท์สาธารณะ: เดิมเป็นการให้บริการของ ทศท. เพื่อใช้ในการติดต่อออกสถานที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) โทรศัพท์สาธารณะแบบหยอดเหรียญ (2) โทรศัพท์สาธารณะแบบใช้บัตร (Card Phone) ซึ่งเป็นแบบที่ ทศท. ให้สัมปทานแก่บริษัท แอดวานซ์ อินฟอร์เมชั่น ซิสเต็มส์ จำกัด เป็นเวลา 10 ปี โดยเปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2534 และ (3) โทรศัพท์สาธารณะแบบใช้ CHIP Card ซึ่งเป็นเทคโนโลยีของ Smart Card มีคุณสมบัติในการเก็บข้อมูลมาก ทนทานต่อการใช้งาน ซึ่งเริ่มให้บริการในเขต นครหลวงและภูมิภาคตั้งแต่ปี 2541
 4. โทรศัพท์รหัสส่วนตัว: หรือเป็นที่รู้จักในชื่อของ Pin Phone 108 (Personal Identification Number Phone) ซึ่งเป็นบริการโทรศัพท์รหัสส่วนตัว ซึ่ง ทศท. เปิดให้บริการในเดือนเมษายน 2539 เพื่อขจัดปัญหาการใช้เหรียญหรือบัตรโทรศัพท์ โดยสามารถใช้บริการได้จากเครื่องโทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์สาธารณะ และติดต่อไปยังปลายทางใด ๆ ก็ได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ แม้ว่าเครื่องโทรศัพท์นั้นจะถูกปิดสัญญาณการโทรทางไกลและการโทรยังโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็ตาม
 5. สื่อสารผ่านเคเบิลใยแก้วนำแสง (Optic Fiber) : โดยเคเบิลใยแก้วนำแสงทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรับส่งคลื่นวิทยุในระบบสื่อสารสัญญาณแบบไมโครเวฟ โดยมีแสงเป็นตัวนำสัญญาณจากอุปกรณ์สื่อสารสัญญาณด้านส่งไปยังด้านรับ ซึ่งมีความถี่สูงกว่าคลื่นไมโครเวฟ ประมาณ 10,000 – 100,000 เท่า ทำให้มีช่องสัญญาณกว้าง สามารถส่งสัญญาณได้ข้อมูลที่สูงกว่าระบบไมโครเวฟเป็นจำนวนมาก มีการสูญเสียพลังงานของแสงต่ำและด้วยคุณสมบัติของสายเคเบิลใยแก้วที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายและติดตั้ง ทำให้ทั้ง ทศท. และ กสท. ต่างมีการใช้สายเคเบิลใยแก้ว เป็นสื่อสัญญาณหลักทั้งภาคพื้นดินและพื้นน้ำสำหรับกิจการประจำทั้งภายในและระหว่างประเทศมากขึ้น
 6. บริการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัล (Integrated Service Digital Network - ISDN): เป็นบริการของ ทศท. ซึ่งใช้สำหรับรับส่งข้อมูล ภาพ และเสียงด้วยระบบดิจิทัล โดยคู่สายโทรศัพท์ 1

คู่สายสามารถต่อกับอุปกรณ์ปลายทางต่าง ๆ ได้ถึง 8 ชนิด เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และสามารถติดต่อกับผู้ใช้บริการรายอื่นที่อยู่ในเครือข่ายโทรศัพท์ได้ทันที โดยมีบริการ 2 แบบ ได้แก่ (1) Basic Access Interface (BAI) ใช้การเดินสายตรงโดยใช้คู่สายเคเบิลทองแดงธรรมดา ซึ่งสามารถใช้งานอุปกรณ์สื่อสารได้พร้อมกัน 2 เครื่อง เหมาะกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก และ (2) Primary Rate Interface (PRI) เป็นการวางเคเบิลใยแก้วนำแสงไปยังตู้สาขาอัตโนมัติ (ISDN PABX) ของผู้ใช้บริการ หรือเชื่อมต่อกับ Access Server ของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต เหมาะกับธุรกิจขนาดใหญ่

7. บริการ Internet: เป็นระบบเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ใช้สำหรับสืบค้นข้อมูลใน Database การโฆษณา การสั่งซื้อสินค้า หรือการติดต่อสื่อสารทาง E-Mail โดยนำเครื่องคอมพิวเตอร์ติดต่อเชื่อมโยงกับเครือข่าย Internet ซึ่งมีอยู่ทั่วโลก ซึ่งการให้บริการ Internet ในประเทศไทยเริ่มมีขึ้นเมื่อปี 2538 โดย กสท. เข้ามามีบทบาทสำคัญด้วยการเปิดให้บริการศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูล Internet (THIX) และร่วมลงทุนกับผู้ให้บริการ Internet เชนพาณิชย์ (Internet Service Provider - ISP) ซึ่งมีอยู่ 18 ราย ได้แก่ (1) Internet Thailand (2) Internet Knowledge Service Center (3) Loxley Information Services (4) A - Net Internet (5) Samart Online (6) Asia Infonet (7) Asia Access Internet Service (8) Idea Net (9) Data line Thai (10) World Net & Services (11) Far East Internet (12) Siam Global Access (13) C.S. Communications (14) Chomanan Worldnet (15) Jasmine Internet (16) EZ-Net (17) Roynet และ (18) Cable & Wireless Services (Thailand) สำหรับการขอใช้ Internet นั้น กสท. ได้เปิดให้บริการ Internet Access Network สำหรับประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ โดยแบ่งการให้บริการเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ผ่าน Dial Up สำหรับลูกค้าทั่วไป และ (2) ผ่านวงจรเช่า เหมาะสำหรับหน่วยงานขนาดใหญ่ที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก โดยใช้บริการต้องเช่าวงจรถ่าย (Leased Circuit) ของ กสท. เพื่อเชื่อมต่อระหว่าง Access Network กับเครือข่ายของผู้ใช้บริการเอง และชำระค่าเช่าเป็นรายเดือนตามอัตราที่ กสท. กำหนด

โครงข่ายการติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย

1. โทรศัพท์เคลื่อนที่: ในปี 2529 ไทยเริ่มมีการใช้เทคโนโลยีระบบ Analog โดยใช้มาตรฐานระบบ NMT (Nordic Mobile Telephone) และระบบ AMPS (Advanced Mobile Phone Service) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้กันในยุโรปและอเมริกาเหนือภายใต้การดำเนินงานของ ทศท. และ กสท. ตามลำดับ แต่เนื่องจากปัญหาการให้บริการไม่เพียงพอ ในปี 2533 ทศท. และ กสท. จึงให้สัมปทานแก่บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS) ในเครือชินวัตร อายุสัมปทาน 25 ปี และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (TAC) ในเครือ UCOM อายุสัมปทาน 27 ปี ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของระบบ Analog ที่มีความถี่และช่องสัญญาณจำกัด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อปริมาณการใช้ที่เพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในปี 2537 จึงมีการนำระบบ Digital มาให้บริการเพิ่มเติม เพื่อเพิ่ม

ศักยภาพในการส่งสัญญาณ สามารถขยายช่องสัญญาณให้รองรับเครื่องลูกข่ายได้มากขึ้น ซึ่งแต่ละช่องสัญญาณสามารถมีคู่สนทนาได้มากกว่า 1 คู่ จึงสามารถเพิ่มบริการเสริมต่าง ๆ และป้องกันสัญญาณรบกวนได้ โดยมาตรฐานที่ใช้ในระบบ Digital ได้แก่ ระบบ GSM (Global System for Mobile Communications) ระบบ PCN (Personal Communication Network) และระบบ CDMA (Code Division Multiple Access) จนในปัจจุบัน มีผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รวม 7 ราย ได้แก่ ทศท. กสท. AID TAC DPC WCS และ Tawan โดยมีชื่อรูปแบบบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ในท้องตลาด เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเติมเงิน (Non Subscription หรือ Prepaid) ซึ่งจำหน่ายภายใต้เครื่องหมายการค้า One-2-Call และ Prompt 800/1800 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม จากการพัฒนาที่โทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งอยู่ในวงจำกัดของผู้ให้บริการเพียงไม่กี่ราย ภาครัฐจึงได้เพิ่มบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ Digital ระบบใหม่ด้วยความถี่ 1900 MHz ให้บริการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยเป็นการร่วมทุนของ ทศท. กสท. และบริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อเป็นทางเลือกในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ Digital และรองรับการเปิดเสรีโทรคมนาคม เพื่อเตรียมความพร้อมของ ทศท. และ กสท. ในการเข้าสู่โทรศัพท์เคลื่อนที่ยุคที่สาม (3G หรือ IMT 2000) สำหรับส่วนแบ่งการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบัน นั้น AIS และ TAC มีสัดส่วนการให้บริการสูงถึง 48.3% และ 39.2% ตามลำดับ

2. โทรศัพท์ติดตามตัว: เป็นอุปกรณ์สื่อสารแบบทางเดียว (One Way Communication) ที่ใช้คลื่นวิทยุในการติดต่อโดยที่ผู้ใช้บริการและผู้ที่ต้องการติดต่อไม่สามารถโต้ตอบกันได้ เพียงแต่ผู้ใช้บริการโทรศัพท์ไปยังศูนย์บริการซึ่งเป็นระบบอัตโนมัติหรือระบบโอเพอเรเตอร์ ซึ่งรัฐได้ให้สัมปทานแก่ผู้ประกอบการ ได้แก่ (1) แอดวานซ์เพจจิ้ง Phonselink (151 และ 152) (2) ฮัทชิสัน เทเลคอมมิวนิเคชัน Hutchison (161 และ 162) (3) เวิลด์เพจ Worldpage (141 และ 142) (4) เลนโซ่เพจจิ้ง Easy Call (1500 และ 1501) (5) แพ็คลิงค์ (ประเทศไทย) Packlink (1143 และ 1144) และ (6) สามารถเพจจิ้ง Postel (1187 และ 1188)
3. วิทยุคมนาคม: การให้บริการวิทยุคมนาคมของ กสท. แบ่งเป็น 3 ประเภทตามลักษณะความถี่ ได้แก่ (1) ระบบ HF (High Frequency) ความถี่สูง เหมาะสำหรับการติดต่อในถิ่นทุรกันดารภายในประเทศ เช่น กิจการป่าไม้ เหมืองแร่ ขนส่ง ซึ่งต้องการติดต่อระหว่างสำนักงานใหญ่และสาขาในส่วนภูมิภาค (2) ระบบ VHF (Very High Frequency) เป็นระบบความถี่สูงมาก และ (3) ระบบ UHF (Ultra High Frequency) เป็นระบบความถี่สูงพิเศษ ซึ่งใช้สำหรับติดตั้งทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ บริการวิทยุคมนาคมดังกล่าวได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นบริการวิทยุสื่อสารเฉพาะกลุ่ม ดังนี้ (1) วิทยุคมนาคมเฉพาะกลุ่ม (Trunked Mobile) ซึ่งใช้เฉพาะภายในกลุ่มธุรกิจที่มีเครือข่ายจำนวนมากและมีการเคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลา เช่น งานสำรวจ ขุดเจาะ รถยนต์รับจ้าง เป็นต้น ซึ่งข้อมูลจะเป็นความลับเฉพาะภายในกลุ่มเท่านั้น มีรัศมีติดต่อ 35 – 70 กิโลเมตร โดย กสท. ให้สัมปทานแก่ บริษัท เวิลด์เรดิโอ จำกัด เป็นเวลา 15 ปี นับตั้งแต่วันที่ 2535 (2) วิทยุคมนาคมเฉพาะกิจแบบมือถือ (Walkie Talkie) เหมาะสำหรับงานติดต่อภาคสนาม ซึ่งมีรัศมีติดต่อ 1 – 5 กิโลเมตร (3) วิทยุคมนาคมเฉพาะกิจส่วนบุคคล

เหมาะสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องการจัดตั้งข่ายการติดตั้งเฉพาะกิจของตนเองทั้งระบบ โดยจัดตั้งสถานีแม่ข่ายเพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อและมีลูกข่ายรับส่งทั้งแบบมือถือ ติดตั้งในยานพาหนะ และติดตั้งประจำที่

4. บริการระบบสื่อสารเพื่อธุรกิจผ่านดาวเทียม (ISBN – Integrated Satellite Business Network): เป็นบริการรับ ส่ง สัญญาณเสียง ข้อมูล และภาพ เช่นเดียวกับ ISDN แต่ใช้ระบบดาวเทียมแทนที่สายทองแดงและสายใยแก้ว ทำให้ระบบมีความปลอดภัยสูง สามารถติดตั้งให้บริการได้อย่างรวดเร็ว โดย ทศท. ได้มอบสัมปทานให้บริษัท อควิเมนต์ จำกัด มีอายุสัมปทาน 15 ปี และเปิดให้บริการตั้งแต่ปี 2534
5. บริการดาวเทียมสื่อสาร: เป็นระบบสื่อสารที่สามารถส่งสัญญาณให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ด้วยการส่งสัญญาณเพียงครั้งเดียวด้วยระบบรับส่งคลื่นไมโครเวฟที่สามารถเดินทางไกลระยะทางนับหมื่นไมล์ แต่สามารถรับสัญญาณได้พร้อมกันทุกจุด จึงเหมาะสำหรับใช้เผยแพร่สัญญาณภาพโทรทัศน์ ตลอดจนธุรกิจที่มีสำนักงานใหญ่ในส่วนกลางและต้องการส่งข้อมูลไปยังสาขาต่าง ๆ ทั่วประเทศ อาทิ การส่งข้อมูลธุรกิจหลักทรัพย์ไปยังห้องค้าหลักทรัพย์ในต่างจังหวัด และการส่งข้อมูลรับฝาก ถอน โอนเงินของธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น ซึ่งโครงข่ายดาวเทียมที่ใช้แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) โครงข่ายภายในประเทศ เช่น ดาวเทียมไทยคม (2) โครงข่ายระหว่างประเทศ เช่น INMARSAT, Iridium, ICO, GLocalstar, APMT และ ACeS เป็นต้น

หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการในกิจการโทรคมนาคมหลายรายได้เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ มีการแปลงหนี้เป็นทุน หาพันธมิตรร่วมทุน ซึ่งพันธมิตรต่าง ๆ เหล่านี้ก็ประกอบกิจการในสายโทรคมนาคมเช่นกัน โดยได้นำเงินทุน พร้อมเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในอนาคต ดังนี้

- AIS ได้หาพันธมิตรร่วมทุนกับ Singapore Telecom ของสิงคโปร์
- TAC ได้หาพันธมิตรร่วมทุนกับ TeleNor ของนอร์เวย์
- Samart ได้หาพันธมิตรร่วมทุนกับ Telecom Malaysia ของมาเลเซีย
- TA ได้หาพันธมิตรร่วมทุนกับ Bell Atlantic ของสหรัฐอเมริกา
- TT&T ได้หาพันธมิตรร่วมทุนกับ NTT ของญี่ปุ่น

ธุรกิจสื่อสารและโทรคมนาคมนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วตามเศรษฐกิจและรายได้ของประชากรในประเทศ โดยในปี 2545 มีจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน (Basic Telephone) รวม 6.6 ล้านสาย (Line) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2544 คิดเป็น 7.2% นอกจากนี้ในปี 2545 ยังมีจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์ไร้สาย (Mobile Phone) รวม 17.4 ล้านสาย โดยมีอัตราการเติบโตมากกว่าเท่าตัวเมื่อเทียบกับปี 2544 อันเป็นผลจากการเข้ามาของผู้ให้บริการรายใหม่ อีกทั้งได้รับประโยชน์จากการปลดล็อกรหัสประจำเครื่องลูกข่ายโทรศัพท์ International Mobile Equipment Identify (IMEI) ซึ่งเป็นการกระตุ้นการแข่งขันในตลาดโทรศัพท์ไร้สายในประเทศไทยให้มีการลดราคาอุปกรณ์โทรศัพท์และอัตราค่าบริการมากขึ้น ส่วนในปี 2546 กระแสการแข่งขันในตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่จะเพิ่มความรุนแรงขึ้น เนื่องจากจะมีการเพิ่มผู้ให้บริการ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบความถี่ 1900 MHz ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องเร่งรัดการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเพื่อกำกับการแปรสัญญาโทรคมนาคมและการแข่งขันในอุตสาหกรรมก่อนหน้าการเปิดเสรีในปี 2549

สำหรับในปี 2546 ภาคโทรคมนาคมด้านให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การตั้งราคา มากกว่าจะให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการและบริการลูกค้า โดยมีปัจจัยบวก ได้แก่

- การปลดล็อก International Mobile Equipment Identity (IME) แก่โทรศัพท์ไร้สายทุกระบบ
- มีการเพิ่มขึ้นของรูปแบบการเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการ เช่น การส่งข้อความและข้อมูล

อย่างไรก็ตาม ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยลบต่าง ๆ ได้แก่

- การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นของผู้ให้บริการทำให้ความสามารถในการทำกำไรลดลง สำหรับในปี 2549 ไทยได้แสดงเจตจำนงเปิดเสรีโทรคมนาคมกับต่างประเทศไว้ดังนี้
- บริการโทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน (Basic Telecommunication) ได้แก่ บริการสาธารณะทางไกลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศในบริการโทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร และโทรพิมพ์ โดยต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของทุนจดทะเบียน และจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 20

รัฐบาลในการดำเนินนโยบายการเปิดเสรีโทรคมนาคม รัฐบาลได้กำหนดกรอบการดำเนินการดังนี้

- ผู้ประกอบการสามารถเลือกประกอบกิจการโทรคมนาคมพื้นฐาน (Basic Service) โทรคมนาคมเสริม (Value Added Service) โทรคมนาคมเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หรือบริการ Multimedia อย่างไม่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้
- กำหนดประเภทผู้ประกอบการเป็น 3 แบบ คือ ผู้ให้บริการโทรคมนาคม (Service Provider) ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคม (Network Provider) และผู้ให้บริการทั้งสองประเภท (Network and Service Provider)
- กิจการโทรคมนาคมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)

การประกอบกิจการโทรคมนาคมและการสื่อสาร นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม: มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบกิจการโทรคมนาคม โดยให้มีการอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม มาตรฐานของโครงข่ายโทรคมนาคมและอุปกรณ์ สิทธิของผู้รับใบอนุญาต สิทธิของผู้ใช้บริการ สัญญาให้บริการโทรคมนาคม ค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม และการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม เป็นต้น โดย

กฎหมายนี้เปิดตลาดให้มีการแข่งขันเสรีในกลุ่มผู้ประกอบการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมของตนเอง อย่างไรก็ตามได้กำหนดไว้ในมาตรา 8 ว่าผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่ 2 และ 3 ต้องไม่เป็นคนต่างด้าวและต้องมีสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกิน 25% ของทุนทั้งหมด รวมทั้งมีกรรมที่เป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 1 ใน 4 ของกรรมการทั้งหมด ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดตลาดเฉพาะบางส่วน และไม่เปิดตลาดในกลุ่มบริการโทรคมนาคมที่มีความสำคัญมากและเป็นระบบสาธารณะ

- กฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์: โดยในมาตรา 25 กำหนดให้ให้ผู้ที่จะขอใบอนุญาตดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าต้องเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย และมีสำนักงานอยู่ในไทย โดยหากเป็นกรณี (ก) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องมีสัญชาติไทย (ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องมีสัญชาติไทยและมีทุนของต่างด้าวในห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่เกิน 49% (ค) บริษัทจำกัดต้องมีทุนต่างด้าวไม่เกิน 49% นอกจากนี้ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลผู้ขอใบอนุญาตต้องมีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งเท่ากับเป็นการจำกัดการเข้าสู่ตลาด

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ จีน ไต้หวันฮ่องกง สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ มาเลเซีย และสหภาพยุโรป ผลักดันให้ไทยเปิดตลาดโทรคมนาคม ได้แก่ บริการโทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน (เช่น บริการโทรศัพท์สาธารณะ บริการโทรศัพท์ทางไกลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ วิทยุโทรคมนาคม โทรเลข โทรสาร และโทรพิมพ์ เป็นต้น) และบริการโทรคมนาคมมูลค่าเพิ่ม (เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และบริการข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น) โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การขอให้ไทยผูกพันการเปิดตลาดครอบคลุมทุกรูปแบบของการค้าบริการระหว่างประเทศ การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว การลดข้อจำกัดให้การให้ต่างชาติซื้อและถือครองที่ดิน การยกเลิกแนวคิด Built Transfer Operate (BTO) สำหรับการบริการโทรคมนาคมมูลค่าเพิ่ม การยกเลิกการผูกขาดสิทธิของรัฐวิสาหกิจด้านการสื่อสาร (กสท.) ในการเชื่อมต่อกับดาวเทียม Intelsat และ Inmarsat และการยกเลิกข้อกำหนดที่ให้บริการโทรคมนาคมมูลค่าเพิ่มต้องใช้โครงข่ายโทรคมนาคมสาธารณะ

1.1.2.5 การศึกษา

ในปี 2543 ไทยมีสถานศึกษารวม 42,850 แห่ง โดยร้อยละ 83.2 เป็นสถานศึกษาของรัฐ และร้อยละ 16.8 เป็นสถานศึกษาของเอกชน นอกจากนี้ หากพิจารณาจากระดับการให้บริการศึกษา พบว่า มี

- สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาจำนวน 37,670 แห่ง (87.9%) ส่วนใหญ่ให้บริการสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ
- สถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา 856 แห่ง (2.0%) ให้บริการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง

(ปวท.) ในสาขาวิชาชีพที่มีผู้ให้ความสนใจเรียนมากที่สุด ได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ศิลปกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และประมง ตามลำดับ

- สถานศึกษาประเภทอุดมศึกษา 58 แห่ง ให้บริการสอนในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยสาขาที่มีการให้บริการเปิดสอนมากที่สุด ได้แก่ บริหารธุรกิจ วิศวกรรม เกษตรศาสตร์ ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์
- สถานศึกษาประเภทอื่น ๆ 4,266 แห่ง ซึ่งให้บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรม โดยหลักสูตรที่ตลาดแรงงานไทยมีความต้องการด้านฝึกอบรมมาก ได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม เกษตรกรรม คอมพิวเตอร์ และพาณิชยกรรม ตามลำดับ

รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และมีนโยบายส่งออกบริการด้านการศึกษา โดยให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในประเทศไทยมากขึ้น โดยส่งเสริมจูงใจด้านมาตรฐานการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพที่ไม่แพง และบรรยากาศการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ปัจจุบันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยไทยเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะด้าน วิศวกรรม สถาปัตยกรรม สาธารณสุข มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ บริหารธุรกิจ และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีความหลากหลายด้านระบบการศึกษา และการให้บริการด้านการศึกษา ดังนี้

- โรงเรียนนานาชาติ (International School): หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอนให้นักเรียน ในปี 2546 มีโรงเรียนและวิทยาลัยระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิกของสมาคมโรงเรียนระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย (International Schools Association of Thailand - ISAT) รวม 45 แห่ง ซึ่งให้บริการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา มีระบบการเรียนการสอนเป็นไปตามระบบอังกฤษ อเมริกา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมัน และสวิสเซอร์แลนด์ และมีหลายหลักสูตรที่ได้รับประกาศนียบัตรที่อ้างอิงตามมาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น International General Certificate of Secondary Education (IGCSE), International Baccalaureate (IB), General Certificate of Education at Advanced Level (A Levels), American Program (AP) ซึ่งสามารถใช้ในการสมัครเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษาได้
- สถาบันอุดมศึกษา (Higher Education Institutions): ในปี 2546 มีมหาวิทยาลัยหรือสถาบันของรัฐ 24 แห่ง และมหาวิทยาลัยหรือสถาบันของเอกชน 37 แห่ง ให้บริการด้านการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในหลักสูตรระหว่างประเทศจำนวน 387 หลักสูตร ซึ่งทุกหลักสูตรได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ
- โครงการแลกเปลี่ยนในระดับมหาวิทยาลัยในเอเชียและแปซิฟิก (University Mobility in Asia and the Pacific – UMAP): เป็นโครงการแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากร

มหาวิทยาลัย โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปัจจุบันได้พัฒนาความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกจำนวน 144 โครงการ

การประกอบกิจการให้บริการศึกษามีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน: โดยนิยามโรงเรียนเอกชน คือ สถานศึกษาที่ให้การศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกระดับรวมกันเกิน 7 คนขึ้นไป (รวมทั้งโรงเรียนนานาชาติ) และกำหนดลักษณะและการจัดตั้งโรงเรียน การบริหารและการควบคุมโรงเรียน หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการโรงเรียน ครูใหญ่ และครู การส่งเสริมและช่วยเหลือโรงเรียนและครู การคุ้มครองการทำงานและการสงเคราะห์ครู เป็นต้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการดำเนินการตามกฎหมายนี้ คือ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน สำหรับ ข้อกำหนดที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาด ได้แก่ การกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด ส่วนในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนเป็นนิติบุคคล นั้น หากอยู่ในรูปของบริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน ก็ต้องมีทุนหรือจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นที่เป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 50% หากอยู่ในรูปของมูลนิธิ ก็ต้องมีกรรมการมูลนิธิเป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 50% ของกรรมการทั้งหมด และหากอยู่ในรูปของสมาคมหรือสหกรณ์ ก็ต้องมีสมาชิกเป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 50% ของสมาชิกทั้งหมด รวมทั้งผู้จัดการของนิติบุคคลต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นครูต้องมีสัญชาติไทย อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจพิจารณาผ่อนผันได้ตามที่เห็นสมควร ให้คนต่างด้าวทำหน้าที่เป็นครูได้ ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวมจะพบว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่เอื้อต่อการเปิดตลาดเพราะติดปัญหาด้านของข้อกำหนดด้านสัญชาติ
- กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน: โดยมีการกำหนดเงื่อนไขของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ไว้ในมาตรา 11 ว่าจะต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินซึ่งต้องมีลักษณะและเนื้อที่ตามที่กำหนดในกฎทบทวง (มาตรา 11) อีกทั้งห้ามคนต่างด้าวเป็นกรรมรสถาสถาบันอุดมศึกษาเกิน 50% ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบัน(มาตรา 29) ซึ่งกฎหมายนี้ไม่เอื้อต่อการให้คนต่างด้าวเข้ามาจัดตั้งเพราะถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขด้านการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินจำนวนจำกัด มีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการประกอบธุรกิจมหาวิทยาลัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอนครบครันได้ รวมทั้งไม่เอื้อประโยชน์คนต่างด้าวในการทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารในมหาวิทยาลัยเพราะสัดส่วนน้อยในกรรมการสถาบันอุดมศึกษาหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งถือเป็นองค์กรสูงสุดในมหาวิทยาลัย

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา ขอให้ไทยเปิดตลาดการบริการศึกษา ได้แก่ การศึกษาในชั้นอุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาอื่น ๆ (เช่น บริการฝึกอบรม และการบริการทดสอบทางการศึกษา) โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการ

ผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การขอให้ไทยผูกพันการเปิดตลาดที่เกี่ยวข้องกับการบริการศึกษามากขึ้น การยกเลิกเขตแดนผู้ถือหุ้นต่างดาว การลดข้อจำกัดให้การให้ต่างชาติซื้อและถือครองที่ดิน การยกเลิกข้อบังคับที่ให้ผู้ให้บริการศึกษาต้องเข้ามาจัดตั้งสำนักงานในประเทศ การลดข้อจำกัดในการค้าบริการข้ามพรมแดนและการรับบริการในต่างประเทศ การยอมรับวุฒิการศึกษาจากสถาบันต่างชาติ การสนับสนุนให้มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและการเทียบโอนหน่วยกิตกับสถานศึกษาต่างประเทศ และการให้คนต่างดาวเข้ามาให้บริการสอนและการศึกษาในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาของไทยได้ เป็นต้น

สำหรับออสเตรเลีย นั้น ต้องการให้ไทยเปิดตลาดสาขาบริการศึกษา เนื่องจากออสเตรเลีย นับเป็นประเทศที่คนไทยไปศึกษาต่อกันมาก โดยเฉพาะหลักสูตรภาษาอังกฤษ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิศวกรรม การท่องเที่ยว นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยออสเตรเลียหลายแห่ง อาทิ University of New South Wales, University of Sydney, University Queensland, University of Melbourne ฯลฯ ยังมีบทบาทมากด้านการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยไทย รวมทั้งมีอุตสาหกรรมและหน่วยงานรัฐหลายแห่งที่ขอให้สถาบันการศึกษาในออสเตรเลียเป็นผู้ให้บริการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร อาทิ การบริหาร การศึกษาและอุปกรณ์ในการศึกษา การซ่อมบำรุงเครื่องบิน การต่อและซ่อมเรือ การบริหารท่าเรือและรถไฟ ฯลฯ

1.1.2.6 บริการสุขภาพ

องค์ประกอบของระบบบริการสุขภาพจำแนกออกเป็น 5 กลุ่ม คือ (1) ทรัพยากรสุขภาพ (2) การจัดการ (3) โครงสร้างองค์กร (4) การเงินการคลัง และ (5) การบริการสุขภาพ โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ทรัพยากรสุขภาพ

- **ทรัพยากรมนุษย์:** ทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในระบบบริการสุขภาพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และเจ้าหน้าที่สถานเอนามัย ซึ่งในภาพรวมประเทศไทยยังขาดแคลนบุคลากรทั้งในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน โดยในปี 2544 หรือมีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 : 3,247 ซึ่งไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้และแพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชน โดยมีแพทย์ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับแพทยสภาจำนวนเพียง 25,039 คน โดยประมาณ 78% ของแพทย์ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐ (กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอื่น ๆ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น) และ 22% ทำงานอยู่ในภาคเอกชน โดยแพทย์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเข้ารับการอบรมเป็นแพทย์เฉพาะทางในสัดส่วนที่สูงขึ้น สำหรับทันตแพทย์ นั้น พบว่า ปริมาณทันตแพทย์ที่มีอยู่ในประเทศมีเพียงพอกับความต้องการ และในเขตกรุงเทพฯ มีมากกว่าความต้องการ โดยในปี 2544 มีทันตแพทย์ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับทันตแพทย์สภาจำนวน 7,337 คน หรือมีอัตราส่วนทันตแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 : 8,463 โดยประมาณ 89% ของทันตแพทย์ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐ โดยทันตแพทย์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเข้ารับการอบรมเป็นทันตแพทย์เฉพาะทางในสัดส่วนที่สูงขึ้น สำหรับเภสัชกร นั้น พบว่า ในปี 2544 มีเภสัชกรจำนวน 15,507 คน หรือมี

อัตราส่วนเภสัชกรต่อประชากรเท่ากับ 1: 4,004 ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งในขนาดความต้องการเภสัชกรจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากอาจมีการการบังคับให้มีเภสัชกรในร้านขายยา โดยปัจจุบัน เภสัชกรประมาณ 51% ทำงานอยู่ในภาคเอกชน โดยทำงานประจำโรงงานผลิตยา บริษัทนำเข้าและร้านขายยา สำหรับพยาบาลวิชาชีพ นั้น ในปี 2544 มีพยาบาลวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาการพยาบาลจำนวน 105,924 คน และมีอัตราส่วนพยาบาลต่อประชากรเท่ากับ 1: 870 โดยการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 2531 – 2540 เนื่องจากการศึกษาต่อเนื่องให้แก่พยาบาลเทคนิคที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันมีสถาบันที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพ 62 แห่ง จนมีเพียงพอต่อความต้องการ โดย 87% ของพยาบาลวิชาชีพจะทำงานในหน่วยงานภาครัฐ และ 13% ทำงานในภาคเอกชน หากพิจารณาด้านเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย นั้น ในปี 2544 มีเจ้าหน้าที่รวม 31,231 คน ซึ่งรองรับได้เพียง 55% ของความต้องการทั้งหมด และโดยเฉลี่ยเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย 1 คน ดูแลประชาชน 600 คน ทำให้ขาดแคลนเจ้าหน้าที่อยู่มาก โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ

- **สถานบริการสาธารณสุข:** แบ่งเป็น (1) สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกในเขตกรุงเทพฯ (ประกอบด้วยโรงเรียนแพทย์ 5 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 29 แห่ง โรงพยาบาลและสถาบันเฉพาะโรค 19 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 3 แห่ง และศูนย์บริการสาธารณสุข 60 แห่ง) สิ่งอำนวยความสะดวกระดับภาค (ประกอบด้วยโรงเรียนแพทย์ 4 แห่ง โรงพยาบาลศูนย์ 25 แห่ง และโรงพยาบาลเฉพาะทาง 41 แห่ง) สิ่งอำนวยความสะดวกระดับจังหวัด (ประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไป 67 แห่ง และอีก 57 แห่งที่อยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม) สิ่งอำนวยความสะดวกระดับอำเภอ (ประกอบด้วยโรงพยาบาลชุมชน 720 แห่ง โรงพยาบาลสาขา 2 แห่ง และศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 214 แห่ง) สิ่งอำนวยความสะดวกระดับตำบล (ประกอบด้วยสถานีอนามัยตำบล 9,738 แห่ง ครอบคลุมทุกตำบล) และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับหมู่บ้าน (ประกอบด้วยสถานบริการสาธารณสุขชุมชน 311 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนในเขตชนบท 69,372 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนในเขตเมือง 2,820 แห่ง) และ (2) สถานบริการสาธารณสุขภาคเอกชน ได้แก่ ร้านขายยา (ประกอบด้วยร้านขายยาแผนปัจจุบัน 6,505 แห่ง ร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตราย 4,815 แห่ง และร้านขายยาแผนโบราณ 1,990 แห่ง) คลินิก 14,403 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 436 แห่ง ในภาพรวม หากพิจารณาสถานบริการสาธารณสุข พบว่า กระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และภาคกลาง โดยสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดถึง 2 ใน 3 ของประเทศ (โดยเฉพาะโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งกระจายอยู่ตามอำเภอในชนบท) ส่วนโรงพยาบาลเอกชนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากเดิมในปี 2513 ซึ่งมีเพียง 23 แห่ง เพิ่มขึ้นเป็น 436 แห่ง (โดย 54% เป็นโรงพยาบาลขนาดเล็ก 20% เป็นโรงพยาบาลขนาดกลาง และ 26% เป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ซึ่งมีขนาดเกิน 100 เตียงและเข้าเงื่อนไขตามโครงการประกันสุขภาพ) ส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และภาคกลาง และเป็นที่น่าสังเกตว่าโรงพยาบาล

เอกชนเริ่มขยายตัวอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 2534 ตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและการใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐ แต่หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 เป็นต้นมา การลงทุนในกิจการโรงพยาบาลเอกชนมีแนวโน้มลดลง โดยโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่มียอดผู้ใช้บริการลดลง 20 – 30% และโรงพยาบาลเอกชนขนาดเล็กมียอดผู้ใช้บริการลดลง 50% จนหลายแห่งต้องปลดพนักงาน ลดเงินเดือนและค่าตอบแทน ลดจำนวนเตียงบริการ และปรับโครงสร้างหนี้

- **เวชภัณฑ์และเทคโนโลยี:** เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ และเทคโนโลยีสาธารณสุขในประเทศไทยต้องพึ่งพาต่างประเทศเป็นหลัก โดยยาแผนปัจจุบันที่จำหน่ายในประเทศส่วนใหญ่ (57%) เป็นยาสำเร็จรูปที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (ปี 2532 – 2543) มูลค่าการบริโภคยาเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 11.9% ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจและรายจ่ายด้านสุขภาพ และในอนาคตโครงสร้างตลาดการจำหน่ายยาจะมีการผูกขาดยาใหม่ ๆ ทำให้สัดส่วนของยาสำเร็จรูปนำเข้าเพิ่มขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงส่งเสริมให้ผลิตยาภายในประเทศเพิ่มขึ้นด้วยการจัดทำหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (Good Manufacturing Practice - GMP) อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2543 มีโรงงานยาที่เป็นของบริษัทต่างประเทศได้ปิดตัวลงจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น โดยไปเปิดในประเทศที่ค่าจ้างแรงงานถูกกว่า เช่น เวียดนาม และจีน ทำให้ส่วนแบ่งตลาดของยาที่ผลิตภายในประเทศมีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้หากพิจารณาด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์สมัยใหม่จะนำเข้าจากต่างประเทศแทบทั้งหมด โดยเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์สำคัญที่ไทยนำเข้า ได้แก่ เครื่องวินิจฉัยด้วยไฟฟ้า เครื่องบำบัดโรคด้วยไอโซน เครื่องสเตอโรไรต์ที่ใช้ในทางการแพทย์ หลอดฉีดยา เข็มฉีดยา อวัยวะเทียม แผ่นไวแสงและฟิล์ม เครื่องใช้ทางศัลยกรรมกระดูก อุปกรณ์ด้านทันตกรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ไทยเริ่มมีการผลิตและส่งออกเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานได้ โดยรายการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ของใช้แต่งแผล ผ่ากอส เอ็นเย็บแผล รีเจนสที่ใช้ตรวจกลุ่มเลือด ซีเมนต์อุดฟัน และชุดปฐมพยาบาล เป็นต้น
- **องค์ความรู้:** ทางด้านองค์ความรู้พื้นฐานนั้น ประเทศไทยมีการนำเข้้องค์ความรู้จากประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะตะวันตกเป็นส่วนมาก มีการศึกษาวิจัยด้วยตนเองบ้าง แต่ยังมีน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์ความรู้พื้นฐานจากภูมิปัญญาดั้งเดิมในเรื่องสมุนไพร และแพทย์แผนไทยเพียงจะได้รับความสนใจในการพัฒนาอย่างจริงจังในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเท่านั้น และก็มีสมุนไพรหลายตัวที่เริ่มประสบความสำเร็จ เช่น ครีมนพวยชอ ฟ้าทะลาย โจร ชมื่นชัน เป็นต้น ส่วนองค์ความรู้เชิงระบบเพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพอนามัยนั้น ประเทศไทยนำเข้้องค์ความรู้จากตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ดังนั้นระบบบริการสุขภาพไทยจึงตามระบบตะวันตก แต่เนื่องจากรัฐบาลเห็นความสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจและสังคมไทย จึงได้จัดตั้งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขให้เป็นองค์กรอิสระนอกกรอบราชการขึ้นตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา

การจัดการ

- นโยบายและแผนสาธารณสุข: ระบบสาธารณสุขของไทยพัฒนาไปตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ซึ่งในช่วงปี 2504 – 2539 ได้เน้นการวางแผนโดยใช้แนวคิดการสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา รวมทั้งองค์ความรู้ใหม่ที่ทำให้ประชาชนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการดำเนินงานของประชาชนในชุมชนเอง โดยมีการขยายตัวในเรื่องการประกันคุณภาพมาตรฐานสถานบริการ พัฒนาระบบการจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่วนในช่วงปี 2540 – 2544 ได้ปรับแผนโดยเน้นการลดการลงทุนและมุ่งรักษาบริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้ยากไร้ อีกทั้งมีการปฏิรูประบบสุขภาพและการจัดทำหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และในช่วงปี 2545 – 2549 ได้รับแผนโดยเน้นการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของคนไทย การสานต่อความสำคัญของการจัดทำหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การสร้างสุขภาพ อาหารปลอดภัย การลดอัตราการป่วยและตาย การลดปัญหาการติดยาเสพติด การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในที่อยู่อาศัย การพัฒนาสุขภาพจิต การประกันคุณภาพยาและอาหาร การส่งเสริมอุตสาหกรรมแพทย์แผนไทย
- กฎหมาย: มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจำนวนมากโดยแบ่งเป็น (1) กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ (ก) กฎหมายที่เกี่ยวกับระบบบริการสาธารณสุข 3 ฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล กฎหมายว่าด้วยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ข) กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันโรคมี 3 ฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ และกฎหมายว่าด้วยเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ (ค) กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขมี 10 ฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย กฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ (ง) กฎหมายที่เกี่ยวกับวิชาชีพมี 6 ฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเภสัชกรรม กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม (2) กฎหมายที่กระทรวงสาธารณสุขร่วมรับผิดชอบกับกระทรวงอื่นๆ มี 4 ฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (3) กฎหมายที่กระทรวงอื่นดูแลแต่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ มี 6 ฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยประกันสังคม กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

โครงสร้างองค์กรในการดำเนินงานด้านสาธารณสุข

- **ภาครัฐ:** กระทรวงสาธารณสุขเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบสุขภาพอนามัยของคนทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมี (1) หน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการด้านสุขภาพ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม (2) หน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับสาธารณสุข เช่น สิ่งแวดล้อม คนงาน เด็ก และสตรี ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (3) หน่วยงานภาครัฐที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านสาธารณสุขเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สนับสนุนด้านแผนงาน) สำนักงานประมาณ (สนับสนุนด้านงบประมาณ) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สนับสนุนด้านกำลังคน) กรมวิเทศสหการ (สนับสนุนด้านความช่วยเหลือต่างประเทศ) สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สนับสนุนด้านข้อมูล) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สนับสนุนด้านวิจัยการแพทย์และสาธารณสุข) และกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (สนับสนุนด้านการเจรจาการค้าบริการสุขภาพ) และ (4) หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบสนับสนุนเพื่อบริการสุขภาพเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ สำนักงานประกันสังคม กรมการประกันภัย การพัฒนาธุรกิจการค้า และกรมส่งเสริมการส่งออก
- **องค์กรเอกชนที่ไม่มุ่งกำไร:** NGO ด้านสาธารณสุขในประเทศไทยมีประมาณ 375 องค์กร ซึ่งมีลักษณะเป็นมูลนิธิ สมาคม และชมรม เป็นต้น ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากต่างประเทศหรือการบริจาคภายในประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งที่ผ่านมาองค์กรเอกชนเหล่านี้ได้ช่วยให้เป้าหมายการพัฒนาสาธารณสุขบรรลุผลได้หลายกรณี อาทิ การวางแผนครอบครัว การสุขภาพิบาล การอนามัยแม่และเด็ก รวมทั้งการบริการสุขภาพด้วย
- **องค์กรเอกชนมุ่งกำไร:** ภาคเอกชนธุรกิจด้านสุขภาพ เช่น โรงพยาบาลเอกชน คลินิกเอกชน มีบทบาทมากขึ้นและมีความสามารถทัดเทียมโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งโรงพยาบาลเอกชนและคลินิกเอกชนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับของกองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล นอกจากนี้ ภาคเอกชนยังมีบทบาทในการผลิตกำลังคนด้วยแต่ยังไม่มากนัก ยกเว้นสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยในปี 2544 มีสถาบันการผลิตเป็นเอกชนไม่มุ่งกำไรถึง 6 แห่ง ผลิตบัณฑิตด้านแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ และกายภาพบำบัด รวมมากกว่า 400 คน
- **สถาบันการศึกษา:** ซึ่งทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพในประเทศไทยจำนวน 70 แห่ง เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 13 แห่ง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 43 แห่ง กระทรวงกลาโหม 3 แห่ง กระทรวงมหาดไทย 1 แห่ง ภาคเอกชนรวม สภาอากาศไทย 10 แห่ง โดยในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา มีการเร่งผลิตกำลังคนด้านสุขภาพ ทั้งระดับปริญญาและระดับผู้ช่วย สำหรับกำลังคนด้านสุขภาพจำแนกเป็นรายสาขาที่สำคัญ ได้แก่ (1) แพทย์ มีสถาบันที่ผลิตแพทย์ทั้งภาครัฐและเอกชนรวม 15 แห่ง เป็นของรัฐ 14

แห่ง และเอกชน 1 แห่ง โดยมีปริมาณการผลิตต่อปีประมาณ 1,900 คน (2) หัตถแพทย์ มีสถาบันการศึกษาภาคีรัฐรวม 8 แห่ง เป็นของรัฐ 14 แห่ง และเอกชน 1 แห่ง โดยมีปริมาณการผลิตต่อปีประมาณ 500 คน (3) เกษัชกร มีสถาบันการศึกษาภาคีรัฐและเอกชนรวม 14 แห่ง เป็นของรัฐ 12 แห่ง และเอกชน 2 แห่ง โดยมีปริมาณการผลิตต่อปีประมาณ 1,700 คน (4) พยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิค มีสถาบันการศึกษาภาคีรัฐและเอกชนรวม 67 แห่ง เป็นของรัฐ 57 แห่ง และเอกชน 10 แห่ง โดยมีปริมาณการผลิตต่อปีประมาณ 4,000 คน

บริการสุขภาพ

- ภาคเอกชนมุ่งทำไร่ซึ่งดำเนินธุรกิจสถานพยาบาลมีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายและมีการระดมทุน โดยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 13. ราย ได้แก่ โรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพดุสิตเวชการ โรงพยาบาลกรุงธน โรงพยาบาลมหาชัย บริษัทเชียงใหม่การแพทย์ วัฒนาการแพทย์ โรงพยาบาลนนทเวช บริษัทประสิทธิ์พัฒนา โรงพยาบาลรวมคำแหง โรงพยาบาลสมิติเวช โรงพยาบาลวิภาวดี โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ และโรงพยาบาลศิริรินทร์
- การจัดบริการสุขภาพของไทย แบ่งตามระดับการให้บริการมี 5 ระดับ คือ (1) การดูแลสุขภาพด้วยตนเองในระดับครอบครัว (Self Care Level) โดยต้องการพัฒนาให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองและตัดสินใจเลือกปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น การออกกำลังกาย การลดการสูบบุหรี่ (2) การบริการสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Health Care Level) ซึ่งเป็นการบริการสาธารณสุขที่ผสมผสานทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ โดยให้ประชาชนดูแลกันเองและใช้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรืออาสาสมัครประเภทอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ (3) การจัดบริการสุขภาพระดับต้น (Primary Care Level) เป็นการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประเภทต่าง ๆ และแพทย์ทั่วไป โดยผ่านทางสถานบริการสาธารณสุขชุมชน สถานีอนามัย ศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล แผนกผู้ป่วยนอกทั่วไปของโรงพยาบาล และคลินิกเอกชน ซึ่งนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของรัฐบาลปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริการระดับต้นที่ดูแลแบบองค์รวมทุกครัวเรือน (4) การจัดบริการสุขภาพในระดับกลาง (Secondary Care Level) เป็นการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่ดำเนินการโดยแพทย์ที่มีความรู้ความชำนาญสูงปานกลาง ซึ่งประกอบด้วยหน่วยบริการทั่วไปและแพทย์เฉพาะทางสาขาหลัก ได้แก่ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลขนาดใหญ่ของรัฐ และโรงพยาบาลเอกชน (5) การจัดบริการสุขภาพระดับสูง (Tertiary Care) เป็นการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติงานโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ประกอบด้วยหน่วยบริการ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่

การคลังสาธารณสุข

- ใช้จ่ายเพื่อสุขภาพของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 3.8% ของ GDP ในปี 2523 (ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อหัวประชากร 545 บาท) เพิ่มขึ้นเป็น 6.1% ของ GDP ในปี 2543 (ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อหัวประชากร 4,832 บาท) โดยแหล่งที่มาของเงินด้านสุขภาพมาจากภาครัฐ (กระทรวงสาธารณสุข สวัสดิการข้าราชการ ประกันสังคม) ภาคเอกชน (ครัวเรือน ประกันสุขภาพ) และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ
- หากพิจารณาด้านรายจ่ายเพื่อสุขภาพของประชาชน พบว่า อยู่ในสัดส่วน 3.6 – 3.9% ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน โดยรายจ่ายเพื่อสุขภาพที่สำคัญเกิดจากการเข้ารับบริการในสถานบริการเอกชน การซื้อยามกินเอง และการเข้ารับบริการในสถานบริการของรัฐตามลำดับ ในขณะที่หากพิจารณาด้านรายจ่ายของภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณด้านสาธารณสุข พบว่า ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้จัดสรรงบประมาณ 55% ที่เกี่ยวข้องกับ การให้บริการรักษาพยาบาล 17% เป็นการส่งเสริมสุขภาพ 11% เป็นการควบคุมป้องกันโรค อย่างไรก็ตาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นงบเงินเดือนและค่าจ้าง และมีส่วนน้อยเป็นงบลงทุน

ปัญหาระบบสุขภาพของไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ด้าน คือ

- ความไม่เป็นธรรมในการกระจายทรัพยากร: โดยการกระจายกำลังคน สถานบริการ และจำนวนเตียงยังมีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีความแตกต่างกันมากถึงเกือบ 10 เท่า นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความไม่เท่าเทียมของการกระจายเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น เครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT Scanner) เครื่องตรวจอวัยวะภายในด้วยสนามแม่เหล็กไฟฟ้า (MRI) เครื่องสลายนิ่ว (ESWL) และเครื่องตรวจมะเร็งเต้านมที่กระจุกตัวอยู่เพียงเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ ตลอดจนมีปัญหาด้านการกระจายงบประมาณ ซึ่งมีความโน้มเอียงกระจายไปสู่ภูมิภาคที่ร่ำรวยอยู่แล้วมากกว่า โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่ต่ำกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ขณะที่กรุงเทพฯ ส่วนกลาง และระดับกระทรวงได้รับจัดสรรมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความไม่เสมอภาคของการได้รับบริการด้านสาธารณสุขในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาระบบการบริหารภาครัฐที่เป็นแบบรวมศูนย์อยู่ที่หน่วยงานส่วนกลางเป็นหลัก
- ความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้บริการ: โดยประชาชนในเขตเมืองมีโอกาสเข้าถึงบริการจากสถานพยาบาลที่มีแพทย์มากกว่าประชาชนในเขตชนบท
- ความไม่เป็นธรรมในการรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ: โดยภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนไม่ได้เป็นไปตามความสามารถในการจ่าย กล่าวคือ คนที่มีรายได้ต่ำมีภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในสัดส่วนต่อรายได้ที่มากกว่าคนที่มียาได้สูง
- ปัญหาประสิทธิภาพของบริการสาธารณสุข: โดยบริการสุขภาพที่ประชาชนได้รับมักจะเป็นบริการด้านการรักษาพยาบาลซึ่งมีประสิทธิภาพในการทำให้สุขภาพดีน้อยกว่าการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอย่างมาก นอกจากนี้ แม้การให้บริการรักษาพยาบาลเอง ก็พบว่า มี

ความดี้อยประสิทธิภาพในหลายประเด็น อาทิ การใช้ยาเกินความจำเป็นตั้งแต่ระดับชุมชน จนถึงแพทย์เฉพาะทาง

- ปัญหาประสิทธิภาพในการลงทุนด้านเตียงโรงพยาบาล: โดยเมื่อพิจารณาอัตราครองเตียง ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพในการลงทุนด้านเตียงของโรงพยาบาล จากรายงานการสำรวจทรัพยากรสาธารณสุขปี 2538 – 2544 พบว่า สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีอัตราครองเตียงมากกว่า 80% รองลงมา ได้แก่ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงอื่น ๆ ในขณะที่สถานบริการสาธารณสุขภาคเอกชนมุ่งกำไร มีอัตราครองเตียงต่ำกว่า 50% โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลงถึง 40.5% ซึ่งแสดงถึงภาวะอุปทานส่วนเกินของเตียงภาคเอกชน
- ปัญหาคุณภาพระบบบริการ: เมื่อพิจารณาจากระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า สถานบริการภาครัฐและเอกชนมีปัญหาเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ปัญหาการให้บริการที่เกิดขึ้นในภาครัฐ คือ ปัญหาความไม่สะดวกสบาย และปัญหาการขาดการให้ความสนใจจากผู้ให้บริการ โดยเฉพาะในสถานพยาบาลระดับที่สูงขึ้น เช่น โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลขนาดใหญ่ของรัฐ พบว่า ผู้ใช้บริการยังมีความพึงพอใจน้อยลง ส่วนปัญหาเฉพาะในสถานพยาบาลภาคเอกชน มักเป็นเรื่องค่าบริการ ทำให้มีความจำเป็นต้องพัฒนาสถานบริการให้มีการจัดบริการอย่างมีคุณภาพมาตรฐาน (Hospital Accreditation - HA) มีการประเมินและรับรองคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- ความครอบคลุมในหลักประกันด้านสุขภาพ: ในปี 2544 กองทุนประกันสุขภาพแบบต่าง ๆ เช่น สวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ กองทุนหมุนเวียน สวัสดิการประชาชนด้านการรักษายาบาล กองทุนประกันสุขภาพโดยความสมัครใจ กองทุนประกันสังคม กองทุนประกันสุขภาพนักเรียน กองทุนเงินทดแทนและกองทุนคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เป็นต้น สามารถครอบคลุมประชากรได้ประมาณ 71% อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยมีระบบประกันสุขภาพหลายระบบและแต่ละระบบมีวิธีการบริหารการเงินและสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานแตกต่างกันทำให้ประชาชนสับสน การบริหารขาดเอกภาพและความชัดเจน ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพในด้านประสิทธิภาพและความเป็นธรรม

การค้าบริการระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสาขาบริการด้านสุขภาพ ได้แก่ (1) สาขาบริการธุรกิจ เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของแพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาล เป็นต้น (2) สาขาบริการการศึกษา เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ (3) สาขาบริการด้านการเงิน เกี่ยวกับการธุรกิจประกันสุขภาพ (4) สาขาบริการสุขภาพและบริการสังคม เกี่ยวกับการเปิดบริการสถานพยาบาลเอกชน เป็นต้น ซึ่งในส่วนของประเทศไทยยังมิได้มีการผูกพันการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาณัติให้ต่างชาติสามารถทำธุรกิจเกี่ยวกับการลงทุนด้านบริการสุขภาพ การจัดจำหน่ายยา การประกันสุขภาพ การจัดการศึกษาและฝึกอบรมด้านสุขภาพ รวมทั้งการให้คนต่างชาติเข้ามาประกอบวิชาชีพได้อยู่แล้ว ตามเงื่อนไขข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ต้องมีถิ่นที่อยู่ในไทยและสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ เป็นต้น

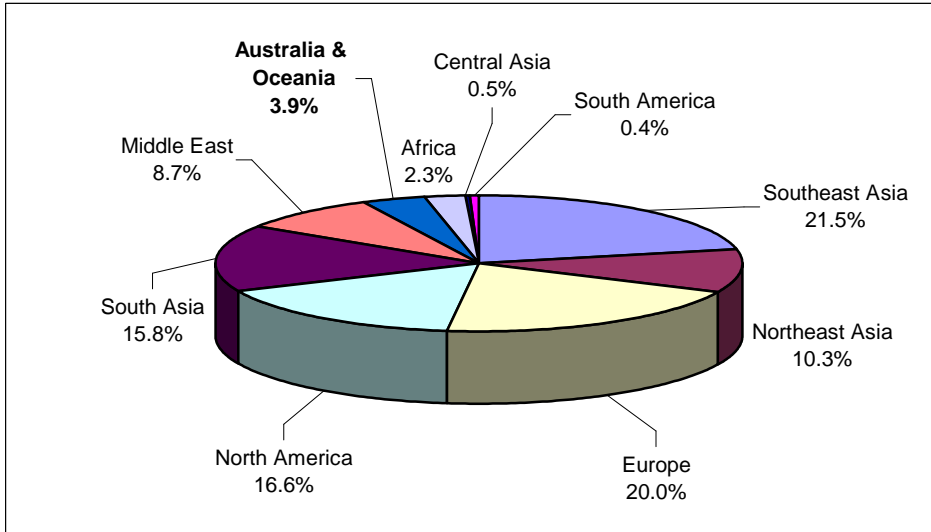
จึงเท่ากับว่าประเทศไทยได้ผูกพันการเปิดตลาดบริการสุขภาพไว้กับองค์การการค้าโลกและข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างทวีปเอเชียและพหุภาคีน้อยกว่าที่กฎหมายไทยกำหนด ซึ่งในปัจจุบัน ผลกระทบของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อภาคบริการสุขภาพส่วนใหญ่จะมาจากข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPS) มากกว่าผลกระทบจากการค้าบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เช่น การคุ้มครองสิทธิบัตรด้านกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ยาและกระบวนการทางจุลชีววิทยา ซึ่งในช่วงตั้งแต่ปี 2529 – 2534 สหรัฐอเมริกาได้กดดันไทยให้แก้ไขกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรให้สอดคล้องกับ TRIPS ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนต้องซื้อยาที่มีสิทธิบัตรราคาแพงมาก

การบริการสุขภาพนับเป็นธุรกิจบริการใหม่ที่ประเทศไทยต้องการส่งออกบริการ ซึ่งมีการกำหนดบริการสุขภาพที่เป็นธุรกิจเป้าหมายอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่

- บริการเพื่อสุขภาพระยะยาว (Long Stay and Health Care): โดยเป็นการให้บริการร่วมกันระหว่างโรงพยาบาล รีสอร์ท โรงแรมตามสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนที่สวยงามทั่วประเทศ โดยใช้จุดขายด้านภูเขา ทะเล และเกาะต่าง ๆ รวมทั้งมีวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย มีการบริการแบบเป็นมิตรไมตรี มีค่าครองชีพไม่สูง และมีการบริการด้านการแพทย์ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ รัฐบาลจึงร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ สมาคมโรงพยาบาลเอกชน สมาคมโรงแรมไทย สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อร่วมกันจัดทำโครงการบริการเพื่อสุขภาพระยะยาว โดยต้องการให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้ารับการรักษาพำนักระยะยาว ได้แก่ การทำฟัน การทำศัลยกรรมดวงตา การทำศัลยกรรมพลาสติก ซึ่งโรงพยาบาลของไทยมีความชำนาญ โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุ (> 55 ปี) ผู้เกษียณอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน มีกำลังซื้อสูง และสามารถเดินทางออกนอกประเทศเป็นเวลานาน ต้องการหลบเลี่ยงอากาศหนาวจัดในฤดูหนาวมาพำนักในประเทศไทยซึ่งมีสภาพอากาศอบอุ่น มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีมาตรฐานการรักษาในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองยังออกวีซ่าพิเศษ (O-A) แก่ชาวต่างประเทศที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปี ที่ต้องการเข้ามาพำนักในประเทศไทยระยะยาวคราวละไม่เกิน 1 ปี ต่ออายุวีซ่าได้ โดยมีหลักฐานการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 800,000 บาท หรือหลักฐานการมีรายได้ไม่น้อยกว่าเดือนละ 65,000 บาท/เดือน หรือมีเงินฝากและเงินได้รวมทั้งปีไม่น้อยกว่า 800,000 บาท
- การเข้าบริการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลเอกชน: ปัจจุบันโรงพยาบาลที่เป็นสมาชิกของสมาคมโรงพยาบาลเอกชนสามารถให้บริการรักษาพยาบาลแก่คนต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลขนาดใหญ่และมีศักยภาพ อาทิ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ โรงพยาบาลพญาไท โรงพยาบาลสมิติเวช ซึ่งมีกลุ่มผู้ใช้บริการชาวต่างประเทศคิดเป็นประมาณร้อยละ 30 – 36 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดหรือมีจำนวนปีละกว่า 250,000 คน โดยกลุ่มผู้ใช้บริการชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มาจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยุโรป อเมริกาเหนือ เอเชียใต้ โดยในจำนวนนี้มีผู้ใช้บริการที่มาจากออสเตรเลียและโอเชียเนียคิดเป็น 3.9% ของทั้งหมด (รูปที่ 1.8) นอกจากนี้ หลายโรงพยาบาลยังใช้กลยุทธ์เชิงรุกโดยจัดตั้งแผนกที่อำนวยความสะดวกทั้ง

ทีมงานแพทย์พยาบาลที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาต่าง ๆ เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น เกาหลี ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี และฮินดู อีกทั้งไปจัดตั้งสำนักงานตัวแทนในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ พม่า เวียดนาม เนปาล ศรีลังกา บังคลาเทศ มัลดีฟส์ และกัมพูชา เป็นต้น

รูปที่ 1.8 กลุ่มชาวต่างประเทศที่มาใช้บริการ ณ โรงพยาบาลเอกชน

ที่มา: Bangkok Post 2003 (Mid Year Report)

- การให้บริการนวดแผนไทย: การให้บริการนวดแผนไทยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (1) การนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นการนวดเพื่อคลายเครียดและคลายความปวดเมื่อยตามร่างกาย โดยกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนโลหิตและการคัดหลั่งของฮอร์โมนให้เป็นปกติ (2) การนวดเพื่อรักษา ซึ่งเป็นการนวดเพื่อรักษาโรคซึ่งมีประมาณ 63 โรคที่รักษาให้หายได้และไม่ต้องรับประทานยา เช่น โรคเกี่ยวกับระบบประสาท (เช่น อัมพฤกษ์ สันนิบาต ฯลฯ) โรคเกี่ยวกับกระดูก (เช่น กระดูกเคลื่อน) โรคเกี่ยวกับระบบกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น และข้อต่อ (เช่น เส้นเอ็นอักเสบ ขากรรไกรค้าง) โรคสตรี (เช่น ประจำเดือนไม่ปกติ มดลูกเคลื่อน) และโรคอื่น ๆ (เช่น การนวดเสริมความฉลาดในเด็ก การนวดในชายที่เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ฯลฯ) ซึ่งต้องทำการนวดโดยแพทย์หรือผู้ผ่านการศึกษามาอย่างดี (3) การนวดเพื่อปรับความสมดุลของโครงสร้างร่างกาย ซึ่งเป็นการนวดเพื่อทำให้แก้ไขให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ทำงานผิดปกติกลับมาทำงานได้ดังเดิม เช่น ไหล่เอียง การหมุนของข้อไม่เป็นไปตามองศาของคนทั่วไป กระดูกสันหลังผิดปกติ เป็นต้น (4) การนวดเพื่อการกีฬา ซึ่งเป็นการนวดในกรณีที่กล้ามเนื้อฉีกขาดจะทำการนวดเพื่อลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น และกระดูกเสื่อม เป็นต้น (5) การนวดเพื่อความงาม ซึ่งเป็นการนวดโดยใช้สมุนไพรหรือเครื่องประตินโคม เช่น การนวดหน้าและบำรุงผิว

การประกอบกิจการให้บริการสุขภาพมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ
ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล: มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมเสรีภาพและการแข่งขันในการประกอบกิจการและประกอบโรคศิลปะ วิชาชีพเวชกรรม วิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ วิชาชีพทันตกรรม โดยมีการกำหนดเงื่อนไขในการประกอบกิจการสถานพยาบาลและการดำเนินการสถานพยาบาล การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบสถานพยาบาล และการปิดสถานพยาบาลและการเพิกถอนใบอนุญาต เป็นต้น โดยประเด็นสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดการบริการสุขภาพ ได้แก่ มาตรา 17 ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาลต้องมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นกฎหมายที่จำกัดการเข้าสู่ตลาดโดยกำหนดเงื่อนไขด้านการมีถิ่นที่อยู่ (Residency Requirement)
- กฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ: มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ การผดุงครรภ์ โดยมีการหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งและการดำเนินงานของคณะกรรมการประกอบโรคศิลปะและคณะกรรมการวิชาชีพ การควบคุมการประกอบโรคศิลปะ การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบสถานที่ของผู้ประกอบโรคศิลปะ โดยประเด็นสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดการบริการสุขภาพ ได้แก่ มาตรา 33 ซึ่งระบุให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะในแต่ละสาขาต้องได้รับการอบรมจากสถาบันที่คณะกรรมการวิชาชีพรับรองและผ่านการทดสอบจากคณะกรรมการวิชาชีพ โดยเฉพาะสาขากายภาพบำบัดและเทคนิคการแพทย์ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและไม่มีสัญชาติไทยต้องได้รับใบอนุญาตให้ประกอบโรคศิลปะจากประเทศที่สำเร็จการศึกษาด้วย ซึ่งเป็นกฎหมายที่จำกัดการเข้าสู่ตลาดของผู้ให้บริการด้านกายภาพบำบัดและเทคนิคการแพทย์
- กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม: มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งได้แก่ การตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การผดุงครรภ์ การปรับสายตาด้วยเลนส์สัมผัส การแทงเข็มหรือฝังเข็ม ศัลยกรรม การใช้รังสี การฉีดยาหรือสาร การสอดใส่วัตถุต่าง ๆ เข้าไปในร่างกายเพื่อการคุมกำเนิด เสริมสวय หรือบำรุงร่างกาย โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งแพทยสภา การควบคุมการประกอบวิชาชีพเวชกรรม เป็นต้น โดยผู้ที่ประกอบวิชาชีพเวชกรรมได้ต้องรับใบอนุญาตจากแพทยสภา ซึ่งกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่จำกัดการเข้าสู่ตลาด
- กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์: มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยกำหนดให้จัดตั้งสภาการพยาบาล การควบคุมการประกอบวิชาชีพ และการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานประกอบการ เป็นต้น โดยประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดบริการสุขภาพ ได้แก่ การกำหนดให้ผู้มีสิทธิขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลหรือ

ผดุงครรภ์จะต้องได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันการศึกษาในไทยที่ได้รับการรับรองและสอบความรู้แล้ว และหากชาวต่างชาติที่จบการศึกษาจากต่างประเทศมาประกอบวิชาชีพการพยาบาลหรือผดุงครรภ์จะต้องได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศไทยที่ตนได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพได้ตรวจสอบหลักฐานการศึกษาและสอบความรู้แล้ว ในขณะที่หากเป็นผู้มีสัญชาติที่จบการศึกษาจากต่างประเทศไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลหรือผดุงครรภ์จากต่างประเทศมาก่อน (มาตรา 30) ซึ่งเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติระหว่างคนไทยและคนต่างด้าว

- กฎหมายวิชาชีพเภสัชกรรม: มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ซึ่งได้แก่ การผลิตยา การเลือกสรรยา การวิเคราะห์ยา การควบคุมและประกันคุณภาพยา การปรุงและการจ่ายยาตามใบสั่งยาของแพทย์ ทันตแพทย์ หรือสัตวแพทย์ โดยผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมได้ต้องรับใบอนุญาตจากสภาเภสัชกรรม ซึ่งกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่จำกัดการเข้าสู่ตลาด
- กฎหมายวิชาชีพทันตกรรม: มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ซึ่งได้แก่ การตรวจ วินิจฉัย บำบัด ป้องกันโรคฟัน โรคอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับฟัน โรคอวัยวะในช่องปาก โรคขากรรไกรและกระดูกใบหน้าที่เกี่ยวข้องกับขากรรไกร โดยผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมได้ต้องรับใบอนุญาตจากทันตแพทย์สภา ซึ่งกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่จำกัดการเข้าสู่ตลาด
- กฎหมายวิชาชีพการสัตวแพทย์: กำหนดให้ผู้มีสิทธิขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง และผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ชั้นสองต้องได้รับปริญญาบัตรจากสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือสัตวแพทย์สภารับรอง และหากเป็นคนต่างด้าวและได้รับปริญญาบัตรจากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศไทยที่ตนได้รับปริญญา แต่ถ้าเป็นผู้มีสัญชาติไทยอาจไม่ต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศไทยที่ผู้นั้นได้รับปริญญาก็ได้ แต่ต้องผ่านการสอบความรู้ตามข้อบังคับสัตวแพทย์สภา (มาตรา 30) ซึ่งกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่จำกัดการเข้าสู่ตลาด
- กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย: ให้การคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย โดยให้เฉพาะผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้นที่มีสิทธิจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่เป็นตำรับยาแผนไทยหรือตำรับการแพทย์แผนไทย (มาตรา 21) ซึ่งกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ

ปัจจุบัน จีนและไต้หวันผลักดันให้ไทยเปิดตลาดการบริการสุขภาพ ได้แก่ บริการด้านการแพทย์และทันตกรรม บริการผดุงครรภ์ พยาบาล และกายภาพบำบัด โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การขอให้ไทยผูกพันการเปิดตลาดบริการสุขภาพมากขึ้น การลดข้อจำกัดในการค้าบริการ

ข้ามพรมแดนและการรับบริการในต่างประเทศ การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าวในโรงพยาบาลหรือคลินิก การลดข้อจำกัดให้การให้ต่างชาติซื้อและถือครองที่ดิน การอนุญาตให้บุคลากรทางการแพทย์ต่างชาติที่ได้รับใบอนุญาตจากรัฐบาลต่างประเทศเข้ามาให้บริการในไทยได้

1.1.2.7 บริการก่อสร้าง

งานก่อสร้างหมายถึงงานเกี่ยวกับการก่อสร้าง ดัดแปลง ขยาย ต่อเติม ประกอบ ติดตั้ง หรือ รื้อถอนอาคารหรือสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ ซึ่งธุรกิจก่อสร้างนับเป็นสาขาหนึ่งของธุรกิจบริการ ภาพรวมภาวะธุรกิจก่อสร้างพบว่าตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมาอยู่ในช่วงวัฏจักรขาขึ้น อุปสงค์เร่งตัวต่อเนื่อง โดยยังไม่มีสัญญาณของการเก็งกำไร โครงการใหม่ทยอยเข้าสู่ตลาดหลังการปรับโครงสร้างหนี้สำเร็จ ธนาคารพาณิชย์เริ่มผ่อนคลายความเข้มงวดการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งหากพิจารณาเครื่องชี้วัดต่าง ๆ พบว่า ธุรกิจก่อสร้างเริ่มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยหากพิจารณาจากพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างและสินเชื่อสังหาริมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ดังแสดงตามตารางที่ 1.3 โดยปัจจัยสนับสนุนสำคัญ ได้แก่ ภาวะดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งจูงใจให้เกิดการซื้อและการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมาตรการกระตุ้นอสังหาริมทรัพย์จากภาครัฐ

ตารางที่ 1.3 : เครื่องชี้ภาวะธุรกิจก่อสร้าง

	2538	2543	2544	2545	2546		
					Q1	Q2	Q3
มูลค่าการซื้อขายที่ดิน (ล้านบาท)	396,150	171,885	189,198	265,746	74,615	85,229	159,843
พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้าง (ตร.ม.)	36,786	7,610,691	8,958,988	13,890,932	3,456,262	4,173,687	,7,629,949

ที่มา: กรมที่ดิน สำนักงานเขต และธนาคารแห่งประเทศไทย

อุปสงค์ในที่อยู่อาศัยมีการปรับตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะโครงการบ้านจัดสรรและบ้านสร้างเองในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และโครงการอาคารชุดในเขตเมือง โดยที่ตลาดยังไม่มีสัญญาณของการเก็งกำไรเกิดขึ้น อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่อุปสงค์ในที่อยู่อาศัยในช่วงปี 2540 – 2543 ที่จำกัดอยู่เฉพาะบ้านระดับราคาสูง แต่หลังจากปี 2544 อุปสงค์ได้กระจายลงมาสู่บ้านระดับกลางและระดับล่างมากขึ้น โดยจะมีการซื้อเพื่อลงทุนบ้าง เฉพาะในส่วนของโครงการอาคารชุดพักอาศัยใจกลางเมือง โดยมีสัดส่วนประมาณ 20 – 30%

สำหรับปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นการเติบโตของธุรกิจก่อสร้างมี 3 ประการ ดังนี้

1. การฟื้นตัวของเศรษฐกิจและการจ้างงาน โดยภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในไตรมาสแรกของปี 2546 ขยายตัวจากกระยะเดียวกันของปีก่อนถึง 6.7% และจำนวนผู้มีงานทำในครึ่งแรกของปี 2546 เพิ่มขึ้น 1.8% จากกระยะเดียวกันของปีก่อนเป็น 33.8 ล้านคน กอปรกับความเชื่อมั่นของผู้บริโภคปรับตัวสูงขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ช่วยกระตุ้นความต้องการซื้อและลงทุนในธุรกิจก่อสร้างมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ซึ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเช่าบ้านเป็นการซื้อบ้านราคาถูกแทน

2. แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยที่ลดลงต่อเนื่องในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยเงินกู้ ช่วยเพิ่มอำนาจซื้อให้ผู้บริโภคจากการลดภาระการผ่อนชำระต่องวด รวมถึงช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยส่วนหนึ่งหันมาลงทุนในอสังหาริมทรัพย์มากขึ้น ขณะเดียวกัน สภาพคล่องในระบบการเงินที่ยังคงมีสูง ทำให้อาคารพาณิชย์แข่งขันกันปล่อยสินเชื่อบริการอสังหาริมทรัพย์ อาทิ เสนออัตราดอกเบี้ยคงที่ในช่วง 1 – 3 ปี แรก ณ ระดับเฉลี่ยเพียงร้อยละ 3 – 5 ต่อปี พร้อมวงเงินกู้สูงถึงร้อยละ 80 – 100 ของราคาประเมิน และยืดระยะเวลาผ่อนชำระสูงถึง 25 – 30 ปี เป็นต้น

3. มาตรการอสังหาริมทรัพย์ของภาครัฐ เช่น

- การลดค่าจดทะเบียน ซึ่งได้ขยายเวลาสิ้นสุดเป็นวันที่ 31 ธันวาคม 2546 ทั้งค่าจดทะเบียนการโอน (2% เหลือ 0.01%) ค่าจดทะเบียนการจำนอง (1% เหลือ 0.01%) และภาษีธุรกิจเฉพาะ (3.3% เหลือ 0.11%)
- การกระตุ้นการซื้อที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ โดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เรียกเก็บจากเงินได้จากการขายที่อยู่อาศัยเดิมเพื่อนำไปซื้อที่อยู่อาศัยใหม่ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินมูลค่าที่อยู่อาศัยที่ซื้อใหม่

หากพิจารณาด้านอุปทาน นั้น พบว่า ผู้ประกอบการก่อสร้างต่างวางแผนการลงทุนและทยอยเปิดโครงการใหม่สู่ตลาดทั้งประเภทบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ และอาคารชุดใจกลางเมืองตั้งแต่ช่วงปลายปี 2544 เพื่อรองรับต่ออุปสงค์ที่ยังคงที่อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการขยายเฟสใหม่ในโครงการเดิมและเปิดโครงการใหม่ แต่จะเน้นโครงการขนาดเล็ก – ปานกลาง เพื่อให้ปิดยอดขายได้เร็วขึ้น และไม่เน้นการสะสม Land Bank มากจนเกินความจำเป็นดังเช่นในอดีต ซึ่งการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ จะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงต่อธุรกิจเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ ทั้งธุรกิจวัสดุก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า

นอกจากอุปทานบ้านใหม่ของผู้ประกอบการแล้ว รัฐบาลยังมีโครงการกระตุ้นธุรกิจก่อสร้างโดยการจัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยจำนวน 1 ล้านหน่วย ภายในระยะเวลา 5 ปี (2546 - 2550) ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการไปบ้างแล้วบางส่วน โดยโครงการบ้านเอื้ออาทรเริ่มทยอยส่งมอบบ้านจำนวน 112 หน่วยให้กับผู้ซื้อเมื่อต้นเดือนสิงหาคม 2546 และคาดว่าจะสามารถดำเนินการก่อสร้างได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ในปีนี้ ขณะเดียวกันธนาคารออมสินก็เริ่มมีการปล่อยสินเชื่อตามโครงการบ้านออมสินเพื่อประชาชน แต่ยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้นของโครงการ

- บ้านเอื้ออาทร: ดำเนินการก่อสร้างโดยการเคหะแห่งชาติ จัดสร้างที่อยู่อาศัย 600,000 หน่วย สำหรับผู้มีรายได้ครัวเรือนละไม่เกิน 10,000 – 15,000 บาทเดือน และในปี 2546 จะสร้างที่อยู่อาศัย 31,727 หน่วย โดยใช้เงินลงทุน 4,620 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 1,000 ล้านบาท ที่เหลือเป็นเงินกู้จากธนาคารออมสินและธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งการเคหะแห่งชาติ ใช้วิธีการจับสลากคัดเลือกผู้มีสิทธิเข้าอยู่อาศัยเนื่องจากมีผู้จองเกินกว่าจำนวนบ้านถึง 20 เท่าตัว

- บ้านออมสิน: ดำเนินการโดยธนาคารออมสิน ปล่อยสินเชื่อเพื่อการสร้างที่อยู่อาศัย 400,000 หน่วย โดยเมื่อเดือนสิงหาคม 2546 ธนาคารออมสินได้อนุมัติวงเงินกู้ยืมเป็นจำนวน 2,928 ราย วงเงิน 795.7 ล้านบาท

นอกจากนี้ หากพิจารณาด้านผลการประกอบการของผู้อยู่ในธุรกิจก่อสร้าง นั้น พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานของผู้ประกอบการจะเน้นความเป็นมืออาชีพ สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อ โดยเสนอโครงการที่อยู่อาศัยประเภทสร้างเสร็จก่อนขาย กอปรกับความต้องการที่อยู่อาศัยที่ยังคงมีสูง ทำให้ผลประกอบการของกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ในไตรมาสแรกของปี 2546 ต่างปรับตัวขึ้น โดยผู้ประกอบการต่างมีความระมัดระวังในการก่อหนี้ และพยายามรักษาอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) ที่ระดับ 1 – 1.5 ขณะที่กำไรขั้นต้นอยู่ในเกณฑ์ดีและเริ่มมีกำไร ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา

สำหรับธุรกิจก่อสร้างเชิงพาณิชย์ประเภทตลาดให้เช่า ธุรกิจอาคารสำนักงาน เริ่มปรับตัวดีขึ้น แม้ว่าจะยังไม่มีอุปทานใหม่เข้าสู่ตลาด แต่อัตราค่าเช่าก็เริ่มปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องนับตั้งแต่ต้นปี 2545 ตามการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจ ขณะเดียวกัน อัตราค่าเช่าของอาคารชุดพักอาศัยที่เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงผลตอบแทนที่ดีขึ้น โดยเฉพาะแล้วในปี 2546 อัตราค่าเช่าและมูลค่าอาคารชุดเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ร้อยละ 9 และ 18 ตามลำดับ

สำหรับแนวโน้มในครึ่งหลังของปี 2546 และต้นปี 2547 ธุรกิจก่อสร้างยังคงขยายตัวต่อเนื่อง ทั้งธุรกิจบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ และอาคารชุดในกลางเมือง โดยผู้ประกอบการยังคงทยอยเปิดโครงการใหม่สู่ตลาดเพื่อรองรับต่ออุปสงค์ที่ยังคงมีจำนวนมาก และธนาคารแห่งประเทศไทยคาดว่า ยอดขายในปี 2546 จะเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 30 จากปัจจัยสนับสนุนของอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และมาตรการกระตุ้นของภาครัฐ โดยเฉพาะมาตรการลดค่าธรรมเนียมอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งรัฐบาลประกาศเป็นปีสุดท้าย และหากไม่มีการต่ออายุมาตรการออกไปอีก คาดว่า ช่วงปลายปี 2546 ตลาดจะเกิดภาวะการฟื้นตัวของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้ทันเวลาที่มาตรการยังมีผลบังคับใช้

โดยสรุป ในอนาคต ภาคก่อสร้างจะยังมีการเจริญเติบโต เนื่องจากอยู่ในภาวะที่อุปสงค์มากกว่าอุปทาน โดยมีปัจจัยบวก ได้แก่

- การซื้อเพื่อเก็งกำไรมีแนวโน้มลดลง
- มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องมาตลอด 2 ปี โดยเฉพาะตลาดที่อยู่อาศัยระดับกลาง
- รัฐบาลยังคงใช้มาตรการอัตราดอกเบี้ยต่ำทำให้เอื้อต่อการลงทุนและการซื้ออสังหาริมทรัพย์
- การดำเนินงานของบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (Thai Asset Management Corporation) ทำให้การจัดการกระบวนการระดมหนี้ระหว่างผู้พัฒนาโครงการและผู้ให้กู้ยืมเงินเริ่มมีความคล่องตัวมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยลบต่าง ๆ ได้แก่

- โครงการก่อสร้างในปัจจุบันต้องการเงินลงทุนมากกว่าอดีต
- ธนาคารมีความระมัดระวังในการให้สินเชื่อในการลงทุนกิจการก่อสร้าง

นอกจากนี้ หากพิจารณาด้านการส่งออกบริการก่อสร้าง นั้น ปัจจุบัน รัฐบาลยังมีนโยบายส่งเสริมการส่งออกบริการออกแบบและก่อสร้างของไทยไปยังตลาดในต่างประเทศ โดยทำงานร่วมกับสหพันธ์ธุรกิจบริการออกแบบและก่อสร้างแห่งประเทศไทย (FEDCON) ซึ่งประกอบด้วยสมาคมต่าง ๆ ได้แก่ สมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย สมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย สมาคมสถาปนิกสยาม สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย สมาคมนักผังเมืองไทย สมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย และสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย เพื่อเจาะตลาดรับเหมางานก่อสร้างอาคาร ที่พักอาศัย โรงงาน สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่ง การบำบัดน้ำเสีย การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน และการรับออกแบบและตกแต่งอาคารในต่างประเทศ โดยแบ่งตลาดที่ต้องการไปเข้าให้บริการออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มประเทศที่เศรษฐกิจดีน้อยกว่าไทย ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม ปากีสถาน บังคลาเทศ กатар และตลาดแอฟริกา
2. กลุ่มประเทศที่มีเศรษฐกิจระดับเดียวกับไทย ได้แก่ ตะวันออกกลาง จีน อินเดีย บรูไน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย
3. กลุ่มประเทศที่มีเศรษฐกิจเจริญกว่าไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป และได้หวัน

โดยโครงการที่บริษัทไทยได้รับแล้วในต่างประเทศ เช่น

- ประเทศกัมพูชา มีบริษัทที่ได้รับงาน คือ นวัตกรรม ก่อสร้างเส้นทาง มูลค่างาน 1,020 ล้านบาท และนพวงศ์ ก่อสร้างเส้นทาง มูลค่างาน 800 ล้านบาท
- ประเทศศรีลังกา มีบริษัทที่ได้รับงาน คือ นพวงศ์ ก่อสร้างเส้นทาง มูลค่างาน 650 ล้านบาท
- ประเทศบังคลาเทศ มีบริษัทที่ได้รับงาน คือ ITD ก่อสร้างเส้นทางและสะพาน มูลค่างาน 3,300 ล้านบาท
- ประเทศอินเดีย มีบริษัทที่ได้รับงาน คือ ITD ก่อสร้างเส้นทาง มูลค่างาน 3,000 ล้านบาท
- ประเทศฟิลิปปินส์ มีบริษัทที่ได้รับงาน คือ ITD ก่อสร้างเส้นทาง มูลค่างาน 500 ล้านบาท
- ประเทศไต้หวัน มีบริษัทที่ได้รับงาน คือ ITD ก่อสร้างรางรถไฟความเร็วสูง มูลค่างาน 20,400 ล้านบาท

นอกจากนี้ ในปี 2545 ยังมีโครงการก่อสร้างอื่น ๆ เช่น ศูนย์ประชุม หมู่บ้านนักกีฬา ศูนย์การค้า อาคารพักอาศัย มหาวิทยาลัย ท่าอากาศยานระหว่างประเทศ โรงงานไฟฟ้า และการพัฒนาเมืองใหม่ แถบประเทศเพื่อนบ้าน และเอเชียใต้ อีกนับรวมมูลค่าประมาณ 17,850 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ยังมีผู้ประกอบการไม่กี่รายที่สามารถไปรับงานในต่างประเทศได้ เช่น เนื่องจากผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการเข้าไปทำธุรกิจบริการออกแบบ และก่อสร้างในต่างประเทศ และต้องมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- มีการแข่งขันที่สูงมากจากคู่แข่งต่างประเทศ
- การขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน และสถาบันการเงินในประเทศคิดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ สูงกว่าประเทศอื่น
- การศึกษาข้อมูลประเทศที่จะเข้าไปลงทุน เนื่องจากนักธุรกิจไทยขาดประสบการณ์ในการไปรับงานต่างประเทศระดับสากล และการมีงานอ้างอิงในต่างประเทศ และควรเลือกงานที่ได้รับเงินสนับสนุนจากธนาคารโลก หรือธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB)
- การพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่นทั้งด้านการเขียน พูด ฟัง และอ่าน โดยเฉพาะการเสนองานเป็นภาษาต่างประเทศ การประชุม และการเจรจาต่อรอง
- การเตรียมบุคลากรที่พร้อมจะทำงานได้ตลอด 7 วัน และ 24 ชั่วโมง กรณีที่เวลาทำงานและเวลาของประเทศต่างกัน
- การหาพันธมิตรร่วมทุน Local Party, Sponsor และ Agency ที่มีคุณภาพ
- การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการขนาดใหญ่ โดยต้องมีการบริหาร Claim การควบคุมงานเอกสาร และ Quality Conservator เป็นต้น
- มีการสื่อสารทุกรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ เช่น VDO Conference, Teleconference และจัดทำ Web Site เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางในกรณีที่โครงการอยู่ห่างจากประเทศไทยมาก

นอกจากพิจารณาในด้านเชิงรุกที่ธุรกิจก่อสร้างไทยจะเข้าไปให้บริการในต่างประเทศแล้ว หากพิจารณาด้านเชิงรับ พบว่า ตลอดทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งมีการเติบโตของธุรกิจการก่อสร้างและงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ในประเทศไทย จะมีการเข้ามาแข่งขันของบริษัทก่อสร้างต่างชาติมากขึ้น อีกทั้งลักษณะงานก่อสร้างในประเทศไทยไม่จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีสูงทำให้บริษัทต่างชาติดำเนินนโยบายด้านราคาเพื่อดึงงานเข้าบริษัทให้มากที่สุด ซึ่งระดับอัตรากำไรอาจอยู่ต่ำตั้งแต่ 0.5% ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทมีผลงานเป็นที่ยอมรับ โดยบริษัทต่างชาติมักใช้การร่วมทุนหรือจัดทำคอนโซลเทียมกับคนไทย โดยงานก่อสร้างของบริษัทต่างชาติที่ร่วมทุนกับคนไทยจะเน้นงานก่อสร้างตึกสูงในภาคเอกชน รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมญี่ปุ่น เนื่องจากงานก่อสร้างตึกในภาครัฐบาลมีไม่มาก การกำหนดราคาค่อนข้างต่ำ และไม่เน้นด้านคุณภาพมากนัก โดยนักลงทุนต่างชาติที่สำคัญในธุรกิจก่อสร้างที่เข้ามาร่วมลงทุนกับคนไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี และได้หวัน

การประกอบกิจการก่อสร้าง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- พระราชบัญญัติกำหนดกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือธุรกิจซึ่งจะต้องจัดให้มีคนงานที่มีสัญชาติไทยเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนด พ.ศ. 2527: ซึ่งกำหนดให้การก่อสร้าง ต่อเติม

ติดตั้ง บำรุงซ่อมแซม ดัดแปลงหรือรื้อถอนอาคารเป็นหนึ่งในกิจการที่ใช้คนงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ที่ไม่ได้รับอนุญาตไม่ให้มีการจ้างคนงานที่เป็นคนต่างด้าวเกิน 50%

- กฎหมายว่าด้วยช่างรังวัดเอกชน: ในมาตรา 19 กำหนดว่าผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนต้องมีสัญชาติไทย และในมาตรา 25 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสำนักงานช่างรังวัดเอกชนต้องมีสัญชาติไทย และในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล จะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยและมีทุนคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และมีคนต่างด้าวเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนไม่เกิน 50% ของจำนวนผู้ถือหุ้น
- กฎหมายว่าด้วยการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง: กำหนดให้ผู้ขอจดทะเบียนเป็นผู้รับงานก่อสร้างควบคุมต้องไม่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวและมีลูกจ้างประจำซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม อย่างไรก็ตามขณะนี้ไม่ได้กำหนดให้งานก่อสร้างประเภทใดเป็นงานก่อสร้างควบคุมที่ผู้รับงานก่อสร้างจะต้องขอจดทะเบียน
- ประมวลกฎหมายที่ดิน: โดยในมาตรา 84 กำหนดว่าคนต่างด้าวจะได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสุสาน การกุศล สาธารณะหรือการศาสนาจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและวิธีการซึ่งกำหนดโดยกฎกระทรวง และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ ในมาตรา 87 ยังกำหนดจำนวนที่ดินที่คนต่างด้าวได้รับอนุญาตโดย (1) ที่อยู่อาศัยไม่เกิน 1 ไร่ (2) ที่ใช้เพื่อพาณิชยกรรมไม่เกิน 1 ไร่ (3) ที่ดินใช้เพื่ออุตสาหกรรมไม่เกิน 10 ไร่ (4) ที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมไม่เกิน 10 ไร่ (5) ที่ใช้เพื่อการศาสนาไม่เกิน 1 ไร่ (6) ที่ใช้เพื่อการกุศลสาธารณะไม่เกิน 5 ไร่ (7) ที่ดินใช้เพื่อการสุสานไม่เกิน 0.5 ไร่ ซึ่งหากคนต่างด้าวต้องการมีสิทธิในที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมมากขึ้นก็ต้องขออนุญาตจากคณะรัฐมนตรี
- กฎหมายว่าด้วยอาคารชุด: โดยมาตรา 19 ทวิ กำหนดให้อาคารชุดแต่ละแห่งมีคนต่างด้าวถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดได้เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกิน 49% ของเนื้อที่ห้องชุดทั้งหมดในอาคารชุด อย่างไรก็ตาม ได้อนุญาตให้อาคารชุดในเขตกรุงเทพฯ มีที่ดินที่ตั้งอาคารชุดรวมกับที่ดินที่มีไว้เพื่อใช้ร่วมกันสำหรับเจ้าของรวมทั้งหมดไม่เกิน 5 ไร่ และมาตรา 19 ทรี กำหนดให้คนต่างด้าวที่จะซื้อห้องชุดต้องแสดงหลักฐานการนำเงินต่างประเทศเข้ามาไม่น้อยกว่าค่าห้องชุดที่จะซื้อ
- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน: ได้กำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตให้นิติบุคคลต่างด้าวที่ได้รับการส่งเสริมและยังถือกรรมสิทธิ์ที่ดินสำหรับที่ตั้งสำนักงานและที่พักอาศัย โดยอนุญาตให้ผู้บริหารถือกรรมสิทธิ์ที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งสำนักงานได้ไม่เกิน 5 ไร่ และอนุญาตให้ผู้บริหารหรือผู้อำนวยการที่ดินสำหรับพักอาศัยได้ไม่เกิน 10 ไร่ และมีที่ดินสำหรับพักอาศัยของคนงานไม่เกิน 20 ไร่

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และสหภาพยุโรป ผลักดันให้ไทยเปิดตลาดบริการก่อสร้าง ได้แก่ บริการก่อสร้างทั่วไปสำหรับอาคาร บริการก่อสร้างทั่วไปสำหรับวิศวกรรมโยธา การติดตั้งและการประกอบ งานการปรับและสร้างตึกให้สำเร็จ ฯลฯ โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว การลดข้อจำกัดให้ การให้ต่างชาติซื้อและถือครองที่ดิน การยกเลิกข้อจำกัดด้านการจัดตั้งสาขาและสำนักงานตัวแทน การผ่อนผัน ไม่ต้องบังคับให้บริษัทผู้รับเหมาต่างด้าวร่วมทุนหรือทำ Consortium กับผู้รับเหมาภายในประเทศในการประมูล งานก่อสร้างขนาดใหญ่ของรัฐ และการขอให้ยอมรับประสบการณ์การทำงานและผลงานในต่างประเทศ

สำหรับออสเตรเลีย นั้น ต้องการให้ไทยเปิดตลาดสาขาบริการก่อสร้าง โดยเฉพาะการ ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ อาทิ โรงไฟฟ้า โรงงานบำบัดน้ำเสีย โรงงานกำจัดขยะ ท่อส่งก๊าซ การก่อสร้างท่าอากาศยาน การก่อสร้างท่าเรือ และการสร้างรางรถไฟ เป็นต้น

1.1.2.8 การเดินทางและท่องเที่ยว

ภาคการเดินทางและท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ส่งออกมากที่สุดทำรายได้เกือบ 3 แสน ล้านบาท และมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ โดยประกอบธุรกิจหลัก (Primary Core Business) ได้แก่ ธุรกิจ นำเที่ยว ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจการเดินทางระหว่างประเทศ เป็นต้น ธุรกิจรอง (Secondary Core Business) ได้แก่ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจภัตตาคารร้านอาหาร ธุรกิจสวนสนุก แหล่งบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ และธุรกิจการเดินทางในประเทศ เป็นต้น และธุรกิจที่ให้บริการสนับสนุน (Supporting Business) ได้แก่ ธุรกิจ โฆษณาประชาสัมพันธ์ ธุรกิจขนส่งมวลชน ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตรา ธุรกิจ MICE (Meeting, Incentive, Convention and Exhibition) และสถาบันจัดการสอนและการอบรมด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการ แพร่สะพัดของรายได้และเกิดธุรกิจต่อเนื่องอีกมากมาย อุตสาหกรรมเดินทางและท่องเที่ยวของไทยมีสัดส่วน ประมาณร้อยละ 4.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและนำรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศ ได้ปีละกว่า 200,000 ล้านบาท

สำหรับภาพรวมของธุรกิจเดินทางและท่องเที่ยวนั้น พบว่า พัฒนาการของการเจริญเติบโต แบบก้าวกระโดดของการท่องเที่ยวในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 2530 เมื่อรัฐบาลมีการประชาสัมพันธ์โครงการ Visit Thailand Year ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากกว่า 3 ล้านคน จนนับตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากกว่า 10 ล้านคน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่สำคัญที่สุดของไทย ได้แก่ เอเชียตะวันออก (ได้แก่ มาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน สิงคโปร์ ฮ่องกง และเกาหลี) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 60.5% รองลงมา คือ ยุโรป (ได้แก่ อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และสวีเดน) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 22.6% อเมริกา (ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 5.9% โอเชียเนีย (ได้แก่ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 3.9% เอเชียใต้ (ได้แก่ อินเดีย) ซึ่งคิดเป็น สัดส่วน 3.6% ส่วนที่เหลือเป็นนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและแอฟริกา

ในปี 2545 ภาคการท่องเที่ยวเริ่มประสพภาวะฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ 11 กันยายน อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลพยายามสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวและการออกมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้ปี 2545 มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทย 10.78 ล้านคน ซึ่งเติบโตจากปี 2544 ร้อยละ 7.1 และคิดเป็นมูลค่าการท่องเที่ยวรวม 7.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีอัตราการเข้าพัก (Hotel Occupancy Rate) เฉลี่ยร้อยละ 60.7 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยร้อยละ 59.6 นอกจากนี้ หากพิจารณาจากกลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่า ร้อยละ 58 เป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก เช่น ญี่ปุ่น จีน ฮองกง และเกาหลี และที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย เวียดนาม และกัมพูชา ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากยุโรปและสหรัฐอเมริกา มีอัตราการเติบโตคงที่ และมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 24.1 และ 6.7 ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งหมดตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3,960 บาท หรือคิดเป็น 106,825 บาทต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งรายจ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าพักรวม (33.2%) ค่าใช้จ่ายซื้อสินค้า (29.3%) อาหารและเครื่องดื่ม (18.3%) ค่าเดินทางขนส่ง (7.6%) ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง (6.3%) และอื่น ๆ

รัฐบาลชุดปัจจุบันให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในฐานะเป็นอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของชาติและต้องการสร้างให้ไทยเป็น Tourism Capital of Asia และมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพ (Best Quality Tourists) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันของการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศอื่นในภูมิภาค และส่งเสริมไทยเที่ยวไทยเพื่อกระจายรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งนี้ได้เร่งสร้างผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ MICE, High End, Golf, Wellness & Spa, Family, Diving, Youth และ Honeymooner และกลุ่มผลิตภัณฑ์กลุ่มรองด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ Senior, Ladies, Eco & Soft Adventure, Medical Tourism, Long Stay, Film Maker และ Education โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวต่างประเทศไว้ดังนี้

1. กลุ่มตลาดต่างประเทศที่ต้องเร่งการเติบโต ได้แก่
 - เอเชียแปซิฟิก: ญี่ปุ่น จีน เกาหลี ฮองกง ไต้หวัน มาเลเซีย สิงคโปร์ อินเดีย อินโดจีน และนิวซีแลนด์
 - ยุโรป: อังกฤษ อิตาลี รัสเซีย สเปน และฟินแลนด์
 - ตะวันออกกลาง: สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
2. กลุ่มตลาดต่างประเทศที่ต้องรักษาตลาดไว้ ได้แก่
 - เอเชียแปซิฟิก: ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์
 - ยุโรป: เยอรมัน ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย เบลเยียม สแกนดิเนเวีย ยุโรปตะวันออก กรีซ ตุรกี โปรตุเกส CIS และ Baltic
 - อเมริกา: สหรัฐอเมริกา แคนาดา ละตินอเมริกา
 - ตะวันออกกลาง: อิสราเอล
 - แอฟริกา: แอฟริกาใต้

หากพิจารณาลักษณะการประกอบการของธุรกิจสาขาสำคัญ ๆ ในด้านการท่องเที่ยวพบว่า มีลักษณะดังนี้

- ธุรกิจนำเที่ยว: เป็นตัวเชื่อมโยงที่สำคัญที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยธุรกิจนำเที่ยวสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามลักษณะใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ได้แก่ (1) ธุรกิจนำเที่ยวเฉพาะพื้นที่ โดยจัดนำเที่ยวจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งที่สำนักงานท่องเที่ยวขึ้นตั้งอยู่และจังหวัดใกล้เคียงที่มีพื้นที่ติดต่อกัน ซึ่งแยกเป็นการนำเที่ยวน้อยกว่า 20 คน และนำเที่ยวมากกว่า 20 คน โดยผู้ขอใบอนุญาตประเภทนี้ต้องวางเงินมัดจำ 10,000 บาท (2) ธุรกิจนำเที่ยวในประเทศ โดยจัดนำเที่ยวไปสถานที่ต่าง ๆ ทั่วไปได้เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น โดยผู้ขอใบอนุญาตประเภทนี้ต้องวางเงินมัดจำ 50,000 บาท (3) ธุรกิจนำเที่ยวต่างประเทศ แยกเป็น Inbound ซึ่งจัดนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ เดินทางไปท่องเที่ยวภายในประเทศไทย โดยผู้ขอใบอนุญาตประเภทนี้ต้องวางเงินมัดจำ 100,000 บาท และ Outbound ซึ่งจัดนำเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในต่างประเทศ โดยผู้ขอใบอนุญาตประเภทนี้ต้องวางเงินมัดจำ 200,000 บาท และสามารถประกอบธุรกิจได้ทั้ง Inbound และ Outbound สำหรับโครงสร้างตลาดธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย นั้น พบว่า มีผู้ประกอบการจำนวนมากถึง 4,644 ส่วนใหญ่ให้บริการนำเที่ยวทั้งประเทศและต่างประเทศ เป็นกิจการขนาดเล็ก มีแข่งขันด้านราคากันอย่างรุนแรง ขาดการควบคุมมาตรฐาน
- ธุรกิจโรงแรมและที่พัก: โรงแรมของไทยได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพมาตรฐานที่สามารถแข่งขันในระดับโลก โดยทุกปีจะมีโรงแรมระดับห้าในประเทศไทยที่ติดอยู่ในการจัดอันดับโลก เช่น โอเรียนเต็ล เพนินซูลา สุโขทัย และริเจนท์ เป็นต้น การขยายตัวของโรงแรมมีการแปรผันโดยตรงกับจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งก่อนวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 มีการก่อสร้างโรงแรมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยมีนักลงทุนต่างชาติหลายรายเข้ามาลงทุนและบริหารกิจการโรงแรมขนาดใหญ่จำนวนมาก เช่น Accor Asia, Amari, Hyatt เป็นต้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีการพยากรณ์ว่าจะเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดจำนวนห้องพักล้นตลาดหลักวิกฤตเศรษฐกิจ และปัจจุบันธุรกิจโรงแรมที่พักเริ่มฟื้นตัวจากภาวะล้นตลาดอีกครั้งหนึ่ง หากแบ่งธุรกิจโรงแรมที่พักตามความหรูหรา พบว่า โรงแรมที่พักในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นที่พักราคาถูก ซึ่ง 57% เป็นที่พักที่มีราคาต่ำกว่า 1,000 บาท/คืน ขณะที่ห้องพักที่มีราคาแพงหรือสูงกว่า 2,500 บาท/คืน จะมีอัตราการเข้าพักสูงกว่าห้องพักราคาถูก อีกทั้งพบว่า โรงแรมในประเทศไทยมีความแตกต่างด้านคุณภาพและบริการค่อนข้างมาก มีการกระจัดตัวของโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพฯ และแหล่งท่องเที่ยวหลัก ขณะที่โรงแรมชั้นนำของไทยได้รับการยอมรับระดับโลก แต่โรงแรมระดับล่างยังมีกรรือเรียนด้านคุณภาพการให้บริการ เช่น ห้องพักรื้อสระดวก ห้องพักรื้อไม่เป็นไปตามที่ตกลงไว้ เป็นต้น ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการไม่มีการจัดอันดับมาตรฐานโรงแรมอย่างเป็นทางการ
- ธุรกิจ MICE: ปัจจุบันไทยมีศูนย์การประชุมและศูนย์จัดงานแสดงสินค้าในระดับนานาชาติทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติกรุงเทพมหานคร (Bangkok International

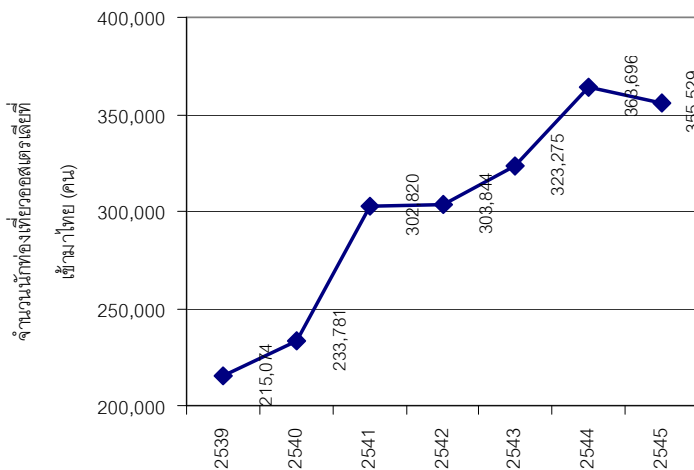
Trade and Exhibition Convention - BITEC) IMPACT เมืองทองธานี (International Exhibition and Convention Center) และศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ (Queen Sirikit National Convention Center) และมีโรงแรมระดับ 5 ดาวในกรุงเทพฯ อย่างน้อย 50 แห่งที่มีห้องประชุมรองรับผู้ร่วมงานถึง 5,000 คนได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังมีแผนในการสร้างศูนย์ประชุมระดับนานาชาติที่เชียงใหม่ และภูเก็ตอีกด้วย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรม MICE ในภาพรวมของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย พบว่า ปัจจุบันไทยมีกิจกรรม MICE เป็นอันดับ 2 ในเอเชียรองจากสิงคโปร์ และสูงกว่าญี่ปุ่น ฮองกง จีน เกาหลี มาเก๊า และฟิลิปปินส์ ซึ่งทำให้รัฐบาลเห็นว่ากิจกรรม MICE เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน

- ธุรกิจขายของที่ระลึก: การจับจ่ายใช้สอยและซื้อของที่ระลึกเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศใช้จ่ายในไทยมากที่สุด คือ ประมาณ 30% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวเอเชีย เนื่องจากไทยมีจุดขายด้านสินค้าราคาถูก หลากหลาย สินค้าบางประเภทก็มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับโลก อาทิ ผ้าไหม เสื้อผ้า และอัญมณี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการขายของที่ระลึกยังมีปัญหาในด้านลบที่สำคัญ ได้แก่ การหลอกลวงนักท่องเที่ยวด้านราคาและคุณภาพสินค้า คุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน และการผลิตของที่ระลึกยังขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ เป็นต้น
- ธุรกิจสวนสนุกและสถานพักผ่อนหย่อนใจ: เป็นกิจกรรมที่สร้างความหลากหลายให้การท่องเที่ยว ปัจจุบันประเทศไทยมีสวนสนุกไม่กี่แห่ง อาทิ ดรีมเวิลด์ สวนสยาม ซาฟารีเวิลด์ สวนเสือศรีราชา สวนนงนุช สวนสามพราน ภูเก็ตแฟนตาซี และเมืองโบราณ ซึ่งธุรกิจสวนสนุกและสถานพักผ่อนหย่อนใจการแข่งขันไม่สูงนัก เนื่องจากสวนสนุกแต่ละแห่งมีเอกลักษณ์ของตนเอง เจาะกลุ่มลูกค้าแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ไม่มีสวนสนุกใดที่มีชื่อเสียงหรือมาตรฐานระดับโลก ทำให้เป็นโอกาสในการพิจารณาส่งเสริมการลงทุนเพื่อกระตุ้นการแข่งขันให้บริการ
- ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร: กิจกรรมร้านอาหารเป็นอีกกิจกรรมที่มีความสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเป็นอุตสาหกรรมที่มีจุดแข็งเนื่องจาก (1) มีประเภทร้านอาหารที่หลากหลาย มีตั้งแต่ร้านอาหารที่มีการจัดการแสดงเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ จนกระทั่งรถเข็นขายอาหารที่เป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่ขอความสะดวกหรือช้อปปิ้ง นอกจากนี้ในเขตกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ยังมีร้านอาหารของหลายชาติอีกด้วย (2) รสชาติอาหารไทยเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (3) มีการสร้างสีสันโดยจัดเทศกาลอาหารแต่ละภูมิภาค เช่น งานเทศกาลอาหารจีนที่เยาวราช งานเทศกาลกินเจที่ตึกและภูเก็ต งานเทศกาลอาหารนานาชาติที่หัวหิน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยความมีศักยภาพของธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารของไทย กระทรวงพาณิชย์จึงมีนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งร้านอาหารไทย ส่งออกพ่อครัวไทยไปทำงาน และใช้ร้านอาหารเป็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าอาหารไทยในต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนร้านอาหารไทยในต่างประเทศจาก 5,000 แห่ง ในปี 2541 เป็น 8,500 แห่ง ในปี 2548 อีกทั้งพยายามพัฒนาด้านแบบ

ร้านอาหารไทยในต่างประเทศเป็น 3 แบบ คือ แบบหรรษา (Golden Leaf) แบบร่วมสมัย (Cool Basil) และแบบร้านอาหารจวนควน (Elephant Jump) โดยใช้ระบบแฟรนไชส์ในการช่วยในการจัดตั้งและดำเนินธุรกิจ

หากพิจารณาการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับออสเตรเลีย พบว่า ออสเตรเลียเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการเดินทางเข้ามาเที่ยวประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 11 โดยในปี 2545 มีนักท่องเที่ยวออสเตรเลียเดินทางมาประเทศไทย 355,529 คน โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2534 – 2544 ปีละ 10.9% (รูปที่ 1. 9) อย่างไรก็ตามพบว่ามีแนวโน้มการยกเลิกเที่ยวบินเส้นทาง Perth – ภูเก็ตของบริษัทการบินไทย อีกทั้งการย้ายฐานการบินของ Qantas และ British Airways จากไทยไปยังสิงคโปร์ในเส้นทางจากออสเตรเลียไปยังยุโรปตั้งแต่ฤดูร้อนปี 2545 ทำให้เกิดอุปสรรคในการเดินทางมายังประเทศไทยมากขึ้น รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจออสเตรเลียในช่วงปี 2545 มีการขยายตัวต่ำมาก เนื่องจากเริ่มประสบปัญหาการส่งออกและอสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งรัฐบาลออสเตรเลียมีนโยบายสนับสนุนให้ชาวออสเตรเลียหันมาเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้นเพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจในประเทศ รวมทั้งประเทศคู่แข่งอย่างพิจิ อินโดนีเซีย จีน และฮ่องกง ต่างเร่งทำตลาดอย่างหนักเพื่อดึงนักท่องเที่ยวออสเตรเลียเข้าสู่ประเทศของตน ส่งผลให้ภาพรวมตลาดออสเตรเลียจะมีแนวโน้มชะลอตัวลงไปในปี 2546

รูปที่ 1.9 จำนวนนักท่องเที่ยวออสเตรเลียที่เดินทางมายังประเทศไทยตั้งแต่ปี 2539 - 2545

หากพิจารณาด้านรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวออสเตรเลียในปี 2545 พบว่า นักท่องเที่ยวออสเตรเลียมีวันพักเฉลี่ย 11.28 วัน มีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน 3,486.6 บาท ก่อให้เกิดรายได้จากตลาดนี้ทั้งสิ้น 13,982.6 ล้านบาท โดยลักษณะของนักท่องเที่ยวออสเตรเลียที่เดินทางมายังไทยอธิบายได้ดังนี้

- นักท่องเที่ยวออสเตรเลียส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน ช่วงอายุ 25 – 54 ปี โดยเป็นกลุ่มตลาดเก่าหรือผู้มาเยือนซ้ำ และนิยมเดินทางมาด้วยตนเอง (Non Group Tour) นักท่องเที่ยวส่วน

ใหญ่เดินทางมาเพื่อพักผ่อนเป็นจุดประสงค์หลัก โดยนักท่องเที่ยวจากตลาดนี้เป็นนักท่องเที่ยวระดับคุณภาพหรือตลาดระดับบน คือ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพ (Professionals) รองลงมา คือ กลุ่มแรงงานหรือกลุ่มระดับล่าง

- นักท่องเที่ยวออสเตรเลียส่วนใหญ่มักจะผนวกประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งในโปรแกรมท่องเที่ยวร่วมกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย อินเดีย และอินโดจีน โดยมีสัดส่วนของการเดินทางแบบนี้มากกว่าการเดินทางที่มุ่งมาไทยเป็นประเทศเดียว แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวออสเตรเลียชอบการเดินทางไปหลายแห่งในครั้งเดียวกัน เพราะคำนึงถึงความคุ้มค่าเงินเป็นหลัก ดังนั้น การทำตลาดร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านภายในภูมิภาคจึงน่าจะเป็นจุดดึงดูดที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้
- นักท่องเที่ยวออสเตรเลียส่วนหนึ่งนิยมแวะพักประเทศไทยระยะสั้นในเส้นทางกลับมาจากยุโรป โดยไทยมีจุดขายที่สำคัญ คือ การจับจ่ายซื้อของ (Shopping) และการเดินทางท่องเที่ยวระยะสั้นในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง

ในขณะที่หากพิจารณาด้านการที่นักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปยังออสเตรเลีย นั้น ในปี 2545 มีจำนวนทั้งสิ้น 65,296 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2544 คิดเป็น 2.8% โดยในปัจจุบันการเดินทางระหว่างไทยและออสเตรเลียมีเที่ยวบินตรงจากเมืองต่าง ๆ ในออสเตรเลียมายังไทย ดังนี้

- Brisbane – กรุงเทพฯ จำนวน 3 เที่ยวบิน/สัปดาห์
- Melbourne – กรุงเทพฯ จำนวน 7 เที่ยวบิน/สัปดาห์
- Perth – กรุงเทพฯ จำนวน 5 เที่ยวบิน/สัปดาห์
- Sydney – กรุงเทพฯ จำนวน 28 เที่ยวบิน/สัปดาห์
- Perth – ภูเก็ต จำนวน 2 เที่ยวบิน/สัปดาห์

ซึ่งสิทธิการบินที่มีอยู่สามารถส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างกันได้อย่างพอเพียง แม้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว สายการบินออสเตรเลียมักจะขนส่งผู้โดยสารผ่านไทยไปยังยุโรปมากกว่าขนส่งผู้โดยสารมาไทยก็ตาม แต่ประเทศไทยก็สามารถใช้ประโยชน์จากปัจจัยนี้ได้ โดยการปรับกลยุทธ์การดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่าน (Transit Passenger) ให้แวะพักประเทศไทยนานวันขึ้นหรือแวะจับจ่ายซื้อของในเมืองไทยก่อนกลับบ้าน

การประกอบกิจการท่องเที่ยว มีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์: โดยมาตรา 15 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว นั้น หากเป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีสัญชาติไทย และหากเป็นนิติบุคคลจะต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย และมีสำนักงานอยู่ในไทย โดยหากเป็น (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ให้มีคนต่างด้าวลงทุนไม่เกิน 49% ของทุน และหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการต้องต้องมีสัญชาติไทย (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัด

ความรับผิดชอบทั้งหมดมีสัญชาติไทย และให้มีคนต่างด้าวลงทุนไม่เกิน 49% ของทุน (3) บริษัทจำกัด ให้คนต่างด้าวเป็นกรรมการบริษัทไม่เกิน 50% ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และให้คนต่างด้าวถือหุ้นไม่เกิน 49% ของทุน อีกทั้งบริษัทจำกัดต้องไม่มีข้อบังคับอนุญาตให้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ นอกจากนี้ ในมาตรา 40 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นภาคีประเทศต้องมีสัญชาติไทย ดังนั้นกฎหมายนี้จึงไม่เอื้อต่อการเปิดตลาดให้ต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวและภาคีประเทศ

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ จีน นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ ปานามา และสหภาพยุโรป ผลักดันให้ไทยเปิดตลาดบริการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม ภัตตาคาร ธุรกิจจัดเลี้ยง บริการตัวแทนการเดินทาง และผู้ประกอบการนำเข้า บริการบริหารโรงแรม และบริการมัคคุเทศก์ โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การผูกพันเปิดตลาดให้ครอบคลุมทุกรูปแบบของการค้าบริการระหว่างประเทศ การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว และการลดข้อกำหนดด้านสัญชาติของผู้ให้บริการมัคคุเทศก์

สำหรับออสเตรเลีย นั้น ต้องการให้ไทยเปิดตลาดสาขาบริการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการบริหารโรงแรม (Hotel Management) และสถาบันฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากสภาพการท่องเที่ยวของไทยมีการเติบโตขึ้นมากและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาค

1.1.2.9 บริการธุรกิจ

บริการกฎหมาย

ความต้องการบริการกฎหมาย (Legal Services) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับมูลค่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยในปัจจุบัน พบว่า ประเทศไทยมีความต้องการบริการกฎหมายธุรกิจการค้า การเงิน และการลงทุนระหว่างประเทศมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสัญญา ข้อผูกมัด ภาษีอากร ความลับทางการค้า ลิขสิทธิ์ และเครื่องหมายการค้า เป็นต้น สถานการณ์เหล่านี้ยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม พบว่า ที่ปรึกษากฎหมายของไทยที่มีความสามารถเฉพาะหรือเป็นกลุ่มในเรื่องนี้ยังมีจำกัดมาก โดยเฉพาะของที่ปรึกษากฎหมายที่ธุรกิจต่างประเทศยอมรับยังมีจำกัด ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจด้านภาษา หลักกฎหมายและความรู้เฉพาะธุรกิจ ทั้งนี้เพราะความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นสำหรับที่ปรึกษาทางกฎหมายจะต้องอาศัยจากประเทศแถบตะวันตกเกือบทั้งสิ้น ทำให้บุคลากรไทยที่เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับหลักและวิธีการเหล่านี้ ดังนั้นไทยจึงอยู่ในภาวะขาดแคลนบุคลากรและกฎหมายธุรกิจเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ ต่างประเทศจึงให้ความสนใจที่จะต้องการเข้ามาประกอบธุรกิจจัดตั้งสำนักงานกฎหมายต่างชาติเป็นอันมาก พร้อมกับการให้นักกฎหมายต่างชาติที่มีความรู้ความเข้าใจดี เช่น หลักทรัพย์ ตราสารทางการเงิน การขนส่ง ภาษี ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร เป็นต้น ซึ่งการเข้ามาในลักษณะนี้ต้องอาศัยความร่วมมือกับนักลงทุนที่มักเป็นที่ปรึกษากฎหมายในท้องถิ่น

ความขาดแคลนบุคลากรด้านกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศทำให้ไทยกลายเป็นตลาดแรงงานใหญ่สำหรับที่ปรึกษาทางกฎหมาย รวมถึงสำนักงานกฎหมายจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และฮ่องกง เป็นต้น รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาที่ประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาทิ โทรคมนาคมขนส่ง ปีโตรเคมี ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

สำหรับรูปแบบการเข้ามาของสำนักงานกฎหมายจากต่างประเทศ นั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การร่วมทุน (Joint Venture) : เป็นการที่ชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมทุนกับบริษัทไทยตามที่กฎหมายกำหนด คือ ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 สำหรับชาวต่างประเทศ ยกเว้นชาวอเมริกา ซึ่งได้รับการผ่อนผันตามสนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2511 ซึ่งปกติสำนักงานกฎหมายประเภทนี้จะได้รับประโยชน์จากการได้รับลูกค้าโดยตรงจากบริษัทต่างชาติที่เคยมีความสัมพันธ์อยู่ก่อนหน้านี้แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทข้ามชาติที่มีสาขาอยู่ในประเทศต่าง ๆ มากมาย ซึ่งในแง่นี้ สำนักงานกฎหมายของไทยจะไม่ได้ประโยชน์นักจากการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าว ยกเว้นกรณีที่สำนักงานกฎหมายของไทยจะกระตุ่นตนเองในการปรับตัวให้เท่าทันกับบริษัทต่างชาติ

ตัวอย่างของสำนักงานกฎหมายในประเทศไทยที่จัดตั้งด้วยการร่วมทุน ได้แก่

- Bangkok International Associates (ร่วมทุนกับออสเตรเลีย)
- Blumenthal Richter & Sumet (ร่วมทุนกับเยอรมัน)
- Deissenberger & Partners Limited (ร่วมทุนกับออสเตรเลีย โดยออสเตรเลียถือหุ้น 49%)
- Lorenz & Partners (ร่วมทุนกับเยอรมัน)
- Minter Ellison (ร่วมทุนกับออสเตรเลีย)
- Miyake & Yamazaki (ร่วมทุนกับญี่ปุ่น)
- Tileke & Gibbins International Limited (ร่วมทุนกับสหรัฐอเมริกา)
- White & Case (Thailand) Limited (ร่วมทุนกับสหรัฐอเมริกา)

2. การขายแฟรนไชส์ (Franchise) : เป็นการที่ชาวต่างประเทศขายแฟรนไชส์ให้สำนักงานกฎหมายไทย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น (1) การขายแฟรนไชส์แบบร่วมทุน โดยใช้ชื่อสำนักงานกฎหมายต่างชาติได้และเปิดให้มีส่วนเป็นผู้ถือหุ้น (Partner) บางส่วนด้วย และ (2) การขายแฟรนไชส์แบบไม่ร่วมทุน โดยเป็นการซื้อลิขสิทธิ์ในชื่อ หรือเครื่องหมายประกอบการแล้วนำระบบการบริหารการจัดการที่เป็นมาตรฐานมาใช้ ส่วนมากแล้ว สำนักงานกฎหมายประเภทนี้จะมีชื่อเสียงในการประกอบกิจการในประเทศต่าง ๆ มาแล้ว

ตัวอย่างของสำนักงานกฎหมายในประเทศไทยที่จัดตั้งด้วยการขายแฟรนไชส์ ได้แก่

- Allen & Overy (Thailand) (อังกฤษ)
- Baker & McKenzie (สหรัฐฯ)
- Clifford Chance (Thailand) Limited (อังกฤษ)
- Coudert Brothers (ออสเตรเลีย)
- Deacons (ฮ่องกงและออสเตรเลีย)
- Ernst & Young (สหรัฐอเมริกา)
- Johnson Stokes & Master (ฮ่องกง)
- KPMG Tax & Legal (สหรัฐอเมริกา)
- Linklaters (อังกฤษ)
- Norton Rose (Thailand) Limited (อังกฤษ)
- PricewaterhouseCoopers Legal & Tax Consultants (อังกฤษและสหรัฐอเมริกา)
- Respondek & Fan Pte Limited (สิงคโปร์)
- Rouse & Co. International (อังกฤษ)

3. สมาชิก (Affiliated): เป็นการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในการส่งคดีหรือลูกค้าให้กัน และบางครั้งอาจเป็นการร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการจัดการต่าง ๆ ให้แก่กัน
ตัวอย่างของสำนักงานกฎหมายในประเทศไทยที่จัดตั้งด้วยวิธีร่วมเป็นสมาชิก ได้แก่

- International Legal Consellers Thailand Limited (เป็นสมาชิกกับ Russin & Vicchi)
- นอกจากนั้น ยังมีสำนักงานกฎหมายไทยที่ให้บริการด้านกฎหมายระหว่างประเทศ โดย

สำนักงานที่สำคัญและเป็นที่รู้จักในตลาดภายในประเทศ ได้แก่

- Dej – Udom & Associates Limited
- Dhamniti International Company Limited
- Domnern Somgiat & Boonma
- First Bangkok Law & Practice Limited
- Freshfields
- Herbert Smith (Thailand)
- Kanung & Partners
- Law Alliance Limited
- Marut Bunnang International Law Office
- Mongkolnavin Law Office
- Natee International Law Office Limited
- Nitichai International Law Offices Company Limited
- Pramuanchai Law Office Company Limited

- Siam Premier

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ไทยดำเนินการในระดับกว้าง คือ การอนุญาตให้ตั้งสำนักงาน อนุญาตโตตุลาการขึ้นในปี 2535 ทั้งนี้เพื่อให้มีการพิจารณาโดยอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทยและดำเนินการ เพื่อให้มีการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาตโตตุลาการให้เรียบร้อยในประเทศไทย เพราะเท่าที่ผ่านมา ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมักอาศัยอนุญาตโตตุลาการต่างประเทศเป็นผู้ตัดสินความ ทำให้ธุรกิจของไทยเสียเปรียบและต้องเสีย ค่าใช้จ่ายมากขึ้นตามมาด้วย และต้องจ้างทั้งสำนักงานกฎหมายไทยและต่างชาติดำเนินการให้เรียบร้อยตาม กฎหมาย

การประกอบกิจการให้บริการกฎหมายในไทยมีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาด ให้ต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยทนายความ ซึ่งในมาตรา 35 กำหนดให้ผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต เป็นทนายความต้องมีสัญชาติไทย

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย มาเลเซีย และสหภาพยุโรป ผลักดันให้ไทยเปิดตลาดบริการกฎหมาย ได้แก่ การให้คำปรึกษากฎหมาย กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมาย ของประเทศของคนต่างด้าวเอง กฎหมายประเทศที่สาม โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การผูกพันเปิดตลาดให้ครอบคลุมการค้าบริการข้ามแดน การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าวในการเข้ามา ให้บริการกฎหมายประเทศของตนเอง กฎหมายประเทศที่สาม และกฎหมายระหว่างประเทศ การลดข้อกำหนด ด้านสัญชาติของทนายความและผู้ให้บริการกฎหมาย และการให้สิทธิสำนักงานกฎหมายที่ร่วมทุนกับต่างด้าวมี สิทธิในการเลือกใช้ชื่อทางการค้าที่มาจากต่างชาติ เป็นต้น

บริการบัญชี

ปัจจุบัน ผู้ให้บริการทำบัญชีและการสอบบัญชี อยู่ภาวะที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของ ตลาดในประเทศ เนื่องจากเป็นอาชีพที่ขาดแคลน สามารถหางานไม่ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังจาก วิกฤตเศรษฐกิจที่ต้องมีการปรับปรุงมาตรฐาน และความโปร่งใสในการทำบัญชีมากขึ้น เป็นผลให้เพิ่มความ เข้มขันในการพัฒนามาตรฐานของผู้ให้บริการทำบัญชีและผู้สอบบัญชี

ในปี 2545 ไทยมีผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้ทำบัญชีได้จำนวน 27,964 คน เป็นผู้ที่อยู่ในเขต กรุงเทพฯ ร้อยละ 74.1 และต่างจังหวัดร้อยละ 26.9 สำหรับการประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชีอยู่ภายใต้การ ควบคุมของกระทรวงพาณิชย์ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 โดยกำหนดคุณสมบัติ ของผู้ทำบัญชีไว้ดังนี้

- กรณีพนักงานของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี: ผู้ทำบัญชี ได้แก่ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี สมุห์บัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกัน

- กรณีที่เป็นสำนักงานบริการรับทำบัญชี: ผู้ทำบัญชี ได้แก่ หัวหน้าสำนักงาน กรรมการ หรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งรับผิดชอบในการให้บริการรับทำบัญชี
- กรณีที่เป็นผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระ: ผู้ทำบัญชี ได้แก่ บุคคลธรรมดา
- กรณีที่เป็นผู้ทำบัญชีรับทำบัญชีเกินกว่า 100 ราย: ผู้ทำบัญชี ได้แก่ ผู้ช่วยผู้ทำบัญชี

โดยในกรณีที่เป็นการขนาดกลางและย่อม (มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท) ผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการทำบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาที่ราชการให้การรับรอง และในกรณีที่เป็นการขนาดใหญ่ หรือเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย หรือกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน นั้น ผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี หรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาที่ราชการให้การรับรอง โดยแบ่งเป็นมหาวิทยาลัยและสถาบันของรัฐ 17 แห่ง³ และมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยของเอกชน 39 แห่ง⁴

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดมาตรฐานการบัญชีไทย (Thai Accounting Standards - TAS) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards - IAS) ไว้เพื่อเป็นกรอบกำกับการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ซึ่งแบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ

1. แม่บทการบัญชี
2. การบัญชีเกี่ยวกับการเข้าซื้อทางด้านผู้เข้าซื้อ
3. การบัญชีสำหรับงานก่อสร้างตามสัญญา
4. หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ
5. การบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนา
6. เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นภายในและเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน
7. การเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน
8. งบกระแสเงินสด

³ มหาวิทยาลัยและสถาบันของรัฐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏ

⁴ มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยของเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกริก มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน วิทยาลัยดาวปี วิทยาลัยทองสุข วิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรี วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานีอุบล วิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ด วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยภาคกลาง วิทยาลัยมิชชั่น (วิทยาเขตมวกเหล็ก) วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ วิทยาลัยโยกน วิทยาลัยรัชดาภักย์ วิทยาลัยศรีโสภณ วิทยาลัยสัตพล วิทยาลัยศรีอีสาน วิทยาลัยบัณฑิต สกลนคร วิทยาลัยบัณฑิตปัญญาโลก วิทยาลัยสยามบัณฑิต วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานีอุบล และวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

9. การรับรู้รายได้สำหรับธุรกิจสหวิกรมทรัพย์
10. การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน
11. การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
12. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
13. สินค้าคงเหลือ
14. ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
15. ต้นทุนการกู้ยืม
16. การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา
17. การนำเสนองบการเงิน
18. การด้อยค่าของสินทรัพย์
19. การรับรู้รายได้
20. กำไรต่อหุ้น
21. กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี
22. การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน
23. งบการเงินระหว่างกาล
24. การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน
25. การรวมธุรกิจ
26. งบการเงินรวมและการบัญชีเงินลงทุนในบริษัทย่อย
27. การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม
28. การรายงานทางการเงินเกี่ยวกับส่วนได้เสียในการร่วมค้า
29. การเปิดเผยข้อมูลของรายการระหว่างบุคคลและกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
30. สัญญาก่อสร้าง

สำหรับข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้ต่อการเข้ามาประกอบธุรกิจของคนต่างชาตินั้นในฐานะเป็นผู้ทำบัญชีมีน้อยมาก โดยที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้ลงรายการในบัญชีต้องลงรายการเป็นภาษาไทย (หากลงรายการเป็นภาษาต่างประเทศให้มีภาษาไทยกำกับ)

ส่วนในกรณีของผู้สอบบัญชี ปี 2545 ไทยมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวนราว 4,000 คน สำหรับการประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชีอยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บ.ช.) กระทรวงพาณิชย์ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชีไว้ดังนี้

1. ต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาที่ราชการให้การรับรอง
2. เคยปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และไม่น้อยกว่า 3,000 ชั่วโมง

3. ผู้สอบบัญชีได้รับอนุญาตต้องมีสัญชาติไทย หรือสัญชาติของประเทศยินยอมให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้สอบบัญชีในประเทศนั้นได้
4. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
5. ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่ ก.บ.ช. เห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสียหายเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
6. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
7. ไม่ประกอบอาชีพอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสมหรือทำให้ขาดความเป็นอิสระในหน้าที่ของผู้สอบบัญชี
8. ต้องผ่านการทดสอบความรู้ 5 วิชา ได้แก่
 - **วิชาการบัญชี:** ทดสอบความรู้การปฏิบัติให้เป็นไปตาม พรบ. การบัญชี 2543 ในส่วนของการจัดทำบัญชีและงบการเงิน ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามแม่บทการบัญชี มาตรฐานการบัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และการตีความมาตรฐานการบัญชี รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการบริหารต้นทุนซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับผู้สอบบัญชี
 - **วิชาการสอบบัญชี 1:** ทดสอบความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชี ข้อตกลงในการรับงาน การทุจริตและข้อผิดพลาด การวางแผนงานสอบบัญชี ความเสี่ยงในการสอบบัญชี และความมีสาระสำคัญ การควบคุมภายในและความเสี่ยงจากการควบคุมกระดาศะทำการของผู้สอบบัญชี การเลือกตัวอย่างในงานสอบบัญชี หลักฐานการสอบบัญชี รวมทั้งวิธีการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี และวิธีการตรวจสอบในสาระสำคัญของรายการต่าง ๆ
 - **วิชาการสอบบัญชี 2:** ทดสอบความรู้เกี่ยวกับมรรยาทของผู้สอบบัญชี การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี การใช้บริการ หรือผลงานของบุคคลอื่น การเขียนรายงานการสอบบัญชี การเขียนรายงานต่องบการเงินเปรียบเทียบ การบริการเกี่ยวเนื่องของผู้สอบบัญชีและการรายงาน การบริการอื่นของสำนักงานสอบบัญชี
 - **วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี :** ทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวข้องกับการ ประกอบวิชาชีพภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ได้แก่ พรบ. การบัญชี พ.ศ. 2543 พรบ. ผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท) พรบ. บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 พรบ. บริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ประมวลรัษฎากร และ พรบ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชี และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี
 - **วิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและตรวจสอบบัญชี:** ทดสอบความรู้ทั่วไปในระบบสารสนเทศ การตรวจสอบในสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์การประเมินความเสี่ยง และการประเมินประสิทธิภาพของการควบคุมในระบบสารสนเทศ เทคนิคการตรวจสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชี

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดมาตรฐานการสอบบัญชี ไว้เพื่อเป็นกรอบกำกับการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งแบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ

1. แม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชี
2. ความรับผิดชอบ เช่น หลักพื้นฐานของการสอบบัญชี ข้อตกลงในการรับงาน การควบคุมคุณภาพงาน เป็นต้น
3. การวางแผนงานสอบบัญชี เช่น การวางแผนงานสอบบัญชี ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ
4. การควบคุมภายใน เช่น การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี การสอบบัญชีในสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
5. หลักฐานการสอบบัญชี เช่น การตรวจสอบยอดยกมาในการสอบบัญชี การวิเคราะห์เปรียบเทียบ การเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี การตรวจสอบประมาณการทางบัญชี คำรับรองของผู้บริหาร เป็นต้น
6. การใช้ผลงานของผู้อื่น เช่น การใช้ผลงานของผู้สอบบัญชีอื่น การใช้ผลงานของผู้เชี่ยวชาญ
7. การสรุปผลงานสอบบัญชีและการรายงาน เช่น รายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน ข้อมูลเปรียบเทียบ และข้อมูลอื่น ๆ
8. กรณีพิเศษ เช่น รายงานการตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับอนาคต
9. บริการเกี่ยวเนื่อง เช่น การสอบทานงบการเงิน การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินตามวิธีการที่ตกลงร่วมกัน และการรวบรวมข้อมูลทางการเงิน
10. การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน เช่น ระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์

สำหรับบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีที่มีส่วนแบ่งตลาดมากในประเทศไทย และได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ให้เป็นผู้ให้บริการสอบบัญชีกับบริษัทที่จดทะเบียนฯ มี 19 บริษัท ได้แก่

1. บริษัท แกรนท์ ธอนตัน จำกัด
2. บริษัท จาร์ส ซีพีเอ จำกัด
3. บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาคไทย สอบบัญชี จำกัด
4. สำนักงานสอบบัญชี ดี ไอ เอ
5. บริษัท ดีลอยท์ ทูช โรมัทสุ ไชยยศ จำกัด
6. บริษัท สอบบัญชีธรรมนิติ จำกัด
7. บริษัท บัญชีกิจ จำกัด
8. บริษัท บีดีไอ ริชฟิลด์ จำกัด
9. สำนักงานปีตีเสวี
10. บริษัท สำนักงานพิพัฒนและเพื่อน จำกัด
11. บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด

12. สำนักงาน ดร.วิรัช แอนด์ แอสโซซิเอทส์
13. บริษัท สหการบัญชี พี เค เอฟ จำกัด
14. สำนักงาน เอ เอ็ม ที แอสโซซิเอท
15. บริษัท สำนักงาน เอ เอ็ม ซี จำกัด
16. บริษัท เอ เอส ที มาสเตอร์ จำกัด
17. บริษัท เอ เอ็น เอส บีซีเนส คอนซัลแทนส์ จำกัด
18. บริษัท เอส เค แอคเคาน์แต้นท์ เซอร์วิสเชส จำกัด
19. บริษัท สำนักงาน เอ็นส์ท แอนด์ ยัง จำกัด

สำหรับข้อจำกัดสำคัญต่อการประกอบธุรกิจของคนต่างชาตินั้นในฐานะเป็นผู้สอบบัญชี ได้แก่

- ผู้สอบบัญชีได้รับอนุญาตต้องมีสัญชาติไทย หรือสัญชาติของประเทศยินยอมให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้สอบบัญชีในประเทศนั้นได้

การประกอบกิจการให้บริการทางบัญชี มีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยการบัญชี: ซึ่งในมาตรา 21 กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีจะต้องลงรายการเป็นภาษาไทย หากลงรายการเป็นภาษาต่างประเทศให้มีภาษาไทยกำกับหรือลงรายการเป็นรหัสบัญชีก็ต้องมีคู่มือแปลรหัสเป็นภาษาไทยไว้

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ จีน ไต้หวัน ฮองกง สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และสหภาพยุโรป ผลักดันให้ไทยเปิดตลาดบริการบัญชี ได้แก่ การทำบัญชี และการสอบบัญชี โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การผูกพันเปิดตลาดให้ครอบคลุมการค้าบริการข้ามแดน การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว การลดข้อกำหนดด้านสัญชาติของผู้สอบบัญชี และการยอมรับคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีต่างชาติ เป็นต้น

บริการสถาปัตยกรรม

ความต้องการบริการสถาปัตยกรรมของไทยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับอัตราการเติบโตของธุรกิจก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ โดยบริการสถาปัตยกรรม หมายถึง เป็นการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างสรรค์สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยสาขาของบริการสถาปัตยกรรมสามารถแบ่งออกได้ 5 สาขา คือ

1. สถาปัตยกรรมหลัก หมายถึง งานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบงานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาที่เกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างที่ให้คนเช่าอาศัยหรือใช้สอย ซึ่งต้องขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เว้นแต่เป็นอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอยไม่เกิน 150 ตารางเมตร หรือเป็นอาคารเพื่อ

- การเกษตร เช่น โรงนา อาคารเก็บวัสดุทางการเกษตร หรือยุ้งฉาง ที่มีพื้นที่ใช้สอยไม่เกิน 400 ตารางเมตร
2. สถาปัตยกรรมผังเมือง หมายถึง งานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบ และการวางผังโครงการของอาคารหรือกลุ่มอาคาร ในกิจกรรมเกี่ยวกับการกำหนดที่ตั้ง ความสูง พื้นที่อาคาร ขนาด ที่ว่าง รวมทั้งเค้าโครง สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
 3. ภูมิสถาปัตยกรรม งานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาที่เกี่ยวกับการก่อสร้างภายนอกอาคารเพื่อการใช้สอยและความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยของบริเวณ รวมทั้งส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมที่ดี เว้นแต่เป็นงานที่อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดเป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย โครงการสวนสาธารณะ โครงการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าที่มีพื้นที่ภายนอกอาคารไม่เกิน 1,600 ตารางเมตร และงานที่เป็นโครงการเพื่อการศึกษารวม
 4. สถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ งานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาที่เกี่ยวกับสิ่งที่ก่อสร้างขึ้นภายใน สิ่งที่ก่อสร้างในงานสถาปัตยกรรมหลัก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงการใช้สอยจากวัตถุประสงค์เดิมของงานสถาปัตยกรรมหลัก หรือมีผลให้งานสถาปัตยกรรมหลัก ระบบวิศวกรรมโครงสร้าง ระบบวิศวกรรมเครื่องกล ระบบวิศวกรรมไฟฟ้า ระบบวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม หรือระบบการป้องกันอัคคีภัยอย่างใดอย่างหนึ่งเปลี่ยนไปจากรูปแบบเดิมหรือระบบเดิมที่มีอยู่
 5. สถาปัตยกรรมอื่น ๆ ได้แก่ งานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น

สาขาเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจำกัดอยู่เฉพาะ 4 สาขาแรก ได้แก่ สถาปัตยกรรมหลัก สถาปัตยกรรมผังเมือง ภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมมัณฑนศิลป์ ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องประกอบวิชาชีพตามสาขาและประเภทที่ระบุไว้ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่อยู่พระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508 ดังนี้

1. สาขาสถาปัตยกรรมหลัก
 - ภาคีสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง และงานพิจารณาตรวจสอบงานในสาขาสถาปัตยกรรมหลักที่มีขนาดความสูงไม่เกิน 15 เมตร และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร
 - สามัญสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ และงานวางโครงการในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก
 - วุฒิสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก
2. สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง

- ภาคีสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง และงานพิจารณาตรวจสอบงานสาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง
 - สามัญสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ และงานวางโครงการสาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง
 - วุฒิสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาสำหรับงานในสาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง
3. สาขาภูมิสถาปัตยกรรม
- ภาคีสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบและงานวางโครงการงานในสาขาภูมิสถาปัตยกรรมที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 50 ไร่ หรือมีความรับผิดชอบในงานอำนวยความสะดวกก่อสร้างและงานพิจารณาตรวจสอบงานในสาขาภูมิสถาปัตยกรรม
 - สามัญสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ และงานวางโครงการในสาขาภูมิสถาปัตยกรรม
 - วุฒิสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาในสาขาภูมิสถาปัตยกรรม
4. สาขาสถาปัตยกรรมมณฑลศิลป์
- ภาคีสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบและงานอำนวยความสะดวกก่อสร้างงานสาขาสถาปัตยกรรมมณฑลศิลป์ เฉพาะที่มีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร หรือมีความรับผิดชอบในงานพิจารณาตรวจสอบงานในสาขาสถาปัตยกรรมมณฑลศิลป์เฉพาะที่มีพื้นที่ใช้สอยไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร
 - สามัญสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบและงานอำนวยความสะดวกก่อสร้างงานสาขาสถาปัตยกรรมมณฑลศิลป์ เฉพาะที่มีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป หรือมีความรับผิดชอบในงานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาในงานสาขาสถาปัตยกรรมมณฑลศิลป์ที่มีพื้นที่ใช้สอยไม่เกิน 50,000 ตารางเมตร
 - วุฒิสถาปนิก: มีความรับผิดชอบในงานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการ และงานให้คำปรึกษาในงานสาขาสถาปัตยกรรมมณฑลศิลป์

นับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา รัฐบาลได้มีการประกาศจัดตั้งพระราชบัญญัติสถาปนิกเพื่อเป็นองค์การที่รวบรวมผู้ประกอบการวิชาชีพบริการสถาปัตยกรรมต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน (เช่น สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมนักผังเมืองไทย สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย เป็นต้น) โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมการศึกษา วิจัย และการประกอบอาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมการประกอบวิชาชีพให้ถูกต้องตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

เกี่ยวกับนโยบายและปัญหาด้านสถาปัตยกรรม ออกและระงับใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และรับรองคุณสมบัติ ความรู้ ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

สำหรับโครงสร้างตลาดของผู้ให้บริการสถาปัตยกรรมในประเทศไทย นั้น นับว่าเป็นตลาดที่มีคู่แข่งชันมากราย เป็นผู้ประกอบการรายย่อย ไม่มีใครเป็นผู้นำตลาดอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะในกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรมทั่วไป บริษัทที่ปรึกษาด้านการออกแบบภายใน บริษัทที่ปรึกษาด้านการออกแบบกราฟฟิก มีจำนวนหลายร้อยแห่ง ลักษณะการแข่งขันกันในธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมมีการแข่งขันกันสูงทั้งด้านการตัดราคา การจับกลุ่มลูกค้าเฉพาะ (Focus) และการพัฒนานวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ โดยเฉพาะงานสถาปัตยกรรมอาคารที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง จึงเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยคิดว่ามีศักยภาพและต้องการส่งออกบริการไปควบคู่กับงานก่อสร้าง โดยเฉพาะไปยังประเทศเพื่อนบ้านและแถบตะวันออกกลาง อีกทั้งได้มีการพัฒนาเพื่อเตรียมรองรับการเปิดตลาด เนื่องจากมีหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศตะวันออกซึ่งต้องการส่งออกบริการด้านสถาปัตยกรรมและสถาปนิกเข้ามาทำงานในตลาดไทย ซึ่งในปัจจุบันได้มีสถาปนิกเข้ามาให้บริการออกแบบและขายแบบในประเทศอยู่บ้าง แต่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยสภาสถาปนิกได้เตรียมทำที่เชิงรับสำหรับการเจรจาการค้าเสรีด้านบริการสถาปัตยกรรมทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี ไว้ดังนี้

- การจัดตั้งสำนักงานสถาปนิกของต่างชาติในประเทศไทย: ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปิดตลาดไว้ในองค์การการค้าโลกแบบมีเงื่อนไข ซึ่งสำนักงานต่างชาติต้องปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย กล่าวคือ ต้องจดทะเบียนในรูปแบบบริษัท จำกัด ซึ่งจำกัดการถือหุ้นของต่างชาติไม่เกิน 49% และจำกัดจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินกึ่งหนึ่ง ซึ่งสภาสถาปนิกมีท่าทีว่าไม่ควรมีการผ่อนปรนเงื่อนไขในการเปิดตลาดให้สำนักงานสถาปนิกของต่างชาติในระยะอันใกล้ และหากต้องการมีการปรับเงื่อนไข ขอให้กระทรวงพาณิชย์หรือและพิจารณาความเห็นของสภาสถาปนิกเป็นหลัก โดยในปัจจุบันมีบริษัทร่วมทุนไทยกับออสเตรเลีย (ออสเตรเลียถือหุ้น 49%) ที่ให้บริการด้านสถาปัตยกรรมและมัณฑนศิลป์หลายบริษัท อาทิ Fort PSA, Banyan Studio, Thompson Brad man, Tom Marick Design, Auscon Interior และ Stephen K เป็นต้น
- การอนุญาตให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงาน: ตามกฎหมายระบุว่างานอาชีพสถาปนิกเป็นงานที่ห้ามคนต่างด้าวทำ และเป็นอาชีพสงวน แม้ในการปฏิบัติจะมีสถาปนิกต่างชาติเข้ามาให้บริการในประเทศไทยก็ตาม แต่ในทางกฎหมาย มีพระราชบัญญัติสถาปนิกที่ควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพอยู่ ทั้งนี้ หากมีการเปิดตลาดโดยอนุญาตให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงานได้ นั้น ควรดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นกรณีไป โดยสภาสถาปนิกจะพิจารณาออกข้อบังคับเพิ่มเติม เช่น การออกกฎการให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การเทียบใบอนุญาตและประสบการณ์ เงื่อนไขการถ่ายทอดเทคโนโลยี และเงื่อนไขการมีหลักประกัน เป็นต้น
- ส่งเสริมการดำเนินการตามกรอบความตกลง APEC Architect เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านสถาปัตยกรรมตั้งแต่ด้านการศึกษา การขึ้นทะเบียน การรับรอง

และการยอมรับ (Accreditation and Recognition) การศึกษาและประสบการณ์ทางวิชาชีพทางสถาปัตยกรรมของประเทศในกลุ่ม APEC เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาให้บุคลากรสามารถทำงานข้ามชาติได้ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยพยายามผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ ในกลุ่ม APEC ยอมรับและรับรองหลักสูตรและการเทียบโอนผลการเรียนของสถาบันการศึกษาของไทยที่เปิดสอนด้านสถาปัตยกรรมสาขาต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษาได้แก่

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
8. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
9. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
10. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
11. มหาวิทยาลัยรังสิต
12. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
13. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
14. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
15. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
16. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

การประกอบกิจการให้บริการสถาปัตยกรรม มีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม: มีวัตถุประสงค์จัดระเบียบการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (ยกเว้นไม่บังคับแก่ชาวต่างประเทศที่เข้ามาประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในกิจการที่รัฐบาลได้ตกลงกับองค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศ) ได้แก่ สถาปัตยกรรมผังเมือง ภูมิสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมอุตสาหกรรม สถาปัตยกรรมมณฑลศิลป์ และสถาปัตยกรรมสาขาอื่น ๆ โดยมีการกำหนดการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม การออกใบอนุญาต การประกอบวิชาชีพควบคุมและมรรยาทแห่งวิชาชีพ การพักใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต
- ข้อบังคับของสภาสถาปนิก: ห้ามสถาปนิกที่ไม่มีสัญชาติไทยสมัครเป็นสมาชิกสามัญของสภาสถาปนิก (สถาปนิกต่างชาติสามารถสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญได้ แต่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งและออกความคิดเห็นในสภาฯ) ยกเว้นกรณีที่เป็นผู้มีภูมิลำเนาใน

ประเทศไทยที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว หรือได้รับสิทธิการทำงานในโครงการของรัฐบาล องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือได้รับเอกสิทธิ์ทางการทูต หรือเคยได้รับใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมาก่อน โดยต้องมีความรู้ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมตั้งแต่ปริญญาตรีในวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่สภาสถาปนิกรับรองตามประกาศสภาสถาปนิก หรือเทียบเท่าตามมติของคณะกรรมการ

- กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว: โดยกำหนดให้การทำกิจการบริการทางสถาปัตยกรรม เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว อย่างไรก็ดี กิจการที่ต่างชาติถือหุ้นข้างมากสามารถเข้ามาประกอบการได้หากได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กระทรวงพาณิชย์

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ จีน ไต้หวัน นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ปานามา และมาเลเซีย ผลักดันให้ไทยเปิดตลาดบริการสถาปัตยกรรม โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การผูกพันเปิดตลาดให้ครอบคลุมการค้าบริการข้ามแดน การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว การลดข้อกำหนดด้านสัญชาติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และการยอมรับวุฒิการศึกษาและประกอบการจากต่างประเทศ เป็นต้น

บริการวิศวกรรม

บริการวิศวกรรม (Engineering Services) มีลักษณะคล้ายบริการด้านสถาปัตยกรรม กล่าวคือ มีความเติบโตตามเศรษฐกิจการก่อสร้างและอุตสาหกรรม โดยโครงสร้างตลาดผู้ให้บริการวิศวกรรมประกอบด้วยผู้ให้บริการมากมาย มีทั้งรายใหญ่และรายย่อย ซึ่งแบ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาด้านวิศวกรรมโยธาและโครงสร้าง ที่ปรึกษาด้านวิศวกรรมไฟฟ้า ที่ปรึกษาด้านไฟฟ้า ที่ปรึกษาด้านพลังงาน ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ที่ปรึกษาด้านระบบน้ำและสุขาภิบาล ที่ปรึกษาด้านวิศวกรรมทั่วไป ที่ปรึกษาด้านวิศวกรรมเครื่องกล ที่ปรึกษาด้านโทรคมนาคม และที่ปรึกษาด้านวิศวกรรมขนส่ง ซึ่งมีจำนวนหลายร้อยแห่ง

การประกอบวิชาชีพวิศวกรรม หมายถึง การประกอบอาชีพด้านการช่างในสาขาวิศวกรรมแขนงต่าง ๆ แต่เนื่องจากการประกอบอาชีพด้านการช่างนั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความชำนาญ รวมทั้งความรอบคอบในการดำเนินการ รัฐจึงมีนโยบายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเป็นพิเศษ โดยการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาต่อไปนี้จะจัดเป็นวิศวกรรมควบคุมที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และได้รับจัดลักษณะการเป็นภาคีวิศวกร สามัญวิศวกร และวุฒิวิศวกร ในสาขาต่าง ๆ ได้แก่

1. วิศวกรรมโยธา: เป็นการให้บริการงานให้คำปรึกษา งานวางโครงการก่อสร้าง งานออกแบบและคำนวณ งานควบคุมการก่อสร้าง และงานพิจารณาตรวจสอบสิ่งปลูกสร้างประเภทอาคาร โรงงาน เส้นทางคมนาคม และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เช่น สะพาน เขื่อนกั้นน้ำ สระว่ายน้ำ สาธารณะ เป็นต้น

2. วิศวกรรมเครื่องกล: เป็นการให้บริการงานให้คำปรึกษา งานวางโครงการ งานออกแบบและคำนวณ งานควบคุมการสร้างและงานอำนวยการควบคุม งานอำนวยการติดตั้งและซ่อม และงานอำนวยการใช้เครื่องจักรกล เครื่องกำเนิดไอน้ำ หม้ออัดอากาศ เครื่องปรับอากาศ สำหรับทำความเย็น
3. วิศวกรรมไฟฟ้า: เป็นการให้บริการงานให้คำปรึกษา งานวางโครงการ งานออกแบบและคำนวณอุปกรณ์ไฟฟ้า งานควบคุมการสร้างและงานอำนวยการติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้ากำลัง และอุปกรณ์ไฟฟ้าสื่อสาร งานอำนวยการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้ากำลังและอุปกรณ์ไฟฟ้าสื่อสาร งานพิจารณาการตรวจสอบ งานอำนวยการซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้ากำลังและอุปกรณ์ไฟฟ้าสื่อสาร
4. วิศวกรรมอุตสาหกรรม: เป็นการให้บริการงานให้คำปรึกษา งานวางโครงการ งานออกแบบคำนวณและงานควบคุมการสร้าง งานควบคุมการผลิต งานควบคุมการถลุงแร่และงานทำโลหะให้บริสุทธิ์ และงานพิจารณาตรวจสอบงานอุตสาหกรรมของโรงงาน
5. วิศวกรรมเหมืองแร่: เป็นการให้บริการงานให้คำปรึกษา งานดำเนินการ งานวางโครงการ งานออกแบบและคำนวณ งานควบคุมการสร้าง และงานพิจารณาตรวจสอบงานทำเหมืองแร่ เหมืองหิน การเจาะอุโมงค์ การแต่งแร่ การถลุงแร่ เป็นต้น

การเข้ามาทำงานของวิศวกรและช่างเทคนิคชาวต่างชาติเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามชาวต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ซึ่งรวมถึงวิศวกรอาชีพสาขาโยธาด้วย อย่างไรก็ตาม พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้มีข้อยกเว้นในงานที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ ซึ่งกำหนดว่างานในสาขาวิชาชีพวิศวกรรม สาขาวิศวกรรมโยธาที่เกี่ยวกับงานออกแบบและคำนวณ จัดระบบ วิจัย งานโครงการทดสอบ ควบคุมการก่อสร้างหรือให้คำแนะนำ ทั้งนี้ไม่รวมงานที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ ด้วยเหตุนี้วิศวกรที่ขออนุญาตเข้ามาทำงานในประเทศส่วนใหญ่เป็นวิศวกรด้านงานก่อสร้างและวิศวกรเครื่องกล ซึ่งเข้ามาดูแลงานเฉพาะโครงการเป็นการชั่วคราวเท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นงานทางด้านอาคารสูง สะพาน โครงการพิเศษเกี่ยวกับการสร้างถนน ทางด่วน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ พบว่า วิศวกรที่เข้ามาทำงานโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นยังมีจำนวนหนึ่ง ซึ่งประเด็นนี้เป็นผลเนื่องจากการที่รัฐบาลไม่ได้เน้นย้ำที่จะดูแลเรื่องนี้ในระดับที่ลงไป ในรายละเอียด และปัจจุบันยังไม่เคยพบว่ามีการจับกุมและลงโทษวิศวกรชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศ

จากการสำรวจรายชื่อบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาและสัดส่วนผู้ถือหุ้นของธุรกิจดังกล่าวในไทย มีชาวต่างชาติที่เข้ามาถือหุ้นและดำเนินการในธุรกิจนี้จำนวนจำกัด โดยในกรณีที่มีการร่วมทุนกับชาวต่างชาติพบว่า สัดส่วนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติจะสูงทุกบริษัท แสดงให้เห็นว่าชาวต่างชาติมีความสนใจสูงมาก โดยหลายบริษัทมีผู้ถือหุ้นข้างมากเป็นชาวอเมริกันเพราะได้อาศัยสิทธิตามสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย - สหรัฐอเมริกา อาทิ บริษัท SEATEC International และ Usher Freeman Fox Consultants ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าวได้ให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ต่อคนอเมริกันและนิติบุคคลอเมริกัน ในขณะที่เดียวกันประเทศอื่นไม่สามารถอาศัยสิทธิที่เกิดจากการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติได้ ส่วนบริษัทของออสเตรเลียที่เข้ามาให้บริการเป็นการร่วมหุ้นกับคนไทย โดยถือหุ้นไม่เกิน 50% โดยตัวอย่างของบริษัท

ออสเตรเลียที่ให้บริการด้านวิศวกรรมในประเทศไทย ได้แก่ Thompson Brad man, Zenith Development Consultants และ EEC Energetic เป็นต้น

สภาวิศวกรได้เตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดตลาดเสรีในระดับพหุภาคีและทวิภาคีไว้ โดยส่งเสริมการดำเนินการตามกรอบความตกลง APEC Engineering เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านสถาปัตยกรรมตั้งแต่ด้านการศึกษา การขึ้นทะเบียน การรับรองและการยอมรับ (Accreditation and Recognition) การศึกษาและประสบการณ์ทางวิชาชีพทางวิศวกรของประเทศในกลุ่ม APEC เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาให้บุคลากรสามารถทำงานข้ามชาติได้ โดยกำหนดให้สาขาวิชาชีพวิศวกรรมที่ต้องมีการขึ้นทะเบียนมี 5 สาขา ได้แก่

- วิศวกรรมโยธา รวมทั้งวิศวกรรมโครงสร้าง วิศวกรรมขนส่ง วิศวกรรมทรัพยากรน้ำ วิศวกรรมก่อสร้าง และวิศวกรรมสำรวจ
- วิศวกรรมไฟฟ้า รวมทั้งวิศวกรรมไฟฟ้ากำลัง วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และวิศวกรรมโทรคมนาคม
- วิศวกรรมเครื่องกล รวมทั้ง เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำความเย็น เครื่องกำเนิดไอน้ำ หม้ออัดก๊าซ การออกแบบเครื่องจักรกล
- วิศวกรรมอุตสาหการ เช่น กระบวนการผลิต การควบคุมอัตโนมัติ
- วิศวกรรมเหมืองแร่ เช่น เหมืองแร่

และมีอีก 2 สาขาวิชาชีพวิศวกรรมที่อยู่ภายใต้กฎกระทรวง ได้แก่

- วิศวกรรมเคมี รวมทั้งปฏิบัติงานในหน่วยงาน
- วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบำบัดน้ำเสีย การส่งน้ำ การบริหารของเสีย มลพิษทางอากาศและเสียง

การประกอบกิจการให้บริการวิศวกรรม มีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดให้ต่างประเทศ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม: มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม (ไม่ใช่บังคับแก่ชาวต่างประเทศที่เข้ามาประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในกิจการที่รัฐบาลได้ตกลงกับองค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศ) ได้แก่ วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมเหมืองแร่ และวิศวกรรมสาขาอื่น ๆ โดยมีการกำหนดการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม การออกใบอนุญาต การประกอบวิชาชีพควบคุมและมรรยาทแห่งวิชาชีพ การพักใบอนุญาต และการเพิกถอนใบอนุญาต
- กฎหมายว่าด้วยวิศวกร: โดยในมาตรา 12 กำหนดให้ผู้เป็นสมาชิกสามัญของสภาวิศวกรซึ่งมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการลงคะแนนในการประชุมใหญ่สภาวิศวกร นั้น ต้องมีสัญชาติไทยและมีความรู้ในวิชาชีพวิศวกรรมที่ได้รับปริญญาในสาขาวิศวกรรมที่สภาวิศวกร

รับรอง และในมาตรา 49 ได้กำหนดการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมว่า จะต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาวิศวกร ซึ่งในมาตราดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาตที่เป็นนิติบุคคลที่มีทุนเป็นคนของต่างด้าวไม่ว่าจำนวนเท่าใดจะต้องมีสำนักงานใหญ่อยู่ในไทย และมีผู้เป็นหุ้นส่วนหรือกรรมการบริษัทไม่น้อยกว่า 50% จะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายวิศวกร (เป็นสมาชิกสามัญหรือวิสามัญของสภาวิศวกร)

- กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว: ซึ่งกำหนดให้การทำกิจการบริการทางวิศวกรรม เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว อย่างไรก็ตาม กิจการที่ต่างชาติถือหุ้นข้างมากสามารถเข้ามาประกอบกิจการได้หากได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กระทรวงพาณิชย์

ปัจจุบัน มีหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ จีน ไต้หวัน นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ปานามา มาเลเซีย และสหภาพยุโรป ผลักดันให้ไทยเปิดตลาดบริการวิศวกรรม โดยประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้ไทยปรับปรุง ได้แก่ การผูกพันเปิดตลาดให้ครอบคลุมการค้าบริการข้ามแดน การยกเลิกเพดานผู้ถือหุ้นต่างด้าว การลดข้อกำหนดด้านสัญชาติของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และการยอมรับวุฒิการศึกษาและประกอบการจากต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากสาขาบริการธุรกิจประเภทวิชาชีพข้างต้นที่ไทยถูกร้องขอให้เปิดตลาดนั้น ยังมีบริการธุรกิจอีกหลายประเภทที่ถูกผลักดันให้ไทยเปิดตลาด ได้แก่ ต้องการผลักดันอีก ได้แก่ การวิจัยและพัฒนา บริการที่ปรึกษาทางธุรกิจ บริการโฆษณา บริการด้านคอมพิวเตอร์ บริการให้เช่าและลีสซิ่งโดยไม่ปราศจากผู้ดำเนินการทดสอบเชิงเทคนิค การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ บริการการพิมพ์ บริการถ่ายรูป บริการบรรจุภัณฑ์ และบริการจัดหางาน เป็นต้น

สำหรับออสเตรเลีย นั้น ต้องการผลักดันให้ไทยเปิดตลาด โดยเฉพาะบริการวิชาชีพซึ่งออสเตรเลียมีศักยภาพสูงในการส่งออก อาทิ บริการบัญชี บริการกฎหมาย บริการสถาปัตยกรรม บริการวิศวกรรม การควบคุมกิจการ การบริหารทรัพย์สินที่ต้องได้รับพัฒนา บริการบริหารความเสี่ยง บริการที่ปรึกษาด้านธุรกิจ และบริการทำ Due Diligence เป็นต้น แต่ยังมีส่วนแบ่งตลาดในไทยไม่มากในขณะที่บริษัทข้ามชาติหลายแห่งที่ใช้บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญชาวออสเตรเลียได้เข้ามาจัดตั้งในประเทศไทยแล้ว เช่น PricewaterhouseCooper, KPMG, Deloitte และ Ernst & Young เป็นต้น ดังนั้นออสเตรเลียจึงต้องการผลักดันให้ไทยเปิดตลาด อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทย โดยเฉพาะกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวยังไม่เอื้อให้ต่างชาติถือหุ้นข้างมาก โดยสามารถเข้ามาจัดตั้งในไทยได้ด้วยกรร่วมทุนกับคนไทยเท่านั้น

1.1.3 การลงทุนและการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ

ประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนทางตรงต่างประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงานภายในประเทศ สำหรับนักลงทุนหรือกิจการลงทุนจากต่างประเทศเมื่อเข้ามาลงทุนในประเทศไทยแล้ว จะได้รับการปฏิบัติและมีสิทธิขั้นพื้นฐานเหมือนเช่นคนชาติ (National Treatment) ยกเว้น การลงทุนในกิจการบางประเภท อาทิ ธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจประมง ธุรกิจการขนส่งทางอากาศ ธุรกิจการขนส่งสินค้า และการทำเหมืองแร่ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเฉพาะ

1.1.3.1 กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

สำหรับกฎหมายทั่วไป ที่ผู้ลงทุนต่างชาติจะต้องยึดเป็นกรอบในการปฏิบัติตามในการพิจารณาการลงทุนในโครงการใด ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 (Foreign Business Act) ซึ่งเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 โดยให้นำมาใช้แทนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 พ.ศ. 2515 (ป.ว. 281)

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฯ ให้นิยามของ “คนต่างด้าว” ว่าเป็น

- บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและหุ้นที่ถือโดยคนต่างด้าวตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นหรือคนต่างด้าวมียกเงินลงทุนมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น
- ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นคนต่างด้าว

นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ยังได้ระบุธุรกิจประเภทต่าง ๆ ไว้ในบัญชี 1 2 หรือ 3 ทำยพระราชบัญญัติฯ ซึ่งต้องมีการขออนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ โดยบัญชี 1 เป็นธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการ บัญชี 2 เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศหรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจนี้ได้ในกรณีที่มีคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่า 40% และมีคนไทยเป็นกรรมการไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้อาจผ่อนผันลดสัดส่วนของหุ้นที่ต้องถือโดยคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวจาก 40% ลงเหลือไม่น้อยกว่า 25% ได้หากได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และบัญชี 3 เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการ ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจนี้ได้ที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว นอกจากนี้ คนต่างด้าวยังสามารถประกอบธุรกิจในบัญชี 2 หรือ 3 ได้ หากคนต่างด้าวผู้นั้นเป็นนักลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือกฎหมายอื่น ๆ

สำหรับบัญชี 1 ท้าย พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เป็นธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจ 9 ประเภท ได้แก่

1. การทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์
2. การทำนา ทำไร่ หรือทำสวน
3. การเลี้ยงสัตว์
4. การทำป่าไม้และการแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ
5. การทำการประมงเฉพาะการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยและในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย
6. การสกัดสมุนไพรไทย
7. การค้าและการขายทอดตลาดโบราณวัตถุของไทย หรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ
8. การทำหรือหล่อพระพุทธรูปและการทำบาตร
9. การค้าที่ดิน

สำหรับบัญชี 2 ท้าย พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศหรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ทัศนกรรมพื้นบ้าน หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจ 3 หมวด ได้แก่

หมวด 1 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ

1. การผลิต การจำหน่าย และการซ่อมบำรุง
 - อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดินปืน วัตถุระเบิด
 - ส่วนประกอบของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด
 - อาวุธยุทโธปกรณ์ เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะทางการทหาร
 - อุปกรณ์หรือส่วนประกอบของอุปกรณ์สงครามทุกประเภท
2. การขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศ รวมถึงกิจการการบินในประเทศ

หมวด 2 ธุรกิจที่ผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และทัศนกรรมพื้นบ้าน

1. การค้าของเก่าหรือศิลปวัตถุ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรม ทัศนกรรมของไทย
2. การผลิตเครื่องมือแกะสลัก
3. การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหมไทย หรือการพิมพ์ลวดลายผ้าไหมไทย
4. การผลิตเครื่องดนตรีไทย
5. การผลิตเครื่องทอง เครื่องเงิน เครื่องถม เครื่องทองลงหิน หรือเครื่องเงิน
6. การผลิตถ้วยชามหรือเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย

หมวด 3 ธุรกิจที่ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม

1. การผลิตน้ำตาลจากอ้อย
2. การทำนาเกลือ รวมทั้งการทำเกลือสินเธาว์

3. การทำเกลือหิน
4. การทำเหมือง รวมทั้งการระเบิดหรือย่อยหิน
5. การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือนและเครื่องใช้สอย

สำหรับบัญชี 3 ท้าย พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เป็นธุรกิจที่คนไทยยัง
ไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว ได้แก่

1. การสีข้าวและการผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่
2. การทำการประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
3. การทำป่าไม้จากป่าปลูก
4. การผลิตไม้อัด แผ่นไม้วีเนียร์ ชิปบอร์ด หรือฮาร์ดบอร์ด
5. การผลิตปูนขาว
6. การทำกิจการบริการทางบัญชี
7. การทำกิจการบริการทางกฎหมาย
8. การทำกิจการบริการทางสถาปัตยกรรม
9. การทำกิจการบริการทางวิศวกรรม
10. การก่อสร้าง ยกเว้น
 - การก่อสร้างสิ่งซึ่งเป็นการให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชนด้านการสาธารณสุขโรคหรือการคมนาคมที่ต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักร เทคโนโลยี หรือความชำนาญในการก่อสร้างเป็นพิเศษ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป
 - การก่อสร้างประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
11. การทำกิจการนายหน้าหรือตัวแทน ยกเว้น
 - การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์หรือการบริการที่เกี่ยวกับการซื้อขายล่วงหน้าซึ่งสินค้าเกษตรหรือตราสารทางการเงินหรือหลักทรัพย์
 - การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหรือจัดหาสินค้าหรือบริการที่จำเป็นต่อการผลิตหรือการให้บริการของวิสาหกิจในเครือเดียวกัน
 - การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขาย จัดซื้อหรือจัดจำหน่ายหรือจัดหาตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจำหน่าย ซึ่งสินค้าที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้ามาจากต่างประเทศอันมีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวตั้งแต่ 100 ร้อยล้านบาทขึ้นไป
 - การเป็นตัวแทนนายหน้าหรือตัวแทนประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
12. การขายทอดตลาด ยกเว้น
 - การขายทอดตลาดที่มีลักษณะเป็นการประมูลซื้อขายระหว่างประเทศที่มีใช้การประมูลซื้อขายของเก่า วัตถุโบราณ หรือศิลปวัตถุซึ่งเป็นงานศิลปกรรม ทัศนกรรม หรือโบราณวัตถุของไทย หรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ

- การขายทอดตลาดประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- 13. การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตทางการเกษตรพื้นเมืองที่ไม่มีกฎหมายห้ามไว้
- 14. การค้าปลีกสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำรวมทั้งสิ้นน้อยกว่า 100 ล้านบาท หรือที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าต่ำกว่า 20 ล้านบาท
- 15. การค้าส่งสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าต่ำกว่า 100 ล้านบาท
- 16. การทำกิจการโฆษณา
- 17. การทำกิจการโรงแรม เว้นแต่บริการจัดการโรงแรม
- 18. การนำเที่ยว
- 19. การขายอาหารหรือเครื่องดื่ม
- 20. การทำกิจการเพาะขยายหรือปรับปรุงพันธุ์พืช
- 21. การทำธุรกิจบริการอื่น ยกเว้นธุรกิจบริการที่กำหนดในกฎกระทรวง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา นักลงทุนสัญชาติอเมริกันได้รับยกเว้นจากข้อกำหนดการห้ามต่างชาติลงทุนในธุรกิจตามบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งเป็นไปตามพันธกรณีที่ไทยมีต่อสหรัฐอเมริกาในสนธิสัญญาสัมพันธไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ (Treaty of Amity and Economic Relations) ระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหรัฐอเมริกา ซึ่งไทยต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และให้ความคุ้มครองนักลงทุนอเมริกัน (ทั้งบุคคลธรรมดาสัญชาติอเมริกันและนิติบุคคลอเมริกัน) ในการประกอบธุรกิจในไทย ในกรณีที่นักลงทุนอเมริกามาแจ้งขอรับความคุ้มครองภายในสนธิสัญญา กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และพิสูจน์ได้ว่ามีสัญชาติอเมริกา (โดยมีหนังสือจากสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยรับรองว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลมีสัญชาติอเมริกามาถึงกรมพัฒนาธุรกิจการค้า) อย่างไรก็ดี สนธิสัญญาดังกล่าวไม่คุ้มครองการลงทุนในการประกอบธุรกิจ 6 ประเภท ได้แก่

1. การคมนาคม
2. การขนส่ง
3. การหน้าที่รับดูแลทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น
4. การธนาคารที่เกี่ยวกับการหน้าที่รับฝากเงิน
5. การแสวงหาประโยชน์จากที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
6. การค้าภายในเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรพื้นเมือง

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวยังมีประเด็นปลีกย่อยอื่น ๆ ได้แก่

- คนต่างด้าวต้องมีทุนขั้นต่ำในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท หรือไม่น้อยกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องมีทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาทในกรณีที่ประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติฯ
- คณะกรรมการพิจารณาทบทวนประเภทธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติฯ จะทำการทบทวนประเภทธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติฯ (บัญชี 1 2 และ 3) ทุกปีและทำความเห็นเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

- หากคนต่างด้าวประกอบธุรกิจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจะถูกปรับตั้งแต่ 1 แสนบาท ถึง 1 ล้านบาท และจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำปรับและให้ศาลสั่งเลิกการประกอบธุรกิจ
- คนต่างด้าวที่ต้องการประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชี 2 และ 3 ทำयพระราชบัญญัติ ต้องแจ้งไปยังกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และในกรณีของการประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชี 2 จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี) และในกรณีของการประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชี 3 จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว)
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว อาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจได้ในกรณีที่ (1) ฝ่าฝืนเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด (2) มีจำนวนกรรมการคนไทยหรือผู้ถือหุ้นคนไทยไม่ครบตามที่กำหนด (3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และ (4) ประกอบธุรกิจอื่นหรือช่วยเหลือคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ

1.1.3.2 การตรวจลงตราและการเข้าเมือง

กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (Immigration Law) กำหนดให้คนต่างด้าวทุกคนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารแทนหนังสือเดินทางที่ได้รับการตรวจลงตรา (Visa) ซึ่งคนต่างด้าวที่ต้องการเข้ามาทำงานในประเทศไทยหรือประกอบธุรกิจใด ๆ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองด้วย นอกจากนี้การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

การตรวจลงตราหรือวีซ่าของประเทศไทยสามารถแบ่งเป็น 8 ประเภท คือ

1. วีซ่าประเภททูต (Diplomat Visa)
2. วีซ่าประเภทราชการ (Official Visa)
3. วีซ่าประเภทนักท่องเที่ยว (Tourist Visa)
4. วีซ่าประเภทคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร (Transit Visa)
5. วีซ่าประเภทคนเข้ามาถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (immigrant Visa)
6. วีซ่าประเภทคนเข้าเมืองนอกกำหนดจำนวนคนต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (Non Quota Immigrant Visa)
7. วีซ่าประเภทอภัยยศยไมตรี
8. วีซ่าประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non Immigrant Visa) ซึ่งจะให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรได้ชั่วคราวเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้
 - การปฏิบัติหน้าที่ราชการ
 - ธุรกิจ
 - การลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง

- การลงทุนหรือการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
- การศึกษาหรือดูงาน
- การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน
- การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
- การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักร
- การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ

1.1.3.3 ใบอนุญาตทำงาน

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 เป็นกฎหมายที่อธิบายข้อบังคับข้อยกเว้น และข้อพิจารณาในการออกใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) ให้คนต่างด้าวในการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ซึ่งกฎหมายนี้ไม่ใช้บังคับแก่บุคคลที่มีฐานะดังต่อไปนี้

- บุคคลในคณะผู้แทนทางทูต
- บุคคลในคณะผู้แทนทางกงสุล
- ผู้แทนของประเทศสมาชิกและพนักงานขององค์การสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ
- คนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางจากต่างประเทศเพื่อมาทำงานประจำอยู่กับบุคคลในคณะผู้แทนทางทูต กงสุล และประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ
- บุคคลซึ่งปฏิบัติภารกิจตามความตกลงที่รัฐบาลไทยทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- บุคคลซึ่งปฏิบัติภารกิจเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา วัฒนธรรม ศิลปะ การกีฬา หรือกิจการอื่นทั้งนี้ตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา
- บุคคลซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้เข้ามาปฏิบัติภารกิจอย่างหนึ่งอย่างใด

นอกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติข้างต้นแล้ว หากคนต่างด้าวต้องการจะเข้ามาทำงานในประเทศไทย จะต้องขอใบอนุญาตทำงานจากกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานจะพิจารณาออกใบอนุญาตทำงาน ต่ออายุใบอนุญาต และอนุญาตให้เปลี่ยนการทำงานหรือสถานที่ในการทำงาน เฉพาะในการทำงานในกิจการที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

⁵ การทำงาน หมายถึง การทำงานโดยใช้กำลังกายหรือความรู้ ด้วยประสงค์จ้างหรือประโยชน์อื่นใดหรือไม่ก็ตาม

- กิจกรรมที่มีทุนชำระแล้วและทุนประกอบธุรกิจเริ่มต้นไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท และทุก 2 ล้านบาทให้มีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน รวมทั้งไม่เกิน 10 คน
- กิจกรรมที่ชำระภาษีเงินได้ในรอบ 3 ปี รวมกันไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท ให้มีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน
- กิจกรรมที่ส่งออกสินค้าไปต่างประเทศและนำเงินต่างประเทศเข้ามาในไทยตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป โดยมีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน ทุก ๆ จำนวนเงิน 3 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 3 คน
- กิจกรรมที่การจ้างงานคนไทยทุก 50 คน ให้มีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน แต่ไม่เกิน 5 คน
- เป็นคนต่างด้าวที่มีรายได้และชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้รัฐตั้งแต่ 18,000 บาทขึ้นไป (พิจารณาจากกรณีคนโสดต้องมีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป กรณีสมรสต้องมีรายได้ 45,000 บาทขึ้นไป)
- กรณีที่คนต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีหนังสือรับรอง
- กรณีที่คนต่างด้าวเข้ามาทำงานที่ก่อให้เกิดการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่หรือลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ
- กรณีที่คนต่างด้าวเข้ามาทำงานเพื่อช่วยให้มีการส่งออกสินค้าไทย
- กรณีที่คนต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยนำเทคโนโลยีที่คนไทยยังทำไม่ได้ เพื่อเข้ามาเผยแพร่และถ่ายทอดให้คนไทย
- กรณีที่คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในอาชีพที่มีจำนวนคนไทยทำงานไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ
- กรณีที่คนต่างด้าวมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย โดยมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
- กรณีที่คนต่างด้าวเป็นคู่สมรสของคนไทยและจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายและอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาโดยเปิดเผย และประกอบอาชีพที่สุจริต
- กรณีที่คนต่างด้าวทำงานในกิจการบันเทิง มหรสพ ดนตรี ศาสนา สังคมสงเคราะห์ วัฒนธรรม กีฬา ซึ่งมีลักษณะการจ้างงานเป็นครั้งคราวและไม่แสวงหาผลกำไร หรือเป็นการก่อให้เกิดรายได้ต่อประเทศหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม
- กรณีที่คนต่างด้าวทำงานเป็นตัวแทนธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ
- กรณีที่คนต่างด้าวทำงานให้คำปรึกษาด้านการลงทุนหรือด้านการบริหารหรือด้านเทคนิคและเทคโนโลยีหรือด้านการตรวจสอบภายในเป็นครั้งคราว
- กรณีที่คนต่างด้าวเป็นผู้แทนธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งนำชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย
- กรณีที่คนต่างด้าวทำงานในสถาบันการเงินระหว่างประเทศซึ่งได้รับการรับรองจากส่วนราชการที่รับผิดชอบ

โดยทั่วไป คนต่างด้าวต้องยื่นขอใบอนุญาตทำงาน และรัฐบาลจะไม่อนุญาตให้เริ่มทำงาน จนกว่าจะได้รับใบอนุญาตทำงาน อย่างไรก็ตาม กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าวเปิดช่องให้คนต่างด้าวที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษในการเข้ามาทำงานในประเทศไทย

1. งานอันจำเป็นเร่งด่วน: คนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพื่อทำงานอันจำเป็นเร่งด่วน⁶ และมีระยะเวลาการทำงานไม่เกิน 15 วัน กรณีนี้ไม่ต้องขอใบอนุญาตทำงาน แต่คนต่างด้าวนั้นจะทำงานนั้นได้เมื่อทำหนังสือแจ้งให้อธิบดีกรมการจัดหางานหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีฯ หมาย ตามแบบที่กรมการจัดหางานกำหนด พร้อมทั้งลงนามและรับรองโดยนายจ้างของคนต่างด้าว ซึ่งในกรณีของการเข้ามาทำงานด้วยความจำเป็นและเร่งด่วน นั้น คนต่างด้าวสามารถเข้าเมืองโดยใช้วีซ่าประเภทใดก็ได้ รวมทั้งวีซ่าคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร (Transit Visa)
2. การได้รับการส่งเสริมการลงทุน: คนต่างด้าวที่ต้องการขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทยภายใต้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน จะต้องยื่นคำขอใบอนุญาตทำงานต่ออธิบดีกรมการจัดหางานภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คนต่างด้าวนั้นเข้ามาในประเทศไทย แต่ถ้าคนต่างด้าวนั้นอยู่ในประเทศไทยแล้วระยะเวลา 30 วัน ให้นับตั้งแต่วันที่ทราบการได้รับอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน ในระหว่างรอรับใบอนุญาตทำงานให้คนต่างด้าวผู้ยื่นคำขอทำงานไปพลางก่อนได้

สำหรับพิธีการการขอใบอนุญาตทำงาน นั้น พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว กำหนดว่า คนต่างด้าวจะต้องได้รับใบอนุญาตทำงานก่อนจึงจะเริ่มทำงานได้ อย่างไรก็ตาม นายจ้างที่จะให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในกิจการของตนในประเทศไทยสามารถยื่นคำขอรับใบอนุญาตแทนคนต่างด้าวนั้นต่ออธิบดีกรมการจัดหางานก็ได้ โดยอธิบดีกรมการจัดหางานจะออกใบอนุญาตให้แก่คนต่างด้าวได้ก็ต่อเมื่อคนต่างด้าวนั้นเข้ามาในประเทศไทยแล้ว และมาแสดงตนต่อกรมการจัดหางานเพื่อลงลายมือชื่อรับใบอนุญาตทำงานด้วยตนเอง โดยใบอนุญาตทำงานที่ออกให้จะมีอายุเท่าระยะเวลาที่คนต่างด้าวผู้นั้นได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองเป็นการชั่วคราว (Non Immigrant Visa) ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และสามารถต่ออายุใบอนุญาตทำงานได้อีกไม่เกินระยะเวลาได้เท่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้คนต่างด้าวที่ขอรับใบอนุญาตทำงานจะต้องไม่ถือวีซ่าเข้าเมืองประเภทวีซ่านักท่องเที่ยว (Tourist Visa) หรือวีซ่าผู้เดินทางผ่าน (Transit Visa)

⁶ งานที่เป็นการทำงานอันจำเป็นเร่งด่วน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) งานบริหารงานและวิชาการ เช่น งานประชุม หรือ สัมมนา เชื่อมชมธุรกิจ งานตรวจสอบภายในเป็นครั้งคราว งานบรรยายพิเศษและวิชาการ และงานอำนวยความสะดวก (2) งานด้านเทคนิค ได้แก่ งานช่างตรวจสอบติดตามแลและแก้ไขปัญหาด้านเทคนิค งานประชุมด้านการติดตั้งเครื่องจักรและด้านเทคนิค งานวิศวกรและช่างเครื่องปั้น งานช่างซ่อมหรือติดตั้งเครื่องจักรกล งานเทคนิคด้านปิโตรเลียม งานสารคดีและทดสอบเครื่องมือกล งานอบรมและสัมมนาด้านเทคนิค งานถ่ายทำภาพยนตร์และภาพนิ่ง (3) งานจัดหางานต่างประเทศ ได้แก่ งานคัดเลือกคนงาน งานทดสอบฝีมือช่าง (4) งานเบ็ดเตล็ด ได้แก่ งานจัดซื้อสินค้า งานประสานงานการท่องเที่ยว งานสาธารณกุศลที่ไม่มีวัตถุประสงค์ทางการค้า และ (5) งานที่อธิบดีกรมการจัดหางานเห็นควรรับแจ้งเป็นกรณีพิเศษตามความจำเป็นขณะนั้น

สำหรับเอกสารที่คนต่างด้าวใช้ประกอบการยื่นขอใบอนุญาตทำงาน ได้แก่

- สำหรับคนต่างด้าวที่เข้าเมืองชั่วคราว: หนังสือเดินทางที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non – Immigrant Visa) (ยกเว้นสำหรับแบบคำขอ ตท. 3)
- สำหรับคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในไทย: หนังสือเดินทาง ใบอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ถาวร และใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว (ยกเว้นสำหรับแบบคำขอ ตท. 3)
- หลักฐานการศึกษาและหนังสือรับรองจากนายจ้างเกี่วาระรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะงานและระยะเวลาการทำงานที่เคยทำ หากเอกสารเป็นภาษาอื่นที่มีใช้ภาษาอังกฤษ จะต้องมีการแปลเป็นภาษาไทยและได้รับการรับรองจากสถานทูตไทยในต่างประเทศหรือกระทรวงการต่างประเทศในประเทศไทย
- ใบรับรองแพทย์ว่าคนต่างด้าวผู้ขอใบอนุญาตทำงานไม่มีโรคต้องห้ามตามกฎหมาย (ไม่เกิน 6 เดือน)
- รูปถ่ายหน้าตรงขนาด 5 x 6 ซม. (ถ่ายไม่เกิน 6 เดือน) จำนวน 3 รูป
- ในกรณีที่ให้ผู้อื่นยื่นคำขอใบอนุญาตทำงานแทน จะต้องมียังหนังสือมอบอำนาจ (Power of Attorney) ตามแบบที่กำหนด พร้อมติดอากรแสตมป์ 10 บาท
- ในใบสมัครคำขอใบอนุญาตทำงาน ในช่องที่ให้กรอบบคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) จะต้องกรอกรายละเอียดลักษณะงานที่คาดว่าจะทำ ความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน
- หากอาชีพที่ขอใบอนุญาตทำงานเป็นอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว นั้น ผู้สมัครจะต้องแนบสำเนาใบอนุญาต (เช่น ใบอนุญาตประกอบอาชีพครู ใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ บัตรประจำตัวผู้สื่อข่าว เป็นต้น)
- ในกรณีที่ผู้ขอใบอนุญาตสมรสกับคนไทย จะต้องแนบเอกสารใบมงคลสมรส บัตรประจำตัวประชาชนของคู่สมรส ใบแจ้งเกิดของบุตร ทะเบียนบ้าน
- ในกรณีที่ผู้สมัครต้องไปทำงานในท้องที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ผู้สมัครจะต้องกรอกรายละเอียดของทุกท้องที่หรือสถานที่ในการทำงานที่ต้องเดินทางในแบบคำขอ มิฉะนั้นต้องแจ้งไปยังกรมการจัดหางานหรือสำนักงานจังหวัดในแต่ละครั้งเมื่อเปลี่ยนแปลงท้องที่หรือสถานที่ในการทำงาน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน (One Stop Service for Visa and Work Permit) ตั้งอยู่ ณ อาคารกฤษดาพลาซ่า ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ทำงานร่วมกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกรมการจัดหางาน เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็ว ไม่ต้องไปขออนุญาตจากส่วนราชการหลายแห่ง โดยให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวและผู้ติดตาม (ได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส และบุตร) เฉพาะกรณีที่เข้าข่ายลักษณะดังนี้

1. คนต่างด้าวที่เป็นผู้บริหาร ผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
2. คนต่างด้าวซึ่งเป็นนักลงทุน ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการ โดยในกรณีของนักลงทุน นั้น หากมีเงินลงทุน 2 ล้านบาทขึ้นไปจะได้รับอนุญาต 1 ปี และเงินลงทุน 10 ล้านบาทขึ้นไปจะได้รับอนุญาต 2 ปี
3. คนต่างด้าวที่เป็นผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการ นั้น ซึ่งขอทำงานกับธุรกิจที่มีทุนจดทะเบียนในประเทศไทยและชำระแล้วหรือสินทรัพย์ 30 ล้านบาทขึ้นไป
4. คนต่างด้าวที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ
5. คนต่างด้าวซึ่งเป็นนักวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
6. คนต่างด้าวซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของธนาคาร สำนักงานวิเทศธนกิจ และสำนักงานผู้แทนของธนาคารต่างประเทศ ซึ่งต้องมีหนังสือรับรองจากธนาคารแห่งประเทศไทย
7. คนต่างด้าวที่ขออนุญาตทำงานในกรณีเร่งด่วน ไม่เกิน 15 วัน
8. คนต่างด้าวที่เข้ามาประจำสำนักงานผู้แทนของนิติบุคคลต่างประเทศ (Representative Office) ในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ หรือสำนักงานภูมิภาค (Regional Office) ของบริษัทข้ามชาติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
9. คนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
10. คนต่างด้าวซึ่งปฏิบัติงานประจำสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค (Regional Operating Headquarter) และ
11. คนต่างด้าวอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แม้ว่ารัฐบาลไทยจะอำนวยความสะดวกและอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทย แต่ก็ยังมีบางอาชีพที่สงวนไว้ให้เฉพาะคนไทย ซึ่งตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ได้กำหนดอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ ดังนี้

1. งานกรรมการ ยกเว้นกรรมการในเรือประมงเฉพาะการประมงทางทะเล
2. งานกลกรรม งานเลี้ยงสัตว์ งานป่าไม้ หรืองานประมง ยกเว้นงานที่ใช้ความชำนาญ งานเฉพาะสาขา งานควบคุมดูแลฟาร์ม หรืองานกรรมการในเรือประมงเฉพาะการประมงทางทะเล
3. งานก่อสร้าง งานช่างไม้ หรืองานก่อสร้างอื่น
4. งานแกะสลักไม้
5. งานขับขี่ยานยนต์หรืองานขับขี่ยานพาหนะที่ไม่ใช้เครื่องจักรหรือเครื่องกล ยกเว้นงานขับขี่ยานพาหนะระหว่างประเทศ
6. งานขายของหน้าร้าน
7. งานขายทอดตลาด
8. งานควบคุม ตรวจสอบ หรือให้บริการทางบัญชี ยกเว้นงานตรวจสอบภายในเป็นครั้งคราว

9. งานเจียรระโนหรือขัดเพชรหรือพลอย
10. งานตัดผม งานตัดผม หรืองานเสริมสวย
11. งานทอผ้าด้วยมือ
12. งานทอเสื่อหรืองานทำเครื่องใช้ด้วยกก หวาย ปอ ฟาง หรือเยื่อไม้ไผ่
13. งานทำกระดาษสาด้วยมือ
14. งานทำเครื่องเงิน
15. งานทำเครื่องดนตรีไทย
16. งานทำเครื่องถม
17. งานทำเครื่องทอง เครื่องเงิน หรือเครื่องนาก
18. งานทำเครื่องลงหิน
19. งานทำตุ๊กตาไทย
20. งานทำที่นอนหรือผ้าห่มนวด
21. งานทำบาตร
22. งานทำผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมด้วยมือ
23. งานทำพระพุทธรูป
24. งานทำมิด
25. งานทำร่มกระดาษหรือผ้า
26. งานทำรองเท้า
27. งานทำหมวก
28. งานนายหน้าหรืองานตัวแทน ยกเว้นงานนายหน้าหรืองานตัวแทนในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ
29. งานในวิชาชีพวิศวกรรม สาขาวิศวกรรมโยธาที่เกี่ยวกับงานออกแบบและคำนวณ จัดระบบ วิจัย วางโครงการ ทดสอบ ควบคุมการก่อสร้างหรือให้คำแนะนำ ทั้งนี้ไม่รวมงานที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ
30. งานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับงานออกแบบ เขียนแบบ ประมาณราคา อำนวยการก่อสร้าง หรือให้คำแนะนำ
31. งานประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย
32. งานปั้นหรือทำเครื่องปั้นดินเผา
33. งานมวนบุหรืด้วยมือ
34. งานมัดคุศุศกหรืองานจัดนำเที่ยว
35. งานเร่ขายสินค้า
36. งานเรียงตัวพิมพ์อักษรไทยด้วยมือ
37. งานสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ
38. งานเสมียนพนักงานหรืองานเลขานุการ

39. งานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี ยกเว้นงานปฏิบัติหน้าที่อนุญาตตุลาการ และงานว่าต่างแก่ต่างในชั้นอนุญาตตุลาการ ถ้ากฎหมายซึ่งใช้บังคับแก้ข้อพิพาทที่พิจารณาโดยอนุญาตตุลาการนั้นมิใช่กฎหมายไทย หรือเป็นกรณีที่ไม่ต้องขอบังคับคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการนั้นในประเทศไทย

1.1.3.4 การพัฒนาคุณภาพแรงงาน

รัฐบาลไทย โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับต้องการของภาคเอกชนและให้มีมาตรฐานสากล ซึ่งปัจจุบันได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานและจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (Thai Occupational Skill Standards) ในสาขาอาชีพที่สำคัญ 7 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มสาขาอาชีพช่างก่อสร้าง: แบ่งเป็น 15 สาขาย่อย ได้แก่ (1) ช่างเขียนแบบก่อสร้างด้วยคอมพิวเตอร์ (2) ช่างไม้ (3) ช่างเครื่องเรือนไม้ (4) ช่างไม้ในอาคาร (5) ช่างประกอบโครงสร้างเหล็ก (6) ช่างเหล็กเสริมคอนกรีต (7) ช่างก่ออิฐ (8) ช่างฉาบปูน (9) ช่างปูกระเบื้องผนังและพื้น (10) ช่างปูวัสดุสังเคราะห์ (11) ช่างท้อและสุขภัณฑ์ (12) ช่างอลูมิเนียมก่อสร้าง (13) ช่างสีเครื่องเรือน (14) ช่างสีอาคาร และ (15) ช่างตักแต่ง
2. กลุ่มสาขาอาชีพช่างเครื่องกล: แบ่งเป็น 27 สาขาย่อย ได้แก่ (1) ช่างซ่อมรถยนต์ (2) ช่างซ่อมเครื่องยนต์เบนซิน (3) ช่างซ่อมเครื่องยนต์ดีเซล (4) ช่างไฟฟ้าในรถยนต์ (5) ช่างซ่อมเครื่องล่างรถยนต์ (6) ช่างซ่อมระบบส่งถ่ายกำลังขับเคลื่อนรถยนต์ (7) ช่างเคาะตัวถังรถยนต์ (8) ช่างสีรถยนต์ (9) ช่างบำรุงรักษารถยนต์ (10) ช่างซ่อมปั๊มฉีดน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องยนต์ดีเซล (11) ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศในรถยนต์ (12) ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ (13) ช่างซ่อมเครื่องยนต์ดีเซลเล็ก (14) ช่างซ่อมเครื่องยนต์เบนซินเล็ก (15) ช่างซ่อมรถแทรกเตอร์การเกษตร (16) ช่างซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลหนัก (17) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถขุด (18) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถเกี่ยย (19) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถตัก (20) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถดัน (21) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถบด (22) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถยก (23) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถปั้นจั่น (24) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถหัวลาก (25) พนักงานควบคุมเครื่องจักรรถบรรทุกเทท้าย (26) พนักงานขับรถบรรทุก และ (27) ช่างซ่อมจักรอุตสาหกรรม
3. กลุ่มสาขาอาชีพช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์: แบ่งเป็น 25 สาขาย่อย ได้แก่ (1) ช่างโทรทัศน์ (2) ช่างเครื่องเล่นวีดีโอเทป (3) ช่างเครื่องเล่นซีดี (4) ช่างอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม (5) ช่างอิเล็กทรอนิกส์กำลัง (6) ช่างวิทยุคมนาคม (7) ช่างสายสายตอนนอก (8) ช่างระบบสื่อสารข้อมูล (9) ช่างระบบชุมสายโทรศัพท์ (10) ช่างไมโครเวฟและการสื่อสารดาวเทียม (11) ช่างไฟฟ้าภายในอาคาร (12) ช่างไฟฟ้าอุตสาหกรรม (13) ช่างไฟฟ้าภายนอกอาคาร (14) ช่างไฟฟ้าการควบคุมทางอุตสาหกรรม (15) ช่างไฟฟ้าการวัดและการควบคุมกระบวนการ (16) ช่างเครื่องปรับอากาศในบ้านและการพาณิชย์ขนาดเล็ก (17) ช่าง

- เครื่องทำความเย็นในบ้านและการพาณิชย์ (18) พนักงานประมวลผลค่า (19) พนักงานทาง
ตารางทำการ (20) พนักงานฐานข้อมูล (21) พนักงานกราฟฟิก (22) พนักงานนำเสนอข้อมูล
(23) ช่างซ่อมไมโครคอมพิวเตอร์ (24) ช่างไมโครโปรเซสเซอร์ และ (25) พนักงานฮาร์ดแวร์
4. กลุ่มสาขาอาชีพช่างอุตสาหกรรม: แบ่งเป็น 28 สาขาย่อย ได้แก่ (1) ช่างเชื่อมอาร์กโลหะ
ด้วยมือ (2) ช่างเชื่อมฟลักซ์คอร์ (3) ช่างเชื่อมมิก/แม็ก (4) ช่างเชื่อมทิก (5) ช่างเชื่อมแก๊ส
(6) ช่างตัดเหล็กกล้าคาร์บอนด้วยแก๊ส (7) ช่างโลหะแผ่น (8) ช่างกลึง (9) ช่างควบคุม
เครื่องกลึงซีเอ็นซี (10) ช่างควบคุมเครื่องกัด (11) ช่างควบคุมเครื่องกัดซีเอ็นซี (12) ช่าง
ควบคุมเครื่องเจียระไน (13) ช่างควบคุมเครื่องวาดคัท (14) ช่างควบคุมเครื่องอีดีเอ็ม (15)
ช่างปรับ (16) ช่างปรับเครื่องมือกล (17) ช่างตรวจสอบเครื่องมือกล (18) ช่างทำจิ๊กซ์และฟิก
เจอร์ (19) ช่างกระสวน (20) ช่างทำแม่พิมพ์พลาสติก (21) ช่างทำแม่พิมพ์ปั๊มโลหะ (22)
ช่างเขียนแบบเครื่องกล (23) ช่างซ่อมบำรุงเครื่องกลอุตสาหกรรม (24) ช่างชำนาญงาน
สาขาช่างกลโรงงาน (25) ช่างไฮดรอลิก (26) ช่างนิวแมติก (27) ช่างโปรแกรมเปิดลอคจิก
คอนโทรลเลอร์ และ (28) ช่างเขียนแบบด้วยเครื่องกลคอมพิวเตอร์
5. กลุ่มสาขาอาชีพช่างอุตสาหกรรมศิลป์: แบ่งเป็น 26 สาขาย่อย ได้แก่ (1) พนักงานควบคุม
เครื่องจักรส่วนการเตรียมปั้นด้าย (2) พนักงานควบคุมเครื่องจักรส่วนการปั่นด้าย (3)
พนักงานร้อยตะกอล (4) พนักงานควบคุมเครื่องลงแป้ง (5) พนักงานควบคุมเครื่องทอผ้า (6)
พนักงานสีด้ายยืน (7) พนักงานควบคุมเครื่องถักผ้าแนวเส้นยืน (8) พนักงานควบคุม
เครื่องถักผ้าแนวเส้นพุ่ง (9) พนักงานย้อมสีสิ่งทอ (10) พนักงานพิมพ์สิ่งทอ (11) พนักงาน
ตกแต่งสำเร็จสิ่งทอ (12) ช่างทำแบบตัดอุตสาหกรรม (13) ช่างตัดผ้า (14) ช่างเย็บ (15) ช่าง
ทำสำเร็จ (16) นักออกแบบเสื้อผ้า (17) ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี (18) ช่างบุครุภัณฑ์ (19) ช่าง
รองเท้า (20) ช่างกระเป๋า (21) ช่างฉลุหนัง (22) ช่างเครื่องประดับรูปพรรณ (23) ช่าง
เจียระไนพลอย (24) ช่างพิมพ์ออฟเซต (25) ช่างปั้นเซรามิก และ (26) ช่างปั้นดินเผา
6. กลุ่มสาขาอาชีพเกษตรอุตสาหกรรม: ได้แก่ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช
7. กลุ่มสาขาอาชีพธุรกิจและบริการ : แบ่งเป็น 8 สาขาย่อย ได้แก่ (1) ผู้ประกอบอาหารไทย (2)
พนักงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม (3) พนักงานทำความสะอาดห้องพัก (4) ผู้ประกอบ
อาชีพนวดไทย (5) การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (6) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (7) ช่างแต่งผมสตรี และ (8)
ช่างแต่งผมบุรุษ

นอกจากนี้ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานยังได้ยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานและประชาสัมพันธ์
ให้นานาชาติได้รับรู้ถึงคุณภาพฝีมือแรงงานไทย โดยได้ส่งแรงงานไทยเข้าทำการแข่งขันในระดับอาเซียน และ
การแข่งขันในระดับโลก (World Skills) โดยสาขาแรงงานไทยที่แข่งขันและได้รับรางวัล ได้แก่ ช่างเชื่อม ช่าง
เครื่องประดับ ช่างเครื่องปรับอากาศและเครื่องทำความเย็น ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างซ่อมรถยนต์ ช่างไม้เครื่อง
เรือน ช่างต่อประกอบมูมไม้ ช่างเขียนแบบและออกแบบเครื่องกลด้วยคอมพิวเตอร์ (CADD) พนักงานเทคโนโลยี
สารสนเทศ ช่างไฟฟ้าภายในอาคาร ช่างท่อและสุขภัณฑ์ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ช่างแต่งผมสตรี พนักงานบริการ
อาหารและเครื่องดื่ม และพนักงานประกอบอาหาร

1.1.3.5 การควบคุมเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดข้อบังคับในการควบคุมเงินตราต่างประเทศ ดังนี้

1. การนำเข้าเงินตราต่างประเทศ: คนต่างด้าวที่เดินทางผ่านประเทศไทยสามารถนำเข้าเงินตราต่างประเทศทุกสกุลเข้ามายังประเทศไทยได้ไม่จำกัด แต่ห้ามนำเงินบาทออกนอกประเทศเกินคนละ 50,000 บาท ยกเว้นการเดินทางไปประเทศเพื่อนบ้าน (พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย) ซึ่งห้ามนำเงินบาทออกนอกประเทศเกินคนละ 500,000 บาท ส่วนกรณีคนไทย ก็ไม่มีข้อจำกัดในการนำเข้าเงินตราต่างประเทศเข้ามายังประเทศไทยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดในการนำเข้าเงินตราต่างประเทศนั้นผูกเข้าบัญชีธนาคารพาณิชย์ภายใน 7 วัน หลังจากได้รับหรือนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาแล้ว ส่วนในกรณีของนักท่องเที่ยว นั้น ก็ไม่มีข้อจำกัดในการเงินตราต่างประเทศเข้ามายังประเทศไทย เช่น กองทุนลงทุน เงินกู้ต่างประเทศ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ต้องนำเงินตราต่างประเทศนั้นแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทหรือฝากเข้าในบัญชีธนาคารที่ได้รับอนุญาตภายใน 7 วัน หลังจากนำเข้าประเทศ และต้องแจ้งธนาคารแห่งประเทศไทยทุกครั้งที่มีการขาย ฝาก หรือแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมูลค่าตั้งแต่ 5,000 เหรียญสหรัฐฯ ขึ้นไป
2. การส่งเงินออกนอกประเทศ: ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่มีข้อจำกัดในการส่งเงินในกองทุนลงทุน เงินปันผล ผลกำไร การชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ย ตั๋วสัญญาใช้เงิน และตั๋วแลกเงินไปยังต่างประเทศ
3. การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสำหรับรายการค้าทางธุรกิจ: บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในประเทศไทยสามารถเก็บรักษาเงินตราต่างประเทศไว้ในบัญชีเงินฝากธนาคารที่เปิดไว้กับธนาคารหรือกองทุนที่ได้รับอนุญาต และการนำฝากธนบัตรและเหรียญเงินตราต่างประเทศต้องมีมูลค่าไม่เกิน 2,000 เหรียญสหรัฐฯ /วัน ตลอดจนต้องมีผลต่างสุทธิของเงินตราต่างประเทศรับและจ่ายในทุกบัญชีไม่เกินวันละ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (กรณีนิติบุคคล) และ 5 แสนเหรียญสหรัฐฯ (กรณีบุคคลธรรมดา) ส่วนในกรณีของผู้ที่มีชื่อคนไทย นั้น สามารถเปิดบัญชีและเก็บรักษาเงินตราต่างประเทศไว้ในบัญชีเงินฝากธนาคารในประเทศไทย โดยเงินฝากนั้นต้องเกิดจากเงินทุนที่นำมาจากต่างประเทศ
4. การนำสินค้าเข้า: ผู้นำเข้าสินค้าสามารถซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อจ่ายชำระค่าซื้อสินค้าจากต่างประเทศได้ โดยแจ้งให้กรมศุลกากรทราบเมื่อมีรายการสินค้าเข้าที่มีมูลค่า CIF เกิน 500,000 บาท
5. การส่งออกสินค้าออก: ผู้ส่งออกต้องแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเมื่อมีรายการสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าเกิน 500,000 บาท ภายใน 120 วันนับจากส่งออก และต้องนำเงินตราที่ได้รับชำระค่าสินค้าจากต่างประเทศเข้าบัญชีธนาคารในประเทศไทยภายใน 7 วันนับจากวันที่ได้รับเงิน

6. รายการที่มองไม่เห็น: ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้มีการส่งและนำเข้าเงินตราต่างประเทศสำหรับรายการที่มองไม่เห็น (Invisible Transaction) ได้ เช่น การชำระค่าบริการ ดอกเบี้ย เงินปันผล ผลกำไร ค่าลิขสิทธิ์และรอยัลตี้ การจ่ายค่าเดินทางและการศึกษาในต่างประเทศ โดยต้องแสดงรายการส่งออกและนำเข้าเงินดังกล่าวภายใน 7 วัน
7. ทองคำ: คนไทยสามารถถือครอง ซื้อขายทองคำแท่ง ทองคำรูปพรรณ และเหรียญทองคำได้ภายในประเทศ และตั้งแต่ปี 2542 กระทรวงการคลังได้อนุญาตให้นำเข้าและส่งออกทองคำทุกประเภท ยกเว้นทองคำรูปพรรณได้ โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตให้ทำกรนำเข้าและส่งออก

1.1.3.6 การส่งเสริมการลงทุน

รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการจ้างงาน การผลิตเพื่อการส่งออก การผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยยังไม่มี ความชำนาญและต้องการอาศัยการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยนักลงทุนต่างประเทศสามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนโดยยื่นคำขอรับการส่งเสริม ณ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) โดยหากเป็นโครงการลงทุนมากกว่า 500 ล้านบาท จะต้องยื่นรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study) โดยสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจาก BOI จะแตกต่างกันตามประเภทโครงการลงทุน⁷ และเขตการลงทุน⁸ โดยสิทธิและประโยชน์สำคัญ ๆ ที่เป็นที่ต้องการของนักลงทุน ได้แก่

- การได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร 50% และการได้รับยกเว้นอากรขาเข้า
- การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่น้อยกว่า 3 ปี
- การได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออก

สำหรับกิจการด้านการค้าบริการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในหมวด 7 (กิจการบริการและสาธารณูปโภค) ในบัญชีประเภทกิจการที่ให้การส่งเสริมการลงทุน อย่างไรก็ตาม มีบางกิจการบางประเภทที่กระจายอยู่ในหมวด 1 (เกษตรกรรมและผลิตผลภาคการเกษตร) หมวด 2 (เหมืองแร่ เซรามิกส์ และโลหะขั้นมูลฐาน) และหมวด 5 (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า) ซึ่งรายละเอียดของกิจการด้านการค้าบริการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ได้แก่

หมวด 1 เกษตรกรรมและผลิตผลภาคการเกษตร ได้แก่

- ประเภท 1.13 กิจการให้บริการคัดคุณภาพและบรรจุ เก็บรักษา พืชผัก ผลไม้ หรือดอกไม้ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

⁷ ปัจจุบัน โครงการลงทุนที่ BOI ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่ (1) กิจกรรมเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร (2) กิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเทคโนโลยีและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (3) กิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการพื้นฐาน (4) กิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อม และ (5) อุตสาหกรรมเป้าหมาย

⁸ เขตการลงทุนแบ่งเป็น 3 เขต ได้แก่ เขต 1 (ประกอบด้วย 6 จังหวัดในสวนกลาง ได้แก่ กรุงเทพฯ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร) เขต 2 (ประกอบด้วย 12 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก อุทัยธานี ราชบุรี สมุทรสงคราม สระบุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง) เขต 3 (ประกอบด้วย 58 จังหวัด)

- ประเภท 1.17 กิจการห้องเย็น
- ประเภท 1.18 กิจการศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตร
- ประเภท 1.21 กิจการตรวจ วิเคราะห์ และรับรองคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์เกษตร
- ประเภท 1.22 กิจการตรวจ วิเคราะห์ โรคพืช ปศุสัตว์ หรือสัตว์น้ำ
- ประเภท 1.23 กิจการตรวจ วิเคราะห์ ดินหรือน้ำเพื่อการเกษตร
- ประเภท 1.27 กิจการการบริหารจัดการฟาร์ม (Farm Management)
- ประเภท 1.29 กิจการขนส่งห้องเย็น

หมวด 2 เหมืองแร่ เชรามีคส์ และโลหะขั้นมูลฐาน

- ประเภท 2.1 กิจการสำรวจแร่

หมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า

- ประเภท 5.7 กิจการออกแบบทางอิเล็กทรอนิกส์
- ประเภท 5.8 กิจการซอฟต์แวร์ (การฝึกอบรมลักษณะ Professional Training ด้านซอฟต์แวร์)
- ประเภท 5.9 กิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (การให้บริการและดำเนินพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์)

หมวด 7 กิจการบริการและสาธารณูปโภค

- ประเภท 7.1 กิจการสาธารณูปโภคและบริการพื้นฐาน (ได้แก่ กิจการขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือเดินทะเล กิจการสถานีที่ตรวจปล่อยและบรรจุสินค้าเข้าตู้คอนเทนเนอร์เพื่อการส่งออก (Container Freight Station) หรือโรงพักสินค้าเพื่อตรวจปล่อยของขาเข้าและบรรจุของขาออกที่ขนส่งโดยระบบคอนเทนเนอร์นอกเขตท่าเทียบเรือ (Inland Container Depot) กิจการสนามบินพาณิชย์ กิจการโทรคมนาคมดาวเทียม กิจการบริการโทรศัพท์)
- ประเภท 7.2 กิจการขนส่งมวลชนและสินค้าขนาดใหญ่ (ได้แก่ กิจการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน รถไฟขนส่งสินค้า กิจการขนส่งทางท่อ กิจการขนส่งทางอากาศ กิจการขนส่งทางเรือ กิจการเรือเฟอร์รี่ กิจการเรือกำลังสูง)
- ประเภท 7.3 กิจการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (ได้แก่ กิจการบริการที่จอดเรือท่องเที่ยว กิจการเดินเรือท่องเที่ยวหรือให้เช่าเรือท่องเที่ยว กิจการสวนสนุก กิจการศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรม ศูนย์ศิลปหัตถกรรม กิจการอุทยานสัตว์น้ำ กิจการสนามแข่งขันทยานยนต์ กิจการสวนสัตว์เปิด กิจการกระเช้าไฟฟ้า)
- ประเภท 7.4 กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว (ได้แก่ กิจการหอประชุมขนาดใหญ่ กิจการศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ กิจการโรงแรม)
- ประเภท 7.5 กิจการพัฒนาพื้นที่สำหรับกิจการอุตสาหกรรม (ได้แก่ กิจการเขตอุตสาหกรรม กิจการพัฒนาอาคารสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม กิจการเขตคลังสินค้าทันสมัยสำหรับ

ประกอบการค้าเสรี กิจกรรมเขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ กิจกรรมเขตอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ กิจกรรมนิคมอุตสาหกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมเขตอุตสาหกรรมการพิมพ์)

- ประเภท 7.6 กิจกรรมศูนย์กระจายสินค้าด้วยระบบที่ทันสมัย (Distribution Center)
- ประเภท 7.7 ศูนย์กระจายสินค้าระหว่างประเทศด้วยระบบที่ทันสมัย (International Distribution Center)
- ประเภท 7.8 กิจกรรมศูนย์จัดหาจัดซื้อชิ้นส่วนและผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ (International Procurement Office)
- ประเภท 7.9 กิจกรรมสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค (Regional Operating Headquarters)
- ประเภท 7.10 กิจกรรมสนับสนุนการค้าและการลงทุน
- ประเภท 7.11 กิจกรรมสถานพยาบาล (ได้แก่ โรงพยาบาล บ้านพักและศูนย์สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ)
- ประเภท 7.12 กิจกรรมวิจัยและพัฒนา
- ประเภท 7.13 กิจกรรมบริการทดสอบทางวิทยาศาสตร์
- ประเภท 7.14 กิจกรรมบริการสอบเทียบมาตรฐาน (Calibration)
- ประเภท 7.15 กิจกรรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ได้แก่ สถานศึกษาหรือศูนย์ฝึกฝนวิชาชีพ กิจกรรมโรงเรียนนานาชาติ กิจกรรมสถานศึกษาด้านโรงแรม กิจกรรมสถานศึกษาพัฒนากำลังคนด้านพาณิชยนาวิ)
- ประเภท 7.16 กิจกรรมบริการบำบัดน้ำเสีย กำจัด หรือขนถ่ายขยะ กากอุตสาหกรรม หรือสารเคมีที่เป็นพิษ
- ประเภท 7.17 กิจกรรมสร้างภาพยนตร์ไทย หรือการให้บริการแก่ธุรกิจสร้างภาพยนตร์หรือบริการ Multimedia
- ประเภท 7.18 กิจกรรมให้บริการเช่าเรือแก่ผลิตภัณฑ์
- ประเภท 7.19 กิจกรรมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยหรือปานกลาง
- ประเภท 7.20 กิจกรรมเคลือบหรือพอกท้อสำหรับปิโตรเลียม
- ประเภท 7.21 กิจกรรมนำวัสดุที่ไม่ต้องการใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่
- ประเภท 7.22 กิจกรรมบริการคอลล์เซ็นเตอร์ (Call Center)
- ประเภท 7.23 กิจกรรมออกแบบผลิตภัณฑ์
- ประเภท 7.24 กิจกรรมศูนย์การออกแบบ (Design Center)

หากพิจารณาเฉพาะกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่มีออสเตอร์เลียเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากพบว่า กิจการที่ออสเตอร์เลียเข้ามาลงทุนโดยถือหุ้นข้างมากและขอรับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ส่วนใหญ่

เป็นกิจการอุตสาหกรรมด้านเหมืองแร่ ผลิตภัณฑ์โลหะ วัสดุก่อสร้าง เซรามิกส์ ยานยนต์ ซอฟต์แวร์ วิศวกรรม และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกิจการที่อุตสาหกรรมมีความชำนาญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (1) Alpla (Prachinburi) Ltd. ผลิตขวดพลาสติก ตั้งอยู่ที่จังหวัดปราจีนบุรี มีเงินลงทุน 180 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 99.99%
- (2) Mr. Stephen James Walmsley ผลิตตัวถัง ชิ้นส่วนยานยนต์ แอสซีส์ ตั้งอยู่ที่จังหวัดระยอง มีเงินลงทุน 11.2 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (3) บริษัท คัสโตเมอร์แคร์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลิตซอฟต์แวร์ ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ มีเงินลงทุน 5.8 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและแคนาดา เป็นผู้ถือหุ้น 99.4%
- (4) บริษัท ซัวร์เท็กซ์ จำกัด ผลิตถุงยาง ตั้งอยู่ที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเงินลงทุน 95 ล้านบาท โดย ออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (5) บริษัท ซีเอสอาร์อินซูเลชัน (ประเทศไทย) จำกัด ผลิต Mineral Wool Insulation ตั้งอยู่ที่ จังหวัดระยอง มีเงินลงทุน 490 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 99.99%
- (6) บริษัท ซีเอสอีเทคโนโลยี จำกัด ผลิตท่อแอสตันเลส และชิ้นส่วนโลหะ ตั้งอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี มีเงินลงทุน 24.2 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและไต้หวัน เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (7) บริษัท ดนับคอร์ป จำกัด ผลิตซอฟต์แวร์ ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ มีเงินลงทุน 5 ล้านบาท โดย ออสเตรเลีย อังกฤษ และเยอรมัน เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (8) บริษัท บี เอช พี ไลसाจ (ไทยแลนด์) จำกัด ผลิตแผ่นหลังคาและกำแพง ตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น มีเงินลงทุน 79.5 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 75%
- (9) บริษัท บีดีเอส สตีล ดีเทลเลอร์ (ประเทศไทย) จำกัด ให้บริการสนับสนุนด้านการค้าและการลงทุน ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ มีเงินลงทุน 14.2 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (10) บริษัท ลอจิสติกส์บูโร (เอเชีย) จำกัด ให้บริการสนับสนุนการค้าและการลงทุน ตั้งอยู่ที่ กรุงเทพฯ มีเงินลงทุน 3 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 65%
- (11) บริษัท อลูไซท์พีริซิชัน จำกัด ผลิตผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม ตั้งอยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเงินลงทุน 18 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและมาเลเซีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (12) บริษัท ออนสมูทไทย จำกัด ผลิต Neoprene Product และ Cold Water Immersion Suit ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีเงินลงทุน 7 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (13) บริษัท เดวิดบราวน์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี มีเงินลงทุน 206 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (14) บริษัท เฮนรี่วอล์คเกอร์ เวสต์วอเตอร์ทรีตเมนต์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลิตเครื่องมือบำบัดน้ำเสีย ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ มีเงินลงทุน 33 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (15) บริษัท ไตโยต้าเทคนิคคอลเซ็นเตอร์ เอเชียแปซิฟิก (ประเทศไทย) จำกัด ให้บริการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ มีเงินลงทุน 3.7 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ เป็นผู้ถือหุ้น 100%

- (16) บริษัท รีคเกตโปรดักส์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ผลิตสิ่งทอที่ใช้ในกิจการภาพยนตร์ ตั้งอยู่ที่จังหวัดระยอง มีเงินลงทุน 4.6 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (17) บริษัท อัคราไมนิ่ง จำกัด ทำกิจการเหมืองแร่ทองและเงิน ตั้งอยู่ที่จังหวัดพิจิตร มีเงินลงทุน 1,216 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (18) บริษัท เบลล์เซรามิค จำกัด ผลิตสินค้าที่ทำจากหินและเซรามิค ตั้งอยู่ที่จังหวัดลำปาง มีเงินลงทุน 9.5 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 95%
- (19) บริษัท เมลบาอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ผลิต Flame Laminated Fabric ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา มีเงินลงทุน 38.9 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (20) บริษัท เอสดีไฮด์ (ฟาร์อีสต์) จำกัด ผลิตไหมขัดฟัน (Dental Floss) ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี มีเงินลงทุน 6.5 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 60%
- (21) บริษัท แมชเทคอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ผลิต Mesh Metal Surface Treatment และ Fabrication of Security Doors and Windows ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีเงินลงทุน 121.5 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นผู้ถือหุ้น 100%
- (22) บริษัท โอมารีฟ (ประเทศไทย) จำกัด ผลิต Wet Suit และ Neoprene Product ตั้งอยู่ที่จังหวัดลำพูน มีเงินลงทุน 14.4 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เป็นผู้ถือหุ้น 100%

นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายกิจการที่ใช้การร่วมทุนกับออสเตรเลีย โดยให้ออสเตรเลียเป็นหุ้นข้างน้อย เพื่ออาศัยเงินทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจร่วมกัน โดยกิจการที่สำคัญได้แก่

- (1) บริษัท ซีเนคัลเลอร์แลป จำกัด ผลิต Movie Film Positive, Overlay Title Film และ Optical Sound Track Film ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ มีเงินลงทุน 77 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 9.74%
- (2) บริษัท บี เอช พี สเต็ล (ประเทศไทย) จำกัด ผลิตเหล็กรีดเย็น ตั้งอยู่ที่จังหวัดระยอง มีเงินลงทุน 6,400 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 25%
- (3) บริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) จำกัด ทำกิจการเหมืองแร่ ตั้งอยู่ที่จังหวัดตาก มีเงินลงทุน 380 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและสิงคโปร์เป็นผู้ถือหุ้น 12.6%
- (4) บริษัท อุตสาหกรรมนมไทย จำกัด ผลิตเนย นมสด นมผง ครีมเทียม โยเกิร์ต ตั้งอยู่ที่จังหวัดอยุธยา มีเงินลงทุน 2,075 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 30.7%
- (5) บริษัท เทคโนโลยีแอฟพลิคชันส์ จำกัด ผลิตโทรศัพท์ Cordless และแผงวงจร PCBA ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ มีเงินลงทุน 600 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 31.5%
- (6) บริษัท เทคโนโลยีเทรนนิ่ง จำกัด ให้บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรมด้านอาชีพ ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี มีเงินลงทุน 100 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 49%
- (7) บริษัท เวิลด์สปอร์ตอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ผลิตถุง ถุงกอล์ฟ ลูกเทนนิส และอุปกรณ์กีฬา ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี มีเงินลงทุน 150 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและไต้หวันเป็นผู้ถือหุ้น 32%

- (8) บริษัท แหลมฉบับอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ให้บริการยกขนสินค้าและคลังสินค้าที่ทำเรือแหลมฉบัง ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี มีเงินลงทุน 2,822 ล้านบาท โดยออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ และสิงคโปร์เป็นผู้ถือหุ้น 49%
- (9) บริษัท ไททโรนิกส์อินดัสทรีส์ จำกัด ผลิตเครื่องปรับอากาศ ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี มีเงินลงทุน 7 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 45%
- (10) บริษัท ไทยอกริฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน) ผลิตผักและผลไม้แช่เย็นแช่แข็ง อาหารสำเร็จรูป และอาหารกึ่งสำเร็จรูป ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ มีเงินลงทุน 111.4 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและฝรั่งเศสเป็นผู้ถือหุ้น 36.7%
- (11) บริษัท ไทยอินดัสเตรียลแก๊ส จำกัด (มหาชน) ผลิตก๊าซไนโตรเจน ออกซิเจน ไฮโดรเจน ฯลฯ ตั้งอยู่ที่จังหวัดระยอง มีเงินลงทุน 54.9 ล้านบาท โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้น 49%
- (12) บริษัท ไวทีโดมอนต์ จำกัด ผลิตอัลูมิเนียมสังเคราะห์ ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ มีเงินลงทุน 22.5 ล้านบาท โดยออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ถือหุ้น 10%

1.1.4 สรุป

การค้าบริการเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของไทยโดยมีสัดส่วนคิดเป็น 45.4% ของ GDP โดยการค้าบริการที่มีขนาดใหญ่ของประเทศ ได้แก่ การค้าส่งค้าปลีก การขนส่งและคมนาคม ภัตตาคารและร้านอาหาร ในขณะที่เดียวกัน การค้าบริการระหว่างประเทศก็เริ่มมีมูลค่าขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ตลอดจนทอรรษที่ผ่านมา สาขาบริการมีการปรับตัวและการพัฒนาไปอย่างมากทั้งจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและแรงกดดันให้มีการเปิดตลาด โดยสาขาการค้าบริการที่มีการเปลี่ยนแปลงมากเนื่องจากการเข้ามาประกอบการและการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ รวมทั้งการร่วมทุนกับนักลงทุนต่างชาติ ได้แก่ การค้าส่งค้าปลีก (สมัยใหม่) การเงิน การศึกษา การเดินทางและการท่องเที่ยว ในขณะที่สาขาบริการที่ยังมีการเปิดตลาดในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ การขนส่ง โทรคมนาคม สาธารณสุข บริการวิชาชีพ

ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาด โดยกฎหมายสำคัญที่มีผลกระทบในวงกว้างครอบคลุมการประกอบการและการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว กฎหมายว่าด้วยการกำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้าคนต่างด้าวทำ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยอาคารชุด ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งกฎหมายบางฉบับได้มีการปรับปรุงลดข้อจำกัดลง ในขณะที่กฎหมายบางฉบับยังเป็นอุปสรรคอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวที่ยังมีระเบียบไม่เอื้อต่อการให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงาน เยี่ยมเยือน และมาประชุมธุรกิจ

ออสเตรเลียมีความสัมพันธ์ด้านการค้าบริการและการลงทุนมาช้านาน โดยบริการที่มีการค้าระหว่างประเทศกันมาก คือ การท่องเที่ยว และการศึกษา ส่วนทางด้านการลงทุน นั้น หากพิจารณาจากกิจการขนาดใหญ่ของออสเตรเลียมีเข้ามาลงทุนในไทย โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจการ

อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ผลิตภัณฑ์โลหะ วัสดุก่อสร้าง เซรามิกส์ ยานยนต์ ซอฟต์แวร์ วิศวกรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ออสเตรเลียมีความชำนาญ ส่วนกิจกรรมด้านการค้าบริการที่ออสเตรเลียมีการร่วมมือกับคนไทยนั้นส่วนใหญ่เป็นบริการธุรกิจ บริการทางวิศวกรรม บริการทางสถาปัตยกรรม บริการทางกฎหมาย ประกันภัย และขนส่ง นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังผลักดันให้ไทยเปิดตลาดการค้าบริการที่สำคัญในองค์การการค้าโลก ได้แก่ การจัดจำหน่าย การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางบก การขนส่งทางอากาศ ลอจิสติกส์ บริการทางการเงิน ประกันภัย โทรคมนาคม การศึกษา บริการกฎหมาย บริการสถาปัตยกรรม บริการวิศวกรรม รวมทั้งการลงทุนด้านเหมืองแร่ ซึ่งการขอให้ไทยเปิดตลาดดังกล่าวสามารถสะท้อนถึงความต้องการของออสเตรเลียในการเข้ามาให้บริการ ทำงาน และลงทุนในธุรกิจเหล่านี้ในไทย

1.2 การค้าบริการและการลงทุนของออสเตรเลีย

1.2.1 คำนำ

เป็นการนำเสนอภาพรวมการค้าบริการและการลงทุนของออสเตรเลีย สาขาการค้าบริการที่สำคัญของออสเตรเลีย นโยบายและกฎระเบียบการลงทุน สภาพการจ้างงานในออสเตรเลีย และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางและการเข้าไปทำงาน ซึ่งทำจะให้เกิดความเข้าใจโอกาสและอุปสรรคในการเข้าไปลงทุนและให้บริการในออสเตรเลีย

1.2.2 การค้าบริการในออสเตรเลีย

1.2.2.1 ภาพรวมการค้าบริการ

การค้าส่งค้าปลีกมีสัดส่วน 16.5% ของ GDP และเป็นสาขาการค้าบริการที่มีขนาดใหญ่ที่สุด และก่อให้เกิดการเชื่อมโยงผู้บริโภคร่วมกันผู้ผลิตทั้งต้นน้ำและปลายน้ำ รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานเกือบ 5 ล้านคน

สาขาบริการเป็นสาขาเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดและมีอัตราการขยายตัวเร็วที่สุดของออสเตรเลีย โดยมีสัดส่วนราว 73% ของ GDP และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย 4% ต่อปี ตลอดปี 2539 – 2544 นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการจ้างงานรวม 82% ของการจ้างงานทั่วประเทศ ภาคบริการที่มีความสำคัญของออสเตรเลีย ได้แก่ การบริการธุรกิจและทรัพย์สิน การค้าส่งและค้าปลีก การถือครองกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย บริการขนส่ง บริการสื่อสาร การเงินและประกันภัย บริการสุขภาพและชุมชน และการก่อสร้าง ซึ่งในปี 2543 ออสเตรเลียนับเป็น 30 ประเทศในโลกที่มีมูลค่าการค้าบริการสูงสุด

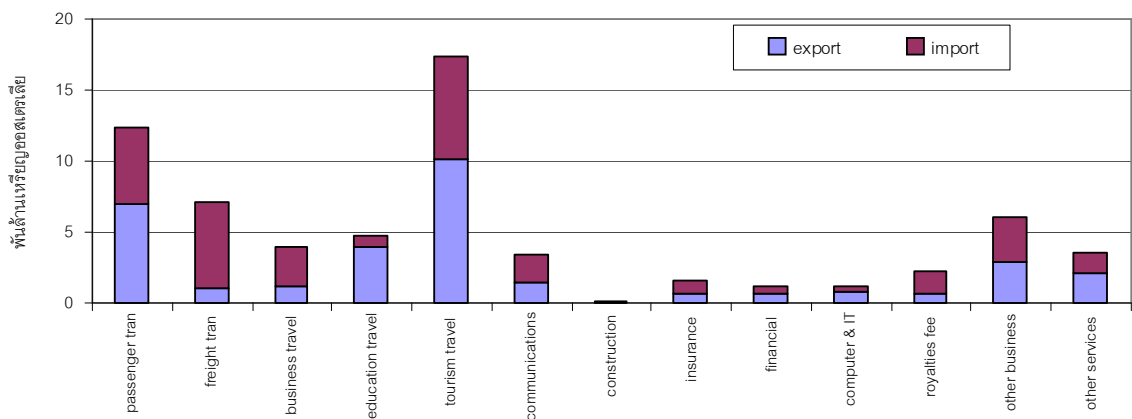
- สาขาบริการที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ บริการทรัพย์สินและธุรกิจ (Property and Business Services) ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็น 14% ของ GDP และสาขาบริการที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ บริการทางวัฒนธรรมและนันทนาการ ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็น 2% ของ GDP
- สาขาบริการที่มีการจ้างงานมากที่สุด คือ บริการจัดจำหน่าย โดยมีการจ้างงานมากถึง 1.3 ล้านคน หรือ 15% ของยอดการจ้างงานทั่วประเทศ รองลงมา คือ สาขาบริการสุขภาพและชุมชน บริการทรัพย์สินและวิชาชีพ และบริการศึกษา ส่วนสาขาบริการที่มีการจ้างงานน้อยที่สุด คือ บริการสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำ) ซึ่งมีการจ้างงาน 1% ของยอดการจ้างงานทั่วประเทศ
- สาขาบริการที่มีการเติบโตเฉลี่ยสูง (มากกว่า 3.6%) ได้แก่ บริการสื่อสาร บริการทรัพย์สินและธุรกิจ บริการทางการเงินและประกันภัย บริการสุขภาพและสังคม และบริการขนส่ง ตามลำดับ โดยสาขาบริการเหล่านี้มีสัดส่วนมากกว่า 60% ของมูลค่าการค้าบริการที่เกิดขึ้นในประเทศ ส่วนกลุ่มสาขาบริการที่มีการเติบโตปานกลาง (ตั้งแต่ 3.3% - 3.6%) ได้แก่ บริการศึกษา บริการวัฒนธรรมและนันทนาการ และบริการสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า น้ำ และ

ก๊าซ) ตามลำดับ และกลุ่มสาขาบริการที่มีการเติบโตน้อย (ต่ำกว่า 3.3%) ได้แก่ บริการบริหารและป้องกันประเทศ บริการก่อสร้าง และบริการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

- สาขาบริการที่มีค่าจ้างแรงงานสูง (โดยได้รับค่าจ้างมากกว่า 850 เหรียญออสเตรเลีย/สัปดาห์) ได้แก่ บริการไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำ บริการทางการเงินและประกันภัย บริการสื่อสาร บริการทรัพย์สินและธุรกิจ บริการขนส่ง บริการทางวัฒนธรรมและนันทนาการ งานราชการ และป้องกันประเทศ และบริการการศึกษา ตามลำดับ สาขาบริการที่มีค่าจ้างแรงงานปานกลาง (โดยได้รับค่าจ้างตั้งแต่ 700 - 850 เหรียญออสเตรเลีย / สัปดาห์) ได้แก่ บริการก่อสร้าง บริการค้าส่ง บริการสุขภาพและชุมชน บริการส่วนบุคคลและอื่น ๆ (เช่น ช่างเสริมสวย ช่างแต่งผม) ตามลำดับ และสาขาบริการที่มีค่าจ้างแรงงานน้อย (โดยได้รับค่าจ้างน้อยกว่า 500 - 699 เหรียญออสเตรเลีย / สัปดาห์) ได้แก่ บริการร้านอาหารและโรงแรม และบริการค้าปลีก ตามลำดับ

ออสเตรเลียมีมูลค่าการค้าบริการระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปรับตัวจาก 32.5 พันล้านเหรียญออสเตรเลียในปี 2535 เป็น 65 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย ในปี 2544 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 5% ต่อปี โดยมีมูลค่าการค้าบริการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนปัจจุบันมีมูลค่าการค้าบริการส่งออกและนำเข้าในแต่ละปีใกล้เคียงกันมากจากเดิมเมื่อทศวรรษที่ผ่านมา ออสเตรเลียเป็นประเทศนำเข้าบริการสุทธิ

รูปที่ 1.10 มูลค่าการค้าบริการระหว่างประเทศของออสเตรเลียในปี 2544

ที่มา: Australian Bureau of Statistics

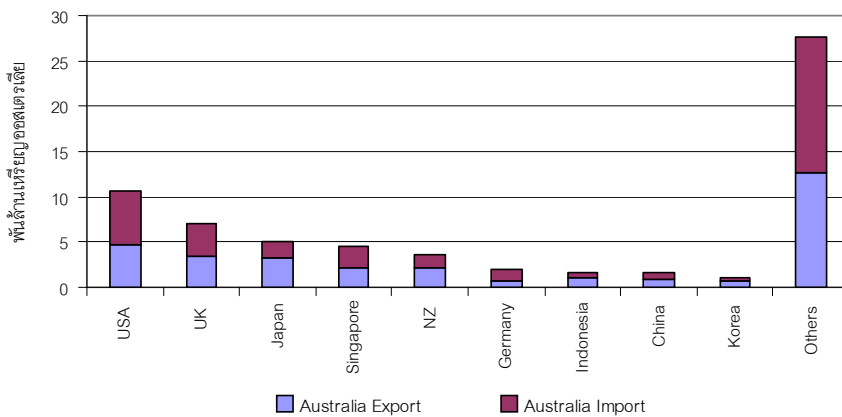
รูปที่ 1.10 แสดงมูลค่าการค้าบริการระหว่างประเทศที่ออสเตรเลียมีการส่งออกและนำเข้าในปี 2544 ซึ่งพบว่า บริการที่ออสเตรเลียมีการส่งออกรวม 32.8 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยบริการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ (1) บริการเดินทาง (ประกอบด้วยการท่องเที่ยว การเดินทางเพื่อไปศึกษาและประกอบธุรกิจ) ซึ่งมีมูลค่ารวม 15.3 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย หรือคิดเป็น 46.8% ของมูลค่าการค้าบริการทั้งหมด โดยเฉพาะการเดินทางเพื่อไปศึกษานั้น นับได้ว่า ออสเตรเลียประสบความสำเร็จมากในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้า

ไปศึกษาในออสเตรเลีย โดยแต่ละปีมีนักศึกษาต่างชาติเดินทางไปไม่ต่ำกว่า 150,000 คน สร้างรายได้ไม่ต่ำกว่า 4 พันล้านบาท โดยมีนักศึกษาไทยที่เดินทางเข้าไปศึกษาในออสเตรเลียประมาณปีละ 7,400 คน คิดเป็น 5% ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด และนับเป็นประเทศที่ส่งนักศึกษาไปมากเป็นอันดับ 7 รองจากจีน สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฮองกง และญี่ปุ่น (2) บริการขนส่ง (ผู้โดยสารและสินค้า) มีสัดส่วนคิดเป็น 25% ของมูลค่า การส่งออกบริการทั้งหมด โดยบริการอื่น ๆ ที่ออสเตรเลียมีการส่งออกมาก คือ บริการธุรกิจ (บริการวิศวกรรม บริการสถาปัตยกรรม บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บริการกฎหมาย และบริการบัญชี) บริการทางการเงิน และประกันภัย และบริการด้านการสื่อสาร

รูปที่ 1.10 ยังแสดงบริการที่ออสเตรเลียนำเข้า ซึ่งพบว่า มีการนำเข้ารวม 32.2 พันล้าน เหรียญออสเตรเลีย โดยบริการนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ (1) บริการขนส่งสินค้า เนื่องจากออสเตรียมีกองเรือ พาณิชยนาวีที่น้อย การทำการค้าทางทะเลต้องอาศัยเรือต่างชาติเป็นหลัก ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 18.6% ของมูลค่า นำเข้าบริการทั้งหมด ในขณะที่บริการเดินทาง นั้น ออสเตรเลียมีการนำเข้าน้อยกว่าส่งออก อย่างไรก็ดี ในหมวด การเดินทางเพื่อไปติดต่อหรือประกอบธุรกิจนั้น ออสเตรเลียมีการนำเข้ามาก (2) บริการสำหรับธุรกิจและอื่น ๆ ได้แก่ การชำระค่าธรรมเนียม บริการธุรกิจ และบริการด้านการสื่อสาร

หากพิจารณาด้านประเทศคู่ค้าบริการที่สำคัญของออสเตรเลียในรูปที่ 1.11 พบว่า สหรัฐฯ เป็นประเทศที่สำคัญที่สุด รองลงมา คือ อังกฤษ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ นิวซีแลนด์ เยอรมัน อินโดนีเซีย จีน เกาหลีใต้

รูปที่ 1.11 คู่ค้าบริการระหว่างประเทศที่สำคัญในปี 2544

ที่มา: Australian Bureau of Statistics

ออสเตรเลียให้การสนับสนุนการพัฒนาสาขาการค้าบริการในประเทศด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน มาตรการภาษี การให้เงินทุนแก่สถาบันต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการลงทุน การวิจัยและการพัฒนา และการส่งออกการค้าบริการ โดยสาขาที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือในการพัฒนามาก ได้แก่ บริการสื่อสารโทรคมนาคม บริการธุรกิจและทรัพย์สิน บริการสุขภาพ บริการขนส่งและเก็บรักษาสินค้า และบริการด้านวัฒนธรรมและนันทนาการ เป็นต้น

นอกจากนี้หากพิจารณาด้านการดำเนินนโยบายเปิดเสรีในองค์การการค้าโลก พบว่า ออสเตรเลีย เป็นประเทศที่มีนโยบายเปิดรับการลงทุนและการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติค่อนข้างมาก โดยมีการยื่นข้อเสนอเปิดตลาดในปัจจุบันประมาณ 90 กิจกรรมในสาขาบริการต่าง ๆ ได้แก่ บริการทางการเงิน (ธนาคารและประกันภัย) บริการสื่อสารโทรคมนาคม การก่อสร้าง การจัดจำหน่าย การขนส่ง (ทางทะเล ทางถนน ทางอากาศ และทางท่อ) การท่องเที่ยว บริการนันทนาการ บริการสุขภาพ บริการศึกษา และบริการสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจบางประเภท รัฐบาลออสเตรเลียได้กำหนดให้ต้องเข้าจัดตั้งสำนักงานภายในออสเตรเลีย (Required Commercial Presence) เช่น บริการกฎหมาย ประกันภัย และการขนส่ง ซึ่งจำเป็นต้องเข้ามาจัดตั้งสำนักงาน นอกจากนี้ ยังไม่เปิดตลาดด้านการค้าบริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) ในธุรกิจบางประเภท เช่น การก่อสร้าง บริการสิ่งแวดล้อม บริการสุขภาพ บริการท่องเที่ยว และขนส่ง เป็นต้น ส่วนในอนาคตนั้น ออสเตรเลียได้แสดงท่าทีว่าจะมีการเปิดตลาดในบางสาขา ได้แก่ บริการกฎหมาย บริการบัญชี บริการทางสถาปัตยกรรม บริการวิศวกรรม การก่อสร้าง การศึกษา การเงิน และการสื่อสารโทรคมนาคม

1.2.2.2 ภาพรวมในสาขาการค้าบริการที่สำคัญ

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล Trade Policy Reviews ขององค์การการค้าโลกในช่วงตั้งแต่ปี 2540 – 2545 และเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ ในออสเตรเลีย สามารถสรุปสาระของภาพรวมของสาขาสำคัญในการค้าบริการได้ดังนี้

บริการทางการเงิน

ในปี 2544 บริการทางการเงินในออสเตรเลียมีสัดส่วนประมาณ 6.3% ของ GDP ของออสเตรเลีย ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2542 ซึ่งมีสัดส่วนประมาณ 5.8% โดยโครงสร้างตลาดของธุรกิจให้บริการทางการเงินจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ธนาคารพาณิชย์ (2) สถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร และ (3) บริษัทประกันภัย และบริษัทบริหารกองทุน โดยธนาคารพาณิชย์มีสินทรัพย์ครอบคลุมมากที่สุด ในโครงสร้างตลาดของผู้ให้บริการทางการเงิน ซึ่งมีสัดส่วนประมาณ 45% ของตลาดผู้ให้บริการทางการเงิน

การปฏิรูปทางการเงินในออสเตรเลียเริ่มขึ้นเมื่อปี 2540 โดยประเด็นสำคัญที่ให้ความสำคัญมากในการปฏิรูปประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบด้านการคุ้มครองผู้ฝากเงิน การจัดตั้งคณะกรรมการระบบชำระเงิน (Payment System Board) ซึ่งอยู่ภายใต้ธนาคารกลางแห่งออสเตรเลีย และการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถซื้อกิจการธนาคารได้ และถัดมาในปี 2541 ได้ขยายการปฏิรูปให้ครอบคลุมตลาดเงิน (ตลาดหุ้นและตราสาร) สิ่งอำนวยความสะดวกในการชำระเงิน ประกันภัยทั่วไป ผู้ให้บริการทางการเงิน และการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ซึ่งการปฏิรูปทั้งหมดจะบังเกิดผลในเดือนมีนาคม ปี 2546

ภายหลังจากการปฏิรูปทางการเงินในปี 2540 องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับตลาดเงินได้ลดลงจาก 4 องค์กร เหลือเพียง 3 องค์กร ได้แก่

- ธนาคารกลางแห่งประเทศออสเตรเลีย (Reserve Bank of Australia - RBA) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการเงิน เสถียรภาพระบบการเงิน และการออกมาตรการควบคุมการชำระเงินระหว่างประเทศ
- องค์การคุ้มครองผู้ฝากเงินแห่งออสเตรเลีย (Australian Prudential Regulation Authority - APRA) ทำหน้าที่กำกับกำกับการรับฝากเงิน บริษัทประกันภัย กองทุน เครดิตยูเนียน และอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองผู้ฝากเงิน ผู้เอาประกัน และผู้ใช้บริการสถาบันการเงิน
- คณะกรรมการหลักทรัพย์และการลงทุนแห่งออสเตรเลีย (Australian Securities and Investment Commission - ASIC) ทำหน้าที่ดูแลตลาดโดยรวมและคุ้มครองผู้ใช้บริการของระบบทางการเงิน และกำกับดูแลบริษัทในตลาดหลักทรัพย์และตลาดซื้อขายล่วงหน้า

ตลาดการเงินส่วนใหญ่หรือประมาณ 3 ใน 4 ของตลาดรวมเป็นการให้บริการโดยธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Full Service bank) จำนวน 4 แห่ง ส่วนที่เหลืออีก 1 ใน 4 เป็นการให้บริการโดยธนาคารท้องถิ่น ธนาคารต่างประเทศ และสถาบันการเงินที่มีธนาคาร โดยในปี 2545 ออสเตรเลียมีธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตรวม 49 แห่ง โดย 37 แห่ง เป็นธนาคารต่างชาติ (12 แห่ง จัดตั้งในออสเตรเลีย และ 25 แห่งเป็นสำนักงานสาขาต่างประเทศ)

ออสเตรเลียมีนโยบายเปิดเสรีการบริการทางการเงิน แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับอยู่ อาทิ มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองผู้ใช้บริการ (International Prudential Standards) บริษัทในเครือธนาคารต่างชาติ (Subsidiary) ต้องจัดตั้งสำนักงานในออสเตรเลียและห้ามที่ขนาดงบดุลมากเกินกว่าที่กำหนด ขณะที่สำนักงานสาขานานาชาติจะต้องมีงบดุลรวม (คิดจากทุกสาขาทั่วโลกรวมกัน) มากกว่า 250,000 เหรียญออสเตรเลีย ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองผู้ฝากเงินรายย่อย

การถือหุ้นในกิจการให้บริการทางการเงินเกือบทุกประเภทตั้งอยู่ภายใต้กฎหมาย Foreign Acquisitions and Takeovers Act 1975 ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการ Foreign Investment Review Board (FIRB) เป็นรายกรณีไปและต้องไม่ขัดต่อผลประโยชน์ของคนชาติ นอกจากนี้ หากคนต่างชาติหรือคนออสเตรเลียที่ต้องการควบคุมหรือถือหุ้นเกิน 15% ในธนาคารหรือบริษัทประกันภัยจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำหรับกิจการประกันภัยนั้น ในปี 2544 ออสเตรเลียมีบริษัทประกันภัยรวม 166 แห่ง แบ่งเป็นบริษัทประกันภัยของเอกชน 156 แห่ง และบริษัทประกันภัยของรัฐ 15 แห่ง โดยมีทรัพย์สินรวมกัน 74.8 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย คิดเป็น 4% ของมูลค่ารวมของตลาดการเงิน การลงทุนของต่างชาติในกิจการประกันภัยของออสเตรเลียมีข้อจำกัดมากกว่าการลงทุนในสถาบันการเงิน เช่น การห้ามตั้งสำนักงานสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างชาติ โดยหากคนต่างชาติหรือคนออสเตรเลียที่ต้องการถือหุ้นหรือมีบทบาทในการควบคุมบริษัทประกันภัยในออสเตรเลียจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นไปตาม

กฎหมาย Insurance Acquisitions and Takeovers Act 1991 ซึ่งรัฐมนตรีฯ จะอนุมัติให้ถือหุ้นได้ก็ต่อพิสูจน์ได้ว่าประชาชนทั่วไปจะได้รับประโยชน์และเพื่อรักษาระดับการแข่งขันของตลาดให้เหมาะสม นอกจากนี้ หากต้องการจัดตั้งบริษัทประกันภัยหรือทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินความเสียหายจะต้องได้รับอนุญาตจาก Australian Prudential Regulatory Agency (APRA) ด้วย

โทรคมนาคม

ออสเตรเลียมีการผ่อนคลายกฎระเบียบในสาขาบริการโทรคมนาคมในปี 2540 เพื่อเปิดโอกาสในมีผู้แข่งขันรายใหม่และปรับสภาพตลาดบริการโทรคมนาคมให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น โดยเฉพาะในตลาดโทรศัพท์ไร้สาย ในปี 2545 มีผู้ประกอบการประเภท Carrier ที่ได้รับอนุญาตจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย ออสเตรเลีย (Australian Communications Authority - ACA) มากกว่า 80 ราย และมีผู้ให้บริการมากกว่า 1,000 รายที่จดทะเบียนไว้กับ Telecommunications Industry Ombudsman ซึ่ง Carriers รายใหม่มักเป็นผู้ให้บริการเดิมที่เคยเข้าซื้อโครงข่ายจาก Telstra Corporation (Telstra) ซึ่งเคยรัฐวิสาหกิจที่ผูกขาดการให้บริการโทรศัพท์ของออสเตรเลีย

ปัจจุบัน Telstra ยังคงเป็นผู้นำตลาดโดยมีส่วนแบ่งประมาณ 70% และเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์ที่มีสาย ซึ่งรัฐบาลออสเตรเลียได้ขายหุ้นบางส่วนและยังคงถือหุ้นในกิจการ Telstra ไว้ 51.1% โดยมีแผนปรับลดสัดส่วนการถือหุ้นอีกในอนาคต อย่างไรก็ตาม ได้กำหนดให้ต่างชาติถือหุ้นใน Telstra ได้ไม่เกิน 35% ของหุ้นที่ค้าในตลาดหุ้น (หรืออนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้เพียง 17.5% ของหุ้นทั้งหมดในบริษัท) และไม่อนุญาตให้ผู้ถือหุ้นรายใดรายหนึ่งถือหุ้นเกิน 5% ของหุ้นที่ออกขายในตลาด (หรือไม่อนุญาตให้ผู้ถือหุ้นรายใดรายหนึ่งถือหุ้นเกิน 2.5% ของหุ้นทั้งหมดในบริษัท)

สำหรับการถือหุ้นข้ามต่างชาติในกิจการโทรคมนาคมอื่น ๆ ที่มี Telstra นั้น ต้องเป็นไปตามกฎหมาย Foreign Acquisitions and Takeovers Act 1975 ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ FIRB เป็นรายกรณีไป

การขนส่งทางทะเล

รัฐบาลออสเตรเลียมีนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจการขนส่งทางทะเล โดยในปี 2542 รัฐบาลกลางได้ตัดสินใจขายรัฐวิสาหกิจสายการเดินเรือ Australian National Line (ANL) ในขณะที่คณะกรรมการขนส่งทางทะเลแห่งรัฐออสเตรเลียตะวันตกได้ตัดสินใจขายบริษัท Stateships ทำให้ปัจจุบัน ออสเตรเลียไม่มีสายการเดินเรือแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ออสเตรเลียยังคงดำเนินนโยบายสงวนสินค้าภายในประเทศ (Cabotage) ให้กับเรือชายฝั่งหรือเรือค้าภายในประเทศที่ได้รับใบอนุญาต ยกเว้นกรณีที่มีเรือชกธงประเทศให้บริการอยู่ไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังมีมาตรการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งสินค้าระหว่างเกาะ Tasmania และแผ่นดินใหญ่ภายใต้โครงการ Tasmanian Freight Equalisation Scheme (TFES) เพื่อชดเชยมิ

ให้บวกต้นทุนค่าขนส่งเข้าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนสินค้ามากจนเกินไปจนทำให้สินค้าที่จำหน่ายในรัฐ Tasmania มีราคาสูงกว่ารัฐอื่น ๆ ที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่ และมีให้สินค้าที่ส่งออกจากรัฐ Tasmania สามารถแข่งขันกับรัฐอื่นได้

การขนส่งทางอากาศ

รัฐบาลออสเตรเลียดำเนินนโยบายเปิดตลาดการขนส่งทางอากาศเพื่อลดต้นทุนการเดินทาง โดยในปี 2543 ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้จัดทำความตกลงว่าด้วยการเปิดน่านฟ้าเสรี (Open Skies) เพื่อลดข้อจำกัดด้านการบินระหว่างประเทศและภายในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ นอกจากนี้ยังทำความตกลงการเปิดน่านฟ้าเสรีกับสิงคโปร์ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

สำหรับการบินภายในประเทศ นั้น ออสเตรเลียมีสายการบินหลัก 2 สาย ได้แก่ Qantas และ Virgin Blue ให้บริการบินไปยังท่าอากาศยานต่าง ๆ ประมาณ 240 แห่ง โดยคนต่างชาติและสายการบินต่างชาติสามารถซื้อกิจการหรือถือหุ้นได้ 100% ในกิจการสายการบินภายในประเทศ และสามารถถือหุ้นได้ไม่เกิน 49% ในสายการบินระหว่างประเทศ (ยกเว้น Qantas) ส่วนกิจการ Qantas ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจสายการบิน นั้น รัฐบาลอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นรวมกันได้ไม่เกิน 49% และมีผู้ถือหุ้นรายใดรายหนึ่งถือหุ้นได้ไม่เกิน 25% และมีสายการบินต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 35% นอกจากนี้ ยังกำหนดเงื่อนไขด้านสัญชาติของกรรมการบริษัทและทำเลที่ตั้งของกิจการด้วย

สำหรับกิจการท่าอากาศยาน นั้น ออสเตรเลียมีท่าอากาศยานมากกว่า 250 แห่ง ซึ่งมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการบริหาร อย่างไรก็ตาม มีท่าอากาศยานหลักที่มีการให้บริการประจำอยู่ 22 แห่ง ซึ่งบริหารงานโดยรัฐบาลกลาง และมีสัดส่วนการขนส่งมากกว่า 90% ของปริมาณผู้โดยสารทั้งหมด นับตั้งแต่ปี 2540 รัฐบาลออสเตรเลียเริ่มดำเนินนโยบายแปรรูปท่าอากาศยานทั้งหมดให้เสร็จในปี 2544 ยกเว้นท่าอากาศยาน Sydney ซึ่งให้บริษัทเอกชนเช่าประกอบการ ส่วนท่าอากาศยานที่เหลือ นั้น รัฐบาลอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 49% แต่ห้ามสายการบินถือหุ้นเกิน 5% ผู้ถือหุ้นในท่าอากาศยาน Melbourne, Brisbane และ Perth ถือหุ้นข้ามกันเกิน 5%

1.2.3 นโยบายและกฎระเบียบการลงทุนในออสเตรเลีย

การกำหนดนโยบายการลงทุนของต่างประเทศในออสเตรเลียจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายการลงทุนและซื้อกิจการโดยชาวต่างประเทศ (Foreign Acquisition and Takeovers Act 1975 - FATA) ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในการตรวจสอบและระงับข้อเสนอโครงการลงทุนของต่างชาติในกรณีที่ต่างชาติมีผลประโยชน์ในที่ดินเขตเมือง และกรณีที่ต่างชาติมีผลประโยชน์หรือถือหุ้นตั้งแต่ 15% ในธุรกิจออสเตรเลียหรือซื้อทรัพย์สินของธุรกิจออสเตรเลียที่มีมูลค่าเกิน 50 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย

ในทางปฏิบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้คณะกรรมการทบทวนการลงทุนต่างชาติ (Foreign Investment Review Board – FIRB) ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเสนอการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งเสนอแนะรัฐบาลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจากต่างประเทศ และประชาสัมพันธ์ให้นักลงทุนต่างประเทศเข้าใจถึงนโยบายการลงทุนของออสเตรเลีย

จากตารางที่ 1.4 พบว่า ในปี 2544 - 2545 มีข้อเสนอโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจาก FIRB จำนวน 4,349 โครงการ โดยการลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนซื้อสินทรัพย์หรือถือหุ้นในกิจการที่มีการจัดตั้งในออสเตรเลียอยู่แล้ว (Existing Business) และหากพิจารณาโครงการลงทุนที่มีจำนวนมากที่สุด พบว่า เป็นการลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 3.5 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย /โครงการ ซึ่งนับว่ามีมูลค่าการลงทุนไม่สูงมาก ในขณะที่ข้อเสนอโครงการลงทุนที่มีมูลค่าสูงสุด คือ ธุรกิจบริการ ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนรวมสูงถึง 49 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย หรือมีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 5,444 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย / โครงการ ส่วนธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนสูงรองลงมา ได้แก่ ธุรกิจสำรวจและพัฒนาเหมืองแร่ ธุรกิจผลิตสินค้า การซื้ออสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการธนาคารและประกันภัย ธุรกิจแปรรูปทรัพยากร ธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง ตามลำดับ

ตารางที่ 1.4 จำนวนข้อเสนอที่ได้รับอนุมัติจาก FIRB ในปี 2544 - 2545 (พันล้านเหรียญออสเตรเลีย)

ภาคอุตสาหกรรม	จำนวน ข้อเสนอ	มูลค่าการ ลงทุน ในกิจการเดิม	มูลค่าการ ลงทุน ในกิจการใหม่	รวมมูลค่าการ ลงทุน ทั้งหมด
เกษตร ป่าไม้ และประมง	5	0.2	-	0.2
ธนาคารและประกันภัย	31	13.0	0.2	13.2
การผลิต	62	14.3	2.1	16.4
เหมืองแร่	60	17.8	1.3	19.1
แปรรูปทรัพยากร	12	2.0	2.8	4.8
บริการ (ยกเว้นท่องเที่ยว)	90	47.9	1.1	49.0
ท่องเที่ยว	46	1.0	-	1.0
อสังหาริมทรัพย์	4,043	10.8	3.5	14.3
รวม	4,349	107.0	11.0	118.0

แหล่งที่มา: FIRB 2002

หากพิจารณาเป็นรายภาคธุรกิจ พบว่า มีรายการลงทุนสรุปได้ดังนี้

- การเกษตร ป่าไม้ และประมง: ในปี 2544 - 2545 มีการลงทุนรวม 178 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย ลดลงจากปี 2543 - 2544 คิดเป็นมูลค่า 200 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยโครงการลงทุนที่สำคัญที่สุดมีมูลค่า 77 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียซึ่งเกิดจากกรณีที่ National Foods Limited ซึ่งเป็นกิจการที่นิติบุคคลนิวซีแลนด์มีผลประโยชน์ไปลงทุนใน King Island Company ของออสเตรเลีย
- ธนาคารและประกันภัย: ในปี 2544 - 2545 มีการลงทุนรวม 13.2 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย ลดลงจากปี 2543 - 2544 คิดเป็นมูลค่า 1.6 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยโครงการลงทุนที่สำคัญที่สุดมีมูลค่า 1.7 พันล้านเหรียญออสเตรเลียซึ่งเกิดจากกรณีที่ GE Capital Finance Australasia Pty Ltd ไปลงทุนใน Australian Guarantee Corporation Ltd
- การผลิตสินค้า: ในปี 2544 - 2545 มีการลงทุนรวม 16.4 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย ลดลงจากปี 2543 - 2544 คิดเป็นมูลค่า 5.5 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยการลงทุนที่มีมูลค่าลดลง ได้แก่ การผลิตอุปกรณ์การขนส่ง อาหารและเครื่องดื่ม ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ไม้และกระดาษ ขณะที่การลงทุนที่มีมูลค่าสูงขึ้น ได้แก่ การผลิตไฟฟ้าและก๊าซ โดยโครงการลงทุนที่สำคัญที่สุดมีมูลค่า 1.2 พันล้านเหรียญออสเตรเลียซึ่งเกิดจากกรณีที่ German Company, E.ON AG ของเยอรมันไปซื้อกิจการของ Powergen Plc ของออสเตรเลีย
- การสำรวจและพัฒนาเหมืองแร่: ในปี 2544 - 2545 มีการลงทุนรวม 19.1 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย ลดลงจากปี 2543 - 2544 คิดเป็นมูลค่า 4.6 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย อย่างไรก็ตาม การลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ยังเป็นการลงทุนที่สำคัญมากของออสเตรเลีย โดยโครงการลงทุนสำคัญเกิดจากการรวมกิจการของกิจการเหมืองแร่ที่ใหญ่ที่สุดของออสเตรเลีย คือ BHP Limited กับ Billiton Plc นอกจากนี้ยังมีโครงการลงทุนสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ กรณีที่ Newmont Mining Corporation ของสหรัฐอเมริกาไปลงทุนซื้อกิจการ Normandy Mining Limited ของออสเตรเลียคิดเป็นมูลค่า 4.3 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย และยังมีการลงทุนของต่างชาติอื่น ๆ ในการทำเหมืองทองคำคิดเป็นมูลค่า 11.7 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย และการทำเหมืองถ่านหินซึ่งคิดเป็นมูลค่า 3.6 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย
- การแปรรูปทรัพยากร: ในปี 2544 - 2545 มีการลงทุนรวม 4.8 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย เพิ่มขึ้นจากปี 2543 - 2544 คิดเป็นมูลค่า 3.9 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยโครงการลงทุนที่สำคัญที่สุดมีมูลค่า 0.8 พันล้านเหรียญออสเตรเลียซึ่งเกิดจากกรณีที่ Norsk Hydro ASA ของนอร์เวย์ไปลงทุนในกิจการ Kurri Kurri Aluminium และ Tomago Aluminium ของออสเตรเลีย
- การบริการ: ในปี 2544 - 2545 มีการลงทุนรวม 49 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยโครงการลงทุนที่สำคัญที่สุดมีมูลค่า 14 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย เกิดจาก Singapore Telecommunications Ltd ของสิงคโปร์ไปลงทุนใน Cable & Wireless Optus ของ

ออสเตรเลีย โครงการลงทุนมูลค่า 5.6 พันล้านเหรียญออสเตรเลียซึ่งเกิดจากกรณีที่ Southern Cross Airports Corporation ไปลงทุนใน Sydney Airport

- การท่องเที่ยว: ในปี 2544 – 2545 มีการลงทุนรวม 950 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย เพิ่มขึ้นจากปี 2543 – 2544 คิดเป็นมูลค่า 100 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย
- อสังหาริมทรัพย์: การลงทุนหรือซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตเมืองโดยชาวต่างประเทศต้องได้รับอนุมัติจาก FIRB โดยในปี 2544 – 2545 มีการลงทุนในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ 14.3 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยการลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในรัฐนิวเซาท์เวลส์และรัฐวิกตอเรีย

ตารางที่ 1.5 : โครงการลงทุนในปี 2544 – 2545 จำแนกตามสัญชาติและธุรกิจ (ล้านเหรียญออสเตรเลีย)

Country	Agriculture	Finance	Manufacture	Mineral	Real Estate	Resource Process	Service	Tourism	Total
UK	-	919	3,650	1,126	1,776	250	11,491	284	19,496
USA	82	1,862	4,380	5,485	448	1,340	4,720	197	18,514
Singapore	-	1,000	1,220	-	1,394	162	14,318	50	18,144
Japan	20	7,547	1,195	635	157	874	47	-	10,475
South Africa	-	150	40	4,438	128	142	114	-	5,012
Canada	-	200	-	4,074	24	-	318	11	4,627
Hong Kong	-	-	1,141	-	169	-	2,445	-	3,755
Germany	-	32	635	18	744	250	533	-	2,212
Malaysia	-	-	7	18	1,440	-	50	48	1,563
New Zealand	-	-	1,270	-	19	-	199	-	1,488
France	-	87	374	104	48	-	316	196	1,125
China	-	-	47	-	234	20	-	10	311
Thailand	-	-	-	-	6	-	-	-	6
Australia	75	370	141	1,312	1,048	668	14,198	86	17,898
Other	1	984	2,247	1,954	6,659	1,060	312	64	13,281
Total	178	13,151	16,347	19,164	14,294	4,766	49,061	946	117,907

แหล่งที่มา: FIRB 2002

ตารางที่ 1.5 แสดงสัญชาติของนักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในออสเตรเลีย พบว่า นักลงทุนต่างชาติที่สำคัญ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ในขณะที่นักลงทุนไทยมีการลงทุนเพียง 6 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียในโครงการลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์ หรือมีส่วนเพียง 0.005% ของการลงทุนทั้งหมด

- การเกษตร ป่าไม้ และประมง : ข้อเสนอโครงการลงทุน 46% เป็นการลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา 42% เป็นการลงทุนโดยออสเตรเลีย และ 12% เป็นการลงทุนโดยญี่ปุ่น
- ธนาคารและประกันภัย : ข้อเสนอโครงการลงทุน 57% เป็นการลงทุนโดยญี่ปุ่น 14% เป็นการลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา 8% เป็นการลงทุนโดยสิงคโปร์ และอีก 21% ลงทุนโดยสหราชอาณาจักร แอฟริกาใต้ แคนาดา เยอรมัน นิวซีแลนด์ และอื่น ๆ

- การผลิตสินค้า : ข้อเสนอโครงการลงทุน 27% เป็นการลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา 22% เป็นการลงทุนโดยสหราชอาณาจักร 8% เป็นการลงทุนโดยนิวซีแลนด์ 7% เป็นการลงทุนโดยสิงคโปร์ และอีก 36% เป็นการลงทุนโดยญี่ปุ่น แอฟริกาใต้ ฮองกง เยอรมัน มาเลเซีย ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย
- การสำรวจและพัฒนาเหมืองแร่ : ข้อเสนอโครงการลงทุน 29% เป็นการลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา 23% เป็นการลงทุนโดยแอฟริกาใต้ 21% เป็นการลงทุนโดยแคนาดา 10% ลงทุนโดยออสเตรเลีย และอีก 17% ลงทุนโดยสหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ฮองกง เยอรมัน นิวซีแลนด์ และอื่น ๆ
- อสังหาริมทรัพย์ : ข้อเสนอโครงการลงทุน 12% ลงทุนโดยสหราชอาณาจักร 10% เป็นการลงทุนโดยมาเลเซีย 10% เป็นการลงทุนโดยสิงคโปร์ และอีก 68% เป็นการลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น แอฟริกาใต้ แคนาดา ฮองกง เยอรมัน นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส จีน ไทย และอื่น ๆ
- การแปรรูปทรัพยากร : ข้อเสนอโครงการลงทุน 28% เป็นการลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา 18% เป็นการลงทุนโดยญี่ปุ่น 14% เป็นการลงทุนโดยออสเตรเลีย และอีก 40% ลงทุนโดยสหราชอาณาจักร สิงคโปร์ แอฟริกาใต้ เยอรมัน จีน และอื่น ๆ
- บริการ (ไม่รวมการท่องเที่ยว) : ข้อเสนอโครงการลงทุน 29% เป็นการลงทุนโดยสิงคโปร์ 29% เป็นการลงทุนโดยออสเตรเลีย 23% เป็นการลงทุนโดยสหราชอาณาจักร และอีก 19% ลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น แอฟริกาใต้ แคนาดา ฮองกง เยอรมัน มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส และอื่น ๆ
- การท่องเที่ยว : ข้อเสนอโครงการลงทุน 30% เป็นการลงทุนโดยสหราชอาณาจักร 21% เป็นการลงทุนโดยสหรัฐอเมริกา 21% เป็นการลงทุนโดยฝรั่งเศส และอีก 28% เป็นการลงทุนโดยสิงคโปร์ แคนาดา มาเลเซีย จีน ออสเตรเลีย และอื่น ๆ

1.2.3.1 นโยบายการลงทุนต่างประเทศของออสเตรเลีย

รัฐบาลออสเตรเลียมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อกระตุ้นกิจกรรมเศรษฐกิจ การจ้างงาน การพัฒนาทางเทคโนโลยี การบริหาร และนวัตกรรมในด้านต่าง ๆ นับตั้งแต่เดือนกันยายน 2542 รัฐบาลไปดำเนินการปรับนโยบายการลงทุนต่างประเทศให้มีความเป็นเสรีมากขึ้น อีกทั้งปรับปรุงระบบการพิจารณาข้อเสนอโครงการและการบริหารให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส และไม่ซับซ้อนเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุนต่างประเทศ โดยหลักการสำคัญ คือ เน้นการพิจารณาเฉพาะโครงการลงทุนขนาดใหญ่หรือโครงการบางประเภทที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชนชาติ อาทิ สื่อมวลชน และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอยู่อาศัย ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกีดกัน

ในทางปฏิบัติ รัฐบาลกำหนดให้ข้อเสนอการลงทุนที่มีผลประโยชน์ของต่างประเทศ (Foreign Interest)⁹ ที่มีลักษณะเข้าข่ายต่อไปนี้ต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังก่อน

⁹ ตามกฎหมาย FATA ได้กำหนดนิยามของผลประโยชน์ต่างชาติ (Foreign Interest) ไว้ดังนี้ (1) บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นพำนักในออสเตรเลีย และ (2) ธุรกิจที่บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นพำนักในออสเตรเลียหรือมีธุรกิจต่างชาติเป็นผู้ได้ผลประโยชน์ควบคุม (Controlling Interest)

- การที่นักลงทุนต่างชาติได้ผลประโยชน์สำคัญ (Substantial Interest)¹⁰ ในธุรกิจออสเตรเลียที่จัดตั้งอยู่แล้ว (Existing Business) ซึ่งมีมูลค่าสินทรัพย์รวมมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย
- การที่นักลงทุนต่างชาติลงทุนจัดตั้งธุรกิจใหม่ (New Business) ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย
- การที่นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นในธุรกิจสื่อ
- การซื้อกิจการหรือสินทรัพย์ของธุรกิจของออสเตรเลียที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งมีมูลค่าการซื้อตั้งแต่ 50 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือมีสัดส่วนเกิน 50% ของสินทรัพย์รวมทั้งหมดของธุรกิจ
- การลงทุนทางตรงของรัฐบาลต่างประเทศ
- การที่นักลงทุนต่างประเทศได้ผลประโยชน์ในที่ดินเขตเมือง ได้แก่ (1) การได้ผลประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 50 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (2) การได้ผลประโยชน์ในสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักอาศัย (3) การได้ผลประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ยังมิได้ใช้ประโยชน์ หรือ (4) การได้ผลประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพักอาศัย

สำหรับการลงทุนในเขตเมือง รัฐบาลยกเว้นให้การได้ผลประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอยู่อาศัยในกรณีที่เข้าข่ายต่อไปนี้เป็นต้องผ่านการพิจารณาของกระทรวงการคลัง

- การซื้อโดยพลเมืองออสเตรเลียที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ
- การซื้อโดยชาวต่างประเทศร่วมกับคู่สมรสที่เป็นพลเมืองออสเตรเลีย
- การซื้อโดยชาวต่างประเทศที่ถือวีซ่า Permanent Resident หรือ Special Category Visa

สำหรับการซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการพัฒนา เช่น บ้าน บ้านพร้อมที่ดิน ทาวน์เฮ้าส์ อาคารพัก ฯลฯ รัฐบาลมักอนุญาตให้ดำเนินการได้ในกรณีที่ชาวต่างชาติผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ต้องดำเนินการก่อสร้างหรือปรับปรุงสถานที่ภายใน 12 เดือน ซึ่งหากการก่อสร้างหรือปรับปรุงแล้วเสร็จ ผู้ซื้อต้องส่งมอบเอกสารรายงานวันที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ รัฐบาลอนุญาตให้ชาวต่างชาติบางประเภทที่เข้ามาพักอาศัยชั่วคราวในออสเตรเลียเป็นเวลาไม่เกิน 12 เดือน ได้แก่ ผู้เกษียณอายุชาวต่างชาติที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในออสเตรเลีย ผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษา เป็นต้น สามารถซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการอยู่อาศัยได้ โดยต้องขายต่อให้ชาวออสเตรเลียภายหลังจากที่วีซ่าหมดอายุ

¹⁰ ผลประโยชน์สำคัญเกิดขึ้นเมื่อนักลงทุนต่างประเทศรายใดรายหนึ่งถือหุ้นตั้งแต่ 15% ในกิจการหรือมีนักลงทุนต่างประเทศรวมกันทั้งหมดถือหุ้นตั้งแต่ 40% ในกิจการ

สำหรับการลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศในธุรกิจธนาคาร ต้องเป็นไปตามกฎหมาย Banking Act 1959 กฎหมาย Financial Sector (Shareholding) Act 1998 นโยบายการธนาคาร รวมทั้งข้อกำหนด Prudential Requirement โดยคณะกรรมการ FIRB จะพิจารณาเป็นรายกรณีไป

สำหรับการลงทุนในธุรกิจสายการบินภายในประเทศ รัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนต่างประเทศ (รวมทั้งสายการบินต่างประเทศ) ถือหุ้นได้ทั้งหมดในสายการบินออสเตรเลียที่ให้บริการภายในประเทศ

สำหรับการลงทุนในธุรกิจสายการบินระหว่างประเทศ รัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนต่างประเทศ (รวมทั้งสายการบินต่างประเทศ) ถือหุ้นได้ไม่เกิน 49% ในสายการบินออสเตรเลียที่ให้บริการระหว่างประเทศ (ยกเว้น Qantas) และในกรณีสายการบิน Qantas รัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนต่างประเทศแต่ละรายถือหุ้นได้ไม่เกิน 25% และรวมกันไม่เกิน 49% และให้สายการบินต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 35 นอกจากนี้ยังมีกฎควบคุมสัญชาติของกรรมการบริษัทและที่ตั้งของกิจการ

สำหรับการลงทุนในท่าอากาศยาน รัฐบาลจะพิจารณาข้อเสนอการลงทุนของต่างชาติเป็นรายกรณีตามกฎหมาย Airports Act 1996 ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 49% ให้สายการบินถือหุ้นได้ไม่เกิน 5% และให้ท่าอากาศยาน Sydney, Melbourne, Brisbane และ Perth ถือหุ้นข้ามกิจการกันไม่เกิน 5%

สำหรับการลงทุนในธุรกิจขนส่งทางทะเล รัฐบาลอาศัยอำนาจตามกฎหมาย Shipping Registration Act 1981 กำหนดให้เรือที่ให้บริการภายในน่านน้ำออสเตรเลียต้องจดทะเบียนเป็นเรือออสเตรเลีย โดยกิจการที่ให้บริการจะต้องถือหุ้นข้างมากโดยพลเมืองออสเตรเลียหรือบริษัทจดทะเบียนภายใต้กฎหมายออสเตรเลีย

สำหรับการลงทุนในธุรกิจสื่อมวลชน รัฐบาลกำหนดให้การได้ผลประโยชน์ของต่างชาติในธุรกิจสื่อมวลชนต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาล

สำหรับการลงทุนในธุรกิจกระจายเสียง รัฐบาลอาศัยอำนาจตามกฎหมาย Broadcasting Services Act 1992 (BSA) โดยพิจารณาอนุญาตให้ต่างชาติได้ผลประโยชน์ของต่างชาติในธุรกิจกระจายเสียงเป็นรายกรณี โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้ (1) ให้มีผลประโยชน์ของต่างชาติรายใดรายหนึ่งในธุรกิจบริการกระจายเสียงทางโทรทัศน์ไม่เกิน 15% และรวมกันไม่เกิน 20% อีกทั้งห้ามบุคคลต่างชาติเป็นกรรมการบริษัทมากกว่า 20% (2) ให้มีผลประโยชน์ของต่างชาติรายใดรายหนึ่งในธุรกิจกระจายเสียงทางโทรทัศน์สำหรับสมาชิกไม่เกิน 20% และรวมกันไม่เกิน 35%

สำหรับการลงทุนในธุรกิจหนังสือพิมพ์ฯ โดยจะพิจารณาอนุญาตเป็นราย ๆ ซึ่งหากเป็นธุรกิจหนังสือพิมพ์ระดับชาติและระดับมหานคร รัฐบาลให้ต่างชาติถือหุ้นรวมกันทั้งหมดได้ไม่เกิน 30% และให้

ต่างชาติรายใดรายหนึ่งถือหุ้นได้ไม่เกิน 25% ส่วนหากเป็นธุรกิจหนังสือพิมพ์ระดับจังหวัดหรือตำบล รัฐบาลให้ต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 50%

สำหรับการลงทุนในธุรกิจโทรคมนาคม นั้น รัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนสถาบันและนักลงทุนรายย่อยถือหุ้นในรัฐวิสาหกิจ คือ บริษัท Telstra Corporation Ltd (Telstra) ได้ไม่เกิน 49.9% ในจำนวนนี้ให้ต่างชาติถือหุ้นรวมกันไม่เกิน 35% และห้ามนักลงทุนรายใดรายหนึ่งถือหุ้นเกิน 5%

สำหรับเอกสารข้อเสนอโครงการนั้น ประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ได้แก่

- **รายการทั่วไป:** ได้แก่ ชื่อ ทำเลที่ตั้งของกิจการ กิจกรรมหลัก บริษัทในเครือ งบการเงิน สัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ และประเทศที่มีอำนาจควบคุม
- **ประเภทการลงทุน:** ได้แก่ การถือหุ้น สิทธิการออกเสียง การซื้อสินทรัพย์ คำอธิบายลักษณะสินทรัพย์ ข้อตกลงการซื้อขาย และรายละเอียดต่าง ๆ
- **ข้อพิจารณา:** วงเงินลงทุน ประเภททุน และคำอธิบายเหตุผลในการลงทุน

1.2.3.2 การส่งออกการลงทุนของออสเตรเลียไปต่างประเทศ

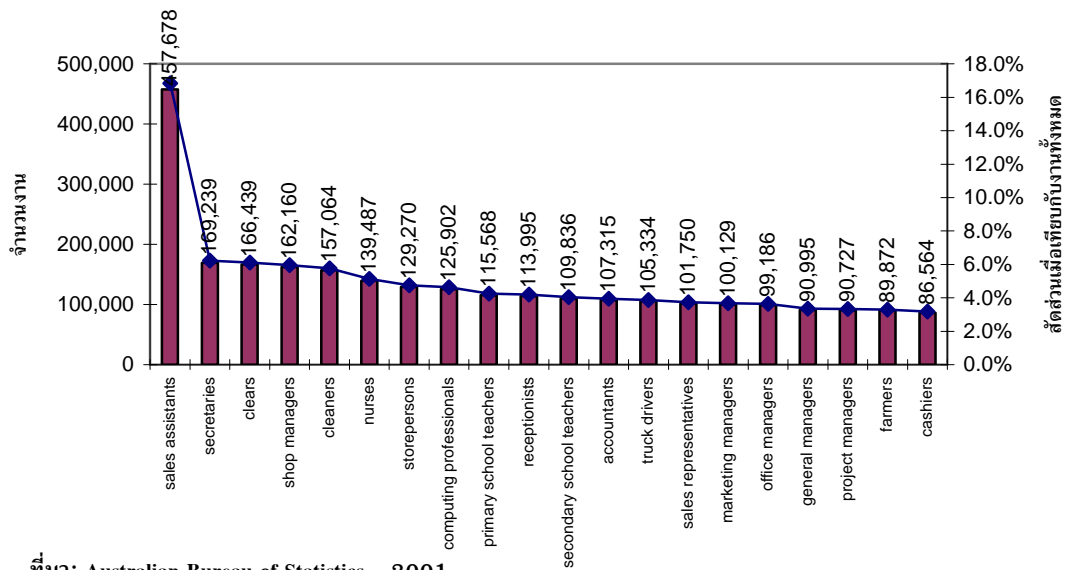
ในส่วนที่ 1.2.3.1 เป็นการอธิบายในด้านของการส่งเสริมให้คนต่างชาตินำเงินเข้ามาลงทุนในออสเตรเลีย ในทางกลับกัน ออสเตรเลียก็มีการส่งออกการลงทุนทางตรงไปยังต่างประเทศด้วย โดยออสเตรเลียเริ่มมีการลงทุนในต่างประเทศเพิ่มขึ้นตั้งแต่สองทศวรรษที่ผ่านมา โดยในปี 2543 ออสเตรเลียมีรายได้จากการไปลงทุนในต่างประเทศประมาณ 8 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย ซึ่งยังมีค่าน้อยกว่ามูลค่าการลงทุนของต่างประเทศที่เข้ามาในออสเตรเลียประมาณ 1 ใน 4

จากผลการศึกษาของ Productivity Commission (2002) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการที่บริษัทออสเตรเลียเลือกไปลงทุนในต่างประเทศ ได้แก่ การได้รับประโยชน์จากการขยายตัวเข้าสู่ตลาดโลก สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร การได้รับประโยชน์จากแรงงาน พักดักอัตราภาษีศุลกากรในต่างประเทศ การเข้าสู่แหล่งทรัพยากรและวัตถุดิบราคาถูก กฎหมายการควบคุมธุรกิจในประเทศ ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการเข้าสู่ตลาดเงินและตลาดทุน ตามลำดับ โดยอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเข้าไปลงทุนในต่างประเทศมากในอนาคต ได้แก่ เหมืองแร่ การผลิตสินค้า การก่อสร้าง การค้าส่งค้าปลีก การเงินและประกันภัย และบริการธุรกิจ นอกจากนี้ หากพิจารณาในด้านของกิจกรรมการดำเนินงานของกิจการที่จะเข้าไปในต่างประเทศ พบว่า 85% ของการลงทุนใหม่ในต่างประเทศจะมีลักษณะเหมือนกับกิจกรรมของธุรกิจที่ตั้งอยู่ในออสเตรเลีย และ 10% ของการลงทุนใหม่ในต่างประเทศจะเป็นการเข้าไปดำเนินการจัดจำหน่ายหรือขายสินค้าหรือบริการที่ผลิตในออสเตรเลีย และแหล่งที่ธุรกิจออสเตรเลียมีความสนใจเข้าไปจัดตั้งมาก ได้แก่ นิวซีแลนด์ (70%) เอเชีย (65%) อเมริกาเหนือ (30%) อังกฤษ (13%) ยุโรปตะวันตก (12%) และประเทศอื่น ๆ (25%)

1.2.4 การจ้างงานในออสเตรเลีย

รูปที่ 1.12 แสดงผลการสำรวจตำแหน่งงานที่มีจำนวนมากที่สุด 20 อันดับแรกในออสเตรเลียในปี 2544 พบว่า งานที่มีตำแหน่งงานมากที่สุด ได้แก่ ผู้ช่วยขาย โดยมีจำนวน 457.7 พันตำแหน่ง (คิดเป็น 16.8%) และงานที่มีตำแหน่งงานรองลงมา ได้แก่ งานธุรการ เสมียน ผู้จัดการร้านค้า พนักงานทำความสะอาด พยาบาล นักคอมพิวเตอร์ ครู พนักงานต้อนรับ พนักงานบัญชี และพนักงานขับรถ เป็นต้น

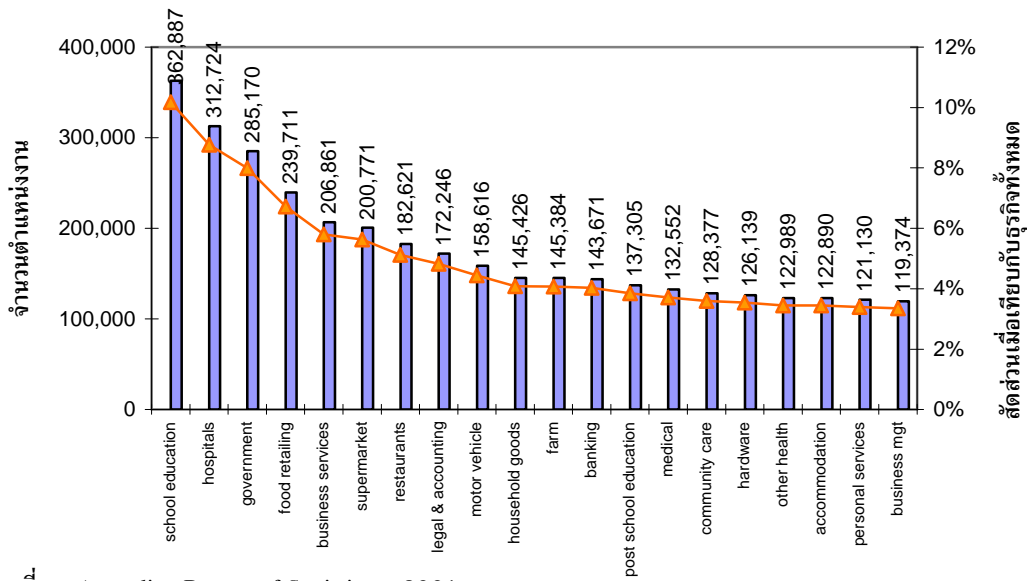
รูปที่ 1.12 : ประเภทงานที่มีตำแหน่งงานมากที่สุด 20 อันดับแรกในตลาดออสเตรเลียในปี 2544

ที่มา: Australian Bureau of Statistics - 2001

รูปที่ 1.13 แสดงผลการสำรวจประเภทธุรกิจที่มีการจ้างงานมากที่สุด 20 อันดับแรกในตลาดออสเตรเลียในปี 2544 ซึ่งพบว่า ธุรกิจที่มีการจ้างงานมากที่สุด ได้แก่ สถาบันการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา โดยมีจำนวนตำแหน่งงาน 362.9 พันตำแหน่ง (คิดเป็น 10.2%) และธุรกิจที่มีการจ้างงานในระดับรองลงมา ได้แก่ โรงพยาบาล หน่วยงานของรัฐ ธุรกิจจำหน่ายอาหาร บริการธุรกิจ ธุรกิจค้าปลีก ร้านอาหาร สำนักงานกฎหมายและบัญชี และบริการรถยนต์ เป็นต้น

รูปที่ 1.13 : ประเภทธุรกิจที่มีการจ้างงานมากที่สุด 20 อันดับแรกในตลาดออสเตรเลียในปี 2544

ที่มา: Australian Bureau of Statistics - 2001

ธุรกิจการจ้างงานในออสเตรเลียแบ่งเป็น 19 กลุ่ม โดยมีลักษณะอุตสาหกรรมและตำแหน่งงานสำคัญที่มีการจ้างงานในแต่ละอุตสาหกรรมพอสรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรรม

อุตสาหกรรมเกษตรกรรมแบ่งเป็น 4 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) **เกษตรกรรม:** ประกอบด้วยการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารฟาร์ม เกษตรกร คนเลี้ยงผึ้ง นักวิทยาศาสตร์การเกษตร วิศวกรการเกษตร นักเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร ผู้ผลิตไวน์ ผู้ตรวจสอบสินค้า ชาวไร่ และชาวสวน เป็นต้น
- (2) **พืชสวน:** ประกอบด้วยกิจกรรมด้านการผลิตและจำหน่ายองุ่น ไม้พุ่ม ดอกไม้ ผัก ผลไม้ และถั่ว การเพาะเลี้ยงต้นไม้ที่เพิ่มปลูกใหม่ และการพัฒนาที่ดินเพื่อการปลูกพืช สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ คนปลูกองุ่น นักพฤกษศาสตร์ ผู้อนุบาลต้นไม้ คนงานในสวน เป็นต้น
- (3) **ป่าไม้และผลิตภัณฑ์จากป่า:** ประกอบด้วยกิจกรรมด้านการปลูกป่าและบริหารป่าไม้ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ ธุรกิจค้าไม้ โรงงานเยื่อกระดาษ และโรงงานผลิตกระดาษ เป็นต้น สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักพฤกษศาสตร์ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ช่างไม้ และคนงานในธุรกิจผลิตกระดาษ เป็นต้น
- (4) **อาหารทะเล:** ประกอบด้วยกิจกรรมจับสัตว์น้ำ การแปรรูปและการจัดจำหน่าย และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประมง สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้กั้งเรือประมง เจ้าหน้าที่ประมง ผู้แปรรูปอาหารทะเล และผู้ช่วยในฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

2. เหมืองแร่

ออสเตรเลียเป็นผู้นำของโลกด้านเทคโนโลยีการทำเหมืองแร่และถ่านหินและเป็นผู้ผลิตแร่บอซิท อลูมินา แร่เหล็ก ทองแดงรายใหญ่ของโลก โดยอุตสาหกรรมเหมืองแร่ประกอบด้วยกิจกรรมด้านการสำรวจแหล่งแร่ การทำเหมือง การระเบิดหิน การแปรรูปแร่ บริการเหมืองแร่ การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ การทำเหมืองแร่ในทะเล และอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักธรณีวิทยา วิศวกรธรณี วิศวกรเหมืองแร่ วิศวกรปิโตรเลียม และคนงานเหมือง

3. การผลิตสินค้าและวิศวกรรม

อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าและวิศวกรรมแบ่งเป็น 10 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) สิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า: มีจำนวนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้มากกว่า 5,000 แห่ง มีการจ้างงานมากกว่า 87,000 คน ทำการผลิตสินค้าตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เช่น เส้นใย ฝ้าย ขนสัตว์ ที่นอน เบาะรถยนต์ ผ้าผืน เสื้อผ้าและรองเท้าแฟชั่น สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักออกแบบสิ่งทอ นักออกแบบเสื้อผ้า นักออกแบบแฟชั่น ช่างเทคนิคสิ่งทอ คนตัดเสื้อ ช่างทำรองเท้า ช่างตัดเย็บหนัง ผู้ประสานงานด้านแฟชั่น และพนักงานที่ทำงานในสายการผลิตในโรงงานเสื้อผ้าและสิ่งทอ เป็นต้น
- (2) เฟอร์นิเจอร์: มีจำนวนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้มากกว่า 4,000 แห่ง และกว่า 90% เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีการจ้างงานในแต่ละแห่งน้อยกว่า 20 คน และมีการจ้างงานรวมในอุตสาหกรรมประมาณ 70,000 คน โดยผลิตภัณฑ์สำคัญในอุตสาหกรรมนี้ ได้แก่ โต๊ะคอมพิวเตอร์ เก้าอี้สำนักงาน เติง เฟอร์นิเจอร์โต๊ะอาหาร ครุฑ และชุดรับแขก เป็นต้น สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ช่างไม้ ช่างทำตู้ ช่างทำกรอบรูป ช่างขัดเงา ช่างซ่อมไม้ และช่างทำเบาะ เป็นต้น
- (3) สิ่งพิมพ์และบรรจุภัณฑ์: มีการจ้างงานในอุตสาหกรรมประมาณ 120,000 คน และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีการจ้างงานในกิจการน้อยกว่า 20 คน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนามัลติมีเดีย นักออกแบบ ช่างถ่ายรูป ช่างพิมพ์ ช่างทำแบบจำลอง เจ้าหน้าที่บรรจุภัณฑ์ เป็นต้น
- (4) แปรรูปอาหาร: เป็นอุตสาหกรรมสำคัญของออสเตรเลีย มีจำนวนผู้ประกอบการประมาณ 4,000 แห่ง จ้างงานประมาณ 170,000 คน และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีการจ้างงานในกิจการน้อยกว่า 20 คน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายผลิต นักวิทยาศาสตร์การอาหาร เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ พนักงานในโรงงานฆ่าสัตว์ คนทำขนมปัง คนทำขนม ผู้ประกอบอาหาร เป็นต้น
- (5) ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เคมี และพลาสติก: สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายผลิต นักเคมี นักวัสดุศาสตร์ วิศวกรปิโตรเลียม วิศวกรเคมี เจ้าหน้าที่ประจำโรงงานเคมี เจ้าหน้าที่แปรรูปยาง เป็นต้น

- (6) **ผลิตภัณฑ์แร่:** ประกอบด้วยธุรกิจผลิตกระจก แก้ว เซรามิค ซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์คอนกรีต สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายผลิต วิศวกรเหมืองแร่ นักวัสดุศาสตร์ ช่างตัดกระจก และเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องจักร เป็นต้น
- (7) **อุปกรณ์ขนส่ง:** ประกอบด้วยธุรกิจต่อและซ่อมเรือ และอากาศยาน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายการผลิต วิศวกรโรงงาน วิศวกรอวกาศ สถาปนิกเรือ และเจ้าหน้าที่สำรวจเรือ เป็นต้น
- (8) **ผลิตภัณฑ์โลหะ:** ประกอบด้วยธุรกิจผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ เหล็กกล้า สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายการผลิต เจ้าหน้าที่ด้านการหลอมโลหะ ช่างทำแบบจำลอง เจ้าหน้าที่ฝ่ายขาย เป็นต้น
- (9) **อุปกรณ์ไฟฟ้า:** ประกอบด้วยผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือแพทย์ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายการผลิต วิศวกรเครื่องกล เจ้าหน้าที่ฝ่ายประกอบอุปกรณ์ไฟฟ้า และเจ้าหน้าที่ฝ่ายขาย เป็นต้น
- (10) **บริการทางวิศวกรรม:** สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการด้านวิศวกรรม ผู้จัดการด้านการวิจัยและพัฒนา วิศวกรโรงงาน วิศวกรโยธา นักออกแบบอุตสาหกรรม เจ้าหน้าที่ฝ่ายทดสอบ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ และเจ้าหน้าที่ทำแบบจำลอง เป็นต้น

4. อิเล็กทรอนิกส์

อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีการจ้างงานรวม 220,000 คน ให้บริการด้านการออกแบบ ติดตั้ง ให้บริการ ซ่อมบำรุงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารด้านการวิจัยและพัฒนา วิศวกรไฟฟ้า วิศวกรเครื่องกล วิศวกรอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรคอมพิวเตอร์ วิศวกรโทรคมนาคม ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และช่างอิเล็กทรอนิกส์สำหรับรถยนต์ เป็นต้น

5. ก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์

อุตสาหกรรมก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์แบ่งเป็น 3 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) **อาคารและการก่อสร้าง:** เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีการจ้างงานรวม 711,500 คน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้รับเหมาก่อสร้าง นักสำรวจที่ดิน วิศวกรโยธา วิศวกรโครงสร้าง ผู้บริหารบริเวณสถานที่ก่อสร้าง ช่างปูพื้น ช่างปูน ช่างมุงหลังคา ช่างทาสี ช่างทำกระจก ช่างปูพื้นถนน และคนงานก่อสร้าง เป็นต้น
- (2) **สถาปนิกและการออกแบบ:** ประกอบด้วยบริการออกแบบอาคาร ภูมิสถาปัตย์ และสถาปัตยกรรมทั่วไป สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ สถาปนิก นักออกแบบ ภูมิทัศน์ นักออกแบบเพื่อการโฆษณา นักออกแบบอุตสาหกรรม มัณฑศิลป์ และช่างทำแบบจำลอง
- (3) **อสังหาริมทรัพย์:** ประกอบด้วยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บ้านจัดสรร ศูนย์การค้า ผู้ประเมินราคาสินทรัพย์ ผู้บริหารสิ่งอำนวยความสะดวก และธุรกิจทำความสะอาดอาคาร สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้ประเมินราคา นักเศรษฐศาสตร์ที่ดิน นักพัฒนา

อสังหาริมทรัพย์ นักสำรวจอาคาร พนักงานขายอาคารและบ้าน พนักงานทำความสะอาด และพนักงานเช็ดกระจก เป็นต้น

6. คำส่ง คำปลีก และบริการ

อุตสาหกรรมคำส่ง คำปลีก และบริการ แบ่งเป็น 3 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) **คำส่ง:** ประกอบด้วยธุรกิจคำส่งสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ (เช่น ผลิตภัณฑ์เกษตร สินค้า โลหะ เคมีภัณฑ์ และวัสดุก่อสร้าง) ธุรกิจคำส่งสินค้าที่เป็นเครื่องจักร (เช่น รถยนต์ เครื่องจักรกล) และธุรกิจคำส่งสินค้าที่ใช้ในครัวเรือน (เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ สิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า) โดยธุรกิจที่ใหญ่ที่สุด คือ ธุรกิจคำปลีกสินค้าที่เป็นเครื่องจักร ซึ่งมีสัดส่วนรวม 40% ของมูลค่าสินค้าที่คำส่งทั้งหมด สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารการส่งออกและนำเข้า ผู้บริหารด้านการโฆษณา เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการประมูล นายหน้าพิธีการศุลกากร และตัวแทนขาย เป็นต้น
- (2) **คำปลีก:** ประกอบด้วยธุรกิจคำปลีกสินค้าและบริการที่หลากหลายและมีจำนวนมากถึง 70,000 แห่งในออสเตรเลีย และมีการจ้างงานรวม 920,000 คน ซึ่งนับเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นกิจการขนาดเล็ก ดังนั้นในแต่ละกิจการมักมีการจ้างพนักงานไม่เกิน 20 คน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการนั้นมีจำนวนมากทั้งในส่วนที่เป็นผู้บริหารและพนักงานทั่วไปในธุรกิจต่าง ๆ ได้แก่ ร้านหนังสือ ร้านซ่อมนาฬิกา ร้านค้าเนื้อสัตว์ ร้านทำขนม ร้านค้าอัญมณีและเครื่องประดับ ร้านจัดและขายดอกไม้ ร้านซ่อมรถยนต์ และร้านซ่อมจักรยาน เป็นต้น
- (3) **บริการ:** ประกอบด้วยธุรกิจให้เช่า ธุรกิจซักแห้ง ธุรกิจรับถ่ายและอัดภาพ ธุรกิจทำผมและเสริมสวย ธุรกิจจัดสวน และบริการอื่น ๆ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ช่างถ่ายภาพ ผู้บริหารด้านการให้บริการลูกค้า ผู้ประกอบอาชีพนวด ช่างทำผม ช่างเสริมสวย นางแบบ ผู้ให้คำปรึกษาด้านการลดน้ำหนัก พนักงานทำความสะอาดเสื้อผ้า พนักงานซักอบรีด พนักงานทำความสะอาดทั่วไป พนักงานทำความสะอาดรถ เจ้าหน้าที่ให้บริการเช่ารถ พนักงานรับโทรศัพท์ และแม่บ้าน เป็นต้น

7. ท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจออสเตรเลียอย่างมาก มีการจ้างงานรวม 513,000 คน แบ่งออกเป็น 2 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) **การท่องเที่ยว:** ประกอบด้วย ธุรกิจจัดประชุมและนิทรรศการ ตัวแทนการเดินทาง และธุรกิจนำเที่ยว สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ล่าม ผู้บริหารคาราวานปาร์ค ผู้บริหารการนำเที่ยว ที่ปรึกษาด้านการเดินทาง และมัคคุเทศก์ เป็นต้น
- (2) **สถานที่พัก:** ประกอบด้วยธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารภัตตาคาร ผู้บริหารด้านการจัดเลี้ยง พ่อครัว ผู้ประกอบอาหาร ผู้

จัดเตรียมอาหาร ผู้บริหารโรงแรม พนักงานต้อนรับ พนักงานยกกระเป๋า และพนักงานทำความสะอาดห้องพัก เป็นต้น

8. การขนส่งและลอจิสติกส์

อุตสาหกรรมการขนส่งและลอจิสติกส์เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสินค้าคงคลัง การประมวลผลคำสั่งซื้อ การจัดซื้อ การขนส่ง คลังสินค้า การบรรจุหีบห่อ และการนำสินค้ามาใช้ประโยชน์ใหม่ ในภาพรวมอุตสาหกรรมลอจิสติกส์จ้างงานไม่ต่ำกว่า 500,000 ตำแหน่ง โดยแบ่งเป็น 5 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) การขนส่งทางรถไฟ: ประกอบด้วยผู้ให้บริการเดินรถไฟ ผู้ผลิตหัวรถจักรและอุปกรณ์รถไฟและสถานีรถไฟ ผู้ให้บริการซ่อมบำรุงรถจักร ผู้ให้บริการซ่อมบำรุงเส้นทาง ฯลฯ ซึ่งในภาพรวมอุตสาหกรรมการขนส่งทางรถไฟมีการจ้างงานรวม 80,000 คน ทั้งในเขตเมืองและภูมิภาค สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารการขนส่ง เจ้าหน้าที่ธุรการด้านการขนส่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายขนส่งสินค้าเทกอง เจ้าหน้าที่ให้บริการลูกค้า และเจ้าหน้าที่ฝ่ายให้บริการเดินรถไฟ เป็นต้น
- (2) การขนส่งทางอากาศ: ประกอบด้วยสายการบินระหว่างประเทศ สายการบินภายในประเทศ ผู้ให้บริการบินทั่วไป สายการบินเช่าเหมาลำ ท่าอากาศยาน ผู้ให้บริการซ่อมบำรุง และผู้ให้บริการภาคพื้นอื่น ๆ ในภาพรวม อุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศมีการจ้างงานรวม 52,000 คน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักบิน ลูกเรือ เจ้าหน้าที่ควบคุมการจราจรทางอากาศ วิศวกรการบิน ผู้บริหารการขนส่ง เจ้าหน้าที่ดับเพลิงประจำท่าอากาศยาน เจ้าหน้าที่ให้บริการผู้โดยสาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายขนส่งสินค้า เป็นต้น
- (3) การขนส่งทางทะเล: ประกอบด้วยอุตสาหกรรมเดินเรือ ต่อและซ่อมเรือ ท่าเรือ และการให้บริการเรือ ฯลฯ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ วิศวกรต่อเรือ เจ้าหน้าที่สำรวจเรือ คนประจำเรือ ผู้บริหารการขนส่ง เจ้าหน้าที่เช่าเหมาเรือ เจ้าหน้าที่คิดค่าระวางเรือ คนบังคับปั้นจั่นท่าเรือ และพนักงานหน้าท่า
- (4) การขนส่งทางถนน: ประกอบด้วยผู้ผลิตรถบรรทุก ตู้ซ่อม ผู้ให้บริการเดินรถประจำเส้นทาง รถเช่า รถทัวร์ และรถบรรทุกสินค้า ในภาพรวมอุตสาหกรรมขนส่งทางถนนจ้างงานรวม 300,000 คน ในจำนวนนี้เป็นกรจ้างงานด้านการขนส่งสินค้า 80% และขนส่งผู้โดยสาร 20% สำหรับตำแหน่งงานที่ยังต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารการขนส่ง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการขนส่ง ผู้ฝึกสอนการขับขี่ พนักงานขับรถพอลส์คลิฟท์ พนักงานขับรถบรรทุก พนักงานขับรถโดยสาร พนักงานส่งของ เจ้าหน้าที่ประจำลานจอดรถ และเจ้าหน้าที่ประจำสถานีขนส่ง เป็นต้น
- (5) อุตสาหกรรมยานยนต์: ประกอบด้วยโรงงานประกอบรถยนต์ ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ผู้จำหน่ายรถยนต์ ตู้ซ่อมและศูนย์ให้บริการรถยนต์ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศติดรถ ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ช่างซ่อมเบรค ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างพ่นสี ช่างซ่อมตัวถังรถยนต์ ช่างซ่อมวิทยุติดรถ เจ้าหน้าที่ประกอบรถยนต์ ช่างซ่อมยาง ช่างซ่อมท่อไอเสีย เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ชิ้นส่วนยานยนต์ เจ้าหน้าที่ล้างและทำความสะอาดรถยนต์ เป็นต้น

9. การสื่อสาร

อุตสาหกรรมการสื่อสารมีการจ้างงานรวม 182,600 ตำแหน่ง แบ่งเป็น 2 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) ไปรษณีย์และพัสดุ: ประกอบด้วยบริการไปรษณีย์และบริการส่งพัสดุภัณฑ์ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดส่งไปรษณีย์และพัสดุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายให้บริการลูกค้า เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือพิมพ์และใบปลิว เป็นต้น
- (2) เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม: เป็นธุรกิจที่ให้บริการด้านโทรคมนาคม วิทยุ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต บริการข้อมูล การประชุมทางวิดีโอและโทรศัพท์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และระบบติดต่อสื่อสารอื่น ๆ ซึ่งในปัจจุบันเป็นภาคอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเติบโตสูงอันเป็นผลจากการเปิดเสรีโทรคมนาคม ทำให้มีผู้ให้บริการเพิ่มขึ้น สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารด้านการวิจัยและพัฒนา วิศวกรคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคโทรคมนาคม เจ้าหน้าที่บริการด้านโทรศัพท์ เป็นต้น

10. การเงินและการธนาคาร

อุตสาหกรรมการเงินและธนาคารแบ่งออกเป็น 3 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) สถาบันการเงิน ธนาคาร และประกันภัย: ประกอบด้วยธนาคาร บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันภัย กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และสถาบันที่ให้บริการด้านการเงินอื่น ๆ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้สอบบัญชี ผู้ประเมินราคาสินทรัพย์ ผู้จัดการสาขาธนาคาร เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ตัวแทนบริษัทประกันชีวิต เจ้าหน้าที่ประกันภัย เจ้าหน้าที่สำรวจความเสียหาย และเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านภาษี
- (2) ตลาดเงิน: ประกอบด้วยตลาดเครดิต ตลาดหลักทรัพย์ ตลาดเงิน ตลาดพันธบัตร และตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายค้าเงินตราต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ฝ่ายค้าหลักทรัพย์ เป็นต้น
- (3) ระบบชำระเงิน: เป็นธุรกิจที่ให้บริการแก่ประชาชน ธุรกิจ และหน่วยงานอื่น ๆ ในการโอนเงินและชำระเงินด้วยเงินสด เช็ค การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การบริหารการชำระเงินอื่น ๆ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายให้บริการลูกค้า

11. บริการธุรกิจ

อุตสาหกรรมบริการธุรกิจประกอบด้วย 5 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) บริการทางบัญชี: ประกอบด้วยธุรกิจค้าให้บริการสอบบัญชี การบัญชีการเงิน ภาษีอากร การบริหารระบบสารสนเทศ และการบริหารและวางแผนการเงิน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความ

ต้องการ ได้แก่ เลขาธิการสำนักงาน นักบัญชี เจ้าหน้าที่ทำบัญชี เจ้าหน้าที่ด้านบัญชีต้นทุน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ภาษีอากร และเจ้าหน้าที่เรียกเก็บหนี้ เป็นต้น

- (2) บริการทางการตลาด: ประกอบด้วยธุรกิจโฆษณา การตลาดทางตรง การส่งเสริมการตลาด และการวิจัยตลาด สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดของบริษัทโฆษณา เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด และนักวิจัยตลาด เป็นต้น
- (3) เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสาร และคอมพิวเตอร์: ประกอบด้วยธุรกิจให้บริการสื่อสาร บริการสารสนเทศ เจ้าหน้าที่อุปกรณ์สื่อสาร คอมพิวเตอร์ และซอฟต์แวร์ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารด้านการวิจัยและพัฒนา ตัวแทนขาย (เทคโนโลยีสารสนเทศ) วิศวกรคอมพิวเตอร์ นักวิเคราะห์ระบบ โปรแกรมเมอร์ ผู้พัฒนา มัลติมีเดีย นักออกแบบเว็บ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคต่าง ๆ
- (4) การบริหารโครงการ: ประกอบด้วยธุรกิจรับบริหารโครงการก่อสร้าง และบริการด้านเทคโนโลยีติดต่อสื่อสาร สารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักวิจัยด้านการดำเนินงาน ผู้ให้คำปรึกษาด้านการจัดการ ผู้บริหารโครงการและแผนงาน และเจ้าหน้าที่ประจำโครงการต่าง ๆ
- (5) สมาคมการค้า ประกอบด้วยสมาคมการค้า สมาคมทางวิชาชีพ และสมาคมด้านแรงงานต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างประโยชน์ให้สมาชิก สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการในสมาคมการค้าต่าง ๆ ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป ผู้บริหารทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารฝ่ายวางแผน ผู้บริหารด้านการวิจัยและพัฒนา เจ้าหน้าที่ฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ และเจ้าหน้าที่เรียกเก็บหนี้ เป็นต้น

12. การจัดการสิ่งแวดล้อมและสัตว์

อุตสาหกรรมจัดการสิ่งแวดล้อมและสัตว์ แบ่งเป็น 5 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) การจัดการสิ่งแวดล้อม: ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการเป็นธุรกิจขนาดกลางและย่อมที่ดำเนินการวิเคราะห์และให้คำปรึกษา ขยายอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการบำบัดของเสีย และนำของเสียบางส่วนกลับมาใช้ใหม่ การฟื้นฟูสภาพที่ดิน ฯลฯ โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม วิศวกรสิ่งแวดล้อม นักเศรษฐศาสตร์การเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ เจ้าหน้าที่ผังเมือง นักธรณีวิทยา เจ้าหน้าที่อนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- (2) สวนและสวนพฤกษศาสตร์: โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักพฤกษศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม วิศวกรสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ดูแลป่าไม้และพันธุ์พืช เจ้าหน้าที่ผังเมือง นักจัดสวน คนสวน เป็นต้น
- (3) การจัดการขยะ: ในออสเตรเลียมีธุรกิจที่ให้บริการจัดการขยะอยู่ไม่น้อยกว่า 1,700 แห่ง ดำเนินกิจการให้บริการจัดเก็บขยะ ขนส่งขยะ บำบัด และจัดการขยะ โดยมีการจ้างงานรวมประมาณ 10,000 คน ในจำนวนนี้ 800 คน ทำหน้าที่เป็นพนักงานขับรถขนขยะ โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ คนเก็บขยะ และเจ้าหน้าที่ด้านกรู๊วเคลขยะ

- (4) การจัดการสุขภาพสัตว์: ประกอบด้วยธุรกิจรักษาสัตว์ สอนสัตว์ และบริการสนับสนุนอื่น ๆ โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ สัตว์แพทย์ สัตวากิบาล คนทำเกือกม้า และครูฝึกสุนัข เป็นต้น
- (5) การจัดการสัตว์และแมลงที่ไม่เป็นที่ต้องการ: เช่น ธุรกิจกำจัดปลวก มด แมลงสาบ แมงมุมหนู เพลี้ย ฯลฯ โดยไม่เน้นการใช้สารเคมี ซึ่งผู้ให้บริการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ให้บริการโดยระบบเฟรนไชส์และเป็นผู้รับเหมาช่วงจากผู้ให้บริการรายใหญ่ มีการจ้างงานรวมในอุตสาหกรรมประมาณ 6,400 คน โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กำจัดสัตว์และแมลง

13. การรักษาความปลอดภัย

อุตสาหกรรมด้านการรักษาความปลอดภัยในออสเตรเลียมีการจ้างงานประมาณ 80,000 คน ทำงานด้านบริษัทให้บริการด้านการเฝ้าเวรยาม การรักษาความปลอดภัย การคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องได้รับอนุญาตประกอบการที่ออกโดยรัฐบาลแห่งรัฐ อุตสาหกรรมด้านการรักษาความปลอดภัยยังมีตำแหน่งงานที่ต้องการ ได้แก่ ที่ปรึกษาด้านการรักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่ด้านการทวงหนี้

14. งานราชการ

ออสเตรเลียมีการจ้างเจ้าหน้าที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐทั้งในระดับรัฐบาลกลาง รัฐบาลแห่งรัฐ และรัฐบาลท้องถิ่นรวมมากกว่า 500,000 คน โดยตำแหน่งงานที่มีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เจ้าหน้าที่ด้านวิจัย นักรัฐศาสตร์ เจ้าหน้าที่ธุรการ และเจ้าหน้าที่ด้านการตรวจสอบ

15. การศึกษาและฝึกอบรม

อุตสาหกรรมด้านการศึกษาและฝึกอบรมมีสถานศึกษาในออสเตรเลียรวมกันไม่น้อยกว่า 9,600 แห่ง มีการจ้างงานไม่น้อยกว่า 250,000 ตำแหน่ง โดย แบ่งออกเป็น 4 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) การศึกษาก่อนวัยเรียน: ประกอบด้วยธุรกิจโรงเรียนอนุบาลและรับเลี้ยงเด็ก สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้บริหารการศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายประสานงานด้านการรับเลี้ยงเด็ก เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา พนักงานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น
- (2) การศึกษาภาคบังคับ: ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนพิเศษ และศูนย์การศึกษาอื่น ๆ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้บริหารการศึกษา ครูพลະ ครูสอนระดับประถมศึกษา ครูสอนระดับมัธยมศึกษา นักการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา เป็นต้น
- (3) การศึกษาที่ผ่านภาคบังคับ: ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยและสถาบันสอนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (Vocational Education and Training - VET) สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา อาจารย์ในมหาวิทยาลัย อาจารย์ในโรงเรียนอาชีวศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา เป็นต้น

- (4) การศึกษาอื่น ๆ: ประกอบด้วยสถานศึกษาสำหรับผู้พิการ การสอนทางไกล การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาอื่น ๆ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ครูสอนศิลปะ ครูสอนดนตรี ครูสอนภาษาอังกฤษ ครูสอนขับรถ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา เป็นต้น

16. การบริการสุขภาพและชุมชน

อุตสาหกรรมด้านการบริการสุขภาพและชุมชน แบ่งออกเป็น 4 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) บริการทางการแพทย์ ทำฟัน และสุขภาพ: ประกอบด้วยธุรกิจโรงพยาบาล สถานพยาบาล บริการทางการแพทย์ ทันตกรรม และบริการด้านสุขภาพอื่น ๆ สำหรับบริการทางด้านนี้นับว่าเป็นธุรกิจที่มีความขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานมากที่สุด โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการบุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับชั้น ได้แก่ ผู้บริหารโรงพยาบาล ผู้บริหารด้านการวิจัยและพัฒนา นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผู้บริหารสารสนเทศด้านสุขภาพ แพทย์ (ทุกประเภท) พยาบาล ผดุงครรภ์ ผู้บริหารงานพยาบาล ทันตแพทย์ เภสัชกร นักกายภาพบำบัด จักษุแพทย์ นักรังสีเทคนิค
- (2) บริการชุมชนและสวัสดิภาพ: ประกอบด้วยธุรกิจให้บริการรับเลี้ยงเด็ก ดูแลชุมชน ให้บริการด้านสวัสดิการ และจัดพิธีศพ สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประสานงานด้านการดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ด้านสวัสดิการ นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่ด้านวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่ด้านอนามัย เจ้าหน้าที่จัดการพิธีศพ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่คนพิการและผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ด้านการประกันสังคม เป็นต้น
- (3) องค์การด้านศาสนา: ประกอบด้วยวัด โบสถ์ และสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งปัจจุบันมีการจ้างงานรวม 19,000 คน สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ พระและผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
- (4) พรรคการเมือง: ยังมีตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักวิเคราะห์นโยบาย นักวิจัย และนักรัฐศาสตร์ เป็นต้น

17. การวิจัยและพัฒนา

อุตสาหกรรมด้านการวิจัยและพัฒนา ยังมีความต้องการบุคลากรหลายตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหารการวิจัยและพัฒนา นักวิทยาศาสตร์การอาหาร นักเคมี นักธรณีวิทยา นักวิทยาศาสตร์ทางทะเล นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ นักดาราศาสตร์ นักฟิสิกส์ นักอุตุนิยมวิทยา วิศวกรเคมี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ นักสำรวจ นักผังเมือง นักประวัติศาสตร์ เจ้าหน้าที่ประจำห้องทดลอง และเจ้าหน้าที่ด้านสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น

18. กีฬาและนันทนาการ

อุตสาหกรรมด้านการกีฬาและนันทนาการแบ่งออกเป็น 7 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) การออกกำลังกาย (Fitness): ประกอบด้วยกิจกรรมการดูแลสุขภาพ การทดสอบสุขภาพ การออกกำลังกาย การให้คำปรึกษาด้านการออกกำลังกาย การบริหารความเครียด และการควบคุมน้ำหนัก โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนากีฬา และครูผู้สอน เป็นต้น
- (2) การนันทนาการนอกสถานที่: ประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการนอกสถานที่ เช่น การเดินป่า การเข้าค่ายพักแรม การขี่ม้า การไต่เขา การพายเรือ และการล่องแก่ง เป็นต้น โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ Park ranger ครูฝึก มัคคุเทศก์ เจ้าหน้าที่การศึกษา เจ้าหน้าที่นันทนาการ เจ้าหน้าที่พัฒนากีฬา และเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น
- (3) กีฬา: สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารการกีฬา ผู้จัดการสนามม้า นักวิทยาศาสตร์การกีฬา ครูผู้สอน นักกีฬา นักประดาน้ำ และนักขี่ม้า เป็นต้น
- (4) การพนัน: ประกอบด้วยธุรกิจต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นเกม Lotto คาสิโน เกมสแข่งม้า ฯลฯ ซึ่งในออสเตรเลียในธุรกิจการพนันอยู่มากกว่า 7,000 แห่ง สำหรับตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประจำโต๊ะพนัน

19. สารสนเทศ ศิลปะ และบันเทิง

อุตสาหกรรมสารสนเทศ ศิลปะ และบันเทิง แบ่งเป็น 4 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- (1) ภาพยนตร์ วีดีโอ วิทยุ และโทรทัศน์: ประกอบด้วยธุรกิจโรงภาพยนตร์ ผลิตภาพยนตร์ ผลิตรายการโทรทัศน์ วิทยุ และกระจายเสียง โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ไอทีคอมพิวเตอร์ นักพัฒนาอัลติมีเดีย นักออกแบบ นักประพันธ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ นักร้อง นักแสดง นักดนตรี นักเต้น ผู้แสดงแทน ผู้ประกาศข่าว เจ้าหน้าที่ประจำห้องอัดเสียง และห้องส่ง เจ้าหน้าที่แต่งหน้า และพนักงานต้อนรับในโรงภาพยนตร์ เป็นต้น
- (2) ห้องสมุด: ออสเตรเลียมีห้องสมุดอยู่ประมาณ 2,000 แห่ง โดยมีการให้บริการยืมหนังสือรวมแล้วไม่ต่ำกว่า 54 ล้านเล่ม มีการจ้างงานแบบเต็มเวลาประมาณ 12,000 คน และมีการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลาอีกมาก โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล เจ้าหน้าที่จัดเก็บหนังสือ และผู้ช่วยบรรณารักษ์ เป็นต้น
- (3) พิพิธภัณฑ์: ออสเตรเลียมีพิพิธภัณฑ์จำนวน 2,050 แห่ง โดย 12% เป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะ และอีก 88% เป็นพิพิธภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ และมีการจ้างงานรวมประมาณ 37,000 ตำแหน่ง โดย 20% เป็นการจ้างงานเต็มเวลา และอีก 80% เป็นการจ้างงานไม่เต็มเวลา โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ นักโบราณคดี นักธรณีวิทยา นักแปล นักอนุรักษ์ เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาโบราณวัตถุ เป็นต้น
- (4) นาฏศิลป์: ประกอบด้วยกิจกรรมการแสดง อาทิ งานแสดงดนตรี งานแสดงละคร บันเทิง ธุรกิจจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดง ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันออสเตรเลียมีการจ้างงานประมาณ 16,000 ตำแหน่ง โดยตำแหน่งงานที่ยังมีความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารการแสดง นักดนตรี ครูศิลปะ ครูดนตรี นักออกแบบฉาก นักประพันธ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิต ผู้กำกับเวที นักร้อง นักแสดง นักเต้น เจ้าหน้าที่แต่งหน้า และพนักงานต้อนรับ เป็นต้น

1.2.5 การอำนวยความสะดวกในการเดินทางและเข้าไปทำงาน

1.2.5.1 นโยบายการเข้าเมืองและการทำงานของคนต่างชาติด

ออสเตรเลียมีนโยบายไม่มีนโยบายเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ เพศ สีผิว และศาสนาในการเข้าเมือง โดยมีกระทรวงกิจการตรวจคนเข้าเมือง พหุวัฒนธรรม และชนพื้นเมือง (Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs - DIMA) เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดำเนินการตามนโยบายการเข้าเมืองและการทำงานของคนต่างชาติด อันประกอบด้วยกำกับการเข้าประเทศ การทำงานของชาวต่างชาติด การออกนอกประเทศของชาวต่างชาติด และการขอเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรและการเป็นพลเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังสนับสนุนชาวต่างประเทศที่มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ เข้าไปทำงานในออสเตรเลีย โดยพิจารณาให้คะแนนพิเศษในการประเมินเพื่อขอวีซ่าเข้าไปทำงาน โดยในปี 2546 กลุ่มอาชีพที่ตลาดแรงงานออสเตรเลียมีต้องการมาก ได้แก่

1. กลุ่มวิชาชีพ ได้แก่ นักคอมพิวเตอร์ พยาบาล วิศวกร ภัตตาคาร นักกายภาพบำบัด และนักรังสีเทคนิค
2. กลุ่มผู้มีความชำนาญในอาชีพ ได้แก่ พ่อครัว ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศและตู้เย็น และช่างทำผม

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการพัฒนาระบบวีซ่าหลากหลายมากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม ใ้มีเพียงผู้ถือวีซ่าบางประเภทเท่านั้นที่มีสิทธิในการเข้าไปทำงานในออสเตรเลีย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. วีซ่าที่มีสิทธิทำงานได้ ประกอบด้วย
 - Subclass 100 ถึง 159: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่เป็นชาวออสเตรเลียที่ย้ายกลับเข้าสู่ประเทศ
 - Subclass 200 ถึง 217: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้ลี้ภัย
 - Subclass 300 ถึง 310: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้มีถิ่นพำนักบางส่วน (Provisional Resident) เช่น คู่หมั้น
 - Subclass 410: เป็นผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้เกษียณอายุ
 - Subclass 444: เป็นผู้ถือวีซ่าที่ถือหนังสือเดินทางนิวซีแลนด์
 - Subclass 497: เป็นผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาที่มีทักษะความชำนาญเป็นพิเศษ
 - Subclass 785 ถึง 786: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่ได้รับการคุ้มครองชั่วคราว
 - Subclass 800 ถึง 882: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลีย
2. วีซ่าที่อาจจะมีสิทธิทำงานได้ ประกอบด้วย
 - Subclass 010 ถึง 051: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่า Bridging Visa
 - Subclass 411 ถึง 424: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้มีถิ่นพำนักชั่วคราว

- Subclass 427 ถึง 461: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้มีถิ่นพำนักชั่วคราว
 - Subclass 560 ถึง 576: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่านักเรียน
 - Subclass 995: เป็นผู้ถือวีซ่าการทูต (ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการต่างประเทศ – DFAT และโดยมากจะเป็นคู่สมรสหรือบุตรของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลต่างประเทศที่อยู่ในออสเตรเลีย)
3. วีซ่าที่ไม่มีสิทธิทำงานได้ ประกอบด้วย
- Subclass 425: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่า Family Relationship
 - Subclass 675 ถึง 686: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าที่เป็นผู้มีถิ่นพำนักชั่วคราว
 - Subclass 771 ถึง 773: เป็นกลุ่มผู้ถือวีซ่าผู้เดินทางผ่านแดน

DIMA แบ่งลักษณะให้บริการแก่นักลงทุนและนักธุรกิจที่เข้ามาทำงานเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. APEC Travel Card เป็นการให้การปฏิบัติแก่กลุ่มนักธุรกิจผู้ถือบัตร APEC Business Travel Card (ABTC) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักธุรกิจชั้นดี ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติจากหน่วยงานของรัฐในเขตเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก โดยผู้ถือบัตร ABTC จะได้รับประโยชน์ต่าง ๆ เป็นพิเศษ อาทิ การใช้ช่องทาง APEC Lane ที่ท่าอากาศยานระหว่างประเทศ¹¹ การได้รับความสะดวกเป็นพิเศษในการผ่านระบบการตรวจสอบพิธีการเข้าเมือง และการอนุญาตให้เข้าเมืองได้หลายครั้ง (Multiple Entry) เป็นต้น โดยรัฐบาลออสเตรเลียจะออกวีซ่า Subclass 456
2. Short Business Visitor เป็นนักธุรกิจที่เข้าประเทศไม่เกิน 3 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเข้าเมืองเพื่อประชุม สัมมนา เจรจาการค้า หรือการเยี่ยมชมธุรกิจ สำหรับนักธุรกิจในกลุ่มนี้ รัฐบาลออสเตรเลียจะออกวีซ่า Subclass 456
3. Long Business Visitor เป็นนักธุรกิจที่เข้าประเทศเกิน 3 เดือน โดยรัฐบาลจะออกวีซ่า Temporary Business Entry (Long Stay) มีอายุไม่เกิน 4 ปี โดยนักธุรกิจที่เข้าชายได้รับวีซ่าประเภทนี้ ได้แก่
 - ผู้บริหาร ผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญที่โอนย้ายภายในกิจการที่เข้ามาประกอบการในออสเตรเลียได้วีซ่ามีอายุไม่เกิน 4 ปี
 - พนักงานของกิจการต่างประเทศที่เข้ามาจัดตั้งสาขาในออสเตรเลีย ร่วมทุน หรือ ดำเนินการตามสัญญาจ้างให้กิจการในออสเตรเลีย ได้วีซ่ามีอายุไม่เกิน 4 ปี
 - พนักงานที่เข้ามาดำเนินการตามสัญญาจ้าง ได้วีซ่ามีอายุไม่เกิน 4 ปี

¹¹ ท่าอากาศยานระหว่างประเทศในออสเตรเลียที่มี APEC Lane ได้แก่ Adelaide, Brisbane, Darwin, Melbourne, Perth, Sydney ให้แก่ผู้ถือบัตร ABTC ที่มาจากประเทศบรูไน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ จีน ไต้หวัน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น มาเลเซีย นิวซีแลนด์ เวียดนาม ฮ่องกง และไทย

- ผู้บริหารอิสระ (Independent Executive) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเข้าเมืองเพื่อจัดตั้งธุรกิจใหม่หรือลงทุนในธุรกิจที่มีอยู่แล้วในออสเตรเลีย และเข้ามาบริหารงานประจำในธุรกิจ โดยรัฐบาลออกวีซ่า Subclass 457 ซึ่งมีอายุไม่เกิน 2 ปี
4. Established Business in Australia (EBA) เป็นนักธุรกิจที่ต้องการเข้ามาจัดตั้ง และดำเนินธุรกิจอย่างถาวรในออสเตรเลีย

นอกจากการเข้าเมืองของนักธุรกิจเพื่อมาทำงาน DIMA ยังมีกรออกวีซ่าพิเศษสำหรับบุคคลบางประเภท ได้แก่

1. วีซ่าผู้เข้ารับการรักษาพยาบาล (Visa for Medical Treatment) โดยรัฐบาลออกวีซ่า Subclass 675 ซึ่งมีอายุไม่เกิน 3 เดือน หรือวีซ่า Subclass 685 ซึ่งมีอายุเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกินระยะเวลาในแผนการให้บริการรักษาพยาบาลสำหรับบุคคลที่ต้องการเข้ารับการรักษาพยาบาลหรือคำปรึกษาด้านการแพทย์ในออสเตรเลีย
2. วีซ่าพยาบาล (Visa for Nurse) โดยรัฐบาลจะพิจารณาออกวีซ่าชั่วคราว (ไม่เกิน 4 ปี) และถาวรเพื่อสนับสนุนให้พยาบาลจากต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เข้ามาทำงานให้บริการด้านสุขภาพในออสเตรเลีย เนื่องจากเป็นอาชีพขาดแคลน อย่างไรก็ตามพยาบาลที่ต้องการเข้ามาทำงานจะต้องผ่านการประเมินจาก Australian Nursing Council (ANC) รวมทั้งมีความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษ และอายุไม่เกิน 45 ปี
3. วีซ่านักเรียน (Student Visa) โดยรัฐบาลจะออกวีซ่าให้นักศึกษาต่างประเทศที่ต้องการเข้ามาเรียนเต็มเวลาในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และสถาบันฝึกอบรมต่าง ๆ ในออสเตรเลียที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงศึกษา วิทยาลัย และการฝึกอบรม (Department of Education, Science and Training - DEST) โดยได้แบ่งวีซ่านักเรียนไว้เป็นประเภทย่อย ตามระดับการศึกษาและหลักสูตรดังนี้
 - Subclass 570: สำหรับนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ (ELICOS)
 - Subclass 571: สำหรับนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในสถาบันศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 - Subclass 572: สำหรับนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ได้รับประกาศนียบัตรในระดับ 1 - 4 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 - Subclass 573: สำหรับนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี และประกาศนียบัตรที่จัดสอนโดยมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจากรัฐ
 - Subclass 574: สำหรับนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาโท และเอกที่จัดสอนโดยมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจากรัฐ

- Subclass 575: สำหรับนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรอื่น ๆ หรือเข้ารับการฝึกอบรมโดยไม่ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร
- Subclass 576: สำหรับนักศึกษาต่างประเทศที่ได้รับทุนจาก AusAid หรือหน่วยงานของรัฐบาลออสเตรเลีย

ผู้ถือวีซ่านักเรียนและผู้ติดตามไม่มีสิทธิทำงานใด ๆ นอกจากได้รับการพิจารณาอนุมัติจาก DIMA โดยทำงานได้ไม่เกิน 20 ชั่วโมง/สัปดาห์ ขณะช่วงเปิดภาคเรียน และทำงานได้เต็มเวลาในช่วงปิดภาคเรียน

4. วีซ่านักท่องเที่ยว (Tourist Visa) โดยรัฐบาลจะออกวีซ่าให้นักท่องเที่ยว ผู้ที่ต้องการเดินทางมาเยี่ยมเพื่อนและญาติ โดยหากเป็นการเดินทางเข้ามาระยะสั้นจะออกวีซ่ามีอายุไม่เกิน 3 เดือน และหากเป็นการเดินทางระยะยาวจะออกวีซ่ามีอายุไม่เกิน 6 เดือน โดยปกติ ผู้ถือวีซ่านักท่องเที่ยวจะไม่มีสิทธิทำงานใด ๆ ในออสเตรเลีย ยกเว้นผู้ถือวีซ่านักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีข้อตกลงแลกเปลี่ยนกับออสเตรเลีย ได้แก่ อังกฤษ แคนาดา เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น ไอร์แลนด์ เกาหลีใต้ มอลต้า เยอรมัน เดนมาร์ค สวีเดน นอร์เวย์ ฮังการี ฟินแลนด์ และไต้หวัน ซึ่งผู้ถือวีซ่านักท่องเที่ยวจากประเทศเหล่านี้สามารถทำงานชั่วคราวหรืองานที่ไม่ต้องใช้ความชำนาญ (Casual Work) ได้ไม่เกิน 3 เดือน
5. วีซ่าผู้เดินทางผ่านแดน (Transit Visa) โดยรัฐบาลจะออกวีซ่าให้ผู้เดินทางต่างประเทศที่เดินทางผ่านมายังออสเตรเลียเพื่อไปยังประเทศอื่นเพื่อขึ้นเรือในฐานะเป็นคนประจำเรือ

DIMA พิจารณาให้นักธุรกิจสมัครเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวร (Permanent Resident) และพลเมืองออสเตรเลียได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กรณีเจ้าของธุรกิจ (Business Owner): เริ่มต้นเจ้าของธุรกิจที่สนใจสมัครเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรจะต้องได้รับวีซ่า Long Stay Business Visitor จากนั้นขอสมัครวีซ่าประเภท Business Owner (Provisional) Visa และต้องดำเนินธุรกิจจนประสบความสำเร็จอีกเป็นเวลา 2 ปี ต่อเนื่องกัน จึงมีสิทธิขอสมัครเป็นวีซ่าประเภท Permanent Business Owner (Residence) ซึ่งนับถือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลีย โดยในกรณีเจ้าของธุรกิจที่ไม่มีผู้สนับสนุน (Unsponsor) จะต้องแสดงหลักฐานดังต่อไปนี้เพื่อแสดงว่ามีกิจการดำเนินธุรกิจจนประสบความสำเร็จ

- เป็นผู้ถือวีซ่า Business Skill (Provisional) หรือ Business Owner (Provisional)
- มีการลงทุนในธุรกิจตั้งแต่ 1 แห่งเป็นต้นไปเป็นเวลาต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี
- เป็นผู้มีส่วนพาทในการกำหนดแผนกลยุทธ์ธุรกิจ
- มีการจ้างงานพลเมืองออสเตรเลียหรือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลียในกิจการไม่น้อยกว่า 2 คนขึ้นไป (ต้องไม่เป็นสมาชิกในครอบครัว)
- ไม่น้อยกว่า 10% ในธุรกิจ

- มีสินทรัพย์ส่วนตัวและสินทรัพย์ในธุรกิจมาก
- มีสินทรัพย์สุทธิ (สินทรัพย์รวม – หนี้สินรวม) มาก
- ประกอบธุรกิจจนมีผลกำไรต่อปีมาก
- ไม่มีประวัติต่างพร้อมในการประกอบธุรกิจ

ในกรณีที่เจ้าของธุรกิจมีผู้สนับสนุน (Sponsor) จะต้องแสดงหลักฐานดังต่อไปนี้เพื่อแสดงว่ามีการดำเนินธุรกิจจนประสบความสำเร็จ

- เป็นผู้ที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้ให้การสนับสนุน
- เป็นผู้ถือวีซ่า Business Skill (Provisional) หรือ Business Owner (Provisional) หรือ Temporary Business (Long Stay) Independent Executive Visa
- มีการลงทุนในธุรกิจตั้งแต่ 1 แห่งเป็นต้นไปเป็นเวลาต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี
- เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนกลยุทธ์ธุรกิจ
- มีการจ้างงานพลเมืองออสเตรเลียหรือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลียในกิจการไม่น้อยกว่า 1 คนขึ้นไป (ต้องไม่เป็นสมาชิกในครอบครัว)
- ไม่น้อยกว่า 10% ในธุรกิจ
- มีสินทรัพย์ส่วนตัวและสินทรัพย์ในธุรกิจมาก
- มีสินทรัพย์สุทธิตามมาก
- ประกอบธุรกิจจนมีผลกำไรต่อปีมาก
- ไม่มีประวัติต่างพร้อมในการประกอบธุรกิจ

2. กรณีนักลงทุน (Investor): เริ่มต้นเจ้าของธุรกิจที่สนใจสมัครเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรจะต้องได้รับวีซ่า Investor (Provisional) Visa และต้องมีการลงทุนเป็นเวลา 4 ปีต่อเนื่องกัน จึงมีสิทธิขอสมัครเป็นวีซ่าประเภท Investor (Residence) Visa หรือ Permanent Business Owner (Residence) ซึ่งนับถือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลีย โดยในกรณีนักลงทุนที่ไม่มีผู้สนับสนุน (Unsponsor) จะต้องแสดงหลักฐานดังต่อไปนี้

- เป็นผู้ถือวีซ่า Investor (Provisional) Visa
- มีประวัติแสดงความสำเร็จในการบริหารธุรกิจหรือการลงทุน
- ยืนยันว่าจะมีการลงทุนอย่างมากในโครงการลงทุนที่รัฐบาลเห็นชอบเป็นเวลา 4 ปี
- มีสินทรัพย์ส่วนตัวและสินทรัพย์ในธุรกิจมาก
- มีสินทรัพย์สุทธิในออสเตรเลียมาก
- ไม่มีประวัติต่างพร้อมในการประกอบธุรกิจ
- อายุไม่เกิน 45 ปี และ
- มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ในกรณีนักลงทุนที่มีผู้สนับสนุน (Sponsor) จะต้องแสดงหลักฐานดังต่อไปนี้

- เป็นผู้ที่มีรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้ให้การสนับสนุน
- เป็นผู้ถือวีซ่า Investor (Provisional) Visa
- มีประวัติแสดงความสำเร็จในการบริหารธุรกิจหรือการลงทุน
- ยืนยันว่าจะมีการลงทุนอย่างมากในโครงการลงทุนที่รัฐบาลเห็นชอบเป็นเวลา 4 ปี
- มีสินทรัพย์ส่วนตัวและสินทรัพย์ในธุรกิจมาก
- มีสินทรัพย์สุทธิ (สินทรัพย์รวม – หนี้สินรวม) ในออสเตรเลียมาก
- ไม่มีประวัติต่างพร้อมในการประกอบธุรกิจ
- อายุไม่เกิน 55 ปี

3. กรณีผู้บริหารอาวุโส (Senior Executive): เริ่มต้นผู้บริหารอาวุโสที่สนใจสมัครเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรจะต้องได้รับวีซ่า Long Stay Business Visitor จากนั้นขอสมัครวีซ่าประเภท Senior Executive (Provisional) Visa และต้องดำเนินธุรกิจจนประสบความสำเร็จอีกเป็นเวลา 2 ปี ต่อเนื่องกัน จึงมีสิทธิขอสมัครเป็นวีซ่าประเภท Permanent Business Owner (Residence) ซึ่งนับถือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลีย โดยในกรณีเจ้าของธุรกิจที่ไม่มีผู้สนับสนุน (Unsponsor) จะต้องแสดงหลักฐานดังต่อไปนี้เพื่อแสดงว่ามีการดำเนินธุรกิจจนประสบความสำเร็จ

- ประสบความสำเร็จในอาชีพนักธุรกิจ
- เป็นพนักงานฝ่ายบริหารในระดับสูงไม่ต่ำกว่า 3 ระดับนับลงมาจากผู้บริหารระดับสูง
- มีสินทรัพย์ส่วนตัวและสินทรัพย์ในธุรกิจมาก
- มีสินทรัพย์สุทธิในออสเตรเลียมาก
- ยืนยันว่าจะมีการลงทุนในธุรกิจออสเตรเลียและทำหน้าที่บริหารงานของธุรกิจ
- ไม่มีประวัติต่างพร้อมในการประกอบธุรกิจ
- อายุไม่เกิน 45 ปี
- มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ในกรณีผู้บริหารอาวุโสที่มีผู้สนับสนุน (Sponsor) ต้องแสดงหลักฐานดังนี้

- เป็นผู้ที่มีรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้ให้การสนับสนุน
- ประสบความสำเร็จในอาชีพนักธุรกิจ
- เป็นพนักงานฝ่ายบริหารในระดับสูงไม่ต่ำกว่า 3 ระดับนับลงมาจากผู้บริหารระดับสูง
- มีสินทรัพย์ส่วนตัวและสินทรัพย์ในธุรกิจมาก
- มีสินทรัพย์สุทธิในออสเตรเลียมาก
- อายุไม่เกิน 55 ปี

4. กรณีผู้จัดตั้งธุรกิจในออสเตรเลีย (Established Business in Australia): นักธุรกิจที่จัดตั้งธุรกิจอยู่แล้วในออสเตรเลีย สามารถสมัครเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรได้โดยแสดงหลักฐานดังนี้

- เป็นผู้ถือวีซ่าชั่วคราวในฐานะที่เป็นผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor) นักเรียน หรือผู้มีถิ่นพำนักชั่วคราว
- อยู่ในออสเตรเลียไม่น้อยกว่า 9 เดือนต่อเนื่องกัน ก่อนวันยื่นใบสมัคร
- มีการลงทุนไม่น้อยกว่า 10% ในธุรกิจตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 18 เดือน
- มีสินทรัพย์สุทธิในออสเตรเลียรวม (ของผู้สมัครหรือคู่สมรสของผู้สมัคร) มากกว่า 250,000 เหรียญออสเตรเลีย
- มีสินทรัพย์สุทธิในธุรกิจในออสเตรเลียรวม (ของผู้สมัครหรือคู่สมรสของผู้สมัคร) มากกว่า 100,000 เหรียญออสเตรเลีย
- มีส่วนรับผิดชอบต่อการบริหารงานประจำของธุรกิจ
- ประสบความสำเร็จในการบริหารธุรกิจ
- ไม่มีประวัติต่างปร้อยในการประกอบธุรกิจ

หลังจากมีการประเมินหลักฐานข้างต้นร่วมกับเกณฑ์ประเมินอื่น ๆ ได้แก่ อายุ และความสามารถในการใช้ภาษา ผู้สมัครที่จะได้เป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรจะต้องมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่า 105 คะแนน

1.2.5.2 การใช้บัตรเดินทางเพื่อติดต่อธุรกิจในเอเปค (ABTC)

เขตเศรษฐกิจในเอเปคมี 14 เขต ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน ซิลิ จีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย นิวซีแลนด์ เปรู ฟิลิปปินส์ ไทย และไต้หวัน ลงนามร่วมกันในการกำหนดกรอบการดำเนินงานสำหรับผู้ถือบัตรเดินทางเพื่อติดต่อธุรกิจในเอเปค (APEC Business Travel Card - ABTC) เพื่อตอบสนองความต้องการของนักธุรกิจในกลุ่มประเทศสมาชิกเอเปคที่ต้องการเข้ามาติดต่อธุรกิจและทำงานในภูมิภาคนี้ได้สะดวก รวดเร็วมากขึ้น อาทิ ลดจำนวนเอกสารและขั้นตอนในพิธีการเข้าเมือง การใช้ช่องทางเดินทางผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมืองพิเศษที่ทำอากาศยาน เป็นต้น โดยรัฐบาลในเขตเศรษฐกิจในกลุ่มเอเปคอนุญาตให้ผู้ถือบัตร ABTC เข้าเมืองได้ไม่น้อยกว่า 2 เดือน และไม่เกิน 3 เดือน โดยไม่ต้องผ่านพิธีการเข้าเมืองและมีการอำนวยความสะดวกมากเป็นพิเศษเพื่อเดินทางมาติดต่องานหรือเข้าร่วมประชุม โดยบัตร ABTC มีอายุ 3 ปี

ผู้ที่ได้รับบัตร ABTC ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านเอเปค และนักธุรกิจที่มีคุณภาพ ดำเนินธุรกิจที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และมีคุณสมบัติดังนี้

- เป็นพลเมืองของประเทศในกลุ่มเขตเศรษฐกิจเอเปคหรือเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวร (Permanent Resident) ในฮ่องกง
- ไม่เคยมีประวัติอาชญากรรม
- ถือหนังสือเดินทางที่ไม่หมดอายุที่ออกโดยประเทศสมาชิกเอเปค

- เป็นนักธุรกิจที่ทำการค้าสินค้า บริการ หรือลงทุน ซึ่งเดินทางไปประเทศสมาชิกเอเปคหลายครั้ง และแต่ละครั้งเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ไม่มีสิทธิได้รับบัตรจะต้องมีลักษณะเข้าข่ายข้อใดข้อหนึ่งดังนี้
- เป็นคู่สมรส ผู้ติดตาม และบุตรหลายของนักธุรกิจที่ได้รับบัตร ABTC
- เป็นผู้ที่ต้องการเข้ามาทำงานที่ได้รับค่าจ้างหรือเป็นการเข้ามาท่องเที่ยวและทำงาน (Working Holiday)
- เป็นนักกีฬาอาชีพ นักข่าว นักแสดง นักดนตรี ศิลปิน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีอาชีพคล้ายคลึงกัน

หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายประสานงานในไทย ได้แก่ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ และในส่วนของประเทศออสเตรเลีย หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายประสานงานให้ ได้แก่ กระทรวงกิจการเข้าเมืองและพหุวัฒนธรรม (DIMA)

1.2.5.3 การยอมรับทักษะในการปฏิบัติงาน

ออสเตรเลียกำหนดให้มีการประเมินความรู้และทักษะผู้ปฏิบัติงานต่างชาติที่ต้องการเข้าไปทำงานเป็นผู้ปฏิบัติงานระดับต้นหรือระดับไม่เกินหัวหน้างานในออสเตรเลีย โดยรับการประเมินคุณสมบัติได้ ณ สำนักงานยอมรับมาตรฐานผู้ปฏิบัติงาน (Trades Recognition Australia - TRA) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการจ้างงานและแรงงานสัมพันธ์ (Department of Employment and Workplace Relations - DEWR) โดยยื่นใบสมัคร พร้อมหลักฐาน และชำระเงินค่าสมัครตั้งแต่ 300 ถึง 500 เหรียญออสเตรเลีย ซึ่งหากได้รับการประเมินผ่านก็จะได้รับประกาศนียบัตร Australian Recognized Trade Certificate (ARTC) คนต่างชาติก็สามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการจ้างงานในออสเตรเลียและผ่านพิธีการเข้าเมืองเพื่อมาทำงานได้

การประเมินจะพิจารณาตามกรอบคุณภาพการฝึกอบรมของออสเตรเลีย (Australian Quality Training Framework - AQTF) และมาตรฐานในอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบัน TRA มีการให้บริการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในอาชีพต่าง ๆ ดังนี้

1. วิศวกรซ่อมบำรุงอากาศยาน (อิเล็กทรอนิกส์)
2. วิศวกรซ่อมบำรุงอากาศยาน (เครื่องยนต์)
3. วิศวกรซ่อมบำรุงอากาศยาน (โครงสร้าง)
4. พนักงานตัดเสื้อผ้า
5. ช่างไฟฟ้ารถยนต์
6. พนักงานทำเบเกอรี่
7. พนักงานปักเย็บเสื้อผ้า
8. ช่างตีเหล็ก
9. ช่างต่อและซ่อมเรือ
10. พนักงานก่ออิฐ

11. พนักงานส่งสัญญาณกระจายเสียง
12. ช่างเครื่องยนต์
13. พนักงานแล่นเรือ
14. พนักงานฝ่ายผลิตเนยและเนยแข็ง
15. ช่างทำตู้
16. ช่างเชื่อม
17. ช่างทำผ้าใบ
18. ช่างไม้
19. ช่างทำไม้และประกอบไม้
20. พ่อครัว
21. หัวหน้าพ่อครัว
22. พนักงานต่อสายโทรศัพท์
23. พนักงานฝ่ายสนับสนุนระบบคอมพิวเตอร์
24. พนักงานทำไอศกรีมหรือลูกกวาด
25. พนักงานปรุงอาหาร
26. ช่างเครื่องยนต์ลูกสูบระบบดีเซล
27. ช่างทำพื้น
28. ช่างติดตั้งหรือซ่อมท่อระบายน้ำ
29. ช่างตัดเสื้อผู้หญิง
30. ช่างไฟฟ้า
31. ช่างไฟฟ้ากำลัง
31. ช่างไฟฟ้า (ชั้นพิเศษ)
31. ช่างอิเล็กทรอนิกส์
31. ช่างอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
31. ช่างอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (ชั้นพิเศษ)
32. ช่างเคลือบโลหะด้วยกระบวนการอิเล็กทรอนิกส์ (Electroplater)
33. ช่างแกะสลัก
34. ช่างทำเกือกม้า
35. พนักงานทำเส้นใยพลาสติก
36. ช่างพืด
37. พนักงานทำกระจกแผ่นเรียบ
38. ช่างทำพื้น
38. ช่างเฟอร์นิเจอร์
39. ช่างทำเบาะ
40. ช่างเจียรไนพลอย

41. พนักงานตัดเสื้อทั่วไป
42. พนักงานด้านการสื่อสารทั่วไป
43. พนักงานด้านไฟฟ้าทั่วไป
44. พนักงานด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป
45. พนักงานด้านวิศวกรไฟเบอร์ทั่วไป
46. พนักงานจัดและดูแลสวนทั่วไป
47. พนักงานด้านเครื่องยนต์ทั่วไป
48. ช่างประปาทั่วไป
49. พนักงานเป่าแก้ว
50. พนักงานด้านออกแบบสิ่งพิมพ์
51. ช่างปั้น
52. ช่างทำนม
53. หัวหน้าคนสวน
54. ช่างทำพลอย
55. ช่างเชื่อมต่อ
56. ช่างจัดและออกแบบสวน
57. พนักงานทำผลิตภัณฑ์หนัง
58. ช่างซ่อมลิฟท์
59. ช่างทำกุญแจ
60. พนักงานฝ่ายเทคนิคเครื่องยนต์
61. ช่างทำท่อเครื่องปรับอากาศ
62. ช่างทำรองเท้าเพื่อสุขภาพ
63. พนักงานหลอมโลหะ
64. พนักงานทำหม้อหุงต้ม
65. ช่างกลโลหะ (ชั้นหนึ่ง)
66. พนักงานชักเงาโลหะ
67. ช่างเครื่องยนต์
68. พนักงานประจำโรงเพาะชำต้นไม้
69. ช่างทำแก้ว
70. ช่างทำสีและตกแต่ง
71. ช่างทำอานม้า
72. คนทำขนม
73. พนักงานตรวจสอบคุณภาพเสื้อผ้า
74. ช่างซ่อมเปียโน
75. ช่างทำกรอบรูป

76. ช่างทำและซ่อมเครื่องวัด
77. ช่างวัดความดัน
78. ช่างซ่อมเครื่องพิมพ์
79. ช่างซ่อมตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศ
80. ช่างซ่อมหลังคา
81. ช่างปูหลังคาและกระเบื้อง
82. ช่างทำเรือใบ
83. ช่างทำและซ่อมเครื่องมือเลื่อย
84. พนักงานประจำเครื่องพิมพ์สกรีน
85. พนักงานทำแผ่นโลหะ (ชั้น 1)
86. ช่างต่อและซ่อมเรือไม้
87. ช่างทำรองเท้า
88. พนักงานประจำเครื่องพิมพ์ระบบออฟเซต
89. พนักงานทำสินค้าที่มีขนาดเล็ค
90. พนักงานทำพลาสติกแข็ง
91. ช่างหิน
92. หัวหน้างานซ่อมบำรุงอากาศยาน
93. หัวหน้างานด้านไฟฟ้ารถยนต์
94. หัวหน้างานด้านการทำขนมและเบเกอรี่
95. หัวหน้างานด้านการก่ออิฐ
96. หัวหน้างานด้านการทำตู้
97. หัวหน้างานด้านการทำไม้และประกอบไม้
98. หัวหน้างานด้านอุปกรณ์โทรคมนาคม
99. หัวหน้างานด้านการขายอุปกรณ์ไฟฟ้า
100. หัวหน้าช่างซ่อมไฟฟ้า
101. หัวหน้างานด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์สำนักงาน
102. หัวหน้างานด้านเส้นใยพลาสติก
103. หัวหน้างานด้านช่างทำพื้น
104. หัวหน้างานด้านการหลอมโลหะ
105. หัวหน้าช่างเครื่องกล
105. หัวหน้าช่างทำผม
106. หัวหน้างานด้านการแล่นเรือ
107. หัวหน้าช่างหล่อโลหะ
108. หัวหน้าช่างฟิตโลหะ
109. หัวหน้าช่างเครื่องยนต์

110. หัวหน้าช่างสีและตกแต่ง
111. หัวหน้าช่างประปา
112. หัวหน้าช่างโลหะ
113. หัวหน้าช่างตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศ
114. หัวหน้าช่างปูหลังคาและกระเบื้อง
115. หัวหน้าช่างทำแผ่นโลหะ
116. หัวหน้าช่างทำพลาสติกแข็ง
117. หัวหน้าช่างทำโครงเหล็ก
118. หัวหน้าช่างทำเครื่องมือ
119. หัวหน้าช่างทำตัวถังรถยนต์
120. หัวหน้าช่างพ่นสีรถยนต์
121. หัวหน้าช่างประกอบและตกแต่งรถยนต์
121. หัวหน้าช่างเครื่องจักรที่ใช้อุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า
122. พนักงานตัดแต่งและดูแลต้นไม้
123. ช่างทำตัวถังรถยนต์
124. ช่างพ่นสีรถยนต์
125. ช่างประกอบและตกแต่งรถยนต์
126. ครูสอนด้านอาชีวศึกษา
127. ช่างปูพื้นและกำแพง
128. ช่างทำและซ่อมนาฬิกา
130. ช่างเชื่อมโลหะ (ชั้น 1)
131. ช่างไม้

ซึ่งการที่ออสเตรเลียกำหนดให้ต้องมีการประเมินและรับการทดสอบนับเป็นมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศพัฒนาแล้วที่ต้องการปกป้องตลาดแรงงานในประเทศให้กับคนในประเทศ รวมทั้งเป็นการตรวจสอบคุณสมบัติของคนต่างประเทศที่เข้ามาทำงานว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถตามเกณฑ์ที่ประเทศ โดยอาจจะสร้างการยอมรับมาตรฐานฝีมือแรงงานเฉพาะบางอาชีพ แต่ก็ใช้ระยะเวลาในการประเมินหลักสูตร วิธีการทดสอบ และระบบการออกไปรับรองต่าง ๆ จนทำให้การเปิดตลาดไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น

1.2.6 สรุป

การค้าบริการเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของออสเตรเลียโดยมีสัดส่วนคิดเป็น 73% ของ GDP โดยการค้าบริการที่มีขนาดใหญ่ของประเทศ ได้แก่ การบริการธุรกิจและทรัพย์สิน การค้าส่งค้าปลีก

อสังหาริมทรัพย์ บริการขนส่ง บริการสื่อสาร การเงินและประกันภัย บริการสุขภาพและชุมชน นอกจากนี้ การค้าบริการระหว่างประเทศก็เริ่มมีมูลค่าขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศและการศึกษา

ออสเตรเลียมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและบริการ ดังนั้นการเข้าไปลงทุนจัดตั้งธุรกิจในออสเตรเลียจึงเป็นไปได้โดยสะดวกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไทย โดยหากเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและย่อมที่มีต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากและดำเนินการไม่ขัดต่อกฎหมายก็สามารถเข้าไปจัดตั้งธุรกิจได้ทันที แต่หากเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากและมีการลงทุนเกิน 50 ล้านดอลลาร์ ออสเตรเลีย หรือการลงทุนในธุรกิจเฉพาะบางประเภท อาทิ ธนาคาร สื่อสารมวลชน การซื้อที่ดินและอาคารในเขตเมือง การขนส่งทางทะเล และการขนส่งทางอากาศ เป็นต้น ก็จะต้องขออนุญาตจาก Foreign Investment Review Board ซึ่งแต่งตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตามกฎหมาย Foreign Acquisition and Takeover Act

สภาพธุรกิจการลงทุนและสภาพการจ้างงานในออสเตรเลียเป็นก่อให้เกิดโอกาสในการเข้าไปลงทุนและให้บริการอีกมาก โดยตำแหน่งงานที่มีความต้องการมาก แบ่งเป็น (1) กลุ่มงานด้านผู้บริหาร อาทิ ผู้อำนวยการสถานพยาบาล ผู้จัดการฝ่ายวิศวกรรม ผู้จัดการทรัพยากรมนุษย์ ผู้จัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด และผู้จัดการฝ่ายลอจิสติกส์ เป็นต้น (2) กลุ่มงานด้านผู้เชี่ยวชาญ อาทิ นักบัญชี ผู้สอบบัญชี ทันตแพทย์ นักโภชนาการ วิศวกร โปรแกรมเมอร์ นายควม เกสัชกร พยาบาลวิชาชีพ นักจิตวิทยา และครู เป็นต้น และ (3) กลุ่มงานด้านผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ช่างก่อสร้าง ช่างต่อและซ่อมเรือ ช่างทำเฟอร์นิเจอร์ ช่างทำสวน ช่างทำผม และคนทำขนม เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบัน ออสเตรเลียได้จัดทำการยอมรับมาตรฐานฝีมือแรงงาน (Labor Standards) และนำคุณสมบัติของคนต่างชาติในบางอาชีพที่ต้องการเข้ามาทำงานเป็นรายกรณีไป โดยส่งให้กับสำนักงานยอมรับมาตรฐานผู้ปฏิบัติงาน (Trade Recognition Australia - TRA) เป็นศูนย์กลางเพื่อพิจารณาและประสานงานกับองค์การวิชาชีพต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในแต่ละสาขาวิชาชีพ

สำหรับด้านการอนุญาตให้เข้าเมืองนั้น ออสเตรเลียไม่มีนโยบายเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ เพศ สีผิว และศาสนา อีกทั้งมีการพัฒนาระบบวีซ่าให้มีหลากหลายประเภท อีกทั้งมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจผู้เยี่ยมเยียนอย่างมาก โดยเฉพาะการอนุญาตให้ผู้ถือบัตร APEC Business Travel Card สามารถเข้าเมืองได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องผ่านพิธีการเข้าเมือง และมาประชุมหรือติดต่อธุรกิจในออสเตรเลียได้ไม่เกิน 3 เดือน ดังนั้นการที่ไทยจะเปิดตลาดการค้าและการลงทุนกับออสเตรเลีย ก็จำเป็นต้องพิจารณาปรับมาตรฐานการทำงานและระเบียบพิธีการต่าง ๆ ให้มีความสะดวกขึ้นให้สอดคล้องกับมาตรฐานออสเตรเลีย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้มีการค้า การลงทุน และการเดินทางเพื่อเข้าไปทำงานในประเทศอีกฝ่ายหนึ่งมากขึ้น

1.3 การเจรจาการค้าบริการและการลงทุนระหว่างออสเตรเลียกับไทย

1.3.1 คำนำ

บทนี้ เป็นการนำเนื้อหาข้อเสนอเปิดตลาดของออสเตรเลีย และข้อเสนอเปิดตลาดของฝ่ายไทย ซึ่งการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับออสเตรเลียนี้ใช้วิธีการแบบ Positive Approach ซึ่งระบุประเด็นและรายสาขาที่ประเทศหนึ่งต้องการเปิดตลาดให้อีกประเทศหนึ่ง ซึ่งในข้อเสนอดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitment) ซึ่งใช้บังคับกับการลงทุนจากต่างชาติที่การเข้ามาจัดตั้งธุรกิจได้อีกประเทศหนึ่งและการอนุญาตให้คนต่างชาติเข้ามาทำงานในสาขาการค้าบริการและการลงทุนที่เปิดตลาดให้ และข้อผูกพันเฉพาะรายสาขา (Specific Commitment) ซึ่งใช้บังคับกับแต่ละสาขาการค้าบริการและการลงทุนที่มีรายละเอียดระบุไว้

1.3.2 ข้อเสนอเปิดตลาดของออสเตรเลีย

1.3.2.1 ข้อผูกพันทั่วไป

ข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitments) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทยจะใช้บังคับกับทุกสาขาบริการและการลงทุนที่ระบุไว้ในข้อผูกพันเฉพาะ (Specific Commitments) โดยไม่มีข้อยกเว้นด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access) และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ยกเว้นในสาขาบริการซึ่งจะมีการระบุไว้

การเข้าเมืองชั่วคราวและการทำงาน

ออสเตรเลียอนุญาตให้คนเข้าเมืองและทำงานโดยไม่ต้องมีการทดสอบตลาดแรงงาน (Labor Market Test) ภายใต้อะไรต่อไปนี้

- อนุญาตให้ผู้เยี่ยมเยียนธุรกิจ (Business Visitor) เข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 3 เดือน
- อนุญาตให้ผู้ขายบริการ (Service Seller) เข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 6 เดือน ต่ออายุการเข้าเมืองและทำงานได้แต่ต้องมีเวลารวมกันไม่เกิน 12 เดือน
- อนุญาตให้ผู้โอนย้ายภายในบริษัท (Intra Corporate Transferee) เข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 4 ปี ต่ออายุการเข้าเมืองและทำงานได้ แต่ต้องมีเวลารวมกันไม่เกิน 10 ปี
- อนุญาตให้ผู้ให้บริการตามสัญญา (Contractual Service Supplier) เข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 3 ปี ยกเว้นผู้เชี่ยวชาญที่เป็นพ่อก้าวไทย¹² อนุญาตให้เข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 4 ปี

¹² ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นพ่อก้าวไทยหมายถึงผู้ที่มิได้รับใบประกาศนียบัตรมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ จากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โดย (1) กรณีผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรผู้ประกอบการไทย 1 จะต้องมิประสบการทำงานที่เกี่ยวข้อง 5 ปี (2) กรณีผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรผู้ประกอบการ

- อนุญาตให้ผู้บริหาร (Executive) และผู้จัดการ (Manager) ของธุรกิจที่มีบริษัทแม่ตั้งอยู่ในประเทศที่ประสงค์จะจัดตั้งสาขาหรือบริษัทในเครือในออสเตรเลียเข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 4 ปี
- อนุญาตให้คู่สมรสและผู้ติดตามของผู้โอนย้ายภายในบริษัทเข้าเมืองและทำงานได้ในระยะเวลาเดียวกับที่กำหนดไว้ในวีซ่าของผู้โอนย้ายภายในบริษัท

โดยการดำเนินพิธีการทางราชการ นั้น คนไทยที่เข้าข่ายผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองและทำงานในออสเตรเลียข้างต้นจะต้องแสดงเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

กรณีผู้เยี่ยมเยียนธุรกิจ ต้องแสดงเอกสารดังนี้

- กรอกรายละเอียดในใบสมัคร (Form 456) และแสดงหลักฐานตามที่กำหนดในใบสมัคร รวมทั้งหลักฐานของกิจกรรมทางธุรกิจที่ต้องการเข้าไปทำงานในออสเตรเลีย
- ชำระเงินค่าวีซ่า
- หนังสือเดินทาง

กรณีผู้ขายบริการ ต้องแสดงเอกสารดังนี้

- กรอกรายละเอียดในใบสมัคร (Form 1066) และแสดงหลักฐานตามที่กำหนดในใบสมัคร รวมทั้งหลักฐานแสดงการเป็นตัวแทนของผู้ให้บริการไทย
- รายละเอียดของความชำนาญและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- หลักฐานที่แสดงว่าผู้ให้บริการมีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจและคำอธิบายกิจกรรมทางธุรกิจที่ต้องการเข้าไปทำงานในออสเตรเลีย
- ใบรับรองสุขภาพ
- ชำระเงินค่าวีซ่า
- หนังสือเดินทาง

กรณีผู้โอนย้ายภายในกิจการ ต้องแสดงเอกสารดังนี้

- กรอกรายละเอียดในใบสมัคร (Form 1066) และแสดงหลักฐานตามที่กำหนดในใบสมัคร
- หลักฐานการได้รับการว่าจ้างและได้รับคำสั่งจากนายจ้างให้ไปปฏิบัติงานในออสเตรเลีย
- ใบรับรองสุขภาพ
- ชำระเงินค่าวีซ่า

อาหารไทย 2 จะต้องมีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้อง 4 ปี และ (3) กรณีผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรผู้ประกอบการอาหารไทย 3 จะต้องมีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้อง 3 ปี

- หนังสือเดินทาง

กรณีผู้ให้บริการตามสัญญา ต้องแสดงเอกสารดังนี้

- กรอกรายละเอียดในใบสมัคร (Form 1066) และแสดงหลักฐานตามที่กำหนดในใบสมัคร
- หลักฐานการได้รับการว่าจ้างและได้รับคำสั่งจากนายจ้างให้ไปปฏิบัติงานในออสเตรเลีย
- ใบรับรองสุขภาพ
- ชำระเงินค่าวีซ่า
- หนังสือเดินทาง

กรณีผู้บริหารและผู้จัดการที่เข้าไปจัดตั้งธุรกิจ ในออสเตรเลีย ต้องแสดงเอกสารดังนี้

- กรอกรายละเอียดในใบสมัคร (Form 1066) และแสดงหลักฐานตามที่กำหนดในใบสมัคร
- หลักฐานการได้รับการว่าจ้างและได้รับคำสั่งจากนายจ้างให้ไปปฏิบัติงานในออสเตรเลีย
- ใบรับรองสุขภาพ
- ชำระเงินค่าวีซ่า
- หนังสือเดินทาง

อย่างไรก็ตาม ในสาขาอาชีพที่ไทยต้องการผลักดันให้ออสเตรเลียเปิดตลาด เช่น ผู้ประกอบอาชีพพวคแผนไทย นั้น ยังไม่สามารถเปิดตลาดให้ไทยในปี พ.ศ. 2548 แต่ออสเตรเลียจะสนับสนุนให้องค์การวิชาชีพของไทยและออสเตรเลียหรือร่วมกันเพื่อยอมรับมาตรฐานฝีมือแรงงานไทยประเภทผู้ประกอบอาชีพพวคแผนไทย โดยจะนำผลสรุปของการหารือเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาด้านการค้าบริการและการลงทุนในรอบหน้าซึ่งจะเกิดขึ้นภายใน 3 ปีหลังจากความตกลง FTA มีผลใช้บังคับ

การจัดตั้งธุรกิจ

ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ผู้ลงทุนหรือผู้ให้บริการไทยเข้าไปจัดตั้งธุรกิจในออสเตรเลียได้ โดยต้องปฏิบัติตามนโยบายการลงทุนต่างประเทศ กฎหมายว่าด้วยการลงทุนและการซื้อกิจการโดยชาวต่างชาติ (Foreign Acquisitions and Takeovers Act - FATA) ซึ่งกำหนดให้การลงทุนที่เข้าข่ายในลักษณะต่อไปนี้ (ซึ่งเป็นเงื่อนไขเดียวกันที่ใช้กับการลงทุนของชาวต่างชาติทั่วไป) ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาการลงทุนของต่างชาติ (Foreign Investment Review Board – FIRB) ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

- การที่นักลงทุนต่างชาติได้ผลประโยชน์สำคัญ (Substantial Interest) ในธุรกิจออสเตรเลียที่จัดตั้งอยู่แล้ว (Existing Business) ซึ่งมีมูลค่าสินทรัพย์รวมกันมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย

- การที่นักลงทุนต่างชาติจัดตั้งธุรกิจใหม่ (New Business) ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านเหรียญออสเตรเลีย
- การซื้อกิจการหรือสินทรัพย์ของธุรกิจออสเตรเลียที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งมีมูลค่าการซื้อตั้งแต่ 50 ล้านเหรียญออสเตรเลีย หรือมีสัดส่วนเกิน 50% ของสินทรัพย์รวมทั้งหมดของธุรกิจ
- การลงทุนทางตรงของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลในต่างประเทศ
- การที่นักลงทุนต่างประเทศได้รับผลประโยชน์ในที่ดินเขตเมือง (รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากการเช่า การให้สินเชื่อ การแบ่งปันผลกำไร และการถือหุ้นในบริษัทหรือกองทุนที่ร่วมบริการที่ดินในเขตเมือง) ในกรณีนี้ (1) การได้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ที่ไม่ได้ใช้อาศัย ตั้งอยู่ในบัญชี Heritage Listing และมีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านเหรียญออสเตรเลีย (2) การได้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ที่ไม่ได้ใช้อาศัย และมีมูลค่าตั้งแต่ 50 ล้านเหรียญออสเตรเลีย (3) การได้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการอยู่อาศัย (4) การได้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ในเขตเมือง (5) การได้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอยู่อาศัย หรือ (6) ข้อเสนอการลงทุนใด ๆ ที่อยู่ในข่ายต้องสงสัย (เช่น กองทุนที่จัดตั้งเพื่อปล่อยกู้)

โดยออสเตรเลียได้กำหนดนิยามที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ดังนี้

- ผลประโยชน์ต่างชาติ (Foreign Interest) หมายถึง (1) บุคคลธรรมดาที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในออสเตรเลีย (2) กิจการที่มีบุคคลธรรมดาที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในออสเตรเลียหรือกิจการต่างชาติเป็นผู้มีผลประโยชน์ควบคุมในกิจการ (3) กิจการที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยแต่ละคนอาจเป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในออสเตรเลียหรือเป็นกิจการต่างชาติ ซึ่งรวมกันแล้วมีผลประโยชน์ควบคุมในกิจการ (4) การร่วมทุนที่มีบุคคลธรรมดาที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในออสเตรเลียหรือกิจการต่างชาติเป็นผู้มีผลประโยชน์สำคัญในกิจการ หรือ (5) การร่วมทุนที่มีคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยแต่ละคนอาจเป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในออสเตรเลียหรือกิจการต่างชาติเป็นผู้มีผลประโยชน์สำคัญในกิจการ
- ผลประโยชน์สำคัญ (Substantial Interest) หมายถึง การที่มีคนต่างชาติคนหนึ่งคนใดถือหุ้นตั้งแต่ 15% ขึ้นไปในธุรกิจหรือการร่วมทุน
- ผลประโยชน์สำคัญรวม (Aggregate Substantial Interest) หมายถึง การที่คนต่างชาติรวมกันแล้วถือหุ้นตั้งแต่ 40% ขึ้นไปในธุรกิจหรือการร่วมทุน
- ผลประโยชน์ควบคุม (Controlling Interest) ให้หมายถึงนิยามที่กำหนดไว้ในมาตรา 9 แห่งกฎหมาย Foreign Acquisitions and Takeovers Act

นอกจากข้อกำหนดในการจัดตั้งธุรกิจที่ออสเตรเลียกำหนดไว้เป็นการทั่วไปแล้ว ในการลงทุนบางประเภท ยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับอื่น ๆ นอกเหนือจากที่อธิบายไว้ข้างต้น ได้แก่

1. บริษัทมหาชนจำกัด: จะต้องมีการกรรมการอย่างน้อย 2 คน เป็นผู้ถือหุ้นพำนักในออสเตรเลีย (อาจเป็น Australian Citizen หรือ Permanent Resident ก็ได้)
2. สื่อ: การลงทุนในธุรกิจสื่อ (Media) ที่มีผลประโยชน์ต่างชาติต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล
3. หนังสือพิมพ์: ออสเตรเลียห้ามนักลงทุนต่างชาติลงทุนในหนังสือพิมพ์ทั้งในระดับชาติ ระดับมหานคร ระดับจังหวัด และระดับตำบล โดยในกรณีที่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาถือหุ้นในธุรกิจหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่แล้วหรือจัดตั้งหนังสือพิมพ์ใหม่จะต้องขออนุญาตและพิจารณาเป็นราย ๆ ไป
4. ธนาคาร: การลงทุนของต่างชาติในธุรกิจธนาคารต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยธนาคาร (Banking Act 1959) กฎหมายว่าด้วยการถือหุ้นในภาคการเงิน (Financial Sector Shareholding Act 1988) นโยบายการธนาคาร และข้อกำหนดด้านการคุ้มครองผู้ใช้บริการธนาคาร (Prudential Requirements) โดยรัฐบาลจะพิจารณาการลงทุนและการซื้อกิจการธนาคารของนักลงทุนต่างชาติเป็นราย ๆ ไป
5. บริการกระจายเสียง: การได้ผลประโยชน์ต่างชาติในธุรกิจบริการกระจายเสียงที่มีอยู่แล้วหรือจัดตั้งธุรกิจบริการกระจายเสียงใหม่ในออสเตรเลียจะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป โดยอาศัยกรอบการพิจารณาตามนโยบายการลงทุนต่างประเทศ และกฎหมายว่าด้วยบริการกระจายเสียง (Broadcasting Service Act 1992) ซึ่งภายใต้กฎหมายดังกล่าว ห้ามต่างชาติลงทุนในธุรกิจกระจายเสียงทางโทรทัศน์เพื่อการพาณิชย์ และห้ามต่างชาติดำรงตำแหน่งกรรมการหรือผู้บริหารที่มีอำนาจควบคุมบริษัท
6. การบินภายในประเทศ: ตามนโยบายการลงทุนต่างประเทศ กำหนดให้การได้ผลประโยชน์ต่างชาติ 100% ในหุ้นของธุรกิจการบินภายในประเทศออสเตรเลียจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล
7. การบินระหว่างประเทศ: ตามนโยบายการลงทุนต่างประเทศ กำหนดให้การได้ผลประโยชน์ต่างชาติในสายการบินระหว่างประเทศของออสเตรเลียจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลเป็นราย ๆ ไป รวมทั้งปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ (Air Navigation Act 1920) ซึ่งกำหนดให้ต่างชาติถือหุ้นในสายการบินระหว่างประเทศได้ไม่เกิน 49% และตามกฎหมายว่าด้วยการขายแควนตัส (Qantas Sale Act 1992) ซึ่งกำหนดให้ต่างชาติถือหุ้นรวมกันได้ไม่เกิน 49% และห้ามต่างชาติรายใดรายหนึ่งถือหุ้นเกิน 25% และห้ามสายการบินต่างชาติถือหุ้นรวมกันเกิน 35%
8. ท่าอากาศยาน: ตามนโยบายการลงทุนต่างประเทศ การลงทุนของต่างชาติในท่าอากาศยานออสเตรเลียต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลเป็นราย ๆ ไป และต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยท่าอากาศยาน (Airports Act 1996) ซึ่งห้ามต่างชาติถือหุ้นในท่าอากาศยานแต่ละแห่งของรัฐบาลกลางเกิน 49%

ในการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนให้ประเทศไทย นั้น ออสเตรเลียยังคงสงวนสิทธิในการออกและการใช้มาตรการช่วยเหลือชนพื้นเมืองหรือองค์การของชนพื้นเมือง ได้แก่ ชาวอะบอริจิน และชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่แถบหมู่เกาะ Torres Strait Islands ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดตั้งและการพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้าบริการ นอกจากนี้ ยังสงวนสิทธิในการออกและการใช้มาตรการต่าง ๆ ที่บริหารโดยรัฐบาลท้องถิ่น โดยมาตรการดังกล่าวไม่ได้มุ่งใช้แบบเลือกปฏิบัติหรือตั้งใจใช้เพื่อจำกัดผลประโยชน์ของนักลงทุนหรือผู้ให้บริการไทย

1.3.2.2 ข้อผูกพันเฉพาะ

ประเทศออสเตรเลียเปิดตลาดให้ผู้ลงทุนหรือผู้ให้บริการไทยเข้ามาดำเนินธุรกิจ ในธุรกิจต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ โดยต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันทั่วไปที่ได้อธิบายในหัวข้อ 4.2.1

1. บริการธุรกิจ

บริการธุรกิจ (Business Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการวิชาชีพ: ได้แก่

- (1) บริการกฎหมาย โดยจำกัดเฉพาะบริการที่ปรึกษากฎหมายไทย กฎหมายประเทศที่สาม และกฎหมายระหว่างประเทศ และบริการอนุญาโตตุลาการด้านการพาณิชย์ระหว่างประเทศ และบริการระงับข้อพิพาทอื่น
- (2) บริการการบัญชี สอบบัญชี และการทำบัญชี โดยออสเตรเลียกำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้สอบบัญชี (Auditor) และผู้ชำระบัญชี (Liquidator) ต้องเป็นบุคคลธรรมดา นอกจากนี้ ยังกำหนดให้สำนักงานบัญชีจะต้องมีหุ้นส่วนไม่น้อยกว่า 1 คนที่เป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวร
- (3) บริการการภาษีอากร
- (4) บริการสถาปัตยกรรม
- (5) บริการวิศวกรรม
- (6) บริการวิศวกรรมบูรณาการ (Integrated Engineering Services)
- (7) บริการวางผังเมืองและภูมิสถาปัตยกรรม

ซึ่งในสาขานี้ ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากเกินกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

- บริการคอมพิวเตอร์และบริการเกี่ยวเนื่อง: รวมบริการที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับการติดตั้งคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บริการประมวลผลข้อมูล การซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ในสำนักงาน ซึ่งในสาขานี้ ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากเกินกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

- บริการวิจัยและพัฒนา: ได้แก่ บริการวิจัยและพัฒนาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งในสาขานี้ ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากเกินกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก
- บริการอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่
 - (1) บริการอสังหาริมทรัพย์เพื่อการครอบครองหรือให้เช่าทรัพย์สิน โดยรัฐบาลกำหนดให้ผู้ลงทุนต้องจัดตั้งสำนักงานในออสเตรเลีย
 - (2) บริการอสังหาริมทรัพย์โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือเป็นไปตามสัญญา ซึ่งในสาขาบริการอสังหาริมทรัพย์ ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากเกินกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก
- บริการให้เช่าหรือลีสซิ่งโดยไม่มีผู้ปฏิบัติการ ได้แก่
 - (1) บริการให้เช่าหรือลีสซิ่งเรือ (ไม่รวมการเดินเรือในประเทศและชายฝั่ง)
 - (2) บริการให้เช่าอากาศยาน
 - (3) บริการให้เช่าอุปกรณ์การขนส่งอื่น ๆ
 - (4) บริการให้เช่าเครื่องจักรและอุปกรณ์อื่น ๆ
 ซึ่งในสาขาบริการให้เช่าหรือลีสซิ่งโดยไม่มีผู้ปฏิบัติการ ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากเกินกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก
- บริการธุรกิจอื่น ๆ ได้แก่
 - (1) บริการโฆษณา ได้แก่ บริการของตัวแทนโฆษณาในการสร้างสรรค์และนำเสนองานโฆษณาในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์เพื่อลูกค้า งานโฆษณากลางแจ้ง และสื่อต่าง ๆ การขายเวลาและพื้นที่บนพื้น การจัดจำหน่ายและการนำเสนอเนื้อหาหรือตัวอย่างโฆษณา โดยไม่รวมการผลิตหรือการกระจายเสียงทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์
 - (2) การวิจัยตลาดและการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะ
 - (3) บริการที่ปรึกษาด้านการจัดการ
 - (4) บริการที่เกี่ยวข้องที่ปรึกษาด้านการจัดการ (ไม่รวมบริการอนุญาตตุลาการและการไกล่เกลี่ย)
 - (5) บริการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ลำสัตว์ และป่าไม้ ประกอบด้วยการให้คำปรึกษาแนะนำด้านการจัดการพืชและปศุสัตว์ รวมทั้งคำปรึกษาเฉพาะที่เกี่ยวกับกิจกรรมป่าไม้ การประเมินไม้ การจัดการหรือวางแผนป่าไม้ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำไม้
 - (6) บริการที่เกี่ยวข้องกับการประมง ประกอบด้วยการให้คำปรึกษาเฉพาะที่เกี่ยวกับการประมงน้ำจืดหรือทะเล การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และไม่รวมถึงการจับสัตว์น้ำ
 - (7) บริการที่เกี่ยวข้องกับเหมืองแร่และการจัดเตรียมงานด้านเหมืองแร่

- (8) บริการที่เกี่ยวข้องกับการจัดจำหน่ายพลังงาน ประกอบด้วยการให้คำปรึกษาด้าน การส่งและจ่ายกระแสไฟฟ้า เชื้อเพลิง ไอน้ำ และน้ำร้อนให้แก่ครัวเรือน อุตสาหกรรม ธุรกิจ และผู้ใช้บริการอื่น ๆ โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือตามสัญญา
- (9) บริการจัดหางานและจัดคนเข้าทำงาน โดยรัฐบาลออสเตรเลียยังไม่ผูกพันการ ให้บริการข้ามพรมแดน
- (10) บริการสืบหาและการรักษาความปลอดภัย
- (11) บริการที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ
- (12) บริการทำความสะอาดอาคาร
- (13) บริการถ่ายภาพ
- (14) บริการจัดประชุม ประกอบด้วยกิจกรรมการวางแผน การจัดองค์การ การจัดการ และการตลาดบริการจัดประชุมและกิจกรรมอื่นที่คล้ายกัน (เช่น การจัดเลี้ยงและ บริการเครื่องดื่ม)
- (15) บริการอื่น ๆ ได้แก่
- บริการรับตอบโทรศัพท์
 - บริการถ่ายเอกสาร
 - บริการแปลและล่าม
 - บริการส่งจดหมายและรวบรวมบัญชีส่งจดหมาย
 - บริการรับออกแบบภายใน ประกอบด้วยบริการที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับการ ออกแบบภายหลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ และตกแต่งภายในและบริเวณใช้งาน รวมทั้งการซื้อของที่จำเป็น
 - บริการซ่อมบำรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง (ซ่อมรถยนต์)

ในสาขาบริการอื่น ๆ ธุรกิจ ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นใน องค์การการค้าโลก 1 รายการ คือ บริการซ่อมบำรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง (ซ่อมรถยนต์)

2. บริการสื่อสาร

บริการสื่อสาร (Communications Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการโทรคมนาคม: ได้แก่ (1) บริการโทรศัพท์ Voice Telephone (2) บริการ Packet – Switched Data Transmission (3) บริการ Circuit – Switched Data Transmission (4) บริการเทเล็กซ์ (5) บริการโทรสาร (6) บริการให้เช่าวงจรเอกชน (Private Leased Circuit) (7) บริการอื่น ๆ เช่น Digital Cellular, Paging, Personal Communications, Trunked Radio System Services (8) บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (9) บริการ Voice Mail (10) บริการฐานข้อมูลและข้อมูลออนไลน์ (11) บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลทาง คอมพิวเตอร์ (EDI) (12) บริการโทรสารมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการเก็บรักษาและนำข้อมูลมา ใช้ (13) บริการแปลงรหัสและ Protocol และ (14) บริการ Mobile Data

ในสาขาบริการสื่อสาร ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก โดยยกเลิกข้อจำกัดด้านจำนวนผู้ให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานรับอนุญาตให้แก่ผู้ลงทุนไทย (เช่น การให้บริการโทรศัพท์มือถือ การบริการดาวเทียม) และยกเลิกข้อจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติในกิจการให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานรับอนุญาตรายใหม่ อย่างไรก็ตาม ออสเตรเลียยังคงสงวนสิทธิการถือหุ้นในบริษัทโทรศัพท์ของรัฐ คือ Telstra ที่จำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติไว้รวมกันไม่เกิน 35% และห้ามมีผู้ถือหุ้นต่างชาติรายใดรายหนึ่งถือหุ้นเกิน 5%

3. บริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง

บริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง (Construction and Related Engineering Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการงานก่อสร้างทั่วไปสำหรับอาคาร
- บริการงานก่อสร้างทั่วไปสำหรับวิศวกรรมโยธา
- งานติดตั้งและประกอบ (Installation and Assembly Work)
- งานทำให้อาคารเสร็จสมบูรณ์ (Building Completion and Finishing Work)

ในสาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

4. บริการจัดจำหน่าย

บริการจัดจำหน่าย (Distribution Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการเป็นตัวแทนจำหน่าย
- บริการค้าส่ง
- บริการค้าปลีก (ยกเว้นร้านขายยา)
- บริการแฟรนไชส์

ในสาขาบริการจัดจำหน่าย ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

5. บริการศึกษา

บริการศึกษา (Educational Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการระดับมัธยมศึกษา โดยไม่ผูกพันเรื่องการจัดตั้งสำนักงานในออสเตรเลีย
- บริการระดับอุดมศึกษา โดยไม่ผูกพันเรื่องการจัดตั้งสำนักงานในออสเตรเลีย
- บริการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาไทย การสอนการทำอาหารไทย และการสอนนวดแผนไทย โดยไม่ผูกพันเรื่องการจัดตั้งสำนักงานในออสเตรเลีย

ในสาขาบริการศึกษา ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก โดยอนุญาตเปิดตลาดให้ผู้ลงทุนไทยเปิดสถาบันสอนภาษาไทย สอนการทำอาหาร และสอนการนวดแผนไทย

6. บริการสิ่งแวดล้อม

บริการสิ่งแวดล้อม (Environmental Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้คนไทยและคนต่างชาติที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ได้แก่

- บริการจัดการขยะ
- บริการจัดการขยะแข็งและอันตราย (Solid / Hazardous Waste Management)
- บริการปกป้องการหมุนเวียนของอากาศ (Protection of Ambient Air and Climate)
- บริการบำบัดและทำความสะอาดน้ำและดิน
- บริการลดมลพิษทางเสียง
- บริการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิทัศน์
- บริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ในสาขาบริการสิ่งแวดล้อม ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

7. บริการการเงิน

บริการการเงิน (Financial Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการประกันภัย ได้แก่
 - (1) บริการประกันภัยการขนส่งทางทะเลและอากาศ โดยครอบคลุมทั้งสินค้าที่ทำ การขนส่ง และยานพาหนะที่ใช้การขนส่ง และสินค้าผ่านแดนระหว่างประเทศ
 - (2) การประกันภัยต่อและบริการที่เกี่ยวข้องกับประกันภัย เช่น การให้คำปรึกษา การประเมินความเสี่ยง และการเรียกร้องค่าเสียหาย

โดยรัฐบาลกำหนดเงื่อนไขว่าการอนุมัติบริษัทประกันชีวิตให้ที่จะเข้ามาให้บริการจะต้องจดทะเบียนภายใต้กฎหมายออสเตรเลีย นอกจากนี้ ในรัฐต่าง ๆ ยังมีการออกข้อกำหนดด้านการผูกขาดหรือการให้ใบอนุญาต รวมทั้งการควบคุมค่าเบี้ยประกันและเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัย ได้แก่

- (ก) การประกันอุบัติเหตุทางรถยนต์แก่บุคคลที่สาม: รัฐ Victoria, Western Australia, Tasmania และ Northern Territory มีการออกข้อกำหนดด้านการผูกขาด และรัฐ New South Wales, Queensland, South Australia และ ACT มีการออกข้อกำหนดควบคุมค่าเบี้ยประกันและเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัย
- (ข) การชดเชยพนักงาน (Worker Compensation): รัฐ South Australia, Victoria, และ Queensland มีการออกข้อกำหนดด้านการผูกขาด และรัฐ New South Wales,

Western Australia และ Tasmania มีการออกข้อกำหนดควบคุมค่าเบี้ยประกัน และเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัย อีกทั้งรัฐบาลยังมีกฎหมายกำหนดให้ Comcare เป็นผู้ให้บริการเพียงรายเดียวในให้บริการประกันภัยเพื่อชดเชยแก่พนักงานของรัฐ

นอกจากนี้ รัฐบาลกำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยทั่วไปที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ในออสเตรเลีย ในฐานะที่เป็น Non Incorporated Entity ต้องแต่งตั้งผู้มีถิ่นพำนักในออสเตรเลียเป็นตัวแทน (Agent) ของบริษัทประกันวินาศภัย

กรณีที่แตกต่างกันที่ต้องการจัดตั้งบริษัทประกันชีวิต รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดให้ต้องมีการแต่งตั้งให้ผู้มีถิ่นพำนักในออสเตรเลียเป็นตัวแทน (Agent) ของบริษัทประกันชีวิต

- บริการธนาคารและการเงิน ได้แก่
 - (1) การรับฝากและถอนเงินแก่สาธารณะ
 - (2) การให้สินเชื่อ
 - (3) Financial Leasing
 - (4) การโอนและการชำระเงิน
 - (5) การค้าประกัน
 - (6) การทำการค้าสำหรับธนาคารและลูกค้า (เช่น การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การขายอนุพันธ์ทางการเงิน การซื้อขายเงินตราล่วงหน้า)
 - (7) การให้บริการแก่หลักทรัพย์
 - (8) การเป็นนายหน้าค้าเงิน
 - (9) การบริหารสินทรัพย์
 - (10) การให้บริการเคลียร์ริงสำหรับสินทรัพย์ทางการเงิน
 - (11) การให้บริการข้อมูลทางการเงิน
 - (12) การให้คำปรึกษาทางการเงินและการลงทุน

โดยรัฐบาลออสเตรเลียกำหนดให้ธนาคารต่างประเทศสามารถให้บริการแก่วิสาหกิจในออสเตรเลียได้ แต่ไม่อนุญาตให้ระดมเงินทุนจากการเงินฝากในออสเตรเลียหรือดำเนินธุรกิจใด ๆ ในออสเตรเลีย ได้ถ้าไม่ได้รับอนุญาต เช่น การตั้งบริษัทเงินทุน หรือบริษัทในเครือ อย่างไรก็ตาม ธนาคารต่างประเทศสามารถระดมเงินทุนได้ด้วยการออกหลักทรัพย์ตราสารหนี้ โดยมีมูลค่าหน่วยละไม่เกิน 500,000 เหรียญออสเตรเลีย ธนาคารต่างประเทศสามารถให้บริการในออสเตรเลียได้โดยจัดตั้งสำนักงานสาขา อย่างไรก็ตาม สาขาธนาคารต่างประเทศจะไม่ได้รับอนุญาตให้รับเงินฝากจากลูกค้ารายย่อย (Retail Deposit) ที่มีเงินฝากเริ่มต้นไม่เกิน 250,000 เหรียญออสเตรเลีย และต้องให้บริการเฉพาะแก่วิสาหกิจ ผู้ไม่มีถิ่นพำนักในออสเตรเลีย และพนักงานของธนาคาร รัฐบาลแต่ละแห่งมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บริหารธนาคาร และธุรกิจที่ให้บริการกู้ยืม การบริหารกองทุน หรือบริการทางการเงินอื่น ๆ และค้าประกันเงินฝาก ได้แก่

- รัฐ South Australia คือ South Australian Government Financing Authority, Local Government Finance Authority of South Australia
- รัฐ Tasmania คือ Tascorp
- รัฐ New South Wales คือ NSW Treasury Corporation
- รัฐ Victoria คือ Treasury Corporation of Victoria
- รัฐ Queensland คือ Queensland Treasury Corporation, Queensland Investment Corporation
- รัฐ Northern Territory คือ Northern Territory Treasury Corporation
- รัฐ Western Australia คือ Western Australia Treasury Corporation

ในสาขาบริการการเงิน ออสเตรเลียไม่เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

8. บริการสุขภาพ

บริการสุขภาพและสังคม (Health Related and Social Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการสุขภาพอื่น ๆ ได้แก่ บริการ Podiatry และ Chiropody ที่ให้บริการในคลินิกสถานพยาบาลที่มีไซโรงพยาบาล ที่บ้านพักของคนไข้หรือที่อื่น โดยหากเป็นการให้บริการในรัฐ South Australia ผู้ให้บริการ Chiropody ต้องเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวร และรัฐ Western Australia ผู้ให้บริการ Podiatry ต้องเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวร

ในสาขาบริการสุขภาพ ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

9. บริการท่องเที่ยวและเดินทาง

บริการท่องเที่ยวและเดินทาง (Tourism and Travel Related Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- โรงแรมและภัตตาคาร
- บริการตัวแทนเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยว โดยรัฐบาลบังคับให้มีการจัดตั้งสำนักงานในออสเตรเลีย
- บริการมัคคุเทศก์

ในสาขาบริการท่องเที่ยวและเดินทาง ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

10. บริการนันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา

บริการนันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา (Recreational, Cultural and Sporting Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการตัวแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ (News Agency Services)
- บริการกีฬาและนันทนาการ ได้แก่
 - (1) บริการกีฬา
 - (2) บริการนันทนาการอื่น ๆ ประกอบด้วย สวนนันทนาการ และบริการชายหาด

ในสาขาบริการนันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

11. บริการขนส่ง

บริการขนส่ง (Transportation Services) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- บริการขนส่งทางทะเล (ผู้โดยสารและสินค้าระหว่างประเทศ) ยกเว้นการให้บริการภายในประเทศและชายฝั่ง โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ในการให้บริการเดินเรือประจำเส้นทางระหว่างประเทศ เรือสินค้าเทกอง เรือจร และเรือขนส่งผู้โดยสารระหว่างประเทศ สำหรับผู้ต้องการจัดตั้งบริษัทเพื่อให้บริการโดยใช้เรือสัญชาติออสเตรเลีย จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย Shipping Registration Act 1981 ซึ่งมีข้อกำหนดด้านสัญชาติของผู้มีกรรมสิทธิ์ในเรือออสเตรเลีย รวมทั้งข้อกำหนดการจ้างคนประจำเรือและพนักงานบนฝั่ง
- บริการสนับสนุนการขนส่งทางทะเล ได้แก่
 - (1) การให้เช่าเรือพร้อมคนประจำเรือระหว่างประเทศ
 - (2) บริการขนถ่ายสินค้า โดยต้องได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากการท่าเรือ และต้องใช้พนักงานบนฝั่งในการขนถ่ายสินค้าขึ้นและลงเรือตามที่บัญญัติในกฎหมาย Navigation Act 1912
 - (3) บริการเก็บรักษาและคลังสินค้า
 - (4) บริการตัวแทนบริหารจัดการขนส่งทางทะเล
 - (5) บริการพิธีการศุลกากร โดยให้บริการเฉพาะการนำเข้าและส่งออกจากออสเตรเลีย และออสเตรเลียยังไม่ผูกพันการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) และการบริโภคบริการในต่างประเทศ (Consumption Abroad)
 - (6) บริการตรวจสินค้าก่อนการจัดส่ง
 - (7) บริการตัวแทนเรือ
- บริการขนส่งทางอากาศ ได้แก่
 - (1) บริการภาคพื้น (Ground Handling Services) ประกอบด้วยบริการปฏิบัติงานในท่าอากาศยาน บริการยกขนสินค้า และบริการสนับสนุนการขนส่งทางอากาศอื่น ๆ ที่ไม่นับการดับเพลิงที่ท่าอากาศยานและอาคารที่พักผู้โดยสาร

(2) บริการการซ่อมบำรุงอากาศยาน ได้แก่ การซ่อมบำรุงตามระยะเวลาและดูเงินแก่ ลำตัวเครื่องบิน (เป็น ประตู พื้นผิวควบคุม) เครื่องยนต์และชิ้นส่วน เครื่องเสียง ไฮดรอลิกส์ ระบบควบคุมความดันและไฟฟ้า เกียร์ สี ห้องโดยสาร ฯลฯ

(3) ระบบสำรองที่นั่งด้วยคอมพิวเตอร์ ได้แก่ กิจกรรมการให้บริการและบำรุงรักษาระบบสำรองที่นั่งด้วยคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการแก่สายการบิน ตัวแทนการเดินทาง ผู้ขนส่ง ผู้ให้บริการที่พัก ผู้รับจองบริการต่าง ๆ ด้านการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงตารางการบิน ที่ว่าง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าขนส่ง

- บริการขนส่งทางถนน ได้แก่

(1) การขนส่งผู้โดยสาร (ยกเว้นการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำเส้นทางในเขตเมือง) และออสเตรเลียยังไม่ผูกพันการค้าบริการข้ามพรมแดน

(2) การขนส่งสินค้า โดยออสเตรเลียยังไม่ผูกพันการค้าบริการข้ามพรมแดน

- บริการขนส่งทางท่อ ได้แก่

(1) การขนส่งเชื้อเพลิง

(2) การขนส่งสินค้าอื่น ๆ

- บริการสนับสนุนการขนส่งทุกรูปแบบ ได้แก่

(1) บริการเก็บรักษาและคลังสินค้า

(2) บริการตัวแทนบริหารจัดการขนส่ง (ยกเว้นการขนส่งทางทะเล)

(3) บริการตรวจสอบสินค้าก่อนการจัดส่ง (ยกเว้นการขนส่งทางทะเล)

ในสาขาบริการขนส่ง ออสเตรเลียไม่ได้เปิดตลาดให้ไทยมากกว่าที่เปิดให้ประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก

12. การลงทุนนอกภาคบริการ

การลงทุนนอกภาคบริการ (Non Service Sector) ที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทย ได้แก่

- อุตสาหกรรมเหมืองแร่: โดยเปิดตลาดครอบคลุมการลงทุนดำเนินกิจกรรมเหมืองแร่ทุกประเภท

- อุตสาหกรรมการผลิต: โดยเปิดตลาดครอบคลุมการผลิตสินค้าทุกประเภท

1.3.3 ข้อเสนอเปิดตลาดของไทย

1.3.3.1 ข้อเสนอทั่วไป

ข้อเสนอทั่วไปที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียจะใช้บังคับกับทุกสาขาบริการที่ระบุไว้ในข้อผูกพันเฉพาะทั้งในการการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย

ธุรกิจออสเตรเลียทุกประเภทที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากความตกลง FTA ระหว่างไทยกับออสเตรเลียและจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย นั้น ต้องจดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจในรูปแบบของกิจการร้านค้าเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน) และสาขา รวมทั้งการให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และระบบอินเทอร์เน็ต ได้แก่ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต Web hosting และ E - Marketplace

การเปิดตลาดการค้าบริการของไทยจะเริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 เฉพาะในรายสาขาที่ระบุไว้ในข้อผูกพันเฉพาะ โดยไทยจะอนุญาตให้ผู้ลงทุนหรือผู้ให้บริการออสเตรเลียถือหุ้นได้ไม่เกิน 60% โดยการลงทุนนั้นจะต้องทำโดยนิติบุคคลออสเตรเลียที่จดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทยในรูปแบบห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด และมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนไม่เกิน 3 ต่อ 1 โดยไทยผูกพันว่าจะไม่ออกกฎหมายภายในประเทศที่เป็นการเลือกปฏิบัติ ยกเว้นการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการให้เงินอุดหนุนและการให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการภายในประเทศ การออกไปอนุญาตทำงาน และการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

การเคลื่อนย้ายบุคคล

ประเทศไทยได้เปิดให้คนออสเตรเลียเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ ยกเว้น 39 อาชีพที่ห้ามคนต่างชาติทำตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 โดยอนุญาตให้บุคคลประเภทดังต่อไปนี้สามารถเข้าเมืองและทำงานได้

1. ผู้โอนภายในบริษัท (Intra Corporate Transferee): หมายถึง พนักงานของผู้ให้บริการ ผู้ลงทุนหรือนิติบุคคลออสเตรเลียที่จัดตั้งในประเทศไทยภายใต้รูปแบบของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสำคัญ บริษัทจำกัด สาขา หรือบริษัทในเครือ (Affiliate) ซึ่งมีผู้ลงทุนออสเตรเลียถือหุ้นอย่างน้อย 50% และต้องเป็นพนักงานที่ทำงานเป็นผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยรัฐบาลไทยจะออกใบอนุญาตทำงานให้คราวละ 1 ปี ซึ่งสามารถต่ออายุได้ทุกปี และมีระยะเวลารวมกันทั้งหมดไม่เกิน 5 ปี
2. ผู้ให้บริการตามสัญญา (Contractual Service Supplier): หมายถึง บุคคลธรรมดาผู้ซึ่งเป็นพนักงานของนิติบุคคลออสเตรเลียที่จดทะเบียนและดำเนินธุรกิจในประเทศไทย และเข้ามาประเทศไทยชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำงานเป็นผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญภายใต้สัญญาจ้างงาน อีกทั้งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎหมายและกฎระเบียบอื่น ๆ ของไทย หรือมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานการยอมรับที่เห็นพ้องร่วมกันโดยออสเตรเลียและไทย โดยรัฐบาลไทยจะออกใบอนุญาตทำงานให้คราวละ 1 ปี ซึ่งสามารถต่ออายุได้ทุกปี และมีระยะเวลารวมกันทั้งหมดไม่เกิน 3 ปี
3. ผู้เยี่ยมเยือนธุรกิจ (Business Visitor): หมายถึง บุคคลธรรมดาผู้ซึ่งเป็นผู้ขายบริการ (Service Seller) หรือผู้ลงทุนหรือตัวแทนของผู้ลงทุน (ผู้ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ

ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญ) ของออสเตรเลียและประสงค์จะเข้ามาประเทศไทยชั่วคราว เพื่อจัดตั้งการลงทุนหรือประสงค์จะเข้ามายังประเทศไทยชั่วคราวเพื่อเจรจาขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งเป็นเกี่ยวข้องกับการขายตรงต่อสาธารณะทั่วไป โดยรัฐบาลไทยจะ ออกใบอนุญาตทำงานให้ไม่เกิน 90 วัน สามารถต่ออายุได้ และมีระยะเวลารวมกัน ทั้งหมดไม่เกิน 1 ปี

1.3.3.2 ข้อผูกพันเฉพาะ

ประเทศไทยเปิดตลาดให้ผู้ลงทุนหรือผู้ให้บริการเข้ามาดำเนินธุรกิจ ในธุรกิจต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ โดยต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันทั่วไปที่ได้อธิบายในหัวข้อ 1.3.3.1

1. บริการธุรกิจ

บริการธุรกิจ (Business Services) ที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียเข้ามาลงทุนภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อผูกพันทั่วไป แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- บริการปรึกษาด้านการจัดการทั่วไป (General Management Consulting Services) ซึ่งเป็นการให้บริการโดยผ่านสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค หรือบริษัทในเครือ หรือห้างหุ้นส่วน หรือสาขา
- บริการหอประชุมขนาดใหญ่ (Convention Services) ยกเว้นบริการจัดเลี้ยงและเครื่องดื่ม โดยจะอนุญาตให้เฉพาะบริการหอประชุมขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ไม่น้อยกว่า 4,000 ตารางเมตร และมีพื้นที่รวมทั้งหมดของหอประชุมที่ใหญ่ที่สุดไม่น้อยกว่า 3,000 ตารางเมตร
- บริการศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ (International Exhibition Services) โดยจะอนุญาตให้เฉพาะศูนย์แสดงสินค้า ที่มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 50 ไร่ (80,000 ตารางเมตร) และมีพื้นที่แสดงสินค้าภายในอาคารไม่น้อยกว่า 25,000 ตารางเมตร

2. บริการคมนาคม

บริการคมนาคม (Communication Services) ที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียเข้ามาลงทุนภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อผูกพันทั่วไป แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- บริการขายอุปกรณ์โทรคมนาคม บริการที่ปรึกษาด้านโทรคมนาคม และบริการให้เช่าอุปกรณ์สถานีโทรคมนาคม โดยจะอนุญาตให้เฉพาะการลงทุนที่ผู้ให้บริการออสเตรเลียถือหุ้นน้อยกว่า 50% (โดยหุ้นส่วนที่เหลือต้องถือโดยคนไทย) และไม่ผูกพันการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติสำหรับการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border)
- บริการการเข้าถึงฐานข้อมูล (Database Access Services) โดยจะอนุญาตให้เฉพาะผู้ให้บริการที่ใช้ระบบเครือข่ายโทรคมนาคมสาธารณะภายใต้การกำกับของ

คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทช.) และต้องมีผู้ให้บริการออสเตรเลียถือหุ้นไม่เกิน 25% (โดยหุ้นส่วนที่เหลือต้องถือโดยคนไทย)

- Domestic Very Small Aperture Terminal (VSAT) โดยจะอนุญาตให้เฉพาะผู้ให้บริการที่ใช้ระบบเครือข่ายโทรคมนาคมสาธารณะภายใต้การกำกับของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทช.) และผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามหลักการสร้าง โอน และดำเนินงาน (Built – Transferred – Operated Principles) ที่กำหนดโดย กทช. ตลอดจนต้องมีผู้ให้บริการออสเตรเลียถือหุ้นไม่เกิน 40% (โดยหุ้นส่วนที่เหลือต้องถือโดยคนไทย)

3. บริการก่อสร้าง

บริการก่อสร้าง (Construction Services) ที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียเข้ามาลงทุนภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อผูกพันทั่วไปเป็นบริการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับบริการพื้นฐานสาธารณะด้านสาธารณูปโภคหรือการขนส่งที่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักรกล เทคโนโลยี หรือผู้ชำนาญทางด้านบริการก่อสร้างเป็นพิเศษ โดยจะอนุญาตให้เฉพาะการลงทุนที่มีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำที่เรียกชำระแล้ว 1,000 ล้านบาท

4. บริการจัดจำหน่าย

บริการจัดจำหน่าย (Distribution Services) ที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียเป็นบริการค้าปลีกและค้าส่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดจำหน่ายและการจัดตั้งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากนิติบุคคลออสเตรเลียที่จัดตั้งขึ้นในประเทศ โดยบริการจัดจำหน่ายดังกล่าวต้องให้บริการนิติบุคคลที่มีออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากหรือถือหุ้นทั้งหมด

5. บริการศึกษา

บริการศึกษา (Education Services) ที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียเข้ามาลงทุนภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อผูกพันทั่วไปเป็นบริการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่เน้นการให้บริการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ วิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีนาโน โดยจะอนุญาตให้เฉพาะสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพฯ และมีกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคนไทยอย่างน้อย 2 ใน 5 ตลอดจนไทยไม่ผูกพันการให้บริการข้ามพรมแดน

6. บริการท่องเที่ยวและเดินทาง

บริการท่องเที่ยวและเดินทาง (Tourism and Travel Services) ที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียเข้ามาลงทุนภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อผูกพันทั่วไป แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- บริการโรงแรมและสถานที่พักตากอากาศหรูหรารวมทั้งบริการจัดการโรงแรม โดยจะอนุญาตให้เฉพาะโรงแรมและสถานที่พักตากอากาศที่มีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำที่เรียกชำระแล้วไม่น้อยกว่า 800 ล้านบาท และมีห้องพักไม่น้อยกว่า 100 ห้อง

- บริการภัตตาคารเต็มรูปแบบ โดยจะอนุญาตให้เฉพาะภัตตาคารเต็มรูปแบบที่มีพื้นฐานไม่น้อยกว่า 450 ตารางเมตร และมีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำที่เรียกชำระแล้ว 50 ล้านบาท

7. บริการนันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา

บริการนันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา ที่ไทยเปิดตลาดให้ออสตราเลียเข้ามาลงทุนภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อผูกพันทั่วไป แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- บริการสวนสาธารณะ (Theme Park Services) และบริการสวนสัตว์เปิด โดยจะอนุญาตให้เฉพาะสถานที่ที่มีบริเวณรวมกันไม่น้อยกว่า 200 ไร่ และมีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำที่เรียกชำระแล้ว 1,000 ล้านบาท
- บริการอุทยานสัตว์น้ำ โดยจะอนุญาตให้เฉพาะสถานที่ที่มีบริเวณรวมกันไม่น้อยกว่า 200 ไร่ และมีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำที่เรียกชำระแล้ว 200 ล้านบาท

8. บริการขนส่ง

บริการขนส่งที่ไทยเปิดตลาดให้ออสตราเลียเข้ามาลงทุนภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อผูกพันทั่วไป คือ บริการที่จอดเรือท่องเที่ยว โดยต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ยกเรือ ที่จอดเรือบนบก โรงจอดเรือสำหรับซ่อมบำรุงเรือ

1.3.3.3 ข้อเสนอเปิดตลาดการลงทุนของไทย

ข้อผูกพันทั่วไป

ข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitments) ที่ไทยเปิดตลาดการลงทุนให้ออสตราเลียจะใช้บังคับกับทุกสาขาการลงทุนในกิจการเหมืองแร่และกิจการผลิตทุกประเภทที่ไม่อยู่ในบัญชี 1 และ 2 ท้ายกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยไม่มีข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติตราบได้ก็ตามที่การลงทุน นั้นมีผู้ลงทุนออสตราเลียถือหุ้นอยู่ไม่เกิน 50% มีข้อเสนอการเปิดตลาดการจัดตั้งธุรกิจและการเคลื่อนย้ายของบุคคลเหมือนกับในข้อเสนอการเปิดตลาดการบริการ

ข้อผูกพันเฉพาะ

การเปิดตลาดการลงทุนของไทยจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 เฉพาะในสาขาการลงทุนในกิจการเหมืองแร่ โดยไทยจะอนุญาตให้ผู้ลงทุนหรือผู้ให้บริการออสตราเลียถือหุ้นได้ไม่เกิน 60% โดยการลงทุนนั้นจะต้องทำโดยนิติบุคคลออสตราเลียที่จดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจภายในไทยในรูปแบบห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด และมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนไม่เกิน 3 ต่อ 1 โดยไทยผูกพันว่าจะไม่ออกกฎหมายภายในประเทศที่เป็นการเลือกปฏิบัติ ยกเว้นการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการให้เงินอุดหนุนและการให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการภายในประเทศ การออกไปอนุญาตทำงาน และการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน โดยการลงทุนกิจการเหมืองแร่ดังกล่าวครอบคลุมทั้งการทำเหมืองแร่บนบกและในทะเล ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจาก

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติแร่ ฉบับที่ 2 3 4 และ 5 ตลอดจนต้องมีกรรมการบริษัทอย่างน้อย 2 ใน 5 คน เป็นคนไทย

1.3.4 สรุป

ในภาพรวมการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนของฝ่ายออสเตรเลียและฝ่ายไทยมีการเปิดตลาดให้มากกว่าที่ให้ประเทศอื่น ๆ ใน WTO โดยในข้อเสนอการเปิดตลาดของออสเตรเลีย นั้น ประเด็นสำคัญที่ออสเตรเลียให้ประโยชน์แก่ประเทศไทยมากกว่าสมาชิกอื่น ๆ ใน WTO ได้แก่ การอนุญาตให้ผู้บริการตามสัญญาสามารถเข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 3 ปี และให้พ่อครัวไทยเข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 4 ปี นอกจากนี้ ยังมี การเปิดตลาดในสาขาการค้าบริการให้ไทยมากขึ้น ได้แก่ บริการซ่อมบำรุงรถยนต์ และบริการศึกษา (ได้แก่ การสอนภาษาไทย การสอนทำอาหารไทย และการสอนนวดแผนไทย) และในอนาคตจะมีการเจรจาให้ยอมรับมาตรฐานฝีมือของผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยและอาชีพอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนไทยเข้าไปให้บริการในออสเตรเลียได้สะดวกขึ้น สำหรับการลงทุนนอกจากบริการ ออสเตรเลียเปิดตลาดให้คนไทยเข้าไปจัดตั้งธุรกิจการผลิตนอกสาขาบริการได้ทุกประเภท แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย Foreign Acquisition and Takeovers Act

สำหรับฝ่ายไทย ประเด็นสำคัญที่ไทยให้ประโยชน์แก่ออสเตรเลียมากกว่าสมาชิกอื่น ๆ ใน WTO ได้แก่ การเปิดให้ออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้นได้ถึง 60% ของธุรกิจบริการบางสาขาที่เคยให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 50% โดยกิจการที่เปิดตลาดให้ออสเตรเลียนั้นเป็นกิจการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอยู่แล้ว อาทิ ธุรกิจหอประชุมขนาดใหญ่ ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ บริการฐานข้อมูล อุทยานสัตว์น้ำ ที่จอดเรือมารีน่า มหาวิทยาลัยที่เน้นการสอนวิทยาศาสตร์ โรงแรมหรูขนาดใหญ่ ภัตตาคารเต็มรูปแบบ และการจัดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตจากบริษัทออสเตรเลียที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังอนุญาตให้คนไทยถือบัตร APEC Business Travel Card เข้ามาประชุม สัมมนา และติดต่องาน โดยไม่มีรายได้จากการเดินทางเข้ามาในไทยได้ไม่เกิน 90 วัน สำหรับการลงทุนนอกจากบริการ ไทยเปิดตลาดให้ผู้ลงทุนออสเตรเลียถือหุ้นได้ไม่เกิน 60% ในธุรกิจเหมืองแร่และธุรกิจการผลิตทุกประเภทที่ไม่อยู่ในบัญชี 1 และ 2 ของกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

1.4 สรุปและข้อเสนอแนะเพื่อการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนระหว่างไทยกับออสเตรเลีย

1.4.1 สรุป

ออสเตรเลียและไทยเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเศรษฐกิจออสเตรเลียมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ในภูมิภาค และเศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ในอาเซียน ออสเตรเลียและไทยมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ดีต่อกันมานาน อีกทั้งออสเตรเลียและไทยต้องการเพิ่มบทบาทในเวทีการค้าระหว่างประเทศและจัดทำเขตการค้าเสรีทวีปเอเชียมากขึ้นเพื่อช่วยผลักดันการส่งออก การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ และการลงทุนจากต่างประเทศ โดยผู้นำของออสเตรเลียและไทยได้ประกาศร่วมกันเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 ถึงเจตนาที่ว่าจะเริ่มการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับออสเตรเลีย (FTA) โดยครอบคลุมการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า การบริการ และการลงทุนระหว่างกัน ตลอดจนจัดทำความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาที่ทั้งสองประเทศมีความสนใจด้วย

การค้าบริการเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของไทยโดยมีสัดส่วนคิดเป็น 45.4% ของ GDP โดยการค้าบริการที่มีขนาดใหญ่ของประเทศ ได้แก่ การค้าส่งค้าปลีก การขนส่งและคมนาคม ภัตตาคารและร้านอาหาร ในขณะเดียวกัน การค้าบริการระหว่างประเทศก็เริ่มมีมูลค่าขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ตลอดทศวรรษที่ผ่านมา สาขาบริการมีการปรับตัวและการพัฒนาไปอย่างมากทั้งจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและแรงกดดันให้มีการเปิดตลาด โดยสาขาการค้าบริการที่มีการเปลี่ยนแปลงมากเนื่องจากการเข้ามาประกอบการและการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ รวมทั้งการร่วมทุนกับนักลงทุนต่างชาติ ได้แก่ การค้าส่งค้าปลีก (สมัยใหม่) การเงิน การศึกษา การเดินทางและการท่องเที่ยว ในขณะที่สาขาบริการที่ยังมีการปิดตลาดในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ การขนส่ง โทรคมนาคม สาธารณสุข บริการวิชาชีพ

ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาด โดยกฎหมายสำคัญที่มีผลกระทบในวงกว้างครอบคลุมการประกอบการและการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว กฎหมายว่าด้วยการกำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยอาคารชุด ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งกฎหมายบางฉบับได้มีการปรับปรุงลดข้อจำกัดลง ในขณะที่กฎหมายบางฉบับยังเป็นอุปสรรคอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวที่ยังมีระเบียบไม่เอื้อต่อการให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงาน เยี่ยมเยือน และมาประชุมธุรกิจ

ออสเตรเลียมีความสัมพันธ์ด้านการค้าบริการและการลงทุนมาช้านาน โดยบริการที่มีการค้าระหว่างกันมาก คือ การท่องเที่ยว และการศึกษา ส่วนทางด้านการลงทุน นั้น หากพิจารณาจากกิจการขนาดใหญ่ของออสเตรเลียมีเข้ามาลงทุนในไทย โดยออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ผลิตภัณฑ์โลหะ วัสดุก่อสร้าง เซรามิกส์ ยานยนต์ ซอฟต์แวร์ วิศวกรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ออสเตรเลียมีความชำนาญ ส่วนกิจกรรมด้านการค้าบริการที่ออสเตรเลียมีการร่วมถือหุ้นกับคน

ไทยนั้นส่วนใหญ่เป็นบริการธุรกิจ บริการทางวิศวกรรม บริการทางสถาปัตยกรรม บริการทางกฎหมาย ประกันภัย และขนส่ง นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังผลักดันให้ไทยเปิดตลาดการค้าบริการที่สำคัญในองค์การการค้าโลก ได้แก่ การจัดจำหน่าย การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางบก การขนส่งทางอากาศ ลอจิสติกส์ บริการทางการเงิน ประกันภัย โทรคมนาคม การศึกษา บริการกฎหมาย บริการสถาปัตยกรรม บริการวิศวกรรม รวมทั้งการลงทุนด้านเหมืองแร่ ซึ่งการขอให้ไทยเปิดตลาดดังกล่าวสามารถสะท้อนถึงความต้องการของออสเตรเลียในการเข้ามาให้บริการ ทำงาน และลงทุนในธุรกิจเหล่านี้ในไทย

สำหรับฝ่ายออสเตรเลีย การค้าบริการเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญ มีสัดส่วน 73% ของ GDP โดยการค้าบริการที่มีขนาดใหญ่ ได้แก่ การบริการธุรกิจและทรัพย์สิน การค้าส่งค้าปลีก อสังหาริมทรัพย์ บริการขนส่ง บริการสื่อสาร การเงินและประกันภัย บริการสุขภาพและชุมชน นอกจากนี้ การค้าบริการระหว่างประเทศเริ่มขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และการศึกษา

ออสเตรเลียมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและบริการ ดังนั้นการเข้าไปลงทุนจัดตั้งธุรกิจในออสเตรเลียจึงเป็นไปได้โดยสะดวกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไทย โดยหากเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและย่อมที่มีต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากและดำเนินการไม่ขัดต่อกฎหมายก็สามารถเข้าไปจัดตั้งธุรกิจได้ทันที แต่หากเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากและมีการลงทุนเกิน 50 ล้านดอลลาร์ ออสเตรเลีย หรือการลงทุนในธุรกิจเฉพาะบางประเภท อาทิ ธนาคาร สื่อสารมวลชน การซื้อที่ดินและอาคารในเขตเมือง การขนส่งทางทะเล และการขนส่งทางอากาศ เป็นต้น ก็จะต้องขออนุญาตจาก Foreign Investment Review Board ซึ่งแต่งตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตามกฎหมาย Foreign Acquisition and Takeover Act

สภาพธุรกิจการลงทุนและสภาพการจ้างงานในออสเตรเลียเป็นก่อให้เกิดโอกาสในการเข้าไปลงทุนและให้บริการอีกมาก โดยตำแหน่งงานที่มีความต้องการมาก แบ่งเป็น (1) กลุ่มงานด้านผู้บริหาร อาทิ ผู้อำนวยการสถานพยาบาล ผู้จัดการฝ่ายวิศวกรรม ผู้จัดการทรัพยากรมนุษย์ ผู้จัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด และผู้จัดการฝ่ายลอจิสติกส์ เป็นต้น (2) กลุ่มงานด้านผู้เชี่ยวชาญ อาทิ นักบัญชี ผู้สอบบัญชี ทันตแพทย์ นักโภชนาการ วิศวกร โปรแกรมเมอร์ ทนายความ เกษตรกร พยาบาลวิชาชีพ นักจิตวิทยา และครู เป็นต้น และ (3) กลุ่มงานด้านผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ช่างก่อสร้าง ช่างต่อและซ่อมเรือ ช่างทำเฟอร์นิเจอร์ ช่างทำสวน ช่างทำผม และคนทำขนม เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบัน ออสเตรเลียได้จัดทำการยอมรับมาตรฐานฝีมือแรงงาน (Labor Standards) และนำคุณสมบัติของคนต่างชาติในบางอาชีพที่ต้องการเข้ามาทำงานเป็นรายกรณีไป โดยส่งให้กับสำนักงานยอมรับมาตรฐานผู้ประกอบการ (Trade Recognition Australia - TRA) เป็นศูนย์กลางเพื่อพิจารณาและประสานงานกับองค์การวิชาชีพต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในแต่ละสาขาวิชาชีพ

สำหรับด้านการอนุญาตให้เข้าเมืองนั้น ออสเตรเลียไม่มีนโยบายเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ เพศ สีผิว และศาสนา อีกทั้งมีการพัฒนาระบบวีซ่าให้มีหลากหลายประเภท อีกทั้งมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจผู้เยี่ยมเยียนอย่างมาก โดยเฉพาะการอนุญาตให้ผู้ถือบัตร APEC Business Travel Card สามารถเข้า

เมืองได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องผ่านพิธีการเข้าเมือง และมาประชุมหรือติดต่อธุรกิจในออสเตรเลียได้ไม่เกิน 3 เดือน ดังนั้นการที่ไทยจะเปิดตลาดการค้าและการลงทุนกับออสเตรเลีย ก็จำเป็นต้องพิจารณาปรับมาตรฐานการทำงานและระเบียบพิธีการต่าง ๆ ให้มีความสะดวกขึ้นให้สอดคล้องกับมาตรฐานออสเตรเลีย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้มีการค้า การลงทุน และการเดินทางเพื่อเข้าไปทำงานในประเทศอีกฝ่ายหนึ่งมากขึ้น

หากพิจารณาข้อเสนอการเปิดตลาดการค้าและการลงทุน นั้น ทั้งฝ่ายออสเตรเลียและฝ่ายไทยมีการเปิดตลาดให้มากกว่าที่ให้ประเทศอื่น ๆ ใน WTO โดยในข้อเสนอการเปิดตลาดของออสเตรเลีย ประเด็นสำคัญที่ออสเตรเลียให้ประโยชน์แก่ประเทศไทยมากกว่าสมาชิกอื่น ๆ ใน WTO ได้แก่ การอนุญาตให้ผู้บริการตามสัญญาสามารถเข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 3 ปี และให้พ่อครัวไทยเข้าเมืองและทำงานได้ไม่เกิน 4 ปี นอกจากนี้ ยังมีการเปิดตลาดในสาขาการค้าบริการให้ไทยมากขึ้น ได้แก่ บริการซ่อมบำรุงรถยนต์ และบริการศึกษา (ได้แก่ การสอนภาษาไทย การสอนทำอาหารไทย และการสอนนวดแผนไทย) และในอนาคตจะมีการเจรจาให้ยอมรับมาตรฐานฝีมือของผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยและอาชีพอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนไทยเข้าไปให้บริการในออสเตรเลียได้สะดวกขึ้น สำหรับการลงทุนนอกจากบริการ ออสเตรเลียเปิดตลาดให้คนไทยเข้าไปจัดตั้งธุรกิจการผลิตนอกสาขาบริการได้ทุกประเภท แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย Foreign Acquisition and Takeovers Act

สำหรับฝ่ายไทย ประเด็นสำคัญที่ไทยให้ประโยชน์แก่ออสเตรเลียมากกว่าสมาชิกอื่น ๆ ใน WTO ได้แก่ การเปิดให้ออสเตรเลียเป็นผู้ถือหุ้นได้ถึง 60% ของธุรกิจบริการบางสาขาที่เคยให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 50% โดยกิจการที่เปิดตลาดให้ออสเตรเลียนั้นเป็นกิจการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอยู่แล้ว อาทิ ธุรกิจหอประชุมขนาดใหญ่ ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ บริการฐานข้อมูล อุทยานสัตว์น้ำ ที่จอดเรือมารีน มหาวิทยาลัยที่เน้นการสอนวิทยาศาสตร์ โรงแรมหรูขนาดใหญ่ ภัตตาคารเต็มรูปแบบ และการจัดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตจากบริษัทออสเตรเลียที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังอนุญาตให้คนออสเตรเลียผู้ถือบัตร APEC Business Travel Card เข้ามาประชุม สัมมนา และติดต่องาน โดยไม่มีรายได้ออกจากการเดินทางเข้ามาในไทยได้ไม่เกิน 90 วัน สำหรับการลงทุนนอกจากบริการ ไทยเปิดตลาดให้ผู้ลงทุนออสเตรเลียถือหุ้นได้ไม่เกิน 60% ในธุรกิจเหมืองแร่และธุรกิจการผลิตทุกประเภทที่ไม่อยู่ในบัญชี 1 และ 2 ของกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

1.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อรองรับการเปิดตลาดให้ออสเตรเลีย

1.4.2.1 ข้อเสนอแนะในภาพรวม

กระแสการการค้าเสรีและการดำเนินนโยบายเปิดตลาดการค้าสินค้า การบริการ และการลงทุนเป็นประเด็นที่ท้าทายและเป็นแนวโน้มที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในยุคโลกาภิวัตน์ ไทยควรมีการเตรียมการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงาน กลไกการบริหารงานเจรจาการค้าทั้งในด้านรายสินค้าและบริการที่ไทยเป็นฝ่ายรุกและฝ่ายรับทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี

สำหรับสาขาบริการของไทย นั้น ในภาพรวมยังมีศักยภาพการแข่งขันต่ำมาก มีการแข่งขันจากต่างชาติสูงและการเจรจาถูกผลักดันให้เปิดตลาดมากขึ้น กฎเกณฑ์ที่จะจัดระเบียบภาคบริการไม่เพียงพอ และการบังคับใช้ของกฎระเบียบไม่มีประสิทธิภาพ ขณะที่การค้าบริการเป็นสาขาเศรษฐกิจเป้าหมายที่ประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ฯลฯ ผลักดันให้ไทยผนวกรวมอยู่ในสภาวะความตกลงเขตการค้าเสรี ซึ่งในการเจรจาเขตการค้าเสรีของไทย ความสนใจส่วนใหญ่อยู่ที่การผลักดันให้ประเทศคู่เจรจาปรับลดอากรนำเข้าในรายสินค้าที่สำคัญ การแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตร กฎแหล่งกำเนิดสินค้า และการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมผลิตสินค้าและส่งออก ทำให้ไทยต้องมีการประเมินผลได้ผลเสีย (Trade Off) ระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งออกสินค้าที่เพิ่มขึ้น ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการเข้ามาลงทุน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของธุรกิจต่างชาติ ผลประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการเป็นศูนย์กลางการลงทุนและประตูการค้า (Gateway) ไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่น ๆ ที่ทำ FTA กับไทย และผลเสียที่ผู้ประกอบการไทยในธุรกิจค้าบริการจะได้รับจากการเข้ามาลงทุนและแข่งขันของธุรกิจต่างชาติ

ปัจจุบันรัฐบาลมีแนวคิดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและบริการในเวทีเศรษฐกิจโลก โดยต้องดำเนินยุทธศาสตร์ใน 2 ด้านพร้อมกัน (Dual Track) คือ Track 1 (Demand) โดยใช้ประโยชน์จากเวทีเศรษฐกิจโลกให้มากที่สุด และ Track 2 (Supply) โดยเสริมสร้างภาคการผลิตในประเทศและความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจในประเทศเพื่อลดการพึ่งพาเศรษฐกิจต่างประเทศ แต่มิใช่การปิดประเทศ

สำหรับตลาดการค้าบริการนั้น ไทยถูกเรียกร้องให้เปิดตลาดมากขึ้น ซึ่งไทยยังไม่พร้อมที่จะเปิดเสรีมากกว่าที่กฎหมายปัจจุบันอนุญาต เพราะกฎหมายภายในยังไม่เอื้ออำนวย ยกเว้นการเปิดให้กับผู้ลงทุนสหรัฐอเมริกาตามสนธิสัญญาทางไมตรี (Treaty of Amity) ซึ่งให้มาเปิดธุรกิจของไทยได้ 100% ในกิจการเกือบทุกประเภท ยกเว้น 6 สาขา ได้แก่ การธนาคารที่เกี่ยวกับการรับฝากเงิน การคมนาคน การขนส่ง การแสวงหาประโยชน์จากที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตผลทางเกษตรพื้นเมือง และการรับดูแลทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ในขณะที่ปัจจุบันกฎหมายไทยยังจำกัดการลงทุนของต่างชาติ โดยให้ถือหุ้นได้ไม่เกิน 50% ดังนั้นประเทศที่ต้องการมาทำเขตการค้าเสรีกับไทยจึงพยายามผลักดันให้ไทยเปิดตลาดให้เท่ากับที่สหรัฐฯ ได้รับ

สำหรับในภาพรวม ไทยควรมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปิดตลาดให้ออสเตรเลีย ดังนี้

1. ฝึกอบรมผู้ประกอบการและพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้ปรับตัวและกลยุทธ์การดำเนินงาน และการให้บริการต่าง ๆ โดยเฉพาะในรายสาขาธุรกิจที่ออสเตรเลียมีความสนใจที่จะเข้ามาในการเปิดตลาดในปี 2548 และในอนาคตที่อาจจะมีการเปิดตลาดเพิ่มขึ้นในปี 2550 ได้แก่ บริการวิชาชีพ (บัญชี วิศวกรรม สถาปนิก กฎหมาย) บริการที่ปรึกษาธุรกิจ สื่อสารและโทรคมนาคม การเงินและประกันภัย การก่อสร้าง บริการสิ่งแวดล้อม จัดจำหน่ายและศูนย์การค้า ขนส่งและลอจิสติกส์
2. มีองค์การดูแลภาพรวมทิศทาง นโยบายการค้าบริการ และประเมินผลการเจรจาการค้าบริการในภาพรวมและในรายสาขา

3. ปรับกฎระเบียบภายในประเทศที่ยังไม่สอดคล้องกับข้อเสนอการเปิดตลาดที่ไทยให้แก่นักลงทุนและผู้เข้ามาทำงานของออสเตรเลีย ได้แก่
 - ขอให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายอมรับคำว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity) ซึ่งกำหนดให้มีค่าไม่เกิน 3 : 1 แทนคำว่าอัตราส่วนเงินกู้ต่อทุน (Loan to Capital) ในการพิจารณาอนุญาตให้ออสเตรเลียที่ได้รับสิทธิตามความตกลงเขตการค้าเสรีเข้ามาลงทุนในไทย และขอให้อำนวยความสะดวกในการให้ใบอนุญาตแก่ผู้ลงทุนออสเตรเลียในการถือหุ้นข้างมาก (ไม่เกิน 60%) ในการดำเนินธุรกิจที่ไทยเปิดตลาดให้ออสเตรเลียเข้ามาลงทุน ได้แก่ โรงแรม และเหมืองแร่ โดยไม่ต้องได้ยื่นข้อเสนอเพื่อขออนุมัติจากคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
 - ขอให้กรมจัดหางานอนุญาตให้นักธุรกิจผู้ถือบัตร APEC Business Travel Card ที่เข้ามาในไทยชั่วคราวเพื่อมาประชุม สัมมนา หรือติดต่อกิจการโดยไม่ได้มีรายได้เกิดขึ้นในไทยสามารถเข้ามาพำนักและดำเนินกิจกรรมข้างต้นได้ไม่เกิน 90 วัน โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตทำงาน
4. พิจารณาความเหมาะสมในการสร้างกฎระเบียบและยกมาตรฐานคุณภาพให้ทัดเทียมต่างประเทศ โดยเมื่อเปิดตลาดแล้ว อาจต้องมีกฎระเบียบที่สร้างอุปสรรคทางเทคนิคเช่นเดียวกับประเทศพัฒนาแล้ว โดยกฎระเบียบที่อาจพิจารณาความเหมาะสมให้มี ได้แก่
 - กฎระเบียบของรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government Requirements) : โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในท้องถิ่น อาทิ การป้องกันการขยายตัวของธุรกิจขนาดใหญ่บางประเภทในเขตเมือง (ซึ่งส่วนใหญ่มักดำเนินการในเขตเมือง) การออกข้อกำหนดด้านของอาคาร การกำหนดเงื่อนไขด้านทำเลที่ตั้งและขนาดพื้นที่ การกำหนดเงื่อนไขเวลาการเปิดให้บริการ และการกำหนดเงื่อนไขสัดส่วนการว่าจ้างคนงานในท้องถิ่น เป็นต้น
 - กฎระเบียบด้านการถือครองที่ดินเพื่อการพาณิชย์: ซึ่งกำหนดสัดส่วนของพื้นที่หรือขนาดที่ดินที่ต่างชาติสามารถถือครองได้ ทั้งนี้เพื่อคงกรรมสิทธิ์ที่ดินไว้ให้กับคนชาติ อีกทั้งป้องกันมิให้ต่างชาติมีการขยายธุรกิจมากเกินไป
 - กฎระเบียบด้านรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจ: เช่น อนุญาตให้ธุรกิจบางประเภทห้ามจัดตั้งในรูปแบบบริษัทจำกัด โดยต้องตั้งในรูปแบบของกิจการเจ้าของคนเดียวหรือหุ้นส่วนเท่านั้น
 - กฎระเบียบด้านการออกใบอนุญาตสำหรับผู้บริหาร: อาทิ ข้อกำหนดด้านสัญชาติและการมีถิ่นพำนักของผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือผู้จัดการ
 - กฎระเบียบด้านการยอมรับคุณสมบัติ คุณวุฒิ และประสบการณ์ และจำนวนของผู้ให้บริการต่างชาติที่สามารถเข้ามาทำงานในไทย

- กฎระเบียบการพิจารณาอนุญาตให้เข้ามาลงทุน การให้ใบอนุญาตประกอบการ และได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน
- กฎระเบียบที่ให้งบการเงินขนาดใหญ่หรือกิจกรรมให้ความสนใจเป็นพิเศษต้องจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EIA) และต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐ
- กฎระเบียบด้านการควบคุมการโฆษณา การตั้งราคา และการส่งเสริมการขายสินค้าหรือบริการ
- กฎระเบียบการจัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการประเภทต้องได้รับการควบคุมจากรัฐ เช่น สุรา น้ำมัน และสถานบริการ

1.4.2.2 ข้อเสนอแนะในรายสาขา

จากการศึกษานโยบายการค้าและการลงทุนของออสเตรเลียและพิจารณาจากเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ออสเตรเลียมีความสนใจอย่างแท้จริงในการลงทุนในธุรกิจที่อยู่ในสาขาดังต่อไปนี้ และพยายามผลักดันให้ไทยเปิดตลาดเพิ่มขึ้นจากที่ระบุไว้ในข้อเสนอการเปิดตลาด (Offer) ที่ไทยจะให้แก่ออสเตรเลียในปี 2548 นี้ ซึ่งทำให้ไทยต้องหารือกับภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการเปิด แนวทางการปรับตัว และการปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยสาขาธุรกิจบริการสำคัญที่ออสเตรเลียผลักดันให้ไทยเปิดตลาดเพิ่มขึ้น ได้แก่

1. ธุรกิจให้บริการด้านการบัญชีและการสอบบัญชี: โดยให้ออสเตรเลียถือหุ้นข้างมากในสำนักงานบัญชีและสอบบัญชีที่ให้บริการในไทย และให้ใบอนุญาตหรือยอมรับให้คนออสเตรเลียและผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลียเป็นผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในไทยได้
2. ธุรกิจให้บริการด้านวิศวกรรม: โดยให้ออสเตรเลียถือหุ้นข้างมากในบริษัทวิศวกรรมที่ให้บริการในไทย และให้ใบอนุญาตหรือยอมรับให้วิศวกรออสเตรเลียเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในไทยได้
3. ธุรกิจให้บริการด้านสถาปัตยกรรม: โดยให้ออสเตรเลียถือหุ้นข้างมากในบริษัทสถาปัตยกรรมที่ให้บริการในไทย และให้ใบอนุญาตหรือยอมรับให้สถาปนิกออสเตรเลียเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในไทยได้
4. ธุรกิจให้บริการด้านกฎหมาย: โดยให้สำนักงานกฎหมายออสเตรเลียให้คำปรึกษาและให้ความกฎหมายออสเตรเลียและกฎหมายระหว่างประเทศในไทยได้ และให้สำนักงานกฎหมายออสเตรเลียและสำนักงานกฎหมายไทยเป็นหุ้นส่วนและร่วมทุนได้สะดวกขึ้น ตลอดจนให้ใบอนุญาตหรือยอมรับให้ทนายความและนักกฎหมายออสเตรเลียเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความในไทยได้
5. ธุรกิจให้บริการธุรกิจ: โดยให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่ผู้ให้บริการที่ปรึกษาทางการเงิน การจัดการ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของออสเตรเลีย

6. ธุรกิจสื่อสารและโทรคมนาคม: โดยเพิ่มสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติให้มากขึ้นในกิจการโทรคมนาคมพื้นฐาน ให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการสื่อสาร (Value Added) ยกเลิกข้อจำกัดด้านจำนวนผู้ให้บริการที่ได้รับอนุญาต โดยธุรกิจสื่อสารและโทรคมนาคมที่ออสเตอร์เลียมีความสนใจเข้ามาเปิดธุรกิจในประเทศไทยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) Fixed Line (เช่น Prepaid Card Technology, Intelligent Network, ISDN Terminal Equipment, SDH Equipment, Fiber Optics and Cable Technologies และ Call Management System) (2) Internet / E-commerce (เช่น Convergence Technology, Voice over Internet Protocol, Software and Internet Security และ E-commerce training and consultancy) (3) Mobile (เช่น Wireless Application Protocol Technology, Digital Mobile Base Station and Equipment, Paging Transmission and Tracking System และ Data and Network Service Management) และ (4) Information Technology (เช่น Software Application, Business Intelligence Solutions และ Networking and Telecommunication Software)
7. ธุรกิจก่อสร้าง: โดยให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการที่ให้บริการก่อสร้างและบริการที่เกี่ยวข้อง โดยธุรกิจก่อสร้างที่ออสเตอร์เลียมีความสนใจเข้ามาเปิดธุรกิจในประเทศไทยมักเป็นการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ อาทิ ท่าเรือ รางรถไฟ รางรถไฟฟ้า เป็นต้น
8. ธุรกิจก่อสร้าง: โดยให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการที่ให้บริการก่อสร้างและบริการที่เกี่ยวข้อง โดยธุรกิจก่อสร้างที่ออสเตอร์เลียมีความสนใจเข้ามาเปิดธุรกิจในประเทศไทยมักเป็นการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ อาทิ ท่าเรือ รางรถไฟ รางรถไฟฟ้า เป็นต้น
9. ธุรกิจบริการสิ่งแวดล้อม: โดยให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการที่ให้บริการสิ่งแวดล้อม โดยธุรกิจบริการสิ่งแวดล้อมที่ออสเตอร์เลียสนใจเข้ามาเปิดธุรกิจในประเทศไทย อาทิ การบำบัดน้ำเสีย
10. ธุรกิจการจัดจำหน่าย: โดยให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการที่ให้บริการจัดจำหน่ายในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งออสเตอร์เลียสนใจเข้าร่วมทุนในกิจการกระจายสินค้า และศูนย์ค้าปลีกสินค้าประเภทอาหาร เช่น ผักสด ผลไม้สด น้ำผลไม้ ไวน์ เนื้อวัว ผลิตภัณฑ์นม อาหารสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ วิตามิน และอาหารเสริม เป็นต้น
11. ธุรกิจบริการทางการเงิน: โดยให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการธนาคารพาณิชย์และประกันภัยในไทย ยกเลิกข้อจำกัดการห้ามต่างชาติเพิ่มทุนในธนาคารพาณิชย์ ยกเลิกเงื่อนไขจำนวนคนต่างชาติที่สามารถทำงานในได้สาขาธนาคารต่างประเทศ ให้จัดตั้งสาขาธนาคารต่างประเทศได้โดยไม่ต้องมีเงื่อนไข และยกเลิกข้อจำกัดในการติดตั้งและให้บริการเครื่อง ATM โดยธนาคารของออสเตอร์เลียที่ต้องการขยายธุรกิจมายังประเทศไทย ได้แก่ Australia and New Zealand Banking Group Ltd, National Australia Bank และ Westpac Banking Corporation
12. ธุรกิจบริการท่องเที่ยวและเดินทาง: โดยให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวและเดินทาง รวมทั้งให้ออสเตอร์เลียสามารถซื้อกิจการและบริหารโรงแรม

และรีสอร์ทในประเทศไทย และยกเลิกข้อจำกัดการถือหุ้นของต่างชาติในธุรกิจตัวแทนการเดินทาง

13. ธุรกิจขนส่ง: โดยให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากในกิจการที่ให้บริการด้านการขนส่ง (ยกเว้นสายการบินระหว่างประเทศ) โดยธุรกิจขนส่งและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องที่ออสเตอร์เลียมีความสนใจเข้ามาเปิดธุรกิจในประเทศไทย อาทิ ธุรกิจตัวแทนจัดการขนส่ง ธุรกิจชุดล่องกร่องน้ำ ธุรกิจขนถ่ายสินค้าที่ท่าเรือ ธุรกิจศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า และธุรกิจลอจิสติกส์

1.4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการเข้าสู่ตลาดออสเตอร์เลีย

1.4.3.1 ข้อเสนอแนะในภาพรวม

ไทยควรมีการปรับบทบาทในการทำการค้าบริการระหว่างประเทศจากเชิงรับเป็นเชิงรุก ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดตำแหน่งทางการตลาด (Market Position) ของธุรกิจบริการไทยเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มธุรกิจบริการที่มีศักยภาพสูง (High Potential Services) ได้แก่ ธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรม ภัตตาคารไทย สุขภาพ ทันตกรรม ธุรกิจรักษาพยาบาลที่มีการพำนักระยะยาว (Long Stay) การศึกษา การออกแบบและก่อสร้าง และเสริมความงาม อย่างไรก็ตาม ในการเจรจาการค้าบริการกับประเทศคู่เจรจาควรมีการวิจัยตลาดในต่างประเทศ และผลักดันให้ธุรกิจและผู้ให้บริการในกลุ่มเหล่านี้มีโอกาสในการเข้าสู่ตลาดและสร้างรายได้จากการเปิดตลาดมากขึ้น
2. กลุ่มธุรกิจบริการที่ควรพัฒนา (Low Potential Services) ได้แก่ สวนสนุก ศูนย์ประชุม บันเทิง โฆษณา และบริการวิชาชีพ (วิศวกร สถาปนิก บัญชี และกฎหมาย) ซึ่งไทยยังมีศักยภาพในการสร้างรายได้ แต่ความสามารถยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากขาดเงินทุน เทคโนโลยี หรือขาดทักษะด้านภาษาและประสบการณ์ ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาเพื่อก้าวไปสู่กลุ่ม High Potential
3. กลุ่มธุรกิจบริการพื้นฐานที่ต้องดูแลมาก (Uncompetitive Services) ได้แก่ ไตรคมนาคม การเงิน ขนส่งและลอจิสติกส์ ซึ่งรัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือเนื่องจากเป็นธุรกิจพื้นฐานและเกี่ยวข้องกับความมั่นคง แต่ที่ผ่านมาบางรายสาขายังมีการดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพและขาดความสามารถทางการแข่งขัน เช่น สาขาขนส่งและลอจิสติกส์

นอกจากการกำหนดตำแหน่งทางการตลาดแล้ว ยังต้องมีการดำเนินหลายด้านที่จะพัฒนาให้ไทยเป็นฝ่ายรุกด้านการเปิดตลาดการค้าบริการ เช่น

- ส่งเสริมการส่งออกธุรกิจที่มีศักยภาพสูงในการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศด้วยการจัด Road Show และการนัดพบผู้ซื้อผู้ขายในต่างประเทศ

- จัดทำฐานข้อมูลด้านโอกาสและอุปสรรคและช่องทางการค้าบริการกับประเทศเป้าหมาย และปรับปรุงฐานข้อมูลให้ทันสมัยและให้ผู้ที่สนใจเข้าถึงข้อมูลได้
- ฝึกอบรมความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านภาษาของผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ อีกทั้งปรับทัศนคติการทำงานให้ทำการตลาดเชิงรุกในต่างประเทศ
- ส่งเสริมด้วยมาตรการทางการเงิน
- จัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานและผลักดันให้ประเทศคู่เจรจายอมรับมาตรฐานฝีมือแรงงานไทยและวุฒิการศึกษาของสถาบันการศึกษาในไทยเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งในกรณีของออสเตรเลียได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปของผู้ที่จะเข้าไปทำงานในตำแหน่งผู้บริหารหรือผู้จัดการทั้งในระดับสูง และระดับกลาง (เช่น ผู้จัดการฝ่ายการเงิน ผู้จัดการฝ่ายการตลาด ผู้จัดการฝ่ายการผลิต และผู้จัดการฝ่ายบุคคล ฯลฯ) ว่าต้องมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี ในการประกอบธุรกิจส่วนใหญ่รัฐบาลออสเตรเลียมักกำหนดให้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนในกรณีของผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจะต้องพิจารณาเทียบคุณสมบัติเป็นรายกรณีไป

1.4.3.2 ข้อเสนอแนะในรายสาขา

กฎหมายการลงทุนของออสเตรเลียเปิดกฎหมายที่ส่งเสริมให้ผู้ลงทุนต่างชาติเข้าไปจัดตั้งธุรกิจ ในออสเตรเลีย โดยหากเป็นกิจการที่ลงทุนไม่มากซึ่งมีเงินลงทุนต่ำกว่า 5 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (หรือ 110 ล้านบาท) ก็ไม่ต้องขออนุมัติจาก Foreign Investment Review Board (FIRB) และหากเป็นการขอซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตเมืองเพื่อใช้ประกอบการค้าขายก็มักจะได้รับการอนุมัติ ดังนั้น กิจการของไทยที่คาดว่าจะเข้าไปลงทุนในออสเตรเลียจะเป็นกิจการขนาดเล็ก ใช้เงินลงทุนไม่มาก ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจจึงไม่เป็นอุปสรรค

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญในการเข้าสู่ตลาดออสเตรเลีย น่าจะเป็นด้านการส่งคนไปปฏิบัติงานในฐานะผู้จัดการ ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ หรือการส่งออกแรงงานฝีมือเพื่อไปปฏิบัติงานในธุรกิจไทยที่จัดตั้งในออสเตรเลีย ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ อีกทั้งวุฒิการศึกษาและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ ของไทยยังต้องผลักดันให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และสนับสนุนให้สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ในไทยหารือกับสมาคมวิชาชีพในออสเตรเลีย

ในรายงานวิจัยฉบับนี้ขอนำเสนอทักษะและคุณสมบัติของบุคลากรประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการในการปฏิบัติงานในธุรกิจที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้คนไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) บริการกฎหมาย

ผู้ให้บริการทางกฎหมาย ได้แก่ ทนายความ ทนายความที่ปรึกษา ผู้พิพากษาสมทบ นิติกร นักวิจัยด้านกฎหมาย ฯลฯ เป็นผู้ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย จัดเตรียมและร่างเอกสารทางกฎหมาย (เช่น สัญญา

คำร้อง) ดำเนินการเจรจาต่อรองแทนลูกค้า ความดำเนินการก่อนเข้ากระบวนการพิจารณาในศาล และดำเนินคดีในศาลแทนลูกค้า เป็นต้น

ผู้ให้บริการทางกฎหมายต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านนิติศาสตร์และได้รับอนุญาตจากหน่วยงานในรัฐต่าง ๆ เพื่ออนุญาตให้บริการได้ในเฉพาะรัฐนั้น และหากเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศต้องผ่านการเทียบคุณวุฒิและขอรับการทดสอบจากหน่วยงานดังนี้ คือ Legal Practitioners Admission Board (รัฐ New South Wales), Board of Examiners for Barristers and Solicitors (รัฐ Victoria) Solicitors / Barristers Board (รัฐ Queensland), Legal Practice Board (รัฐ Western Australia), Board of Examiners (รัฐ South Australia), Supreme Court of Tasmania (รัฐ Tasmania) และ Legal Practitioners Admission Board (รัฐ Northern Territory) นอกจากนี้ หากประกอบอาชีพเป็นทนายความและทนายความที่ปรึกษาจะต้องเข้าเป็นสมาชิกของสภาทนายความหรือสถาบันกฎหมายที่ตั้งอยู่ตามรัฐต่าง ๆ ได้แก่ Law Society of NSW, NSW Bar Association, Law Institute of Victoria, Victoria Bar Council, Queensland Law Society, Bar Association of Queensland, Law Society of WA, Law Society of SA, Law Society of Tasmania, Law Society of Northern Territory, ACT Bar Association และ Law Society of the ACT

(2) บริการบัญชี สอบบัญชี และการทำบัญชี

ผู้ให้บริการทางบัญชี ได้แก่ นักบัญชี สมุห์บัญชี และผู้สอบบัญชี เป็นผู้วางแผนและให้บริการด้านการบัญชี เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ควบคุมและจัดทำระบบงบประมาณ ควบคุมรายรับรายจ่าย จัดเตรียมรายงานทางการเงิน และให้บริการสอบบัญชี โดยส่วนใหญ่ ผู้ให้บริการทางบัญชีต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 5 ปี และในบางกรณีจำเป็นต้องใช้คุณวุฒิและประสบการณ์ประกอบกัน

นักบัญชี (Accountant) ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านการบัญชี บริหารธุรกิจ หรือเศรษฐศาสตร์ที่มีสาขาเอกด้านการบัญชี รวมทั้งมีความรู้ด้านกฎหมายธุรกิจและภาษีอากรออสเตรเลียรัฐบาลไม่มีข้อกำหนดให้นักบัญชีทั่วไปต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานรัฐ อย่างไรก็ตาม หากเป็นนักบัญชีที่ต้องทำงานด้านการคืนภาษีจะต้องขึ้นทะเบียนไว้กับ Tax Agents Board และหากเป็นผู้ชำระบัญชี (Liquidator) ต้องไปจดทะเบียนกับ Australian Securities Commission (ASC) เพื่อที่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของบริษัทตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย Corporate Law นอกจากนี้ นักบัญชีส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพซึ่งมีอยู่ 3 องค์กรหลัก ได้แก่ (1) Australian Society of Certified Practising Accountants (ASCPA) (2) Institute of Chartered Accountants in Australia (ICAA) และ (3) National Institute of Accountants (NIA) ซึ่งทั้ง 3 องค์กรกำหนดให้สมาชิกต้องจบปริญญาตรีด้านการบัญชี ปริญญาโทที่เรียนวิชาด้านบัญชีไม่น้อยกว่า 16 หน่วยกิตจากมหาวิทยาลัยในออสเตรเลียหรือจากมหาวิทยาลัยอื่นที่ได้รับการรับรองจาก National Office of Overseas Skills Recognition หรือ ASCPA

ผู้สอบบัญชี (Auditor) ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านการบัญชี บริหารธุรกิจ หรือเศรษฐศาสตร์ที่มีสาขาเอกด้านการบัญชี รวมทั้งมีความรู้ด้านกฎหมายธุรกิจและภาษีอากรออสเตรเลีย รัฐบาลกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องขึ้นทะเบียนกับ Australian Securities Commission (ASC) และส่วนใหญ่มักเป็นสมาชิกในองค์กรวิชาชีพเดียวกับนักบัญชี

สมุหบัญชี (Corporate Treasurer) ทำหน้าที่บริหารเงิน สภาพคล่อง วางแผนภาษี และบริหารความเสี่ยงทางการเงินในการทำธุรกิจ โดยผู้ประกอบการที่สมุหบัญชีต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านการบัญชี บริหารธุรกิจ หรือเศรษฐศาสตร์ที่มีสาขาเอกด้านการบัญชี หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 5 ปี และได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงาน

(3) บริการการภาษีอากร

ผู้ให้บริการการภาษีอากร (Tax Agent) ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านการบัญชี บริหารธุรกิจ หรือเศรษฐศาสตร์ที่มีสาขาเอกด้านการบัญชี รวมทั้งมีความรู้ด้านกฎหมายธุรกิจและภาษีอากรของออสเตรเลีย และต้องขึ้นทะเบียนไว้กับ Tax Agents Board

(4) บริการสถาปัตยกรรม

ผู้ให้บริการทางสถาปัตยกรรมหรือสถาปนิก (Architect) เป็นผู้ออกแบบอาคารและโครงสร้างเพื่อการพาณิชย์ อุตสาหกรรม และการอยู่อาศัย นอกจากนั้น ยังให้บริการวางแผน วางแนวคิด ให้คำแนะนำด้านการก่อสร้าง เจาะต่อตรงกับผู้รับเหมาก่อสร้าง จัดเตรียมเอกสารด้านการก่อสร้าง และการบริหารโครงการก่อสร้าง รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดคุณสมบัติของสถาปนิกว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) และหากต้องการประกอบอาชีพให้บริการสถาปัตยกรรมแก่สาธารณะในรัฐใดรัฐหนึ่งจะต้องไปขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมแห่งรัฐที่ต้องการเข้าไปให้บริการ ได้แก่ Board of Architects of NSW, Architects Registration Board of Victoria, Board of Architects of Queensland, Architects Board of Western Australia, Architects Board of South Australia, Board of Architects of Tasmania, Northern Territory Architects Board และ Architects Board of ACT นอกจากนี้ สถาปนิกส่วนใหญ่ยังเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Royal Australian Institute of Architects สำหรับคนไทยที่ต้องการเข้าไปให้บริการสถาปัตยกรรมจะต้องขอให้ Architects Accreditation Council of Australia (AACA) พิจารณาเทียบคุณวุฒิ ประสบการณ์และรับการทดสอบเพื่อเข้าไปให้บริการในออสเตรเลีย

(5) บริการวิศวกรรม

ผู้ให้บริการทางวิศวกรรมหรือวิศวกร (Engineer) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางและเทคนิคต่าง ๆ ในการใช้ทรัพยากร บุคลากร วัสดุ และเครื่องจักรอย่างเหมาะสม โดยผู้ที่ทำหน้าที่วิศวกรจะต้องมีความสามารถในการวิจัย พัฒนา ออกแบบ ก่อสร้าง ผลิต ดำเนินงาน และการบริหาร รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดคุณสมบัติของวิศวกรว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางวิศวกรรมศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) โดยสาขาวิชาเอกทางวิศวกรรมในออสเตรเลียสามารถแบ่งออกเป็นหลายด้าน ได้แก่ วิศวกรรมการบิน วิศวกรรมการเกษตร วิศวกรรมทางชีวการแพทย์ วิศวกรรมก่อสร้าง วิศวกรรมเซรามิก วิศวกรรมเคมี วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมระบบ

คอมพิวเตอร์ วิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม วิศวกรรมธรณี วิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมการผลิต วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมโลหการ วิศวกรรมเหมืองแร่ สถาปัตยกรรมเรือ และเทคโนโลยี สิ่งทอ

การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมแต่ละสาขาในออสเตรเลียจะต้องได้รับอนุมัติจากหน่วยงานที่แตกต่างกัน อีกทั้งแต่ละรัฐก็มีกฎระเบียบที่แตกต่างกันด้วย ตัวอย่างเช่น

- การให้บริการวิศวกรรมที่ปรึกษาในรัฐ Queensland จะต้องขึ้นทะเบียนกับ Queensland Board of Professional Engineers ในขณะที่รัฐอื่นไม่ต้องขึ้นทะเบียน
- การประกอบอาชีพวิศวกรเหมืองแร่และผู้บริหารเหมืองแร่จะต้องได้รับอนุญาตจากกรมการเหมืองแร่ของแต่ละรัฐ
- ผู้ประกอบอาชีพเป็นหัวหน้าวิศวกรโยธาในรัฐ New South Wales, Queensland, South Australia และ Victoria จะต้องได้รับอนุมัติและผ่านการทดสอบจากคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม
- ผู้ประกอบอาชีพเป็นวิศวกรไฟฟ้าในรัฐ New South Wales และ Victoria จะต้องได้รับอนุมัติและผ่านการทดสอบจากคณะกรรมการควบคุม

นอกจากนี้ วิศวกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Institute of Engineers Australia (IEAust) สำหรับคนไทยที่ต้องการเข้าไปให้บริการวิศวกรรมในออสเตรเลียจะต้องขอให้ Foreign Qualification Board ของ IEAust เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ และรับการทดสอบ โดยปัจจุบัน IEAust ได้ให้การยอมรับวุฒิการศึกษาของผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยในแคนาดา ฮอังกง ไอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ แอฟริกาใต้ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา แล้ว

(6) บริการวางผังเมืองและภูมิสถาปัตยกรรม

ผู้ให้บริการวางผังเมืองเป็นผู้ทำหน้าที่วางแผนกลยุทธ์เมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน การอนุรักษ์ธรรมชาติ และการวางแผนการขนส่งในเขตเมือง และให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้บริการวางผังเมืองว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการวางผังเมืองหรือภูมิภาค โดยไม่มีข้อกำหนดการให้ใบอนุญาตแก่ผู้ให้บริการ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการวางผังเมืองจะต้องเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Royal Australian Planning Institute (RAPI) เพื่อขอใบรับรองว่าเป็นผู้ให้บริการได้ สำหรับคนไทยที่ต้องการเข้าไปให้บริการวางผังเมืองในออสเตรเลียจะต้องขอให้ RAPI พิจารณาเทียบคุณสมบัติ ประสบการณ์และรับการทดสอบก่อน โดยปัจจุบัน RAPI ได้ให้การยอมรับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ของผู้เป็นสมาชิก New Zealand Planning Institute ให้สามารถเข้าไปให้บริการในออสเตรเลียได้โดยไม่ต้องผ่านการทดสอบ

ผู้ให้บริการภูมิสถาปัตยกรรมทำหน้าที่วางแผนและออกแบบการใช้พื้นที่ในโครงการก่อสร้าง อาทิ สวน ถนน โรงเรียน โรงแรม ห้างสรรพสินค้า และบริเวณภายนอกอาคาร รัฐบาลออสเตรเลียกำหนด

คุณสมบัติของผู้ให้บริการภูมิสถาปัตยกรรมว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางภูมิสถาปัตยกรรม จากมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจาก Australian Institute of Landscape Architects (ALIA) สำหรับคนไทย ที่ต้องการเข้าไปให้บริการภูมิสถาปัตยกรรมในออสเตรเลียจะต้องขอให้ ALIA หรือ International Federation of Landscape Architects พิจารณาเทียบคุณวุฒิ ประสบการณ์และรับการทดสอบ

(7) บริการคอมพิวเตอร์และบริการเกี่ยวเนื่อง

ผู้ให้บริการวิชาชีพคอมพิวเตอร์ (Computing Professional) เป็นผู้ทำหน้าที่วิเคราะห์และ ออกแบบระบบ ออกแบบซอฟต์แวร์ พัฒนาโปรแกรม และซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ บริหารและตรวจสอบ การทำงานของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ รวมทั้งทำการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ รัฐบาลออสเตรเลีย กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้บริการวิชาชีพคอมพิวเตอร์ว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทาง คอมพิวเตอร์ ระบบสารสนเทศ วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิศวกรรมคอมพิวเตอร์จากมหาวิทยาลัย หรือมี ประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี รัฐบาลออสเตรเลียไม่มีข้อกำหนดการให้ใบอนุญาตแก่ผู้ให้บริการ อย่างไรก็ดี ผู้ ให้บริการวิชาชีพคอมพิวเตอร์มักเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Australian Computing Society (ACS) สำหรับคนไทยที่ต้องการเข้าไปให้บริการคอมพิวเตอร์และบริการเกี่ยวเนื่องควรขอให้ ACS หรือ National Office of Overseas Skills Recognition (NOOSR) พิจารณาเทียบคุณวุฒิ

(8) บริการวิจัยและพัฒนาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ผู้บริหารด้านการวิจัยและพัฒนาวิชาเป็นผู้ทำหน้าที่วางแผน บริหาร ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะ ในงานวิจัย และเผยแพร่ผลงานวิจัย ผู้บริหารด้านการวิจัยและพัฒนาจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญา ตรีหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี

(9) บริการอสังหาริมทรัพย์

ผู้ประกอบการอาชีพให้บริการอสังหาริมทรัพย์เป็นผู้บริหารธุรกิจตัวแทนอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจ สหกิจ อสังหาริมทรัพย์ บริหารงานขายและช่วยเหลือลูกค้าเพื่อจัดหาบริการอสังหาริมทรัพย์ที่เหมาะสมกับความ ต้องการลูกค้า ตัวอย่างของผู้ให้บริการอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ผู้จัดการธุรกิจตัวแทนอสังหาริมทรัพย์ ผู้จัดการ ทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่ขายอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น โดยผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์จะต้องสำเร็จ การศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี ยกเว้นผู้ให้บริการประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ (Valuer of Real Estate) จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรีทางทรัพย์สิน (Property) หรือเศรษฐศาสตร์ที่ดิน (Land Economics) และต้องจดทะเบียนเป็นผู้ ประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับอนุญาต ณ หน่วยงานในแต่ละรัฐที่ตนเองให้บริการ ได้แก่ Department of Fair Trading (รัฐ New South Wales), Valuers Registration Board (รัฐ Queensland), Land Valuers Licensing Board (รัฐ Western Australia), Valuers Registration Board (รัฐ Tasmania) รวมทั้งต้องเป็น สมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Australian Institute of Valuers and Land Economists Incorporated (AIVLE)

(10) บริการให้เช่าหรือลีสซิ่งโดยไม่มีผู้ปฏิบัติการ

ผู้ให้บริการเช่ายานพาหนะหรือเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องรับผิดชอบในการให้บริการลูกค้าให้ข้อเสนอแนะและตอบข้อซักถามของลูกค้า จัดเตรียมเอกสารการซื้อขาย เป็นต้น โดยผู้ให้บริการด้านนี้จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (การศึกษา 12 ปี)

(11) บริการโฆษณา

ผู้ให้บริการด้านโฆษณา เช่น ผู้บริหารงานโฆษณา และผู้เชี่ยวชาญด้านโฆษณา ทำหน้าที่วางแผน พัฒนา ประสานงาน และนำแผนงานโฆษณาให้บริษัทโฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอลูกค้าเป้าหมาย รวมทั้งประเมินผลงานโฆษณา และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารกิจการ โดยผู้ให้บริการด้านนี้จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี

(12) บริการวิจัยตลาด

ผู้ให้บริการวิจัยตลาด เช่น นักวิเคราะห์การวิจัยตลาด ทำหน้าที่วิจัยความต้องการของลูกค้าและตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ พยากรณ์แนวโน้มความต้องการของตลาด และจัดทำรายงานผลการวิจัย เป็นต้น โดยผู้ให้บริการด้านนี้จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี

(13) บริการที่ปรึกษาด้านการจัดการ

ผู้ให้บริการที่ปรึกษาด้านการจัดการ (Management Consultant) ทำหน้าที่ช่วยลูกค้าให้สามารถแก้ไขปัญหาในการดำเนินธุรกิจหรือองค์การ โดยให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านทรัพยากรบุคคล ระบบสารสนเทศ การเงิน การวิจัยพัฒนา และกลยุทธ์ธุรกิจ เป็นต้น โดยผู้ให้บริการที่ปรึกษาด้านการจัดการจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี

(14) บริการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ล่าสัตว์ และป่าไม้

ผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เช่น ที่ปรึกษาด้านเกษตรกรรม และนักวิชาการเกษตร เป็นต้น โดยผู้ให้บริการส่วนใหญ่จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสาขาด้านเกษตรกรรม หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี สำหรับนักวิชาการเกษตรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Australian Institute of Agricultural Science

ผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ เช่น ที่ปรึกษาป่าไม้ และนักวิชาการป่าไม้ เป็นต้น ทำหน้าที่วางแผน บริหาร อนุรักษ์และคุ้มครองป่าไม้และไม้ที่ปลูกเพื่อการพาณิชย์ ควบคุมการผลิตไม้ก่อนเพื่อการผลิตและการเพาะพันธุ์พืชป่าไม้ใหม่ เป็นต้น โดยผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสาขาป่าไม้ หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี สำหรับนักวิชาการป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Institute of Forester of Australia และที่ปรึกษาป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Association of Consulting Foresters of Australia สำหรับคนไทยที่ต้องการเข้าไปให้บริการ

ที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ควรขอให้ Institute of Forester of Australia หรือ National Office of Overseas Skills Recognition (NOOSR) พิจารณาเทียบคุณวุฒิ

(15) บริการที่เกี่ยวข้องกับการประมง

ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการประมง เช่น นักวิชาการประมง โดยผู้ให้บริการจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี

(16) บริการที่เกี่ยวข้องกับเหมืองแร่

ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับเหมืองแร่ เช่น วิศวกรเหมืองแร่ นักวิชาการเทคโนโลยีเหมืองแร่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคการทำเหมือง เป็นต้น ทำหน้าที่วางแผนและอำนวยความสะดวกด้านวิศวกรรมและเทคนิคการขุดแร่ การถลุงแร่ การผลิตแร่ และการขนส่งแร่ โดยผู้ให้บริการจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านเหมืองแร่ และสำหรับวิศวกรเหมืองแร่จะต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากกรมการเหมืองแร่ของรัฐต่าง ๆ

(17) บริการสืบหาและการรักษาความปลอดภัย

ให้บริการรักษาความปลอดภัยทำหน้าที่ดูแลและรักษาความปลอดภัยแก่เงินและทรัพย์สิน รวมทั้งให้บริการขนส่งเงินและทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง โดยตัวอย่างของผู้ให้บริการ เช่น เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่คุ้มกันรถขนส่งเงิน และอื่น ๆ ซึ่งผู้ให้บริการจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (การศึกษา 12 ปี) และต้องทำการขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(18) บริการที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ

ให้บริการที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์และวิชาการจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี

(19) บริการทำความสะอาดอาคาร

ให้บริการทำความสะอาดอาคารทำหน้าที่ทำความสะอาดอาคาร ที่พักอาคาร โรงพยาบาล และที่ทำงานโดยมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดต่าง ๆ ได้ อาทิ เครื่องดูดฝุ่น เครื่องขัดเงา และเครื่องทำความสะอาดพรม เป็นต้น โดยผู้ให้บริการจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (การศึกษา 12 ปี)

(20) บริการถ่ายภาพ

ให้บริการถ่ายภาพ อาทิ ช่างถ่ายรูป ช่างล้างและอัดภาพ เป็นต้น จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 1 ปี

(21) บริการจัดประชุม

ให้บริการจัดประชุม ทำหน้าที่ให้บริการจัดสถานที่ อาหาร และเครื่องดื่ม และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการประชุม โดยตัวอย่างของผู้ให้บริการจัดประชุม อาทิ ผู้จัดการฝ่ายจัดเลี้ยง ผู้จัดการห้องประชุม ฯลฯ จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี

(22) บริการแปลและล่าม

ผู้ให้บริการแปลและล่ามจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรบัณฑิตด้านการแปลและล่าม (Translating and Interpreting) ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านอื่น ๆ และคนต่างชาตก็สามารถยื่นใบสมัครเพื่อทดสอบการแปลและการเป็นล่ามได้ที่ National Accreditation Authority for Translators and Interpreters (NAATI) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลออสเตรเลียไม่มีการออกกฎหมายบังคับให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการอาชีพแปลและล่าม

(23) บริการซ่อมบำรุงรถยนต์

ผู้ให้บริการซ่อมบำรุงรถยนต์ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยผู้ให้บริการซ่อมบำรุงในแต่ละส่วนของรถยนต์ ได้แก่ เครื่องยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์รถยนต์ การซ่อมตัวถังรถ การพ่นและทำสีรถ การต่อสร้างและดัดแปลงตัวถังรถ การซ่อมบำรุงภายในห้องโดยสาร (เช่น เบาะ กันซึมภายในรถ ฯลฯ) จะต้องขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาต

(24) บริการสื่อสาร

ผู้ให้บริการสื่อสาร เช่น วิศวกรสื่อสาร ผู้ช่วยวิศวกรสื่อสาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายระบบสื่อสารและข้อมูล เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคการสื่อสาร เป็นต้น โดยคุณสมบัติด้านการศึกษาและประสบการณ์ที่รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดในแต่ละตำแหน่งมีความแตกต่างกัน

สำหรับวิศวกรสื่อสารต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางวิศวกรรมศาสตร์ วิชาเอกไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ หรือการสื่อสาร วิศวกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Institute of Engineers Australia (IEAust) สำหรับคนไทยที่ต้องการเข้าไปให้บริการวิศวกรรมในออสเตรเลียจะต้องขอให้ Foreign Qualification Board ของ IEAust เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ และรับการทดสอบ

สำหรับผู้ช่วยวิศวกรสื่อสาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายระบบสื่อสารและข้อมูล เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคการสื่อสาร เจ้าหน้าที่สายเคเบิลโทรคมนาคม และเจ้าหน้าที่สายช่าง ๆ ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงด้านอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า สื่อสาร หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี

(25) บริการก่อสร้าง

ผู้ให้บริการก่อสร้าง เช่น ผู้จัดการโครงการก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างปูน ช่างประปา คนงานก่อสร้าง ฯลฯ เป็นต้น โดยคุณสมบัติด้านการศึกษาและประสบการณ์ที่รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดในแต่ละตำแหน่งมีความแตกต่างกัน สำหรับผู้จัดการโครงการก่อสร้างต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องได้รับใบอนุญาตให้ควบคุมการก่อสร้าง ส่วนคนงานก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างปูน ช่างประปา ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (การศึกษา 12 ปี) ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

(26) บริการจัดจำหน่าย

ผู้ให้บริการจัดจำหน่าย เช่น ผู้จัดการร้านค้าส่งค้าปลีก และพนักงานขายในร้านค้า เป็นต้น โดยคุณสมบัติด้านการศึกษาและประสบการณ์ที่รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดสำหรับผู้จัดการร้านค้าส่งค้าปลีก คือต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญาหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ส่วนพนักงานขายในร้านค้าจะต้องสำเร็จประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 1 ปี

(27) บริการศึกษา

ผู้ให้บริการสอนในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรืออนุปริญญาทางการสอนหรือการศึกษา รวมทั้งต้องได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตด้านการสอนหรือการศึกษา โดยครูประถมอาจเลือกสาขาที่เกี่ยวข้องอาทิ การสอนเด็กอายุ 5 – 8 ปี หรือ 8 – 12 ปี ในขณะที่ครูมัธยมอาจเลือกสาขาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

การประกอบอาชีพครูในแต่ละรัฐมีกฎระเบียบแตกต่างกัน บางรัฐได้กำหนดให้ต้องมีภาระขึ้นทะเบียนครู เช่น รัฐ Queensland และ South Australia กำหนดให้ครูที่ทำงานในโรงเรียนของรัฐและเอกชนต้องจดทะเบียนกับ Board of Teacher Registration และ Teachers' Registration Board ตามลำดับ ในขณะที่รัฐ Victoria ที่กำหนดให้เฉพาะครูที่ทำงานในโรงเรียนเอกชนต้องจดทะเบียนกับ Registered Schools Board นอกจากนี้ ครูส่วนใหญ่สมัครเป็นสมาชิกขององค์การวิชาชีพ ได้แก่ Australian College of Education และ Australian Council for Educational Administration สำหรับคนไทยที่ต้องการไปประกอบอาชีพครูประถมหรือครูมัธยมจะต้องส่งคุณสมบัติและประสบการณ์ให้กรมการศึกษาที่ตั้งอยู่ในรัฐต่าง ๆ ที่ต้องการเข้าไปให้บริการพิจารณาเทียบประเมิน ได้แก่ Department of Education (รัฐ New South Wales), Ministry of Education (รัฐ Western Australia), Department of Education and Children's Services (รัฐ South Australia), Department of Education and the Arts (รัฐ Tasmania), Department of Education (เขต ACT) และ Department of Education (Northern Territory)

สำหรับครูที่ให้บริการภูษณศึกษาอื่น ๆ อาทิ การสอนภาษาไทย การสอนทำอาหารไทย การสอนนวดแผนไทย นั้น รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดคุณสมบัติทั่วไปของครูที่ให้บริการศึกษาอื่น ๆ คือ ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี

(28) บริการสิ่งแวดล้อม

ผู้ให้บริการสิ่งแวดล้อม เช่น วิศวกรสิ่งแวดล้อม นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยคุณสมบัติของผู้ให้บริการที่รัฐบาลออสเตรเลียกำหนด คือ ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และในบางกรณีอาจกำหนดให้มีประสบการณ์ขั้นต่ำด้วย

(29) บริการประกันภัย

ผู้ให้บริการประกันภัย เช่น ตัวแทนประกันภัย (Insurance Agent) นายหน้าประกันภัย (Insurance Broker) เจ้าหน้าที่ประเมินความเสียหาย และเจ้าหน้าที่สำรวจความเสี่ยง เป็นต้น โดยคุณสมบัติของผู้ให้บริการประกันภัยที่รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดจะมีความแตกต่างกันแต่โดยส่วนใหญ่ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้บริการเป็นตัวแทนประกันภัย (ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างบริษัทประกันภัยกับลูกค้า) เจ้าหน้าที่ประเมินความเสียหาย และเจ้าหน้าที่สำรวจความเสี่ยง ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี ส่วนผู้ให้บริการเป็นนายหน้าประกันภัย (ทำหน้าที่เป็นนายหน้าขายประกันโดยได้รับค่านายหน้าตอบแทนเมื่อเก็บเงินค่าเบี้ยประกันจากลูกค้าแล้ว) ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี

(30) บริการธนาคารและสถาบันการเงิน

ผู้ให้บริการธนาคาร เช่น ผู้จัดการธนาคาร สมุหบัญชีธนาคาร ผู้จัดการสำนักงานสาขาธนาคาร ผู้จัดการเครดิตยูเนียน เจ้าหน้าที่ค้าหลักทรัพย์ เจ้าหน้าที่ตลาดการเงิน ที่ปรึกษาด้านการลงทุน เป็นต้น ซึ่งผู้ให้บริการในกลุ่มนี้ทำหน้าที่บริหารกิจกรรมในธนาคาร สถาบันการเงิน รวมทั้งให้คำแนะนำทางการเงินแก่ลูกค้า วางแผนและบริหารโครงการหรือแผนงานต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลออสเตรเลียกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้บริการในกลุ่มนี้ คือ ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี

(31) บริการสุขภาพ

ผู้ให้บริการสุขภาพแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ทั่วไป แพทย์เฉพาะทาง พยาบาลวิชาชีพ ผดุงครรภ์ ทันตแพทย์ และเภสัชกร เป็นต้น ซึ่งทำหน้าที่วินิจฉัยและรักษาโรค ให้คำแนะนำ บริการ และพัฒนาการใช้ยาและการรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพของคนไข้ โดยบุคลากรในกลุ่มนี้ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้อง และผู้ให้บริการต้องได้รับอนุญาตและมีการขึ้นทะเบียน และ (2) กลุ่มที่สนับสนุนการทำงานของผู้เชี่ยวชาญ เช่น ผู้ช่วยพยาบาล เจ้าหน้าที่บริการชุมชน เจ้าหน้าที่บริการแก่ผู้พิการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมครอบครัว เจ้าหน้าที่กายภาพบำบัด เป็นต้น โดยบุคลากรในกลุ่มนี้ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาในสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี และผู้ให้บริการไม่ต้องมีการขึ้นทะเบียน

สำหรับแพทย์ ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีแพทยศาสตร์ (หลักสูตร 6 ปี) จากมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย และทำ Internship อีก 1 ปี ซึ่งหลักสูตรการศึกษาและ Internship จะต้องได้รับการ

รับรองจาก Australian Medical Council (AMC) จากนั้น สำหรับผู้ประกอบอาชีพแพทย์จะต้องจดทะเบียนเป็นผู้ได้รับอนุญาตในรัฐที่ตนเองให้บริการ ได้แก่ Medical Board of New South Wales, Medical Practitioners Board of Victoria, Medical Board of Queensland, Medical Board of Western Australia, Medical Board of South Australia, Medical Council of Tasmania, Medical Board of Northern Territory และ Medical Board of ACT ผู้ประกอบอาชีพแพทย์ในออสเตรเลียสามารถเข้าเป็นสมาชิกของคณาจารย์วิชาชีพ ได้แก่ Australian Medical Association (AMA) และ Royal Australian College of General Practitioners (RACGP) ส่วนแพทย์ไทยที่ต้องการให้บริการในออสเตรเลียจะต้องเข้ารับการทดสอบจาก Australian Medical Council (AMC) และฝึกปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่คณะกรรมการแพทย์ประจำรัฐที่ตนเองเข้าไปให้บริการกำหนด

สำหรับทันตแพทย์ ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการตรวจ ดูแล รักษาฟัน เหงือก ขากรรไกร และโรคในช่องปาก นั้น ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านทันตแพทยศาสตร์ (5 ปี) จากมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย และต้องจดทะเบียนเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นที่ทันตแพทย์ก่อนจะเริ่มให้บริการในออสเตรเลียโดยต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการทันตแพทย์ประจำรัฐที่ตนต้องการให้บริการ ได้แก่ Dental Board of New South Wales, Dental Board of Victoria, Dental Board of Queensland, Dental of Western Australia, Dental Board of South Australia, Dental Board of Tasmania, Dental Board of Northern Territory และ Dental Board of the ACT นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังให้ความสำคัญกับคุณวุฒิของทันตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาจากสหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ และนิวซีแลนด์ ส่วนทันตแพทย์ไทยที่ต้องการเข้าไปให้บริการในออสเตรเลียจะเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศไทย อีกทั้งเข้ารับการทดสอบภาษาอังกฤษ ข้อเขียน และการปฏิบัติจาก Australian Dental Council (ADC)

สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ (Dental Assistant) ซึ่งได้รับการว่าจ้างจากทันตแพทย์ให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือทันตแพทย์ในการจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ และวัสดุต่าง ๆ ให้พร้อมที่ต่อกรรักษาคนไข้ นั้น ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรด้านผู้ช่วยทันตแพทย์ รัฐบาลออสเตรเลียไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ช่วยทันตแพทย์ต้องขึ้นทะเบียน อย่างไรก็ตาม ผู้ช่วยทันตแพทย์มีเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Dental Assistant's Association of Australia (DAAA) ส่วนคนไทยที่ต้องการประกอบอาชีพเป็นผู้ช่วยทันตแพทย์ในออสเตรเลียจะต้องขอสมัครเป็นผู้มีถิ่นพำนักถาวรในออสเตรเลีย และนำเอกสารคุณวุฒิและประสบการณ์เสนอต่อ Dental Assistants Education Council of Australia (DAECA) เพื่อพิจารณาเทียบคุณสมบัติ ถ้าหากผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนดจะได้ใบรับรองซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ทุกรัฐในออสเตรเลีย

สำหรับนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ (Medical Laboratory Scientist) ทำหน้าที่ตรวจทดสอบและทดลองทางในห้องแล็บ โดยมีสาขาความชำนาญเฉพาะทาง เช่น Biochemistry, Clinical Microbiology, Histopathology, Immunology, Cytology และ Virology นักวิทยาศาสตร์การแพทย์โดยต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์(สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ ชีวเคมี หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์) และผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ต้องขึ้นทะเบียนกับ Australian Institute of Medical Scientists

(AIMS) ส่วนคนไทยที่ต้องการประกอบอาชีพเป็นนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ในออสเตรเลียจะต้องนำเอกสารคุณวุฒิและประสบการณ์เสนอต่อ AIMS เพื่อพิจารณาเทียบคุณสมบัตินั้น ถ้าหากผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนดจะได้ใบรับรองซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ทุกรัฐในออสเตรเลีย

สำหรับนักรังสีเทคนิค (Medical Radiation Scientist) ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์(สาขารังสีเทคนิค หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์) และผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นนักรังสีเทคนิคในแต่ละรัฐมีข้อกำหนดแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพรังสีเทคนิคต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานประจำรัฐที่ตนเองให้บริการ นักรังสีเทคนิคมักเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Australian Institute of Radiography (AIR) ส่วนคนไทยที่ต้องการประกอบอาชีพเป็นนักรังสีเทคนิคต้องนำเอกสารคุณวุฒิและประสบการณ์เสนอต่อ AIR เพื่อพิจารณาเทียบคุณสมบัตินั้น

สำหรับเภสัชกร ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านเภสัชศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการทำงาน โดยอาจเน้นความชำนาญในสาขาใดสาขาหนึ่ง เช่น เภสัชชุมชน เภสัชอุตสาหกรรม เภสัชโรงพยาบาล นโยบายเภสัชกรรม และเภสัชกรศึกษาและวิจัย เป็นต้น เฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพเภสัชกรชุมชนและเภสัชกรโรงพยาบาลจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากคณะกรรมการเภสัชกรรมประจำรัฐต่างๆ นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังให้ความสำคัญกับคุณวุฒิของเภสัชกรที่สำเร็จการศึกษาจากสหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ และนิวซีแลนด์ ส่วนเภสัชกรไทยที่ต้องการให้บริการในออสเตรเลียจะเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรปริญญาตรีด้านเภสัชศาสตร์ (ไม่ต่ำกว่า 3 ปี) และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรในประเทศไทย อีกทั้งเข้ารับการทดสอบภาษาอังกฤษ ชี้อธิบาย การสัมภาษณ์และการให้ปรึกษา และฝึกปฏิบัติจาก Australian Pharmacy Examining Council

สำหรับพยาบาลวิชาชีพ ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านการพยาบาล (3 ปี) หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (พยาบาล) หรือวิทยาศาสตร์สาธารณสุข (พยาบาล) ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นพยาบาลในแต่ละรัฐมีข้อกำหนดแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพรังสีเทคนิคต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานประจำรัฐที่ตนเองให้บริการ ได้แก่ New South Wales Nurses Registration Board, Nurses Board of Victoria, Queensland Nursing Council, Nurses Board of Western Australia, Nurses Board of South Australia, Nursing Board of Tasmania, Nurses Board of Northern Territory และ Nurses Board of ACT รวมทั้งต้องขึ้นทะเบียนไว้กับ Australian Nursing Council (ANCI) ซึ่งเป็นองค์กรที่รวบรวมรายชื่อของพยาบาลวิชาชีพทั้งประเทศ นอกจากนี้ พยาบาลวิชาชีพยังเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Royal College of Nursing Australia (RCNA) ส่วนคนไทยที่ต้องการประกอบอาชีพเป็นพยาบาลวิชาชีพในออสเตรเลียต้องนำเอกสารคุณวุฒิและประสบการณ์เสนอต่อ Australian Nursing Council และกระทรวงการเข้าเมืองและพหุวัฒนธรรม (Department of Immigration and Multicultural Affairs – DIMA) เพื่อพิจารณาเทียบคุณสมบัตินั้น

สำหรับนักกายภาพบำบัด (Physical/Occupational Therapist) ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้านกายภาพบำบัด ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นนักกายภาพบำบัดในแต่ละรัฐมีข้อกำหนดแตกต่างกัน

โดยมีเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพในรัฐ Queensland, South Australia, Western Australia และ Northern Territory ที่ต้องขอใบอนุญาตจากคณะกรรมการกายภาพบำบัด (Occupational Therapists Board) ของแต่ละรัฐ นอกจากนี้ นักกายภาพบำบัดยังต้องเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Australian Association of Occupational Therapists (AAOT) ส่วนคนไทยที่ต้องการประกอบอาชีพเป็นนักกายภาพบำบัดในออสเตรเลีย ต้องผ่านการทดสอบของ National Office of Overseas Skills Recognition (NOOSR) Panel in Occupational Therapy

สำหรับนักบำบัดด้วยวิธีธรรมชาติ (Natural Therapist) ทำหน้าที่ใช้ระบบการรักษาโรคและกล่อมเนื้อด้วยวิธีการธรรมชาติ โดยไม่ใช้ยาหรือศัลยกรรม ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพนี้ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือปริญญาตรีด้าน Naturopathy, Chiropractic, Osteopathy, Acupuncture, Traditional Chinese Herbalism, Oriental Remedial Therapy, Traditional Chinese Medicine, Ayurvedic Medicine, Aromatherapy, Remedial Therapy, Nutrition, Herbal Medicine or Homeopathy รัฐบาลออสเตรเลียไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการวิชาชีพนักบำบัดด้วยวิธีธรรมชาติต้องจดทะเบียน อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการวิชาชีพนี้ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ คือ Australian Natural Therapists Association Limited ซึ่งเป็นสมาคมที่ให้บริการสอนและฝึกอบรมด้านการบำบัดด้วยวิธีธรรมชาติ รวมทั้งเป็นสมาคมที่ให้การรับรองคุณวุฒิของผู้ให้บริการบำบัดด้วยวิธีธรรมชาติด้วย

สำหรับ Podiatrist (Chiropodist) ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการตรวจ ดูแล รักษาสุขภาพเท้าและความพิการหรือผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเท้า ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพนี้ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีด้าน Podiatry และผ่านการฝึกอบรมและทดสอบตามที่กำหนดโดยองค์กรวิชาชีพ คือ Australian Podiatry Council และต้องทำการจดทะเบียนและได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในรัฐที่เข้าไปให้บริการ ได้แก่ Podiatrists Registration Board of New South Wales, Chiropodists Registration Board (Victoria), Podiatrists Board of Queensland, Chiropodists Board of South Australia, Podiatrists Registration Board of Tasmania และ Podiatrists Board of ACT

(32) บริการท่องเที่ยวและเดินทาง

บริการท่องเที่ยวและเดินทางที่ออสเตรเลียเปิดตลาดให้ไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) โรงแรมและภัตตาคาร (2) ตัวแทนการเดินทาง และ (3) มัคคุเทศก์

ผู้ให้บริการด้านโรงแรมและภัตตาคาร เช่น ผู้จัดการภัตตาคารและจัดเลี้ยง พ่อครัว (Chef) ผู้จัดการโรงแรม ผู้จัดการคลับ และผู้จัดการรีสอร์ท เป็นต้น ซึ่งผู้ให้บริการในกลุ่มนี้ทำหน้าที่บริหารและควบคุมการให้บริการที่พัก การจัดเลี้ยง การให้บริการด้วยมิตรไมตรี (Hospitality) และบริการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งผู้ให้บริการในกลุ่มนี้จะต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี ในขณะที่ผู้ให้บริการที่เป็นระดับผู้ได้บังคับบัญชา เช่น ผู้จัดการเตรียม

อาหาร คนทำครัว คนทำขนม คนชงเหล้า และพนักงานต้อนรับในโรงแรม เป็นต้น จะต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผู้ให้บริการในธุรกิจตัวแทนการเดินทาง (Travel Agency) เช่น ผู้จัดการธุรกิจตัวแทนการเดินทาง ที่ปรึกษาการเดินทาง (Travel Consultant) เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งในกรณีของผู้จัดการจะต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี ส่วนกลุ่มที่เป็นระดับผู้ได้บังคับบัญชา เช่น ที่ปรึกษาการเดินทาง และเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว ฯลฯ จะต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 1 ปี

ผู้ให้บริการมัคคุเทศก์ เช่น หัวหน้าทัวร์ มัคคุเทศก์ และ Tour Escort เป็นต้น ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวไปตามแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งให้คำอธิบายถึงลักษณะสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ซึ่งผู้ให้บริการมัคคุเทศก์ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 1 ปี

(33) บริการนันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา

ผู้ให้บริการนันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานระดับต้น โดยกลุ่มผู้บริหาร เช่น ผู้จัดการศูนย์ออกกำลังกาย (Fitness Center) ผู้จัดการศูนย์กีฬา ครูฝึกสอนกีฬา ผู้จัดการสวนสนุก ผู้จัดการสถานบันเทิง ผู้จัดการฝ่ายบริการลูกค้า และผู้จัดการด้านนันทนาการและกีฬา เป็นต้น ซึ่งผู้ให้บริการในกลุ่มนี้ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี ในขณะที่ผู้ให้บริการที่เป็นระดับผู้ได้บังคับบัญชาจะต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(34) บริการขนส่ง

ผู้ให้บริการขนส่ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานระดับต้น โดยกลุ่มผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ เช่น ผู้จัดการธุรกิจขนส่ง ผู้จัดการบริษัทขนส่งสินค้า นายเรือ ดันเรือ เป็นต้น ซึ่งผู้ให้บริการในกลุ่มนี้ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี และในบางตำแหน่งต้องได้รับใบอนุญาตและมีการขึ้นทะเบียน อาทิ นายเรือ ดันเรือ ในขณะที่ผู้ให้บริการที่เป็นระดับผู้ได้บังคับบัญชา เช่น ผู้ตรวจสภาพยานพาหนะ เจ้าหน้าที่จัดตารางเวลาการขนส่ง เจ้าหน้าที่ตรวจเช็คสินค้า ผู้ดำเนินพิธีการศุลกากร พนักงานขับรถ พนักงานต่อและซ่อมเรือ กลาสีเรือ จะต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 1 ปี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2546) *แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2547*, งานแผนการตลาดต่างประเทศ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2546), *International Tourist Arrival 2002*, กองสถิติและวิจัย การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ
- คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2537), *ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภายหลังการ
เจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย สาขาการก่อสร้าง: รายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์*, ศูนย์วิจัย
กฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2537), *ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภายหลังการ
เจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย สาขาท่องเที่ยว: รายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์*, ศูนย์วิจัย
กฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2537), *ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภายหลังการ
เจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย สาขาบริการวิชาชีพ: รายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์*, ศูนย์วิจัย
กฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฉัตรชัย ตวงรัตนพันธ์ (2541), *ธุรกิจค้าปลีกไทย ภาพรวมและกลยุทธ์การแข่งขัน*, จุฬาลงกรณ์วิจัย, ฉบับที่
38 (มกราคม – มีนาคม), หน้า 84-104
- ซี เอส เอ็น แอนด์ แอสโซซิเอท, (2546), *โครงการศึกษาความต้องการบริการทางการเงิน*, กรุงเทพฯ
- ณัฐพงษ์ ทองภักดี (2539), *ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in
Services - GATS) และอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของไทย*, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
กรุงเทพฯ,
- เดียนเด่น นิคมบริรักษ์, สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, นิพนธ์ พัวพงศกร (2542), *การกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย
ในประเทศไทย: บทบาทด้านการกำกับและบริหารการพาณิชย์*, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ
ไทย, กรุงเทพฯ
- ทวิพันธ์ จันทนจุลกะ (2542), *การเปิดเสรีโทรคมนาคมของไทย: จาก WTO สู่ ASEAN*, วันสื่อสารแห่งชาติ
4 สิงหาคม 2542, กรุงเทพฯ
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (2545) *สถิติเศรษฐกิจและการเงิน*, ธนาคารแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ
- ประสาร ไตรรัตน์วรกุล (2546) *ความจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาตลาดทุนไทย*, เอกสารวิจัยส่วน
บุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, กรุงเทพฯ
- วารภรณ์ ปานประสงค์ (2543), *ภาพรวมธุรกิจค้าปลีกในปี 2543*, เศรษฐกิจปริทัศน์, ฉบับเดือนมิถุนายน,
หน้า 1 – 12

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2546), *โครงการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย*, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรุงเทพฯ

สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข (2545), *30 ประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9 / โครงการตำราสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข*, สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข, นนทบุรี

สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน (2545), *คู่มือใบอนุญาตทำงาน ศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน*, กรมการจัดหางาน กรุงเทพฯ

ภาษาอังกฤษ

Productivity Commission (2002), *Offshore Investments by Australian Firms: Survey Evidence*, Commission Research Paper, Ausinfo, Canberra.

www.boj.go.th (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน)

www.bot.or.th (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

www.coe.or.th (สภาวิศวกร)

www.dewr.gov.au (Department of Employment and Workplace Relations – Australia)

www.dbd.go.th (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)

www.doe.go.th (กรมการจัดหางาน)

www.doi.go.th (กรมการประกันภัย)

www.dsd.go.th (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

www.dtn.moc.gov.au (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ)

www.firb.gov.au (Foreign Investment Review Board of Australia)

www.immigration.gov.au (Department of Immigration and Multicultural and Indigeneous Affairs – Australia)

www.krisdika.go.th (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)

www.mfa.go.th (กระทรวงการต่างประเทศ)

www.moph.go.th (กระทรวงสาธารณสุข)

www.mot.go.th (กระทรวงคมนาคม)

www.nesdb.go.th (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

www.opec.go.th (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน)

www.sec.or.th (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์)

www.tat.or.th (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

www.thaiarchitects.org (สภาสถาปนิก)

www.thaitrade.com (กรมส่งเสริมการส่งออก)

